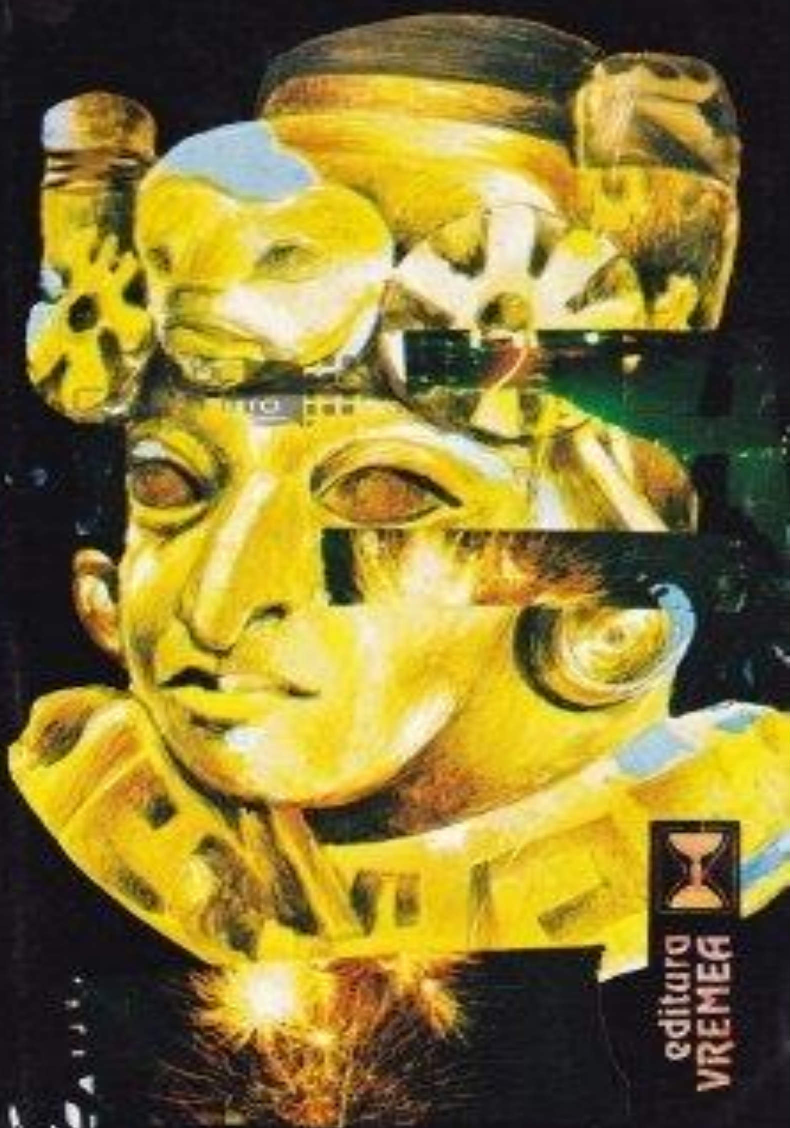
JOHN BRUNNER

timpuri nenumărate

SF

super fiction

John Brunner
Timpuri Nenumărate

Partea Întâi
Odoare Din Trecut

I

Don Miguel Navarro, licențiat în serviciul permanent al Societății Timpului şi supus loial al Maiestății Sale Preacatolice Filip al IX-lea, *Rey y Imperador,* se strecură într-un colț retras din marele salon, aproape de ieşire, şi scoase un oftat de uşurare. Sosise la serată cu mai puțin de o oră în urmă şi deja se întreba cât de curând va putea s-o şteargă fără veste.

Simțea mai mult decât o simplă dezamăgire. Simțea că fusese înşelat.

Cu câteva zile în urmă, acasă la el, zăbovise cu o invitație în fiecare mână întrebându-se pe care s-o accepte. Tot anul acesta, 1988, era, desigur, o lungă sărbătoare; începând din ianuarie, se organizaseră nenumărate baluri, serate şi serbări pentru a marca a patru suta aniversare a cuceririi Angliei de către puternica Armada spaniolă – acel eveniment istoric vital ce salvase Imperiul de la dispariția de pe fața Pământului, atunci când metropola lui era din nou cotropită de forțele Islamului. Don Miguel începuse să se cam sature de petrecerile astea dar, din punct de vedere monden, era o greşeală să refuze *mate* invitațiile.

Una din cele două, între care trebuise să aleagă cu această ocazie, venea din partea alcaldelui municipalității Jorque-ului şi promitea tot felul de clowni, jongleri şi un grandios spectacol pirotehnic. Banal. Nu participase niciodată la o recepție oficială în acest oraş – de fapt, până acum vizitase Jorque-ul doar de două sau trei ori – dar se îndoia că serata va fi mai mult decât o copie palidă a ceea ce văzuse în Londra şi New Madrid.

Cealaltă imitație avea în partea de Jos o semnătură trufaşă, lăbărțată, ce putea fi descifrată, cu oarecare greutate, drept „Catalina di Jorque” Şi tocmai aceasta îl convinsese. Reputația marquesei di Jorque nu se limita la nordul Angliei. Până aproape de patruzeci de ani fusese o frumusețe celebră: pierzându-şi farmecul cam în acelaşi timp cu pierderea soțului, dar moştenindu-i averea imensă, îşi asumase rolul unei prospere amfitrioane mondene şi al unei renumite susținătoare a emancipării femeilor.

Don Miguel se considera un om cu vederi largi, moderne. Nu vedea niciun motiv pentru care nişte simple prejudecăți ar trebui să bareze drumul femeilor spre unele preocupări rezervate în mod tradițional bărbaților, cum ar fi filosofia şi dreptul. În consecință simțindu-se mai degrabă onorat că se numără printre cei aleşi aruncă la coş invitația alcaldelui şi o acceptă pe cea a marquesei.

Iar dacă lucrurile aveau să continue ca şi până acum, până la sfârşitul serii sigur s-ar fi

transformat într-un reacționar. *La naiba* cu marquesa!

Nu era numai penibila experiență de a fi purtat de ea, ostentativ, prin tot salonul – vorba ceea, un călător temporal în carne şi oase, semnul exclamării, pe acelaşi ton pe care ai spune „Un tigru în carne şi oase!” Lucrul acesta se întâmplă prea des pentru ca membrii Societății Timpului să nu se fi obişnuit cu el: la urma urmelor, existau mai puțin de o mie în întreg Imperiul.

Nu, iritarea lui avea un temei mai subtil Invitația se referise la o „mică reuniune de oameni inteligenți”, şi la asta se aşteptase el. Prefera conversația de bună calitate tuturor clownilor şi focurilor de artificii din lume. Reuniunea însă nu era deloc mică. Erau mai bine de patru sute de persoane, incluzând clerici, filosofi şi fizicieni, poeți, muzicieni, pictori şi încă mulți alții.

Şi toți păreau a fi, într-un fel, de mâna a doua.

Constituiau, e adevărat, un eşantion social îndeajuns de cuprinzător. Pe lângă stelele de primă mărime ale societății nord-engleze, fusese prezentat unor vizitatori din Noua Castilie, de pe partea cealaltă a Atlanticului, cu toții amintindu-i mieros că prințul Noii Castilii era comandantul Societății Timpului, în afară de cei ce purtau plete negre, linse, semn al originii lor indiene – aceştia îi amintiră că şeful cercetării pentru Societate era un mohawk. Întâlnise şi doi mauri amețiți de băutură, prezenți acolo în mod vădit ca o

demonstrație concretă a toleranței umanitare a marquesei, care fuseseră convinşi să bea vin în pofida poruncii profetului şi care se țineau din ce în ce mai greu pe picioare. Don Miguel găsea acest spectacol extrem de neplăcut.

De mâna a doua, absolut toți. Fără doar şi poate, reputația marquesei era clădită pe nisip şi, dacă ea era cel mai de seamă susținător – rectificare: cea mai de seamă susținătoare – a egalității între sexe din toate provinciile nordice, atunci avea să treacă mult, foarte mult timp până ca mişcarea să înregistreze vreun progres!

Cel puțin, dacă Don Miguel Navarro avea să-şi aducă şi el aportul. Se întrebă din nou ce şanse avea să plece din clădire pe furiş şi să găsească drumul spre recepția municipalității. Mai degrabă clownii de acolo decât cei de aici!

Paharul îi era gol. Uitându-se în jur, după unul din sclavii care circulau continuu prin îmbulzeală cu tăvile pline de pahare, îşi încrucişă privirea cu cea a unei tinere guineeze zvelte, cu ochii grei de subînțelesuri şi şoldurile vioaie şi, urmărind-o cum se îndepărtează, după ce-i dăduse un alt pahar, oftă din nou. Existau atât de multe alte căi, mai plăcute, de a pierde timpul! Oftatul trebuie să fi fost prea puternic, auzi un chicotit în apropierea lui şi o voce profundă, uşor amuzată:

— Înălțimea Voastră poate nu e obişnuită cu petrecerile marquesei?

Don Miguel se întoarse pe jumătate şi descoperi

că stăpânul vocii era un bărbat de înălțime mijlocie, într-o mantie cafenie şi în pantaloni de catifea albă; părul lui roşcat era pieptănat, sfidător în sus. Fața lui pistruiată avea ceva fascinant în ea.

Făcând semireverența pe care o cerea eticheta, spuse:

— Miguel Navarro. Într-adevăr, e pentru prima oară când mă aflu la una din aceste distracții. Nu sunt un vizitator foarte frecvent al oraşului Jorque.

— Arcimboldo Ruiz, zise bărbatul pistruiat. Sunteți călător temporal, nu-i aşa?

Indispus, Don Miguel îşi recunoscu vina. Don Arcimboldo mai scoase un chicotit, de data aceasta oarecum compătimitor.

— Îmi închipui la câte cazne v-a supus Catalina! Aşa se întâmplă întotdeauna când reuşeşte să ademenească o celebritate la una din seratele astea – sărmanul om este mânat de colo-colo, de la un grup la altul în timp ce ea îşi savurează clipa de glorie răsfrântă asupra ei. Nu am dreptate?

— Ba aveți prea multă dreptate, murmură Don Miguel.

— N-ar fi chiar atât de rău dacă ar avea şi bunăvoința de a-i informa pe străini asupra celei mai bune tehnici de supraviețuire la recepțiile ei. Sau poate că nu este în stare. Poate că nici ea n-o cunoaşte.

— S-ar părea, totuşi, că dumneavoastră o

cunoaşteţi. În orice caz, îmi daţi impresia că vă distraţi destul de bine.

— O, să ştiţi că mă distrez! Vedeţi dumneavoastră, o cunosc pe Catalina de multă vreme şi nu mă mai las păcălit de – cum să le numim? — pretenţiile ei intelectuale, poate. După cum probabil că v-aţi dat singur seama până acum, cu cea mai mare bunăvoinţă din lume nu poţi să nu afirmi că e prea încrezătoare în propriile talente. Prin urmare, trebuie să ignori promisiunile fanteziste pe care le face în legătură cu extraordinarii şi minunaţii musafiri pe care îi vei întâlni aici, şi să te concentrezi asupra avantajelor reale – mâncarea excelentă şi vinul uneori miraculos. Iar dacă, totuşi, dai peste un străin interesant, trebuie să consideri asta doar ca o recompensă.

Faţa lui Don Miguel se schimonosi într-un zâmbet strâmb – pentru totdeauna strâmb, mulţumită unui anumit hoplit grec de pe câmpiile Macedonii.

— Ajunsesem la aceeaşi concluzie, recunoscu el. Mi s-a părut însă puţin probabilă. Cum s-au putut lăsa înşelaţi toţi oamenii ăştia în privinţa ci atâta timp?

Culegând o prăjitură apetisantă de pe tava purtată de un sclav. Don Arcimboldo ridică din umeri.

— Câţi dintre ei s-au lăsat „înşelaţi”? Dumneavoastră v-aţi lăsa înşelat când aţi mai

primi una din invitațiile Catalinei? Nu, eu cred că îndeobşte cei mai mulți dintre noi suntem aici mai curând pentru amuzamentul nostru decât pentru cel al amfitrioanei. Şi nu te costă prea mult ca să-i faci jocul în schimb – câteva minute de linguşire sunt, în general, de ajuns, după care eşti lăsat de capul tău.

— Aceasta, zise Don Miguel din adâncul inimii, este o mare uşurare.

În clipa aceea însă un alt sclav – marquesa di Jorque era bogată şi avea, poate, o sută de sclavi în stăpânire – se apropie căutând prin grupurile de invitați: de data asta un guineez înalt ce-i domina pe toți cu talia lui. Zărindu-l pe Don Miguel, îşi întrerupse căutarea şi veni în grabă.

— Excelența Sa marquesa di Jorque solicită favoarea de a fi în compania Înălțimii Voastre, îl informă el pe Don Miguel cu o plecăciune adâncă, apoi se îndreptă şi rămase ca o statuie de abanos în aşteptarea unui răspuns.

Strâmbând din nas către Don Arcimboldo, Don Miguel murmură:

— Parcă spuneați că poți aştepta cu încredere clipa în care eşti lăsat de capul tău?

Mâhnit, Don Arcimboldo îşi desfăcu larg brațele.

— Nu se prea adevereşte şi în cazul dumneavoastră, nu? La urma urmelor, un om care a călătorit în timp este ceva cu totul deosebit.

— Nu… ăă… nu credeți că l-aş putea convinge să se întoarcă şi să spună că nu mă găseşte?

sugeră Don Miguel plin de speranță.

— N-ar fi corect. S-ar expune la unul din accesele de furie ale Catalinei, ce pot fi şi spectaculoase şi publice. Sărmanul probabil că şi-ar petrece noaptea în lanțuri.

— Vreți să spuneți că vederile ei egalitare nu merg dincolo de femei şi de mauri?

— Nu. Nici pe departe.

— De asta mă temeam şi eu, mormăi Don Miguel. În fine, cred că-i mai bine să mă conformez. Dădu pe gât ce mai rămăsese în pahar şi în timp ce se întorcea ca să pornească după sclav, adăugă ceremonios către Don Arcimboldo:

— Această întâlnire m-a onorat foarte mult. Sper să ne mai vedem.

— Onoarea a fost de partea mea. Sper şi eu să ne mai vedem.

II

Marquesa se afla sub o boltă de verdeață, din plante de seră agățate pe ramuri de argint, adâncită în conversație cu doi bărbați. Pe unul dintre ei Don Miguel îl recunoscu: părintele Peabody, al cărui post oficial era acela de secretar al arhiepiscopului de Jorque, dar care era cunoscut în mod obişnuit drept „Capelanul Excelenței Sale”. Oamenii făceau, în şoaptă, tot felul de speculații răutăcioase pe seama funcției lui în casa marquesei. Celălalt îi era complet necunoscut.

— A, Don Miguel! exclamă marquesa, când se opri în fața ei, şi îl fulgeră cu o privire care probabil îi vârâse în boli pe admiratori cu douăzeci de ani în urmă. Nădăjduiesc că nu v-am inoportunat cu invitația mea de a veni până aici! Dar tocmai discutam despre o problemă complicată şi opinia dumneavoastră de expert ar fi binevenită. Să-l lăsăm pe Don Marco să vă expună fondul problemei.

Arătă spre bărbatul pe care Don Miguel nu-l cunoştea, un ins sclivisit, într-o mantie de un verde închis şi în pantaloni galbeni, cu mânerul sabiei atât de împodobit cu pietre prețioase încât mai mult ca sigur că arma nu era destinată folosinței, ci doar pentru a face impresie. Îşi rosti numele cu un behăit subțire, ca de țap.

— Marco Villanova, Înălțimea Voastră!

— Miguel Navarro, zise Don Miguel scurt în ce constă problema asta a dumneavoastră?

— Ne contraziceam în legătură cu viețile particulare ale oamenilor de seamă, Don Miguel. Punctul meu de vedere – şi însăşi rațiunea îl reclamă! — este că măreția indivizilor trebuie să se manifeste tot atât de mult în viețile lor particulare, pe cât în cele publice.

— Ne-am referit în mod deosebit la Iulius Cezar, spuse părintele Peabody, frecându-şi mâinile de pieptul sutanei lui negre şi lungi lată un om a cărui măreție nu poate fi tăgăduită, îndrăznesc să afirm.

Vorbea cu un pronunțat accent local, monoton, şi îşi înclina capul, umil, din două în două cuvinte, prea conştient parcă de statutul său social inferior.

— Mda, în ceea ce-l priveşte pe Cezar, zise Don Miguel puțin mai tăios decât intenționase, iritat de motivul atât de neînsemnat pentru care fusese chemat, vă pot oferi informații exacte întâmplarea face că am vorbit cu el. Mi-a dat impresia unui fante de salon mirosind a parfum de la o poştă. În tinerețe s-a făcut vinovat de tot felul de fapte de ocară cu bărbații, iar la maturitate comportarea lui a fost atât de promiscuă, încât a atras asupra ei bârfa întregii Rome. Dacă asta a fost măreția în viața lui particulară, vă puteți susține părerea în continuare; eu însă n-aş face-o.

Don Marco se înroşi şi făcu o jumătate de pas înapoi, cu o privire piezişă către marquesa.

— Nu mi se pare nimerit să se vorbească despre astfel de lucruri în prezența unei doamne! exclamă el.

— Abțineți-vă, vă rog, de la a mă învinui – învinuiți-l mai degrabă pe Cezar, răspunse Don Miguel cu răceală. Excelența Sa mi-a solicitat opinia de specialist şi eu i-am oferit-o. Istoria este o forță imparțială. Don Marco; nu are niciun fel de răbdare cu acei diletanți care preferă să se retragă din fața a ceea ce nu le e pe plac şi este plină de fapte neplăcute, dar inevitabile.

Roşeața lui Don Marco se accentuă şi mai mult

şi – după o clipă de meditație – marquesa dădu energic din cap.

— Chiar aşa. Don Marco. Don Miguel are perfectă dreptate să afirme aceasta. Tocmai rodul unei false prejudecăți e cel care a dus la protejarea şi răsfățarea noastră, a femeilor şi, ca să vorbesc deschis, la *amăgirea* noastră în ceea ce priveşte esența lumii! Este în interesul bărbaților aroganți să ne atribuie o slăbiciune pe care noi n-o avem!

Îşi ridică ochii şireți spre fața lui Don Miguel şi scoase un oftat adânc.

— Să avem în mijlocul nostru un om care-a vorbit cu Cezar! Nu-i oare un miracol?

— Noi, cei din Societatea Timpului, nu-l considerăm un miracol, răspunse Don Miguel, regretând deja că încercase şi el să se fălească puțin. Este o aplicare a legilor naturii şi nimic mai mult. Un miracol ar fi, poate, descoperirea unui mijloc de a zbura spre lună. Până acum însă nimeni nu a sugerat cum s-ar putea realiza aşa ceva.

— Cu… cu tot respectul pe care vi-l datorez, Don Miguel! zise părintele Peabody, înclinându-şi din nou capul rotund în care ochii erau şi mai rotunzi. Cum de a fost posibil ca dumneavoastră să *vorbiți* cu Cezar? Să avem iertare, dar am înțeles că regulamentul Societății dumneavoastră interzice intervenția şi limitează activitatea călătorilor temporali la simpla observație!

Ştiam că n-ar fi trebuit să deschid gura într-o

astfel de companie.

Gândul licări o clipă în mintea lui Don Miguel şi lăsă o urmă de iritare la propria gafă. Dar acum era prea târziu ca să nu mai răspundă la vicleana întrebare a preotului. Oricum, datele publicate despre investigațiile Societății asupra Romei sugerau singure în ce consta artificiul şi un om cu adevărat ascuțit la minte n-ar mai fi trebuit să pună o asemenea întrebare.

— Vă asigur, părinte, spuse el obosit, că regulamentul este respectat cu maximă strictețe. Nu constituie, totuşi, o intervenție dacă un personaj istoric de vază rosteşte cuvinte, pe care oricum le-ar fi rostit. În prezența unei persoane pe care n-o cunoaşte şi fireşte, n-o va mai întâlni niciodată. Vă este clară metoda acum?

Părintele Peabody dădu energic din cap de câteva ori şi urmă o scurtă tăcere. În cele din urmă, marquesa o întrerupse.

— S-ar putea să fiu doar o biată femeie nătângă, zise ca şi tăcu o pauză, de parcă ar fi aşteptat să fie contrazisă automat. Aşteptarea fiindu-i înşelată, aruncă o privire veninoasă părintelui Peabody, dar fu nevoită să continue.

— Mie mi se pare, reluă ea. Că nici vorbă nu poate fi de intervenție în trecut. Ce-a fost, a fost! Cum poate fi el schimbat prin intervenția noastră?

Don Miguel îşi înăbuşi dorința de a se uita şi mai fioros decât o făcuse marquesa cu câteva clipe înainte. În ciuda harurilor ei intelectuale atât de

lăudate, marquesa formulase o întrebare cu care nu şi-ar fi răcit gura nici măcar un şcolar de cincisprezecece am. De o inteligență obişnuită. Acesta ar fi învățat răspunsul în clasă sau l-ar fi obținut singur, punând cap la cap informațiile din ziare. Într-adevăr, până şi Don Marco – pe care Don Miguel nu-l găsea extraordinar de deştept – se arătă vizibil surprins auzind-o.

— Argumentele de bază constituie subiect de discuție mai curând pentru filosofii speculativi decât pentru un om pragmatic ca mine. Dar am oarecare idee despre ele şi, dacă doriți, voi încerca să vă lămuresc.

O umbră de jenă. Produsă parcă de înțelegerea faptului că se angajase într-o istovitoare activitate cerebrală, întunecă o clipă fața marquesei. Dar reuşi să se stăpânească şi afişă o expresie de interes politicos.

— Vă rog, dacă doriți, murmură ea.

— Foarte bine. Don Miguel ezită, încercând să-şi exprime gândurile în cuvinte potrivite pentru ea. Ca să începem cu începutul, există în istorie, nu-i aşa, anumite momente cruciale. Şi totuși, fiecare din aceste momente, pe rând, reprezintă suma unor nenumărate fapte şi atitudini individuale şi se întâmplă extrem de rar să reducem un eveniment istoric până la punctul în care să-l putem atribui unui singur factor cauzal. Cele mai multe sunt rezultatul unui spectru de influențe atât de larg încât ne este imposibil să-l cuprindem

în totalitatea lui – din acest motiv suntem nevoiți să le considerăm, efectiv, întâmplătoare. Căderea Romei, de pildă, nu s-a datorat numai invaziei unei hoarde barbare: s-a datorat şi decadenței ce domnea între romani, fapt ce i-a împiedicat să opună o rezistență serioasă.

Marquesa încuviință din cap. Începea să se încrunte, dar Don Miguel vorbi mai departe, presupunând că Excelența Sa nu era încă depăşită de explicațiile lui.

— Acest flux uriaş, sau şuvoi, de evenimente tinzând spre un moment de criză ar putea fi comparat, într-o anumită măsură, cu un râu. Prezența sau absența unei singure pietricele din albia râului nu va produce nicio schimbare semnificativă a cursului şi nicio schimbare detectabilă a nivelului apei de-a lungul malului. Detectabilă sau nu, e, totuşi, o schimbare – *a priori!* în consecință, curgerea timpului ar putea fi comparată şi cu o avalanşă. Nu e de domeniul imposibilului ca fapta unui vizitator din viitor să servească la oprirea primei pietre care a declanşat alunecarea de pământ, schimbând astfel cursul istoriei. Dacă s-ar întâmpla aşa ceva. Noi ne-am putea exclude din existență! O singură idee fundamentală sădită în mintea unui roman al anului 300 ar putea avea drept rezultat, în măsura în care suntem în stare să anticipăm, înfrângerea lui Alaric şi supraviețuirea Imperiului Roman!

— Sunt pur şi simplu *fascinată* de marile imperii

ale trecutului! exclamă marquesa cu entuziasm. Mai ales de…

Observă expresia de enervare de pe fața lui Don Miguel şi se întrerupse.

— M-am lăsat furată de cuvintele dumneavoastră, sfârşi ea în chip de scuză. Continuați, vă rog.

— M-ați înțeles până aici? contracara Don Miguel.

— Daa… Dar dacă una din faptele noastre ar fi să schimbe istoria, cum ar fi fost schimbată ea? Adică fără ca noi să ne întoarcem în trecut ca s-o schimbăm?

Cu mare efort, Don Miguel spuse răbdător:

— Nici nu s-ar pune problema! Aceasta ar *fi* istoria. Ar fi toată istoria care a existat.

Părintele Peabody clătină din cap, cu o expresie de uimire resemnată pe față.

— Cu adevărat căile Domnului sunt de nepătruns! zise el.

Marquesa dădu brusc din cap şi zâmbi.

— Înțeleg! spuse ea şi apoi adăugă nesigur: Cred că…

Don Marco vorbi răspicat:

— Şi nu există, totuşi, momente de criză în istorie unde, indiferent de ce ar fi sau nu ar fi să facem, rezultatul ar fi prea puțin influențat?

— A, fără îndoială, încuviință Don Miguel. Exemplul clasic este, fireşte, unul pe care îl ştim cu toții – furtuna care a distrus sistemul de

apărare al englezilor cu patru sute de ani în urmă. Care le-a scufundat navele incendiatoare şi a asigurat, de fapt, cucerirea insulei britanice. E foarte puţin probabil ca oamenii să poată interveni în pregătirea unei furtuni. Dar chiar şi în cazuri ca acesta e absolut necesar să fii foarte, foarte prudent.

— A, oricum deznodământul se ştia dinainte, fără doar şi poate! obiectă marquesa. Adică Armada era atât de mare şi atât de bine înarmată…

— Vă asigur, Excelenţă, că noi am studiat problema în cele mai mici amănunte. Cei mai iluştri strategi şi specialişti în navigaţie sunt de acord că, aşa cum erau ele încărcate cu trupe de ocupaţie şi provizii, galioanele ar fi putut fi la fel de bine înfrânte – mai ales dacă navele incendiatoare engleze ar fi ajuns printre ele, împinse de un vânt prielnic. Nu, este un fapt bine stabilit că numai fericita coincidenţă a izbucnirii furtunii a fost cea care a înclinat balanţa victoriei în favoarea noastră.

— Cred că înţeleg, zise Don Marco, încruntându-se. Ceea ce nu trebuie făcut, sub niciun motiv, într-un astfel de caz, este, prin urmare, să – ei bine, să se întârzie sosirea flotei până ce trece furtuna. Am dreptate?

— Da, aveţi perfectă dreptate.

Şi când te gândeşti că soarta noastră a atârnat de un fir atât de subţire! se minună părintele

Peabody cu voce tare.

Lui Don Miguel i-ar fi convenit de minune dacă, în clipa aceasta, ar fi putut rupe firul care îl lega de marquesa; oricum, ea era hotărâtă ca aşa ceva să nu se întâmple încă. Întinzând o mână îngreunată de inele ca să-i atingă braţul, zise:

— Şi-acum mai e un lucru. Don Miguel, despre care, folosindu-mă de acest prilej, aş dori să vă întreb. Am auzit că în acest an al celui de al patrulea centenar. Societatea dumneavoastră a permis unor oameni din afară, extrem de privilegiaţi, să asiste efectiv la obţinerea victoriei – este adevărat?

— Nu, nici vorbă de aşa ceva! Don Miguel era realmente şocat. De la cine aţi auzit o asemenea absurditate? Regulamentul Societăţii este absolut inflexibil: numai licenţiaţii au voie să călătorească în trecut. Scopul călătoriei în timp este cercetarea istorică aprofundată, călătoria în timp nu e un – un carnaval, un spectacol pentru amatorii de senzaţii tari!

— Ciudat, cugetă marquesa. Mi s-au dat asigurări… Dar n-are a face! în adâncul sufletului, totuşi, parc-aş dori ca regulamentul să nu fie atât de rigid. Am o dorinţă atât de arzătoare să asist la un mare eveniment din trecut.

— Dar am adus cu noi desene, începu Don Miguel.

— Eh, desene! Desenele sunt plate şi lipsite de viaţă! Ce sunt desenele pe lângă o privelişte reală?

Dar, după câte văd, dumneavoastră aveți o inimă de piatră, Don Miguel.

— Excelența Voastră, călătoria în timp este departe de a fi o excursie de plăcere. Murdăria, mizeria, cruzimea – pe scurt, faptele dezgustătoare ale vieții în epocile de început explică de ce sunt aşa.

— Vai, dar murdăria şi mizeria încă ne mai însoțesc. Păi. Dincolo, chiar în târgul din fața zidurilor oraşului Jorque, există oameni năpădiți de păduchi, care probabil nici nu cunosc înțelesul cuvântului săpun! Nu îmi doresc deloc să *le* văd strămoşii – care au fost, neîndoios, la fel şi cu cincizeci de generații în urmă. Dar aş vrea tare mult să văd splendorile trecutului. Cum începusem să spun mai înainte – îşi sublinie cuvintele cu o privire cochetă, plină de reproş, din arsenalul unei femei cu mult mai tinere – sunt pur şi simplu fascinată de imperiile de mult apuse. Imperiul mexican, de pildă, cu minunatele lui podoabe din aur şi pene!

— Şi încântătorul lui obicei de a sacrifica ființe omeneşti, smulgând inima vie şi arătând-o victimei, ripostă acru Don Miguel.

— Nu aveți niciun pic de romantism în dumneavoastră? strigă marquesa.

— Nu mie îmi lipseşte romantismul, ci imperiilor trecute pe care le admirați atât de mult.

— Şi totuşi marquesa îşi lăsă cuvintele în suspensie şi ridică delicat din umeri, ca o

adevărată aristocrată. Ei bine, mărturisesc că cu v-am solicitat opinia de specialist şi, întrucât mi-ați oferit-o, nu pot decât să accept ce-mi spuneți. Cu toate acestea, lăsați-mă să vă arăt cel puțin pe ce se întemeiază admirația mea. Am primit un obiect de preț, o mască de aur de origine aztecă – aş dori să v-o prezint şi să văd dacă nu vă pot convinge că au existat *unele* lucruri frumoase şi în vremurile de demult.

— Dacă dorința Excelentei Voastre este să-mi afle opinia de specialist şi în privința aceasta, mă tem că nu o pot satisface, contracară Don Miguel. Mă pricep prea puțin la obiecte din aur sau giuvaeruri.

— Vai, dar nu cred să existe cineva care să nu fie impresionat de minunata mea mască! Haideți!

Bătu din palme şi guineezul înalt, care o însoțea peste tot, se grăbi să le croiască drum prin îmbulzeală.

III

— Nădăjduiesc că nu mă veți considera lipsită de pudoare, zise marquesa, când vă voi spune că mi-am expus masca tocmai în budoar. Socot că este o insultă la adresa demnității femeilor să pretinzi că nu-şi pot apăra propria virtute, dacă se întâmplă să fie în aceeaşi încăpere cu un bărbat şi un pat.

Între timp. Marquesa reuşise practic să facă din luminatul şi progresistul Don Miguel un adevărat

bigot conservator; drept care aceasta replică:

— Trebuie să recunoaşteți, Excelența Voastră, că este, în egală măsură, şi o insultă la adresa noastră, a bărbaților, dacă pretindeți că noi suntem inevitabil înclinați să facem avansuri grosolane.

Buzele marquesei deveniră o linie albă, subțire.

— Cât se poate de adevărat! exclamă ea, încercând să se calmeze. Cel care pledează pentru egalitatea între sexe nu poate decât să fie de acord.

Marquesa însă arăta extrem de nefericită că trebuie să facă aşa ceva.

Urmându-l pe guineez, părăsiră salonul plin de invitați şi merseră de-a lungul unui coridor în care paşii le răsunau pe o superbă pardoseală de ceramică maură, până ajunseră în dreptul unei încăperi a cărei uşă o deschise sclavul însoțitor, cu o cheie dintr-o legătură de la brâu. Interiorul era spațios şi somptuos, dominat de un pat impunător, disimulat într-un val de muşchi verde. Pereții şi tavanul erau împodobiți cu îndrăgitele plante agățătoare ale marquesei şi, printr-o deschizătură acoperită doar pe jumătate de o draperie, de partea cealaltă a încăperii se putea zări o cameră de baie.

Dar după o singură privire aruncată în jur, Don Miguel nu mai văzu nimic din încăpere. Întreaga atenție îi fu atrasă de strălucitoarea mască, fixată pe peretele din fața patului. Abia îndrăznind să mai răsufle, se apropie şi rămase cu ochii ațintiți

asupra ei.

Era. Într-adevăr, aşa cum susținea marquesa, minunată. Şi era mai mult decât o simplă mască. Era o reprezentare, în foaie de aur, a coifului, feței şi umărarelor unui războinic aztec. Fața pătrată, schimonosită de un rânjet, era groasă de nouă inch [1] , coiful era de două ori mai înalt, iar umărarele aveau nu mai puțin de cincisprezece inch fiecare. Masca aproape că îl amețea cu luciul ei galben, intens.

— Aha, până la urmă puteți fi şi dumneavoastră impresionat! exclamă marquesa. Începusem să-mi închipui că nu puteți încerca niciun fel de emoție! Nu am dreptate să fiu mândră de ea?

Don Miguel întinse mâna ca să atingă obiectul, sperând într-un fel că se va dovedi doar o iluzie. Dar metalul greu era tare şi rece la pipăit. Făcu un pas înapoi, complet buimac, când observă pe mască semnele autenticei măiestrii aztece.

— De ce nu spuneți nimic? strigă marquesa.

Don Miguel îşi regăsi vocea şi o auzi scârțâind ca balamalele ruginite ale uşii unei pivnițe.

— Excelența Voastră, nu pot să spun decât atât: dar-ar Dumnezeu să fie falsă!

— Ce? Marquesa făcu un pas uluit spre el Nu, bineînțeles că nu-i un fals!

— Iar eu vă spun că ar fi mai bine să fie. Căci dacă nu este…

---

[1] 1 inch = 2.54 cm (n. trad.).

Nu-şi putu duce gândul până la capăt, mintea i se cutremură la perspectiva implicațiilor.

— Dar de ce spuneți aşa ceva?

— Fiindcă acest obiect este perfect, Excelența Voastră. Atât de perfect de parcă aurarul l-ar fi terminat chiar azi. Deci nu este o relicvă îngropată undeva, scoasă din pământ şi restaurată. Niciun restaurator din prezent nu ar putea adopta stilul aztec cu atâta exactitate. Un falsificator ar putea – doar – realiza un pseudostil aztec, uniform în toate privințele, printr-un obiect ca acesta, numai după ce ar studia îndelung şi aprofundat perioada respectivă.

— Dar eu nu vreau să fie un fals! Pe neaşteptate, marquesei aproape că-i dădură lacrimile. Nu, sunt sigură că e autentică!

— În cazul acesta, zise Don Miguel fără cruțare, trebuie să intru în posesia ei, în numele Societății Timpului, ca marfa de contrabandă introdusă ilegal în prezent!

Oare cât cântăreşte obiectul ăsta? Douăsprezece livre[2]? Cincisprezece livre?

Când fiecare firicel de praf adunat de un călător temporal trebuia bătut şi scuturat de pe veşmintele lui înainte de a se întoarce, câte n-ar fi putut însemna un furt de asemenea proporții din trecut, din punctul de vedere al schimbărilor în istorie?

---

[2] 1 livră 453.6 g (n. trad.).

— De unde îl aveți? presă el.

Marquesa, năucită, îl privi feroce, ignorându-i întrebarea.

— Glumiți! îl acuză ea. Este o glumă plină de cruzime!

— Nu, Excelența Voastră, mă tem că e departe de a fi o glumă. Şi e bine pentru dumneavoastră că primul licențiat al Societății care aude despre obiectul acesta se află sub acoperişul dumneavoastră ca invitat şi vă este îndatorat pentru ospitalitate. Altminteri, nu ştiu care ar fi consecințele. Nu vă dați seama că delictele legate de contrabanda temporală intră direct sub jurisdicția Sfântului Oficiu?

Chipul marquesei se goli de culoare, păstrând doar petele artificiale de fard de pe buze şi de pe obraji. Spuse cu voce pierită:

— Dar cum cum poți fi pedepsit pentru acceptarea unui dar?

Aha. Cuvintele îi arătau clar lui Don Miguel că marquesa bănuise de fapt că masca ar putea fi de contrabandă: ar fi fost surprinzător ca ea să nu bănuiască, fiindcă orice persoană cu inteligența unui copil normal de doi ani ar fi ajuns numaidecât la această concluzie. Numai o combinație de vanitate şi alcool ar fi putut-o face să se fălească în fața lui cu obiectul acela. Acum marquesa îşi regreta profund pornirea.

— Un dar! repetă el. V-ați interesat în legătură cu acest *dar* la oficiul Societății de aici, din

Jorque? Ați verificat dacă a fost autorizat pentru import?

— Nu, bineînțeles că nu! De ce aş fi făcut-o?

Don Miguel îşi înghiți răspunsul ce îi stătea pe buze; nu avea niciun rost să o înfurie şi mai mult Adoptând un ton mai conciliant, zise:

— Înțeleg. V-ați dat seama că este un obiect de import dar ați luat drept sigură existența autorizației, nu?

— Păi… păi, da! îşi duse mâinile la tâmple şi se clătină.

— Atunci, cine vi l-a dat?

— Un un prieten!

— Excelența Voastră, ar fi mai bine să-mi spuneți mie decât unui inchizitor… nu?

— Mă amenințați?

— Nu, dumneavoastră mă amenințați, şi în acelaşi timp amenințați existența întregii noastre lumi! Băgați asta bine în cap – Excelența Voastră e loc destul acolo, de vreme ce aveți o țeastă atât de găunoasă!

Nu era în firea lui Don Miguel să recurgă la insulte grosolane, dar altă alternativă se părea că nu există.

— Don Don Arcimboldo Ruiz! Marquesa se sufocă rostind numele.

Don Miguel se răsuci în loc, cu mantia fâlfâind, şi se răsti la sclavul înalt ce aştepta lângă uşă:

— Caută-l! Adu-l aici iute!

După plecarea sclavului, marquesa se aruncă pe pat şi se abandonă unor hohote de râs ostentative. Don Miguel o ignoră şi, până la sosirea lui Don Arcimboldo, îşi petrecu vremea cercetând masca mai îndeaproape. Toate indiciile duceau la concluzia la care ajunsese deja, îndeosebi prospețimea urmelor lăsate de ciocanul aurarului. Niciun lucru – nici măcar incoruptibilul aur – îngropat în pământ şi apoi recuperat, n-ar fi putut rămâne în această stare de-a lungul secolelor.

— Domnul să ne aibă-n pază, şopti Don Miguel ca pentru sine.

Pe neaşteptate, uşa se deschise cu zgomot şi bărbatul pistruiat, pe care îl întâlnise mai devreme, pătrunse grăbit în încăpere, cu o expresie nedumerită pe față.

— Don Miguel! exclamă el. Mi-ați solicitat cumva prezența? Şi adăugă o plecăciune către marquesa care se ridicase în capul oaselor la intrarea bruscă a lui Don Arcimboldo şi acum îşi ştergea disperată urmele de lacrimi.

Don Miguel nu pierdu timpul cu formalitățile:

— Marquesa spune că dumneavoastră i-ați dăruit masca aceasta… este adevărat?

— Păi… Da, sigur că eu i-am dăruit-o. E ceva în neregulă?

— De unde ați luat-o?

— Am cumpărat-o îndeajuns de legal de la un negustor din târgul de dincolo de zidurile oraşului. De la un om pe nume Higgins, ca să fiu mai precis,

cu care am făcut multe afaceri în trecut.

— Ați verificat dacă obiectul era autorizat pentru import?

— Nu, de ce să fac aşa ceva? O expresie de teamă şi uimire se întipări pe chipul lui Don Arcimboldo. Vai, nu! Doar nu vreți să spuneți că e…?

— Marfa de contrabandă? Cu siguranță aşa pare. Don Miguel îşi trecu prin păr o mână îngrijorată, năruind strădaniile pline de migală, de dinainte de serată, ale bărbierului. Nu mă îndoiesc că ați fost de bună credință dar… Haideți, zău, Don Arcimboldo! Uitați-vă, vă rog, la obiectul ăsta! Trebuie să cântărească mai bine de douăsprezece livre; e atât de fin lucrat că *trebuie* să fi fost celebru în vremea lui şi sigur mi-ar fi atras atenția dacă Societatea l-ar fi autorizat pentru import. Oricum, noi nu ne-am *descotorosi* de aşa ceva – noi l-am dona Muzeului Imperial sau Institutului de Mexićologie din New Madrid. Simpla lui stare nu v-a făcut să bănuiți că ar putea fi ceva în neregulă?

— Hm… Păi, ca să vă spun drept, nu. Don Arcimboldo îşi schimbă greutatea de pe un picior pe altul, dar în situația lui, îşi zise Don Miguel, şi el ar fi fost descumpănit. Mă tem că nu mă prea pricep la artefactele Lumii Noi; eu colecționeze obiecte saxone, irlandeze şi scandinave. Fapt pentru care, fireşte, nici nu am ținut morțiş ca să păstrez masca.

— Dar nu se poate ca un om care este interesat de orice fel de…

Don Miguel îşi lăsă cuvintele în suspensie. Nu avea niciun sens să mai argumenteze. Mult mai important era să înlăture consecinţele acestui dezastru dacă – şi se cutremură puţin gândindu-se la implicaţiile acestei condiţii – dacă mai era încă posibil să le detecteze.

— Pot să vă fiu de folos cu ceva? se interesă Don Arcimboldo nerăbdător.

— Da. Da, puteţi. Căutaţi câţiva sclavi şi trimiteţi-i la reprezentanţele locale ale Sfântului Oficiu şi Societăţii Timpului şi puneţi un om discret şi capabil să vină aici cât mai repede cu putinţă. Mă tem că o să se cam strice petrecerea, dar mai bine o petrecere decât lumea întreagă!

Chiar în timp ce vorbea îşi dădu seama că, din punctul lui de vedere, era la fel de rău să i se demonstreze că a greşit sau a avut dreptate – Societatea nu era deloc încântată de cei ce dădeau alarmă falsă în public despre afacerile ei confidenţiale. Dar acum altă soluţie nu era; ca să întrebuinţeze imaginea pe care o folosise mai înainte, când îi explicase marquesei paradoxul temporal, pentru fiecare avalanşă exista o piatră fundamentală şi în acest caz particular el tocmai desprinsese piatra care acum se rostogolea la vale.

Un tunet imaginar îi răsună în urechi.

IV

Când. O săptămână mai târziu, i se porunci să ia parte la o întrunire în Camera Consiliului

Absolut al Societății Timpului prima dată când pusese piciorul acolo – Don Miguel încă nu fusese informat dacă deducțiile lui pătrunzătoare se dovediseră sau nu corecte. De aceea își ocupă locul şi privi în jur cu multă nelinişte.

Atmosfera din Cameră era plină de un sentiment al autorității şi al ritualului, ca interiorul unei grandioase catedrale – cu care aducea în multe privințe. Camera era lambrisată cu lemn scump, închis la culoare şi încrustat cu aur: cea mai mare parte din podea era ocupată de patru mese aranjate în formă de doi L, cu spații libere la colțurile opuse în diagonală. Mesele erau acoperite cu catifea vişinie: scaunele înşirate de-a lungul lor erau tapițate în acelaşi material, în afară de unul care încă mai stătea neocupat. Acela era purpuriu, culoarea princiară, şi se afla în capătul de est al încăperii, țintuit, ca un fluture de insectar, de o rază de lumină de un alb pur, ce cădea asupra lui din tavan. O altă rază de lumină, concentrată orizontal, completa o cruce la o înălțime de două ori cât un stat de om de la podea.

De-a lungul mesei dinspre nord. Înveşmântate în robe, cu glugile trase şi aflate în umbră, se înşiruiau cinci persoane despre care Don Miguel ştia că sunt reprezentanții generali ai Societății. Dar pentru moment nu îl putea deosebi pe niciunul. În spatele lor, nemişcați, stăteau secretarii particulari, aşteptându-le supuşi ordinele.

El era aşezat în mijlocul laturii de vest a dreptunghiului format de cele patru mese, în timp ce pe latura de sud, în fața reprezentanților generali, se aflau… Oare cum să-i numească? Nu s-ar fi putut spune că erau deținuți, chiar dacă fuseseră aduşi aici sub escortă, căci până acum nu avusese loc niciun proces şi nici măcar nu li se adusese vreo acuzație oficială. Poate că-i putea numi „martorii” – dar nu e mai puțin adevărat că şi el era un martor.

Oricum, aceştia îi cuprindeau pe marquesa, însoțită de două din slujnicele ei, pe Don Arcimboldo, care era singur, şi pe negustorul Higgins, de la care fusese achiziționată masca aztecă. Marquesa tocmai se oprise din plâns, Higgins se vedea că era aproape înghețat de spaimă, dar Don Arcimboldo avea un aer de plictiseală nedumerită, de parcă ar fi fost sigur că această stupidă neînțelegere va fi rezolvată cât de curând.

Şi pe masa acoperită cu catifea, din dreptul scaunului purpuriu rămas liber, se odihnea însăşi masca, precum o broască imensă de aur.

Deodată, se auzi un sunet de trompete şi atmosfera păru că se încordează. În spatele scaunului gol, la intrarea de est a Camerei se produse agitație. Un vestitor, înveşmântat într-o livrea cu fireturi din aur, păşi înainte şi zise cu un glas ce semăna îndeaproape cu sunetul

trompetelor care abia tăcuseră.

— Ridicați-vă în fața Înălțimii Sale Prințul Noii Castilii, din porunca Maiestății Sale comandantul Societății Timpului!

Toți cei prezenți în încăpere se ridică în picioare şi se înclinară. Când li se spuse, cu o voce mormăită, să stea jos din nou prințul îşi ocupase deja locul. Până acum, Don Miguel îl văzuse pe comandantul Societății numai de la depărtare, la ceremoniile oficiale ținute în public, unde era înconjurat de enorma lui suită şi, pentru un simplu licențiat, şansa de a se întâlni față în față cu el era foarte mică. Drept care îl cercetă cu interes, văzând un bărbat trupeş, cu membrele scurte şi groase şi o barbă mică şi neagră, creştetul capului îi era atins de pleşuvie. Purta uniforma de gală a cavalerului Sfântului Imperiu Roman iar pieptul îi strălucea de stelele tuturor ordinelor pe care le acumulase în calitatea lui de prinț de sânge. Efectul total era impresionant, şi aşa trebuia să fie.

Fața îi era umbrită în parte fiindcă lumina venea de deasupra lui, dar Don Miguel îşi putu da seama că ochii prințului se întorseseră imediat în direcția lui şi, după câteva secunde, începu să se simtă stingher, de parcă s-ar fi aflat sub privirea scrutătoare a unui inchizitor. Rezistă tentației de a-şi schimba poziția pe scaun.

În cele din urmă vocea mormăită se auzi din nou, ca un ferăstrău ce pătrunde scrâşnind în

scândurile noi de stejar.

— Tu eşti Navarro, nu?

— Întocmai, domnule comandant, zise Don Miguel, descoperind că buzele îi sunt uscate.

Revăzându-şi de multe ori faptele, în ultimele zile, era convins că procedase corect, potrivit strictului regulament al Societăţii. Mai rămânea totuşi, sâcâitoarea posibilitate ca reprezentanţii generali să dea o interpretare diferită faptelor.

— Presupun că toată zarva s-a iscat din pricina jucăriei ăsteia din faţa mea, nu? Ha!

Prinţul se aplecă înainte şi îşi întinse degetele groase, din care răsăreau fire de păr negru, aspru. Atingerea măştii fu aproape o mângâiere. Era limpede că-i plăcea – sau îi plăcea aurul pur din care era făcută.

În sfârşit, se îndreptă de spate şi aruncă o privire tăioasă în direcţia deţinuţilor, înainte de a se întoarce spre şirul de reprezentanţi generali, cu glugile trase, aflaţi în umbră.

— Asta-i de competenţa dumitale, cred, părinte Ramón, spuse el.

Don Miguel aşteptă să vadă care din reprezentanţii anonimi până acum va răspunde. Nu-l întâlnise niciodată dar auzise mereu, încă din copilărie, de părintele Ramón, iezuitul, primul teoretician al Societăţii şi cel mai mare expert din Imperiu în natura timpului şi în implicaţiile filosofice ale călătoriei temporale.

— Am cercetat obiectul, zise silueta aşezată

chiar în dreapta prințului, cu o voce seacă, exactă. Lucrătura este aztecă iar aurul mexican de asta nu există absolut nicio îndoială. Şi nu a fost autorizat de Societate pentru import.

Don Miguel simți un val de uşurare. La urma urmelor, cel puțin în privința asta avusese dreptate.

— Consecințele acestei contrabande temporale încă nu pot fi apreciate pe deplin, continuă iezuitul. Noi încercăm să stabilim proveniența măştii cu o aproximație de câțiva ani… starea ei este atât de bună încât n-ar trebui să întâmpinăm prea mari greutăți în a o atribui cel puțin oraşului de origine şi poate chiar unui atelier anume din acel oraş. Odată ce am identificat-o, trebuie să trecem la cercetarea efectelor transferului ei. Dacă nu descoperim niciunul, vom fi confruntați cu o gravă dilemă.

— Cum aşa? dori să afle prințul, sprijinindu-se de spătarul scaunului şi răsucindu-se puțin într-o parte.

— *Imprimis,* zise părintele Ramón şi scoase din umbră un deget subțire pe care îl împinse pe masă, va trebui să stabilim dacă, de fapt, am înlocuit-o acolo de unde provine. Iar dacă am înlocuit-o, va trebui să precizăm momentul în care a fost înlocuită, şi împrejurările. Şi *secundo*, va trebui să stabilim – dacă masca nu a fost înlocuită – dacă nu cumva avem de-a face cu un caz de istorie modificată.

Lipsită de o mare parte din complexitate, prin această logică limpede, problema i se păru, totuşi, lui Don Miguel înfricoşătoare.

Părinte, vreți să spuneți că – fu surprins să descopere că el era cel care vorbea dar, întrucât toți cei de față se întorceau spre el, continuă anevoie – vreți să spuneți că i-am putea găsi dispariția încorporată în *noua* noastră istorie ca un fapt împlinit, fără nicio mărturie a istoriei pe care furtul a schimbat-o?

Capul fără chip îl privi lung.

— Presupunerea ta, spuse iezuitul cu răceală şi ezită, astfel încât Don Miguel avu vreme să se întrebe în ce sens folosea el cuvântul presupunere, este… corectă.

Don Miguel murmură un cuvânt de mulțumire abia auzit şi se hotărî să-şi țină gura închisă până i se va adresa cineva.

— Putem, totuşi, lăsa aspectele tehnice ale acestei probleme în seama subordonaților dumitale, părinte? se interesă prințul.

— Cred că, pentru moment, aceasta este cea mai înțeleaptă calc de urmat. De îndată ce voi intra în posesia unor informații noi, le voi încredința Consiliului pentru a lua o hotărâre.

— Perfect! Prințul păru foarte încântat de abandonarea acelei părți din discuție şi trecu imediat la alta ce, după toate aparențele, îl interesa mai mult. Am ajuns acum la celelalte probleme generate de această afacere. Pentru

început… Navarro!

Ultimul cuvânt fu rostit cu un zbieret atât de ascuțit încât îl făcu pe Don Miguel să tresară de spaimă.

— Navarro, ce te-a apucat s-o arestezi pe marquesa di Jorque când se vede clar că e parte nevinovată în cazul ăsta?

Don Miguel simți cum îl părăseşte curajul şi cum inima i se face cât un purice. Zise încordat:

— Domnule comandant, am acționat în strictă concordanță cu legea şi regulamentul Societății.

— Pentru numele lui Dumnezeu, omule! Nu ți-a spus nimeni niciodată că numai cel lipsit de imaginație se cramponează, cu încăpățânare, de litera legii? Am studiat informațiile ce mi-au fost înfățişate şi e foarte limpede că marquesa a fost, de la început şi până la sfârşit, de o bună credință indiscutabilă. Drept care o scot imediat din starea de arest şi îți pretind să-i ceri scuze, înainte de a se întoarce la domeniile sale din Jorque.

Ce?

Nu avea nicio şansă să discute în contradictoriu cu însuşi comandantul Societății, mai ales în prezența atâtor martori, şi Don Miguel era îngrozit. Oare nu legea era, în spiritul şi litera ei, principalul apărător al omenirii împotriva forțelor haosului? Nici măcar de la un prinț de sânge nu putea accepta porunca de a-şi cere scuze pentru a fi acționat în concordanță cu legea!

Deveni conştient că toți îl aşteptau să se

conformeze. Chipurile invizibile ale reprezentanților generali se întorseseră spre a-l pironi cu privirea iar marquesa, redobândindu-şi brusc siguranța obişnuită, se uita la el triumfătoare, bătând uşor cu degetele ei îngrijite brațul scaunului.

Ca să-şi mascheze incertitudinea, Don Miguel se ridică încet în picioare. Când ajunse drept, hotărâse deja ce să spună.

— Domnule comandant, cu tot respectul pe care vi-l datorez, ca prinț şi comandant al meu, nu îi voi cere scuze marquesei pentru a fi acționat aşa cum prevede legea. Îmi voi *cere* scuze pentru că nu mi-am dat seama că este o ființă nevinovată.

O ființă nevinovată. O nătângă, cu alte cuvinte. Spera că deosebirea va fi înțeleasă.

Şi aşa se şi întâmplă. Marquesa înțepeni de furie iar prințul începu să se înroşească la față; Don Miguel îşi adună tot curajul rămas pentru a primi lovitura mâniei regale. Dar tensiunea se frânse brusc… se frânse de un hohot de râs subțire, aproape strident. Uluit, Don Miguel îşi dădu seama că hohotul venea dinspre părintele Ramón.

— Domnule comandant, aceasta este o scuză cât se poate de potrivită pentru cazul nostru, exclamă iezuitul. Fireşte, numai o ființă nevinovată nu s-ar fi întrebat cum a ajuns de vânzare un artefact atât de valoros, în loc să fie expus într-un muzeu, nu?

Prințul cugetă o clipă la cele spuse de părintele Ramón. În cele din urmă, scoase un chicotit

nesigur, apoi chicotind se prefăcu într-un adevărat hohot de râs la care se alăturară şi ceilalţi reprezentanţi generali. În acompaniamentul veseliei lor, marquesa părăsi grăbită sala, cu umerii încovoiaţi de umilinţă.

Don Miguel, surprins de o victorie atât de uşoară, îşi reluă încet locul pe scaun.

— Ei poftim! zise prinţul într-un târziu. Cred că de-acum pot să mă aştept la o ceartă zdravănă cu vara mea, ducesa de Jorque… dar nu face nimic părinte, dacă stau bine să mă gândesc, ai avut perfectă dreptate în privinţa scuzei lui Navarro. Ar fi, totuşi, un lucru bun dacă am lămuri şi restul problemei înainte de izbucnirea furtunii; cel puţin aş avea şansa de a combate prin argumente! Ridică un deget sever şi-l îndreptă spre Don Miguel. Din moment ce tu ai declanşat criza asta, nădăjduiesc că ai luat şi nişte măsuri ca să ieşim din ea, nu? De pildă, ai descoperit de unde a provenit masca în timpul nostru?

Mai nesigur pe el ca niciodată, fiindcă i se părea într-un fel nepotrivit ca un prinţ de sânge să se refere cu atâta nepăsare la probabilitatea unei certe de familie, Don Miguel spuse:

— A… păi, domnule comandant, după cum ştiţi, Don Arcimboldo Ruiz a cumpărat masca de la negustorul Higgins, aici de faţă. Şi acesta susţine că, la rândul lui, a achiziţionat-o de la un necunoscut care a trecut pe la prăvălia lui din târgul din faţa oraşului.

— Da, despre asta am fost deja informat. Prințul îşi întoarse ochii gânditori spre Higgins, care încercă să se facă una cu scaunul pe care stătea: era un om între două vârste, fără prea mare personalitate. Privitor la acest necunoscut, atunci. Ce dovadă a oferit el că deținea masca în mod legal?

Negustorul privi dintr-o parte într-alta de parcă ar fi căutat o cale de scăpare. Negăsind niciuna, bolborosi cu accentul pronunțat, monoton, caracteristic şi lui Peabody şi celor mai mulți dintre locuitorii din nordul Angliei.

— Înălțimea Voastră, vă jur! Vă jur că tot ce-am spus este adevărat! Am cumpărat-o de la un necunoscut, în prima zi de aprilie după câte îmi amintesc.

— Întotdeauna eşti atât de dispus să închei afaceri cu necunoscuții?

— Domnule comandant, niciodată! Niciodată până atunci! Glasul lui Higgins se prefăcu într-o simplă şoaptă. Nu pot să spun decât că trebuie să fi fost nebun – trebuie să-mi fi pierdut mințile, Înălțimea Voastră! Fiindcă nu-mi pot aminti fața omului şi am şi omis să-i trec numele în registru! Nicicând n-am mai făcut aşa ceva… Întrebați pe toți cei care mă cunosc în Jorque, vor spune că sunt un negustor respectabil şi…

— Destul! Tăios, prințul întrerupse şuvoiul bâlbâit de cuvinte. Navarro, ai verificat cele spuse de individul ăsta?

— Da, domnule comandant. Şi, după câte se pare, este adevărat că până acum, Higgins s-a bucurat de o reputație excelentă. Am vorbit cu câțiva oameni care i-au vândut sau i-au amanetat diverse lucruri şi aceştia declară că Higgins a avut întotdeauna grijă să se asigure că dețineau pe drept obiectele pe care le ofereau. Prin mâinile lui au trecut destule obiecte extratemporale – rarități mărunte ce nu meritau să apară într-un muzeu – iar oficiul Societății l-a găsit întotdeauna extrem de conştiincios în ceea ce priveşte verificarea autorizației de import.

— Şi totuşi, de data asta cumpără marfa de contrabandă de la un străin absolut necunoscut! Cu adevărat trebuie să-şi fi pierdut mințile!

— Ca să mi-o vândă mie, Înălțimea Voastră! rosti, sfios, Don Arcimboldo. Mie, care n-am avut niciun motiv să-i pun la îndoială dreptul de a fi în posesia ei.

Prințul ridică din umeri.

— S-ar putea să fie aşa, Don Arcimboldo… dar şi acum mă întreb de ce nu ai bănuit că este importată ilegal. Cu toate acestea, admit că aşa-zisul caracter respectabil al lui Higgins ar fi putut să-ți taie cheful de a mai cerceta.

— Domnule comandant.

Doar două cuvinte hotărâte din partea unuia din reprezentanții generali ce tăcuseră până acum. Don Miguel se încordă, căci până şi acele două cuvinte trădau accentul de neconfundat al unui

mohawk. Bănuiala lui asupra identității vorbitorului fu confirmată în clipa următoare de către prinț.

— Da, Urs Roşu?

Însuşi şeful cercetării din Societate! Aduseseră, într-adevăr, artileria grea ca să-şi spună părerea asupra cazului!

— O propunere, domnule comandant, mormăi Urs Roşu. Ca negustorul să fie interogat în continuare. Ca Don Arcimboldo să fie eliberat ca parte nevinovată. Ca noi să continuăm discuțiile asupra celor întâmplate cu uşile închise.

Dinspre colegii lui se auzi un murmur de aprobare. Prințul bătu cu palma în masă, zgomotul semănând cu un foc de pistol.

— De acord! Evacuează sala, adăugă el pe un ton mai scăzut către aghiotantul său personal.

Don Miguel dădu să se ridice, dar prințul, încruntându-se, îi făcu semn să rămână pe loc iar el se conformă, cu un sentiment de teamă. Nu era un obicei foarte firesc ca un modest licențiat al Societății, cu doar patru ani de serviciu şi cinci deplasări la activ, să participe la o întrunire confidențială a reprezentanților generali.

Cineva – şi, după opiniile exprimate cu câteva clipe în urmă, putea fi foarte bine Urs Roşu – lua, evident, problema foarte în serios.

V

De îndată ce toți cei care nu erau membri ai

Societății părăsiră Camera iar zăvoarele grele ale uşilor fură trase cu mare zgomot, luminile se aprinseră şi reprezentanții se relaxară pe scaunele lor, aruncându-şi glugile pe spate. Don Miguel rămase aproape surprins să descopere că, în plină lumină, Camera era o simplă încăpere – spațioasă, somptuoasă, dar numai o încăpere. Iar reprezentanții generali erau, în egală măsură, oameni obişnuiți. Chipurile lor purtau, într-adevăr, amprenta unui caracter şi a unei experiențe excepționale, cu toate acestea, erau oameni ca toți oamenii.

Don Miguel simți că poate să se relaxeze şi el un pic. Prințul scotoci într-o pungă mare de la cingătoare şi scoase o pipă lată pe care o umplu cu foi de tutun tăiate grosolan. Aprinzând-o, mormăi printre dinți:

— Ei, tinere Navarro, nu mă deranjează să-ți spun că ai vârât pisica-n porumbar cu fapta ta necugetată!

Un mârâit aspru, de parcă ar fi spus „adevăr doar pe jumătate!”, veni dinspre Urs Roşu, a cărui față prelungă, de indian, era încadrată de plete negre, pieptănate elegant şi lucioase ca uleiul.

Părintele Ramón, aşezat între Urs Roşu şi prinț, îşi trecu o mână subțire peste craniul pleşuv într-un fel ce sugera că, în tinerețe, căpătase obiceiul de a-şi purta degetele prin păr şi încă mai aştepta. În subconştient, să găsească măcar câteva fire. Fața lui îi amintea lui Don Miguel de o pasăre, cu

pielea întinsă tare în jurul nasului coroiat şi cu ochii mici şi foarte vii.

Părintele zise fără grabă:

— Domnule comandant, poate că a fost o pisică de care nu putea scăpa altfel.

Prințul ridică din umeri, fumul revărsându-se din pipă ca dintr-un foc în aer liber.

— Aş fi înclinat să pun sub semnul întrebării această supoziție, dacă n-aş avea destulă minte ca să nu discut în contradictoriu cu un membru al ordinului dumitale, părinte! Eu cred, totuşi, în ceea ce spun susțin că Navarro ne-a pricinuit multă şi inutilă bătaie de cap.

Iezuitul păru îngrijorat.

— Iar nu pot fi de acord. După părerea mea, până acum Navarro a acționat cu înțelepciune, lăsând la o parte arestarea marquesei di Jorque.

Se întoarse şi îl privi pe Don Miguel drept în față.

— Câți ani ai, fiule?

— A… am aproape treizeci, părinte.

— În cazul ăsta ar trebui deja să te pricepi mai bine la oameni. Socot că o conversație de cinci minute cu marquesa ar fi fost suficientă ca să-ți dai seama că nici într-un milion de ani nu s-ar fi gândit să se intereseze la oficiul Societății în legătură cu masca pe care a primit-o. Ca un copil ce a primit în dar o jucărie, s-ar fi temut prea mult să nu o piardă.

Lui Don Miguel i se părea, totuşi, că lăcomia unei frumuseți ofilite n-ar trebui să scuze

încălcarea regulamentului Societății, se bucură, încă, că reproşul iezuitului fusese atât de blând şi păstră tăcerea.

— Pe de altă parte, continuă părintele Ramón, mărturisesc că sunt foarte nedumerit de cele declarate de Don Arcimboldo Ruiz. Parcă-mi aduc aminte că am citit în depoziția lui că fratele nostru Navarro şi-a recunoscut iritarea față de marquesa, fiindcă aceasta îl purta de colo-colo, prin fața celorlalți invitați, ca pe un animal dresat. Remarca aceea a pus punctul pe i deoarece – şi nu cred că mai e nevoie să vă amintesc – însăşi activitatea Societății riscă să fie transformată într-un simplu spectacol pentru amatorii de senzații tari.

Ca scânteia şi praful de puşcă, două lucruri se întâlniră în mintea lui Don Miguel şi-l făcură să se aplece iute în față.

— Atunci este adevărat! explodă el.

Privirea curioasă a reprezentanților generali se aținti din nou asupra lui, dar numai părintele Ramón păru că-i înțelege exclamația fără explicații.

— Ai auzit de această ocară adusă Societății? întrebă el.

— Ştiu… ştiu doar ce mi-a spus însăşi marquesa: că anumite persoane au fost duse, în acest an al celui de al patrulea centenar, să asiste la victoria Armadei.

— Ha! făcu părintele Ramón. Dacă lucrurile s-ar opri aici! Dacă asta ar fi tot!

— Atunci *este* adevărat? insistă Don Miguel. Dar cum s-ar putea permite aşa ceva?

Prinţul tuşi.

— Părinte, ca de obicei voi ţine seama de părerea dumitale dar este oare foarte înţelept?

— Să-i spunem fratelui nostru care e situaţia? Cred că da. În problema cu care ne confruntăm acum, Navarro a dat dovadă de un curaj moral remarcabil… nu orice licenţiat, vai, ar fi sfidat o aristocrată atât de influentă!

Dându-şi verdictul, iezuitul se întoarse din nou spre Don Miguel şi reluă.

— Ai întrebat cum s-ar putea permite aşa ceva! Ei, fireşte că nu este permis, dimpotrivă, este absolut interzis. Cu toate acestea, anumiţi licenţiaţi au descoperit un truc care, până acum, i-a ajutat să scape de pedeapsă deşi îţi promit că, atunci când vor fi descoperiţi, licenţele lor vor rămâne valabile chiar mai puţin timp decât libertatea lor! Probabil că eşti la curent cu funcţionarea obişnuită a aparatului temporal, dar efectul intensificării componentelor spaţiale ale câmpului de forţă îţi este cunoscut?

— Doar superficial, părinte, zise Don Miguel încruntându-se; ştiu numai că selecţia corectă a factorilor permite obiectelor să fie atrase într-un câmp temporal de la o anumită distanţă sau să staţioneze la o anumită distanţă de locul în care se află aparatul… Aha!

— Cred că înţelegi la ce mă refer, spuse părintele

Ramón mulțumit. Trucul despre care am pomenit funcționează, deci, în felul următor: licențiații coruptibili acceptă bani în secret de la clienții care doresc să asiste la victoria Armadei, la jocurile din Colosseum, la bătălia de pe coasta Guineii, la faptele dezgustătoare din templele Egiptului – sau la orice întâmplări de felul acesta – apoi aranjează o călătorie nevinovată care este aprobată ca deplasare de rutină de către fratele nostru Urs Roşu. Această călătorie se efectuează întotdeauna într-un timp mai îndepărtat decât destinația lor reală. Apoi îşi iau clienții dintr-un timp şi un loc în care aceştia trec neobservați, îi lasă acolo unde vor să ajungă, îşi continuă cercetarea mai departe în trecut şi îşi reîntâlnesc clienții pe drumul de întoarcere în prezent – unde, bineînțeles, îi aduc chiar în secunda plecării lor. Descris atât de amănunțit, trucul pare complicat; în realitate poate fi diabolic de simplu. Cine poate spune, de pildă, din ce direcție soseşte un călător temporal?

— Şi oamenii folosesc chiar aparatele temporale ale Societății pentru această… această *escrocherie?* pe Don Miguel îl cuprinse amețeala auzind dezvăluirea iezuitului.

— Nu cred c-ar îndrăzni să-şi construiască aparate ilegale proprii, oricât de uşor ar putea fi. Şi adică de ce le-ar construi? Practica asta a ținut mai bine de un an până a o descoperi noi.

— Mulți… mulți dintre noi au fost tentați să accepte mită?

Iezuitul şovăi în cele din urmă zise morocănos:

— Peste treizeci de licențiați sunt anchetați acum fiindcă veniturile lor sunt disproporționat de mari.

— Treizeci! Vocea lui Don Miguel îi trăda panica.

Prințul, descoperind că pipa i se stinsese, căută un mijloc de a o reaprinde şi rosti posomorât:

— N-ar fi chiar aşa de grav dacă ar fi vorba numai de o… *cercetare neoficială.* Vreau să spun că mi-am luat şi eu tatăl în această excursie neobişnuită, fără a pricinui însă vreun rău.

— Dar asta nu-i chiar acelaşi lucru, zise Don Miguel fără grabă.

Prințul chicoti:

— Mda, regii ies cu obrazul curat aproape din orice împrejurare! Dar aşa cum adesea îmi spuse părintele Ramón – şi pe drept cuvânt – legea divină nu recunoaşte regalitatea ca pe ceva deosebit. *Eu* unul ştiu asta. Oamenii despre care vorbim, din nefericire, se pare că nu ştiu. Se pare chiar că au îngăduit unora dintre aceşti călători clandestini să aducă suveniruri din excursiile lor.

Părintele Ramón încuviință din cap.

— Printre care se numără, probabil, şi această superbă mască de aur.

Don Miguel simți cum îl trece un fior rece pe şira spinării.

— O astfel de contrabandă presupune deci un negoț în toată regula? în cazul acesta, implicațiile sunt incalculabile!

— Aşa e, confirmă părintele Ramón. Din fericire însă, acesta este singurul obiect masiv peste care am dat până acum, celelalte nu au o valoare în sine, sunt simple curiozități. Se lăsă pe spate şi îşi împreună vârfurile degetelor, sprijinindu-şi coatele pe brațele scaunului. Dacă ar fi numai gunoi menajer şi tot ar trebui să ne facem griji de importarea oricărui lucru pe care noi nu l-am autorizat. Regulamentul nostru este precis şi inflexibil importăm numai obiecte despre care putem dovedi că au dispărut din timpul lor – o comoară îngropată de cineva care a murit fără a-şi divulga secretul, de pildă, sau un lucru menționat în documentele contemporane ca fiind pierdut fără urmă. Regula asta, fireşte, nu este valabilă pe de-a-ntregul, întrucât nu putem fi siguri că unele din aceste obiecte „pierdute" nu au fost de fapt scoase printr-o intervenție din viitor. Şi totuşi, trebuie să avem încredere în proiectul divin al universului. Surâse anemic.

— Scoaterea unui obiect ca masca aceasta, îndrăzni Don Miguel, trebuie să aibă, inevitabil, consecințe periculoase…? Arătă spre ea. Masa ei este enormă!

— A, s-ar putea să reiasă, din documente, că masca a fost topită, fiind astfel posibil ca pierderea masei pure – chiar şi sub formă de aur – să treacă neobservată. Eu unul mă rog să fie aşa, fiindcă ar oferi cea mai simplă soluție. Cu adevărat înspăimântător este însă aspectul psihologic al

problemei. O mască de felul acesta trebuie să fi fost nu doar un ornament, ci un obiect al venerației păgâne, cunoscut de mii de oameni în vremea lui. Nu intervenția în rânduiala lucrurilor, nici chiar în cea a ființelor umane, ci intervenția în însăşi evoluția *ideilor* e cea care implică marea modificare potențială a istoriei. Mă înțelegi?

— Cred că da, murmură Don Miguel, simțind cum vorbele calme, lipsite de emoție, îi îngheață sângele în vine.

— Şi dacă-i găsim pierderea consemnată undeva, părinte? strecură prințul o întrebare. Înseamnă că până la urmă o putem păstra?

Iezuitul ridică din umeri.

— Deocamdată nu îndrăznesc să spun nimic. Ar trebui atunci să stabilim dacă istoria a fost într-adevăr modificată prin intervenție şi, în caz că este aşa, dacă adevărul a reclamat revenirea la vechea stare de lucruri.

Zâmbetul cu care îşi însoți remarca era în realitate foarte plăcut, dar pentru Don Miguel nu se dovedi mai liniştitor decât rânjetul unui cap de mort.

— Părinte, zise el, mă bucur că sunt implicat în latura practică a Societății. Fiindcă mi se opreşte mintea în loc de complexitatea acestor probleme filosofice.

— S-ar putea ca mâine să nu mai fi la fel de mulțumit, mormăi prințul. Pentru că acum îți încredințăm rezolvarea unei probleme care, în

felul ei, este destul de complexă. Îşi trecu privirea întrebătoare peste chipurile celorlalţi care îi răspunseră afirmativ din cap. Va trebui să descoperi originea acestei măşti în timpul nostru şi să-l identifici pe necunoscutul de la care a cumpărat-o Higgins. Şi ai doar două săptămâni în care să-ţi îndeplineşti misiunea.

Două săptămâni! Speriat. Don Miguel spuse:

— Domnule comandant, mă… mă simt nevrednic de o asemenea…

Prinţul rosti dispreţuitor:

— Vrednic sau nevrednic. Navarro, tu ai deschis cazul ăsta. Iar noi îţi ordonăm să-l şi închizi!

VI

În felul ei, misiunea constituia o cinste deosebită – dacă reprezentanţii generali erau chiar atât de îngrijoraţi, pe cât arătase părintele Ramón, de călătorii temporali clandestini şi de primejdioasele lor suveniruri, n-ar fi încredinţat niciodată îndeplinirea ei unui om în care nu aveau încredere.

Dar era în acelaşi timp şi o povară îngrozitoare şi, cu cât Don Miguel medită mai mult la ea. Cu atât îi creşteau presimţirile negre.

Precum spusese, nu avea încă treizeci de ani; obţinuse licenţa temporală de-abia de patru ani şi ceva iar experienţa lui practică se limita doar la cinci deplasări, din ultima întorcându-se cu rana din bătălia macedoneană ce avea să-i însemneze

fața pentru totdeauna, fiindcă fusese atinsă de o infecție extratemporală şi leacurile medicilor Societății se dovediseră neputincioase în distrugerea germenului. (Descoperiseră cum să-i vindece pe suferinzi dar asta după ce rana lui se cicatrizase.).

Şi totuşi, simțul datoriei l-ar fi putut face să primească misiunea cu destulă seninătate, de n-ar fi fost veştile îngrozitoare pe care părintele Ramón i le împărtăşise la întrunire. Treizeci de licențiați ai Societății suspectați de a fi luat mită? Era aproape de necrezut! Pentru Don Miguel, cercetarea temporală avea ceva din aerul unei îndatoriri sacre; unul dintre eroii lui pentru toată viața fusese întotdeauna fondatorul Societății, Borromeo, a cărui descoperire epocală, în 1892, îl înfricoşă atât de mult încât nu îşi găsi liniştea decât atunci când toate aparatele temporale trecură sub supravegherea Papei şi se înființară organizații pentru a le controla utilizarea. În Imperiu, Borromeo întemeiase Societatea Timpului. În vreme ce în Confederația de Est se constituise un organism analog, numit Colegiul Temporal. În conformitate cu Tratatul de la Praga.

Niciun om întreg la minte, gândise mereu Don Miguel, nu ar fi pus sub semnul întrebării necesitatea regularizării călătoriei în timp Dar acum se întreba cât din administrarea atât de riguros supravegheată, cu care era el obişnuit, provenea din simțul practic şi cât din teama

elementară, primară, pe care adaptarea o putea eroda cu trecerea anilor.

Nu se ducea deloc lipsa unor justificări raționale privind legea Societății ce limita călătoria în timp la observație fără intervenție: de pildă, se arătase adesea că dacă nu ar fi existat o astfel de lege iar călătorilor din viitor li s-ar fi dat mână liberă, consecințele vizitei lor în ceea ce pentru ei era trecutul ar fi fost percepute în realitatea imediată. Călătorilor temporali nu li se dăduse mână liberă prin urmare legea era respectată.

Având, totuşi, experiența aproape a unui secol de călătorii în timp, cu greu te mai puteai mira dacă acea măsură de prevedere, bazată mai curând pe teamă decât pe judecata rațională, urma treptat să dispară. Era foarte probabil ca oamenii să devină indiferenți la tot ce însemna rutină, chiar şi atunci când nu numai viețile lor, ci însăşi istoria ce ducea la ele depindea de noninterventie.

Iar dacă legea ar fi încălcată în masă…

Don Miguel avea viziuni nebuloase, ale unor mari intervale de timp azvârlite într-un vid inimaginabil, în neantul inform, absolut. Gândul la consecințe îi producea dureri de cap. Ca orice alt licențiat, se străduise să absolve un curs complet, de trei ani, în teoria călătoriei temporale, şi aceasta după o pregătire universitară normală care, în cazul lui, indusese istoria, matematica şi fizica pentru a trece de la statutul de novice la cel

de licențiat. Îşi tocise creierii studiind relația dintre timpul real, obişnuit, în care se măsura viața de zi cu zi a unui individ, şi timpul paralel, atât de greu de înțeles, ce cuprindea evenimentele unei călătorii temporale, iar subiectul lucrării lui de diplomă fusese aşa-numitul hipertimp, bariera care îl împiedica pe călătorul temporal, ce se întorcea din trecut, să înainteze mai departe, în viitor, dincolo de momentul „atunci” atins de aparatul care îl lansase.

Dar toate acestea nu însemnau nimic pe lângă complexitățile ipotetice ale timpului speculativ, în care evenimentele erau altfel decât cele înfățişate de istorie.

Ce realitate ar lua locul propriei lui realități dacă un individ anume ar face efectiv fărâme legea nonintervenției? Jorque ar deveni York? Un monarh englez ar ocupa tronul imperial? Un prinț mohawk ar conduce Noua Castilie şi şi-ar nunii suspuşii *brave*[3] şi *squaw*[4]? Ar exista – ar putea exista o lume în care oamenii să călătorească nu în timp, ci în spațiu, printr-un miracol nevisat al propulsiei?

Dar formularea unor speculații atât de incredibile nu era pe gustul pragmatic al lui Don Miguel. După ce făcu tot posibilul să-şi antreneze mintea în analiza logică a implicațiilor, ajunse la

---

[3] Războinic amerindian.
[4] Femeie amerindiană (n. trad.).

concluzia că era mai dotat pentru acțiune decât pentru meditație, drept care se hotărî să aibă o nouă întrevedere cu negustorul Higgins.

Înainte de a-l lăsa să între, paznicii de la uşa celulei lui Higgins îi examinară împuternicirea; descoperind că avea dedesubt însuşi sigiliul prințului, se traseră deoparte, cu multe plecăciuni şi reverențe. Trecând pragul ușii, se pomeni într-o încăpere care – după normele închisorii – era spațioasă, deşi slab luminată şi nu prea bine aerisită.

În mijloc, pe un scaun, se odihnea Higgins, cu capul pe umăr şi gura întredeschisă. Era legat de scaun cu nişte curele din piele. La o masă, chiar în dreptul lui, se aflau cei doi inchizitori însărcinați cu interogarea lui, discutând în şoaptă. Aveau fețele mânioase şi se încruntau mereu. La intrarea lui Don Miguel se ridicară pentru a-l saluta.

— Cum merge? întrebă Don Miguel şi cei doi schimbară priviri între ei.

— Rău, răspunse într-un târziu cel mai înalt. Tare ne temem că a fost vrăjit.

Preț de o clipă, Don Miguel se întrebă dacă remarca se vroia a fi o glumă. Când îşi dădu seama că nu era aşa, i se înmuiară picioarele. Nu era îndeajuns de rău că se încurcase în paradoxurile intervenției temporale – trebuia acum să se confrunte cu tenebrosul univers limită, atât de rar recunoscut, al magiei?

Păstrându-şi calmul cu oarecare efort, zise:

— Cum aşa?

— Am utilizat toate mijloacele legale pentru a-i dezlega limba, spuse inchizitorul mai scund. Am întrebuințat licori felurite, am folosit oglinzi şi pendule. Întrucât, până în prezent, nu se face vinovat de nimic, nu avem voie să încercăm metode mai drastice. Deocamdată am stabilit numai că, deşi îşi aminteşte de cumpărarea măştii, nu-şi poate aminti nici fața omului care i-a vândut-o, nici numele lui şi niciun alt indiciu asupra identității lui.

Don Miguel simți cum i se strânge inima de teamă. Sperase ca din acest interogatoriu să apară cel puțin un indiciu nou.

— Să însemne asta că nu avem nimic concret încă, în afară de data tranzacției? întrebă el.

— Mă tem că da, oftă inchizitorul mai scund. Iar pe aceasta ne-a oferit-o cu exactitate şi de bună voie. Ați întrebat, totuşi, autoritățile din Jorque despre călătorii înregistrați în sau în preajma datei respective?

— Fireşte, dar... Don Miguel ridică din umeri. Persoanei care a adus masca spre vânzare nu i s-a dat încă de urmă. De bună seamă că a ignorat prevederile legii.

— Justificarea legii constă în respectarea ei de către oameni, zise inchizitorul mai înalt pe un ton sentențios.

Lui Don Miguel observația nu i se păru că ajută

prea mult la discuție.

— Ei, cel puțin sunteți în măsură să-mi spuneți ce fel de vrăjitorie ar fi putut folosi acest răufăcător, zise el.

— Există mai multe posibilități. La prima vedere ai crede că s-a folosit de un fel de drog, menit să tocească voința. Ori poate l-a silit pe Higgins să privească un punct luminos – poate chiar lumina reflectată de mască şi apoi l-a făcut să uite totul, mângâindu-i auzul cu vorbe meşteşugite.

— Lucrul acesta e oare posibil? întrebă Don Miguel.

— Sigur că este, domnule licențiat. Deşi noi preferăm să nu se facă prea mult caz despre asta: înțelegeți, sper, că acestea sunt tehnicile pe care noi înşine le folosim în anchetare şi ar fi fatal dacă oamenii ar fi preveniți asupra lor.

Don Miguel clătină din cap, cuprins de uimire. Aproape că nu-i venea să creadă ce auzea, inchizitorii erau. Totuşi, experți în domeniul lor şi se vedea obligat să le dea crezare.

— Mai aveți vreo speranță în aflarea unor date noi? riscă el o ultimă întrebare.

— Foarte mică, domnule licențiat. Foarte, foarte mică… deşi, fireşte, vom continua să încercăm.

Dacă interogarea lui Higgins ajunsese într-un punct mort, singurul lucru care mai rămânea de făcut era să se întoarcă la Jorque şi să-şi continue cercetările în locul de unde apăruse masca. Drept

care părăsi Londres chiar în seara aceea, cu diligenta rapidă, şi petrecu o noapte extrem de neplăcută dorindu-şi să se descopere cât mai curând un mijloc sigur de adaptare a aparatului temporal la obişnuita călătorie terestră în cazurile de urgență, sugera teoria, aparatul temporal putea fi folosit de fapt într-un asemenea scop, prin utilizarea factorului de transfer spațial, transpunerea acestei noțiuni în practică nu era însă considerată drept sigură. Întrucât călătorii trebuiau să sosească, inevitabil, cu o fracțiune infinitesimală de secundă înainte de părăsirea punctelor de pornire, iar efectele acestui fenomen erau, în mod inerent, imprevizibile.

Pentru acest motiv existau diligențele, trase de cai… şi poate că nu era nevoie de nimic altceva decât de drumuri mai bune, se lamentau oasele chinuite ale lui Don Miguel, pe când se îndrepta, după un mic dejun luat în pripă la hanul unde oprise diligența, spre oficiul Societății din Jorque, o clădire impunătoare, înconjurată de un parc întins, nu departe de catedrală.

Aici fu primit de un ins între două vârste, cu fața palidă şi vocea ascuțită, şovăitoare, ai cărui ochi se ațintiră, lacomi, asupra sigiliului princiar din partea de jos a împuternicirii lui Don Miguel. Era, probabil, un licențiat ratat, diagnostică Don Miguel după felul lui de a fi şi de a vorbi.

— Noi am discutat îndelung problema pe care ați venit s-o cercetați, spuse individul, linguşitor,

după ce se prezentase drept Don Pedro Diaz. Suntem cu toții impresionați de modul în care ați sesizat imediat esența ei.

Don Miguel nu avea deloc chef de linguşiri ipocrite. Contracară brusc:

— Orice om dotat cu o inteligență vrednică de a face onoare Societății ar fi trebuit, inevitabil, să deducă asta! mai mult decât atât, esența problemei încă îmi scapă. De la plecarea mea la Londres, ați mai descoperit ceva în legătură cu străinul bănuit de a fi adus masca spre vânzare?

— Păi, nu s-a spus să facem aşa ceva, obiectă el. Nu a fost de ajuns că i-am arestat pe negustorul Higgins şi pe ajutorul lui?

Uneori. Don Miguel se pomenea întrebând cum de trecuse aproape un secol fără complicații de când Borromeo dăduse drumul călătoriei temporale în această lume imperfectă. În clipa de față era tentat să scoată sabia împotriva acestui idiot şi să-i cresteze în pielea lui groasă un mesaj despre responsabilitățile Societății, de care să-şi aducă aminte toată viața. Cu toate acestea, reuşi să se stăpânească.

— N-a fost de ajuns, zise el scurt. Dacă, totuşi, asta e tot ce-mi puteți oferi, am să pornesc de aici. Unde sunt ajutoarele astea la care v-ați referit?

— Numaidecât! exclamă Don Pedro. Vă conduc chiar eu la ei.

Dar ajutoarele se dovediră a fi de mai puțin folos

chiar decât Higgins. Versiunea lor, a cărei veridicitate era confirmată de inchizitorii locali, era că însuşi stăpânul condusese atât cumpărarea cât şi vânzarea ulterioară a măştii, aşa cum proceda deseori când cealaltă parte implicată era de viță nobilă. Asta Don Miguel trebuia să recunoască, era destul de logic – îşi putea imagina orice nobil, silit să renunțe la bijuteriile de familie şi să umple din nou un cufăr din ce în ce mai mic, dornic să trateze în taină cu un negustor discret şi ştia deja că reputația de om discret a lui Higgins îi adusese multe asemenea tranzacții.

Ajutoarele susțineau cu hotărâre că nu avuseseră ştire de existența măştii până la arestarea stăpânului iar versiunea lor – ca şi cea a lui Higgins – sfidase cele mai intense eforturi ale inchizitorilor de a o submina.

Oftând, Don Miguel părăsi celula în care erau întemnițate ajutoarele şi se întoarse prin frumosul parc al oficiului Societății. După ce merse o vreme, alături de Don Pedro care păstra tăcerea, spuse pe neaşteptate:

— Dar târgul ăsta, unde i s-a vândut masca lui Don Arcimboldo… e în afara zidurilor oraşului, nu?

— Într-adevăr, domnule licențiat, aşa este, răspunse Don Pedro. Cu excepția cetățenilor Jorque-ului. Care rareori se apucă de negoț, nimeni nu are voie să cumpere sau să vândă mărfuri dincoace de ziduri; aşa a hotărât

municipalitatea în ultimii ani ai secolului trecut. Şi aşa s-a născut obiceiul de a merge dincolo de ziduri pentru a face negoț, acum târgul devenind de la sine aproape un adevărat oraş.

— Aha. Vreau să inspectez târgul ăsta. Chemați un cupeu şi să plecăm cât mai repede.

— Cu plăcere, domnule licențiat, zise Don Pedro plin de zel.

În timp ce aşteptau sosirea trăsurii în fața oficiului Societății, Don Miguel trecu la celălalt subiect care îl interesa acum.

— Spuneți-mi, Don Pedro, ce ştiți despre Don Arcimboldo Ruiz? Este o figură proeminentă aici, în Jorque?

— Este… Don Pedro şovăi în mod ciudat. Este dintr-o familie importantă din nord.

Don Miguel dădu afirmativ din cap.

Dar în ceea ce priveşte persoana lui? îl îmboldi el.

— Mă tem că nu vă pot spune decât foarte puțin. Ştiu sigur că a moştenit proprietăți întinse dincolo de hotarul cu Scoția, dar preferă să locuiască în Jorque de dragul vieții noastre mondene. Mai ştiu că este foarte apreciat pentru colecția lui de obiecte vechi – saxone şi irlandeze – oamenii vorbesc despre el ca despre un adevărat expert în acest domeniu. În afară de asta… Încheie ridicând din umeri.

Sigur, acestea nu erau deloc noutăți pentru Don Miguel; Don Arcimboldo declarase fără înconjur că

făcea colecție de obiecte vechi, dar că artefactele Lumii Noi nu erau specialitatea lui. Verdictul lui asupra personalității marquesei trădase un cinism robust şi sugerase că, dacă ar fi avut vreun motiv să-l suspecteze pe Higgins că îi vindea marfa de contrabandă, ar fi luat imediat măsuri pentru a se apăra. Era puțin probabil că i-ar fi oferit marquesei un dar atât de frumos, ştiind că existența lui va deveni notorie peste noapte, dacă s-ar fi temut că este un obiect de import neautorizat. Ori nu l-ar fi cumpărat, ori l-ar fi păstrat în secret pentru propria lui colecție. Da, argumentarea era plauzibilă.

Şi totuşi…

Şirul gândurilor lui Don Miguel fu întrerupt de sosirea cupeului chemat de Don Pedro. Dar cuta subțire de nedumerire care îi apăruse între sprâncene rămase acolo de-a lungul întregii călătorii.

Oamenii îl numeau „târg”; de fapt, aşa cum îl prevenise Don Pedro, crescuse până a ajunge aproape un oraş în toată regula. Străzi largi, bine pavate, îl traversau într-o parte şi-ntr-alta, despărțind loturile de pământ închiriate diverşilor negustori, pe care fuseseră înălțate nenumărate dughene, sprijinite de magazii din piatră masivă. În timpul zilei, mărfurile erau aduse din magazii şi expuse sub corturi sau, în cazul celor mai prosperi negustori, în barăci mici, cu pereții din sticlă, în

vreme ce slujitori vânjoşi le păzeau înarmați cu bâte. Noaptea erau duse înapoi în magazii şi ferecate bine împotriva hoților.

Poruncindu-i lui Don Pedro să dea liber cupeului pentru o oră. Don Miguel porni să facă un tur al târgului cu piciorul. Se oprea. În aparență la întâmplare – să încerce calitatea nucşoarelor la un negustor de mirodenii, să pipăie nişte splendide brocarturi orientale la un postăvar, să cerceteze un set de sfeşnice la un argintar şi în acelaşi timp, punea întrebări ce păreau întâmplătoare ajutoarelor din fiecare prăvălie. Într-un fel sau altul, spre admirația vădită şi din ce în ce mai mare a lui Don Pedro, reuşea să introducă în fiecare conversație numele lui Higgins şi al lui Don Arcimboldo.

Sfârşitul orei îi prinse ieşind dintr-o legătorie de cărți, unde foița de aur strălucea pe elegantele coperți din piele de vițel iar aerul era plin de mirosul de piele şi clei, şi asta îl făcu pe Don Pedro să izbucnească.

— Domnule licențiat! exclamă el. Subtilitatea investigațiilor dumneavoastră mă uluieşte pur şi simplu mă uluieşte!

— Subtilitatea? repetă Don Miguel cu o privire încruntată, îndreptându-se cu paşi mari spre locul în care urmau să-şi regăsească trăsura. Drumul lor îi ducea prin inima târgului şi în aceste clipe ale amiezii străzile erau împânzite de lume. Servitori ai unor familii nobile, purtând panaşe

care de care mai impozante, înaintau îmbrâncind mulțimea plini de aroganță, fapt care îl nemulțumea din cele afară pe Don Pedro, dar pe care Don Miguel îl suporta cu stoicism. Şi-ar fi putut croi o cărare prin simpla pomenire a numelui Societății, ca să nu mai vorbim de etalarea blazonului ei – coasa şi clepsidra pe care Borromeo însuşi le alesese ca emblemă – dar nu era momentul potrivit pentru a atrage atenția asupra lor.

— Subtilitatea? făcu el din nou şi adăugă un chicotit fioros. Păi, dacă subtil înseamnă să nu reuşeşti deloc în încercarea de a răspunde la o întrebare extrem de importantă, sunt de acord. Lăsați-mă câteva clipe în pace, vă rog! Mă chinuiesc, cu disperare, să gândesc!

Stânjenit, Don Pedro îşi puse lacăt la gură şi nu mai scoase un cuvânt, lăsând la o parte invitarea lui Don Miguel de a se urca primul în cupeu, până când licențiatul vorbi din nou. După ce străbătuseră aproape jumătate din drumul către oficiul Societății.

— Don Pedro! Aş dori un sfat din partea dumneavoastră!

— Îmi faceți o mare cinste, spuse Don Pedro intimidat. Nădăjduiesc să vă pot oferi ceea ce doriți.

— Cum să vă zic, singur nu pot să-i dau de rost. Faceți dumneavoastră o încercare. Închipuiți-vă că ați fi în locul lui Don Arcimboldo, moştenitor al

unor pământuri în Scoția şi colecționar, foarte respectat, de obiecte vechi: de ce ați oferi o mască din aur masiv, o raritate extrem de prețioasă, unei doamne care este – s-o spunem deschis – trecută mult de vârsta la care i se mai poate face curte?

Don Pedro făcu ochii mari. Câteva clipe nu spuse nimic; apoi, într-un târziu. Îndrăzni:

— Păi, poate că din motive de pură prietenie…?

Ceea ce spusese Don Arcimboldo despre marquesa la serată excludea această posibilitate, după părerea lui Don Miguel. Respinse ipoteza cu o fluturare a mâinii, nederanjându-se să explice de ce.

— Şi un alt motiv? îl solicită el.

— Păi… Don Pedro înghiți tare în sec. Departe de mine intenția de a reproşa ceva unei persoane atât de respectate ca Don Arcimboldo dar… S-ar putea presupune că, prin gestul lui, se aştepta la vreun câştig?

— Tare mă tem că s-ar putea presupune aşa ceva. Don Pedro, porunciți vizitiilor să se abată pe la locuința lui Higgins din oraş. Nădăjduiesc că nu vă grăbiți prea tare ca să luați prânzul vizita asta s-ar putea să ne ia ceva timp.

De fapt. Oprirea la casa lui Higgins nu dură decât douăzeci de minute dar. Când reveni, Don Miguel avea privirea înnegurată şi răspunse numai cu mormăituri morocănoase la încercările lui Don Pedro de a lega o conversație.

Apoi, întorcându-se la oficiul Societății, găsi un mesaj pentru el, primit prin telegraful semafor de la Londra cu doar câteva minute înainte. Era un raport din partea echipelor de cercetare ale lui Urs Roşu, ce îl informa că masca de aur era aproape sigur opera unui vestit aurar aztec pe nume Nezahualcoyotl – Câine Înfometat. Iar aceasta îi stabilea originea la mijlocul secolului al XV-lea. Cel mai probabil în marele oraş Texcoco.

Încă o enigmă pentru el! Dacă masca era opera unui meşter aşa de renumit încât oamenii lui Urs Roşu o puteau identifica cu atâta siguranță, de ce să se *dispenseze* de ea un colecționar de obiecte vechi, chiar dacă n-o dorea pentru propria lui colecție? Mai logic ar fi s-o vândă şi să folosească banii pentru a-şi mări…

Deodată, lui Don Miguel i se luă un văl mare de pe ochi. Faptele se rânduiră în mintea lui alcătuind un model, un model care avea un sens clar Lovi cu pumnul în palmă şi se răsuci spre Don Pedro.

— Înțeleg! Şi totuşi nu înțeleg! Dacă… Don Pedro, trimiteți iute pe cineva la Sfântul Oficiu de aici, din Jorque, şi cereți un inchizitor priceput care să-mi țină tovărăşie şi să răspundă la anumite întrebări. Apoi rețineți-mi un cupeu şi aveți grijă ca vizitiul să cunoască drumul până la casa lui Don Arcimboldo, fiindcă intenționez să-i fac o vizită în seara asta.

— Voi proceda întocmai, promise Don Pedro şi

se îndepărtă în grabă.

Don Miguel discută pe îndelete cu inchizitorul care venise ca răspuns la cererea lui, şi numai între patru ochi. Când se despărţiră, era aproape întuneric, cu toate acestea refuză invitaţia lui Don Pedro de a rămâne la cină. Îşi prinse, în schimb, sabia la brâu. Se înfăşură într-o pelerină şi porni prin noapte de parcă duhurile rele l-ar fi gonit din urmă.

VII

Casa din Jorque a lui Don Arcimboldo. Deşi departe de a fi nouă, era arătoasă, încăpătoare şi ocupa un spaţiu întins. Interiorul vădea multă eleganţă şi bun gust. Aceleaşi ingrediente, pe care Don Miguel le întâlnise la reşedinţa marquesei – plante agăţătoare, întinse de-a lungul unor ramuri artificiale, sculptate, flori de seră ce transformau încăperile în grădini miniaturale, pardoseală şi lambriuri fără cusur şi nenumărate podoabe vechi, nepreţuite – fuseseră utilizate şi aici. Însă de cineva cu o judecată mult superioară.

Don Miguel simţea că e păcat să vină pentru prima oară aici cu astfel de intenţii. Dar, apăsat de povara bănuielii, se sili să rămână insensibil.

Majordomul, care îi deschisese uşa. Prezentă scuzele stăpânului declarând că acesta se afla la cină, dar că va termina curând şi se va pune la dispoziţia distinsului său oaspete; între timp, Don

Miguel era atât de amabil încât să poftească în bibliotecă?

Don Miguel acceptă invitația. I se aduse vin de către o guineeză – nespus de frumoasă, şi prin urmare ori foarte scumpă, ori născută în serviciul familiei, fiindcă sclavii aveau nişte prețuri prohibitive în ultima vreme – care îi umplu primul pahar şi i-l oferi cu o reverență, apoi se retrase pentru a se aşeza în colțul cel mai întunecat, printre dulapurile de cărți, ochii şi dinții ei albi licărind în umbră.

Cu paharul în mână. Don Miguel se plimbă absent prin încăpere. Nu era doar o simplă bibliotecă, în ciuda numelui ei. Era aproape un muzeu: rafturile, unul după altul, erau burduşite de podoabe şi obiecte rare. Cele mai multe erau, aşa cum i se dăduse de înțeles, de origine saxonă, scandinavă şi irlandeză; existau însă şi multe obiecte maure şi orientale, din aur şi argint, din peruzea şi chiar din jad.

Dădu din cap cu o satisfacție amară şi îşi îndreptă atenția spre cărți, ce dovedeau că Don Arcimboldo avea gusturi cu adevărat catolice – dar nu mai catolice decât Papa. Era acolo un dulap care probabil l-ar fi adus pe părintele Peabody în pragul unei crize de isterie sau poate că nu. Cumpănind din nou, Don Miguel ajunse la concluzia că îndelungata lui prezență în intimitatea marquesei probabil îl vindecase pe preot de înclinația spre isterie. Şi totuşi cele mai

multe dintre aceste volume erau puse la index, şi nu neapărat doar pentru erezie.

Alese o ediție frumos ilustrată a *Satyricon*-ului lui Petronius Arbiter, pentru a-şi umple timpul până la intrarea lui Don Arcimboldo, şi se instală într-un superb fotoliu din piele, foarte comod şi cu bogate ornamentații suflate în aur.

Când gazda îşi făcu, în sfârşit, apariția, porni încă din prag să-şi ceară scuze că îl făcuse să aştepte atât mult. Dar Don Miguel puse capăt justificărilor cu o simplă fluturare a mâinii.

— S-ar fi cuvenit să trimit pe cineva înainte, ca să vă spună să mă aşteptați, zise el solemn. Dar n-am regretat timpul petrecut aici, printre cărți. M-a făcut să vă înțeleg foarte bine gusturile de colecționar, atât de obiecte rare, cât şi de cărți.

Don Arcimboldo se lăsă să cadă într-un fotoliu care făcea pereche cu cel al lui Don Miguel şi pocni din degete către guineeză ca să-i aducă vin.

— Atât cât este, gustul meu, ca să fiu sincer, este dictat aproape numai de dorința de a mă înconjura cu obiecte frumoase. Dacă, totuşi, slăbiciunea mea produce plăcere altora, nu văd de ce mi-aş refuza-o. Chicoti şi sorbi din pahar.

— Incontestabil, aveți o colecție remarcabilă, spuse Don Miguel. Lămuriți-mă însă, ați achiziționat toate lucrurile acestea aici, în Jorque?

— Foarte multe din ele, îndeosebi pe cele mai valoroase. Marele nostru târg este un minunat teren de vânătoare pentru rarități. De fapt, am

cumpărat cele mai multe obiecte din aur şi argint de la Higgins, care e specialist în domeniul ăsta. Stau şi mă întreb: aveți vreo veste despre el?

— Îşi menține versiunea neconvingătoare că ar fi achiziționat masca aztecă de la un necunoscut.

— Sărmanul! murmură Don Arcimboldo Mă întreb ce l-o fi apucat să spună aşa ceva!

Urmă o pauză, răstimp în care guineeza se apropie să vadă dacă paharele trebuiau umplute din nou. Vărsând câte un strop simbolic în fiecare, s-ar fi retras în colțul ei, dar stăpânul îi porunci să părăsească încăperea.

— Interesant mod de exprimare, remarcă Don Miguel, de îndată ce uşa se închise în urma sclavei.

Don Arcimboldo îl privi cu ochii mijiți.

— Nu cred că vă...?

— Spuneți că nu ştiți ce l-a *apucat* pe Higgins, explică Don Miguel, răsucind paharul de vin între degete. Vedeți dumneavoastră, termenul aproape că este prea exact. Inchizitorii sunt de părere că Higgins a fost vrăjit.

— Câtă mârşăvie! exclamă Don Arcimboldo. Să joci un renghi atât de josnic unui negustor onorabil!

— Aşa e, încuviință Don Miguel, şi din nou urmă o scurtă tăcere.

— Apropo, reluă Don Arcimboldo într-un târziu, există un lucru pe care cred că ar fi trebuit să vi-l spun la Londres.

Don Miguel îşi înclină capul şi privi cu o atenție politicoasă.

— Nu vă port niciun fel de pică pentru că ați acționat cum ați acționat în problema aceasta. Absolut deloc înțeleg foarte bine cât de serios trebuie privită orice chestiune legată de contrabanda temporală.

— Mă bucură să aud asta. Murmură Don Miguel. Unii par să trateze pericolele cu prea multă uşurință.

— Eu n-aş face aşa ceva niciodată! A, ştiu că n-ar mai trebui să vorbesc… recunosc că s-ar fi cuvenit să mă interesez în privința măştii, dată fiind starea ei perfectă. Dar, după cum ştiți, asta nu e specialitatea mea… Spuneți-mi, totuşi, dacă sunteți liber să o faceți cum de-a fost adusă masca în prezent? Numai licențiații au voie să călătorească în timp, nu-i aşa, şi aproape că nu-ți poți imagina ca un licențiat să fie coruptibil!

— S-ar părea, zise Don Miguel după ce chibzui o clipă, că anumiți… ăă… *amatori de senzații tari* au izbutit să ungă pe cine trebuie şi să fie astfel purtați în trecut. Foarte probabil, unul dintre ei a adus masca în prezent.

— Groaznic! Don Arcimboldo făcu ochii mari. Şi totuşi… În adâncul inimii parcă i-aş invidia pe oamenii ăştia. Surâse cu o sinceritate cuceritoare. Nici nu vă dați seama cât de mult ar vrea un om ca mine să se plimbe printre cei pentru care obiectele rare şi frumoase pe care le colecționez

erau contemporane obişnuite chiar! Ce credeți, Don Miguel, va veni vreodată ziua în care solicitanții particulari îndoctrinați cum se cuvine împotriva riscului intervenției în trecut, vor avea voie să se împărtăşească din minunea călătoriei în timp?

— Presupunând că vă întrebați dacă eu sunt unul dintre licențiații care abia aşteaptă să fie unşi, spuse Don Miguel cu răceală, vă asigur că nu sunt.

— Nu… nu, nici vorbă! Mâhnit, Don Arcimboldo dădu să se ridice. N-am vrut deloc să insinuez…

— Atunci schimbăm subiectul? Don Miguel exploată în mod voit insulta prezumptivă, lăsând ca vocea să-i sune puțin caustic. Vorbim despre colecția dumneavoastră? Discutăm, de pildă, faptul că ea cuprinde nu numai obiectele vechi de care ştie toată lumea – saxone, irlandeze, scandinave – dar şi antichități maure şi orientale, precum şi alte lucruri pe care eu nu reuşesc să le recunosc?

Încurcat, Don Arcimboldo spuse:

— Păi, sigur, aşa este, dar…

— Pe scurt, gustul dumneavoastră e mai eclectic decât m-ați făcut să cred. Don Miguel puse paharul de o parte, fără a privi spre interlocutor. De aceea faptul că, după ce ați cumpărat masca aztecă, nu ați păstrat-o mi se pare surprinzător. Spuneți-mi. De ce i-ați oferit-o marquesei, Don Arcimboldo?

Gazda lui se întunecă la față.

— Este lipsit de cuviință să vă amestecați în probleme atât de personale!

— Altă soluție n-am. Trebuie să îndeplinesc o misiune din ordinele prințului Noii Castilii.

— Şi totuşi, purtarea dumneavoastră este lipsită de bunăcuviință şi de amabilitate. Vă voi răspunde însă, dacă îmi veți oferi motive întemeiate pentru solicitarea acestei informații.

Don Miguel se ridică din fotoliu şi se îndreptă, cu paharul în mână, către o vitrină cu superbe coliere şi catarame saxone bătute în aur, multe dintre acestea din urmă împodobite cu granate. Neuitându-se în direcția lui Don Arcimboldo, zise:

— Trebuie să fi avut un motiv serios pentru a vă spori cu atât de mult suma pe care i-o datorați lui Higgins. Este puțin probabil ca numai un capriciu de moment să vă fi dus la aproape dublarea datoriilor şi aşa de multă vreme neachitate.

Nu urmă niciun răspuns imediat. Când Don Miguel îşi întoarse fața de la obiectele vechi pe care le admira, descoperi că Don Arcimboldo scosese, dintr-o pungă de la cingătoare, un lănțişor de argint, delicat, de care atârna un mic pandantiv, un fel de sferă de cristal strălucitoare, şi îl legăna din vârful degetelor, de parcă ar fi devenit pe neaşteptate foarte nervos.

— Bănuiesc că ați intrat în posesia registrelor lui Higgins, mormăi el în cele din urmă. Dar cifrele reci, vă asigur, dau o impresie greşită. Nu avea

niciun motiv să-mi pună creditul sub semnul întrebării. La urma urmelor, sunt departe de a fi un om sărac.

— Adevărat? zise Don Miguel glacial.

— Ce vreți să spuneți? Don Arcimboldo se înroşi de mânie, deşi lănțişorul nu îşi schimbă mişcarea de pendulă. Credeți că locul acesta în care vă aflați este casa unui sărăntoc?

— Da.

Cuvântul, sigur şi tăios, păru a slăbească mult din curajul lui Don Arcimboldo, care oftă adânc.

— Mă dau bătut, mă dau bătut... Există un grăunte de adevăr în ceea ce spuneți, fiindcă în ultima vreme proprietățile mele din Scoția nu mi-au mai adus aceleaşi venituri ca înainte. Drept care vă voi dezvălui de ce i-am dăruit masca marquesei. Speram că-mi va împrumuta o sumă care sa mă scape de greutățile temporare... temporare!

Lănțişorul continua să se legene. Se aşternu tăcerea. Don Miguel lăsă tăcerea să se prelungească. Şi, curând, calmul lui Don Arcimboldo începu să se risipească. Se arătă mai întâi nedumerit, apoi neliniştit. Când neliniştea deveni îndeajuns de profundă, Don Miguel vorbi fără înconjur:

— N-are niciun rost. Don Arcimboldo! înainte de a veni aici, am discutat îndelung cu un inchizitor care este expert în probleme de conştiință. Am luat un antidot ce anulează efectul drogului pe care mi

l-ai pus în acest vin foarte bun. Aşa că nu-mi poți adormi spiritul cu legănatul cristalului dumitale şi nici nu mă poți face, cu vorbe meşteşugite, să uit absolut totul… cum ai procedat cu Higgins!

Ultimele cuvinte răsunară ca un plesnet de bici. Don Arcimboldo lăsă să-i cadă mâinile pe lângă corp; alb la față, scânci:

— Jur că nu înțeleg!

— Jurământul dumitale e fals! Mă înțelegi foarte bine. Lucrurile s-au întâmplat în felul următor. Tentația de a te număra printre norocoşii care au călătorit ilegal în trecut a fost prea mare pentru dumneata dar, pentru a-l mitui pe licențiatul corupt care ți-a înlesnit călătoria, te-ai văzut silit să-ți cheltuieşti averea în consecință, te-ai împrumutat masiv de la Higgins – o situație lipsită de demnitate! Foarte probabil, Higgins a început să te piseze ca să-i dai banii înapoi, iar dumneata te-ai temut că i-ar putea preveni pe ceilalți negustori din târg că nu eşti în stare să onorezi o poliță. S-ar putea – fiindcă, în fond, nu eşti deloc prost – ca la început să fi adus splendida mască aztecă în prezent doar cu intenția de a o păstra în taină şi a te bucura singur de ea. Când Higgins a devenit din cale afară de sâcâitor, cred că te-ai gândit să-ți achiți cu ea datoria, pe urmă ai respins ideea, cunoscându-i reputația de om prudent şi obiceiul de a verifica dacă obiectele extratemporale care i se ofereau spre cumpărare primiseră autorizația Societății mele. Aşa că ai

găsit un mijloc mai subtil de a ieşi din încurcătură. L-ai făcut să creadă că a cumpărat masca de la altcineva. Nu e de mirare că nu le poate spune inchizitorilor de la cine a cumpărat-o! Cum să-ți aminteşti o persoană care nu a existat? Dar n-ai mai reuşit să ajungi şi la ajutoarele lui, nu? Eu am vorbit cu ele şi nici măcar cel care are în grijă registrul de magazie al lui Higgins nu avea trecută masca nicăieri. A, poate că acest lucru era menit să dea o aparență de adevăr rezultatului sperat, întemnițarea lui Higgins pentru negoț cu mărfuri de contrabandă temporală. Din închisoare nu prea mai avea cum să te preseze ca să-i înapoiezi banii! Deduc asta din faptul că i-ai oferit masca marquesei, de care puteai fi sigur că, în cel mult câteva zile, va începe să se laude cu ea, atrăgând astfel atenția unuia ca mine, care să recunoască ilegalitatea prezenței ei aici. La care dumneata urma s-o faci pe naivul tras pe sfoară şi să-l laşi pe Higgins să sufere rigorile legii. Ți-ai jucat bine rolul într-adevăr, până la a-ți scoate lănțişorul ăla din pungă, încă mai aveam îndoieli în privința concluziilor mele. Dar inchizitorul cu care am vorbit azi după-amiază m-a pus în gardă asupra unor astfel de trucuri şi acum sunt absolut convins.

Don Arcimboldo aruncă furios lănțişorul de argint pe podea.

— Minciuni sfruntate! strigă el. Absurditățile astea n-or să convingă niciodată decât pe un

nebun ca dumneata!

— Sunt pregătit să-mi asum acest risc! zise Don Miguel neîndurător. Îşi trase uşor sabia din teacă şi îi îndreptă vârful spre pieptul celuilalt. Don Arcimboldo Ruiz, din împuternicirea Societăţii Timpului te arestez sub acuzaţia de contrabandă temporală şi îţi cer să mă însoţeşti în faţa judecăţii. Se prea poate să fi întâlnit un licenţiat corupt, Don Arcimboldo… dar învaţă din asta că unii dintre noi iau regulamentul foarte în serios. La urma urmelor, noi ne amestecăm cu însăşi urzeala universului.

VIII

Spaţiul liber dintre coloanele de cristal vuia surd; cei prezenţi pe coridor se foiau pe scaune ştergându-şi, din când în când, feţele. Întotdeauna era cald în vecinătatea coloanelor când un călător era pe punctul de a se întoarce dintr-un voiaj temporal.

Prinţul Noii Castilii părea mult mai afectat de căldură decât colegii lui, din care pricină mormăia şi murmura mereu ca pentru sine. Deodată, nemaisuportând atmosfera, pocni din degetele lui groase către un aghiotant grijuliu din apropiere.

— Vin! răcni el. E-ngrozitor de cald aici!

— Prea bine, Înălţimea Voastră răspunse aghiotantul prompt. Şi pentru reprezentanţii generali la fel?

Urs Roşu îşi mişcă uşor faţa prelungă de indian

într-un gest de acceptare, părintele Ramón însă nici nu se clinti. După o clipă de ezitare, prințul făcu semn aghiotantului să se grăbească.

— Crezi că am făcut bine ce-am făcut, părinte? zise el răstit.

Părintele Ramón păru că se întoarce în prezent dintr-o călătorie într-un timp numai de el ştiut. Schiță un zâmbet scurt, întorcându-se spre a-l privi pe prinț.

— Cât de bine putem noi face, răspunse el evaziv. Ştim cel puțin că masca e pusă acum la locul ei; dacă înapoierea ei a fost, în sine, un lucru înțelept, nu putem decât să presupunem.

Urs Roşu pufni.

— Dacă ai avut îndoieli că punerea la loc a obiectului a fost un lucru înțelept, de ce mi-ai mai dat atâta bătaie de cap cu el?

— Trebuie să ne îndoim întotdeauna de propria noastră înțelepciune, spuse părintele Ramón împăciuitor. Înălță o mână către coloanele de cristal. Cred că se apropie momentul… vuietul se întețeşte.

Tehnicienii de serviciu, aflați de o parte şi de alta a condorului timpului. Înțepeniră la posturile lor. Când, pe neaşteptate, se auzi un bubuit ca de tunet, aerul deveni înăbuşitor şi umed, iar în spațiul dintre coloane apăru o siluetă, o siluetă stranie, din bare de fier şi argint, ce parcă se încinseră o clipă, când energia se scurse din substanța lor, sfârşind rotația prin care îşi

recăpătau dimensiunile normale.

În mijlocul acelui cadru din metal văzură prăbuşindu-se trupul unui om.

Părintele Ramón sări în picioare.

— Iute! porunci el tehnicienilor. Ajutați-l… hai, mişcați-vă!

Tehnicienii se repeziră înainte, unii ca să demonteze cadrul din bare metalice, alții ca să-l ajute pe Don Miguel să se ridice în picioare şi să-l ducă la o canapea anume pregătită pentru el. Sclavii se grăbiră să aducă întăritoare şi vase cu apă caldă, curată.

Trecuse numai o jumătate de oră pe coridor din momentul în care îşi expediaseră emisarul în trecut. Dar era clar că pentru Don Miguel se scursese un timp mult mai îndelungat. Pielea lui, arsă de soare, devenise aproape cafenie iar ochii îi erau roşii şi inflamați de praf. Reprezentanții generali se strânseră îngrijorați în jurul canapelei, întrebându-se cât de gravă era starea în care se afla Don Miguel.

Nu chiar atât de gravă, aflară ei curând. Căci, luând câteva înghițituri dintr-un întăritor pentru inimă, refuză alte îngrijiri şi izbuti să se ridice în capul oaselor. Îşi trecu limba peste buzele crăpate de soare şi vorbi cu o voce înceată, răguşită.

— S-a făcut, zise el şi privi în jur de parcă nu ar fi fost convins de întoarcerea lui în lumea obişnuită. Mintea îi era şi acum învolburată de amintirea marelui oraş Texcoco, încins de razele

soarelui tropical, în timp ce trupul încă îi mai era înveşmântat doar într-un şorț de indian din vremea aceea. Sclavii începuseră să-i spele semnele pictate de pe față, dar ajunseseră cu treaba abia la jumătate; contrastul dintre cei doi obraji rezuma modul în care Don Miguel încă mai şovăia între două realități.

Reprezentanții generali scoaseră un oftat de uşurare. Urs Roşu întrebă cu asprime:

— Eşti sigur?

— Absolut. Am găsit fără greutate atelierul lui Câine Înfometat, chiar în clipa în care acesta lucra la mască. După terminarea ei, masca a rămas în casa meşterului până la serbarea la care urma să fie închinată, cu jertfe, marelui zeu Tezcatilpoca. Am reuşit să o văd de mai multe ori înainte de data serbării. Şi tocmai în ultima zi un bărbat a intrat în atelier şi a furat masca.

— Era Don Arcimboldo? întrebă răstit prințul.

— Posibil. Poate.

— Nu eşti sigur? Prințul se aplecă înainte furios, dar părintele Ramón îi atinse brațul cu mâna pentru a-l domoli.

— Fratele nostru Navarro a procedat bine, zise el.

— Cum aşa, dacă nu poate dovedi cine a fost hoțul? îl contrazise prințul, privind chiorâş.

— Păi. Trebuia cu orice preț să evite riscul de a fi văzut de Don Arcimboldo. Dacă s-ar fi întâlnit, Don Arcimboldo l-ar fi putut recunoaşte când s-au

văzut la serata marquesei. Ceea ce nu s-a întâmplat. Prin urmare a făcut bine că nu i-a ieşit în cale.

— La fel am judecat şi eu, spuse Don Miguel, lăsându-şi obosit capul în mâini. De aceea, când am văzut că masca dispăruse, nu am făcut decât s-o înlocuiesc… adică am înlocuit-o cu versiunea pe care o adusesem din prezent. Am rămas destul timp ca să mă asigur că a fost închinată zeului, aşa cum se intenționase, şi… iată-mă din nou aici.

— Crezi că acum totul e în ordine, părinte Ramón? mormăi prințul.

— După câte ştim noi.

— Perfect! Atunci trebuie să mă întorc în Noua Castilie. De n-ar fi fost întârzierea asta, aş fi plecat din Londra de câteva zile bune. Urs Roşu, las în grija dumitale celelalte detalii. Bună ziua!

Dădu scurt din cap către colegii săi şi părăsi coridorul timpului, cu mantia fâlfâind şi aghiotanții repezindu-i-se pe urme. După câteva clipe de gândire, Urs Roşu se îndepărtă de canapeaua pe care şedea Don Miguel, pentru a supraveghea demontarea aparatului temporal, şi astfel părintele Ramón rămase singur.

— Cum te simți, fiule? întrebă el într-un târziu.

— Încep să-mi revin, zise Don Miguel şi acceptă o nouă înghițitură de întăritor. Durerile mele sunt mai mult de ordin spiritual decât fizic. Am fost de față la un sacrificiu închinat lui Tezcatilpoca cu mai puțin de o zi în urmă şi amintirea încă îmi mai

produce silă.

— E de înțeles, spuse iezuitul, compătimitor.

Don Miguel se ridică în capul oaselor, cu brațele împreunate în jurul picioarelor, şi îşi sprijini bărbia pe genunchi, privind în gol.

— Ştiți, părinte, zise el după un timp, mă întreb care e orbirea de care ne-am putea face şi noi vinovați.

— Explică-te, îl îndemnă iezuitul.

— Păi… Păi, ce-aş vrea eu să spun sună cam aşa. Mi-aduc aminte că marquesa mi-a spus cât de mult admiră ca podoabele din aur şi pene ale aztecilor, şi este adevărat măiestria lor a fost extraordinară. Şi totuşi, în ciuda artei şi arhitecturii lor, în ciuda disciplinei lor sociale, oamenii pe care tocmai i-am văzut au fost nişte sălbatici, deprinşi să sacrifice viețile omeneşti cu zecile, în modul cel mai crud cu putință. Chiar dacă înțelegeau deplasarea stelelor şi a planetelor, n-au folosit roata decât pentru a pune în mişcare jucăriile copiilor. În unele privințe, indiscutabil, noi suntem superiori. Cu toate acestea, s-ar putea să avem şi noi petele noastre oarbe. Deşi Borromeo ne-a arătat cum putem roti dimensiunile obiectelor astfel încât lumea să devină plată şi să călătorim în trecut, deşi trăim într-o lume liniştită, eliberată în mare măsură de spaima războiului… nu poți, totuşi, să nu te întrebi dacă nu cumva şi noi irosim, pe jucăriile copiilor, minuni pe care epocile de mai târziu le vor întrebuința cum se

cuvine.

— Mda, făcu părintele Ramón, urmărind cu privirea mişcările tehnicienilor ce desfăceau cadrul din fier şi argint. Apoi repetă mai încet: Mdaa…

— Ce este poate şi mai rău, continuă Don Miguel, este cunoaşterea faptului că – aşa nevrednici cum suntem noi – avem puterea de a remodela istoria! Până acum am reuşit să limităm această putere la un nucleu de indivizi demni de încredere. Dar dintr-o mie şi ceva de licențiați, dacă treizeci s-au dovedit deja coruptibili… păi, lăcomia şi nepăsarea noastră ar putea da peste cap istoria până în clipa Facerii!

Părintele Ramón păru deodată că se face mic sub sutană.

— Suntem dăruiți cu liberul arbitru, fiule, zise el. Aceasta este, neîndoielnic, o povară foarte grea.

Brusc neîncrezător, Don Miguel se răsuci pe canapea şi îl privi cu ochii mari.

— Dar…! Părinte, cum de nu mi-a trecut niciodată prin minte până acum? Existând călătoria temporală, n-ar fi posibil ca forțe ale răului să pună la cale deplasări în trecut, cu intenția de a anula consecințele faste ale faptelor altora? N-ar fi posibil chiar ca astfel de persoane să-i corupă premeditat pe oamenii mari ai trecutului?

— Eşti ascuțit la minte, spuse părintele Ramón după o clipă de gândire. Într-adevăr, s-a avansat

ipoteza că influența răului pe care o percepem în istoria noastră ar putea fi rezultatul tocmai unei asemenea intervenții la care te referi tu. Unii teoreticieni au căutat chiar să demonstreze că însăşi căderea îngerilor, izgoniți din rai, ar fi putut fi mai curând o coborâre în timp decât în spațiu. Dar asta este cea mai profundă dintre toate problemele teologice din ziua de azi.

Lui Don Miguel îi trecu prin minte că poate ar fi trebuit să se mire de această discuție lipsită de solemnitate, purtată cu unul dintre auguştii reprezentanți generali ai Societății, mai ales cu acest iezuit ce avea reputația unui filosof distant, sălăşluind în regiunile rarefiate ale metafizicii moderne. Şi totuşi, părea extraordinar de accesibil – cu mult mai mult decât Urs Roşu, de pildă.

— Eu unul nu văd cum s-ar putea găsi, cât de cât, răspunsul la o astfel de întrebare, îndrăzni el.

— Te referi la întrebarea dacă urmările bune ale acțiunilor omeneşti ar putea fi înlăturate prin intervenție temporală? Binele, desigur, nu poate fi distrus şi este o erezie să susții că aşa ceva este posibil.

Unda de reproş din vocea iezuitului îi risipi lui Don Miguel toată încrederea în sine.

— În cazul acesta este o nerozie că am dat glas speculației mele, zise el umil.

— Paradoxal, a fost tocmai opusul neroziei. A dovedit mai degrabă o perspicacitate neobişnuită. Părintele Ramón se ridică în picioare, părând că ia

o hotărâre. După ce te odihneşti, fiule, fă-mi o vizită în biroul meu particular. Cred că meriți unele informații la care încă nu ai avut acces.

IX

Biroul părintelui Ramón era cât se poate de gol; nu exista niciun obiect de cult, în afară de un crucifix din fildeş şi o lumânare, şi nici măcar portretul obişnuit al Sfântului Ignațiu. Nu conținea decât dulapuri cu cărți, o masă şi două scaune, unul tare şi unul moale. Iezuitul şedea pe cel tare la intrarea lui Don Miguel şi îi făcu semn vizitatorului că scaunul celălalt era pentru el. Aşezându-se şovăitor, Don Miguel se întrebă ce informații confidențiale urmau să-i fie împărtăşite.

Părintele Ramón îi oferi tutun şi o pipă, pe care el le refuză, apoi se lăsă pe spătarul scaunului, împreunându-şi vârfurile degetelor.

— Gândeşte-te ce anume face ca o manifestare a liberului arbitru să fie liberă de orice influențe, spuse el.

Caracterul neaşteptat al întrebării îl ului pe Don Miguel. Mormăi un răspuns confuz pe care părintele Ramón îl ignoră.

— Nu, răspunsul sună în felul următor: pentru ca toate consecințele posibile să se poată produce.

— Cum?

— Exact cum ai auzit. Dacă există un liber arbitru – şi noi susținem *a priori* că există – toate momentele favorabile deciziilor noastre trebuie să

se sfârşească în tot atâtea moduri câte alternative sunt. Astfel, a ucide şi a nu ucide şi doar a răni mai mult sau mai puțin grav *toate* acestea trebuie să constituie rezultatul unei opțiuni.

— Dar nu înțeleg! Aşa aşa ceva nu are *cum* să fie adevărat!

— Nu? Părintele schiță zâmbetul lui uşor, obişnuit. Atunci încearcă să abordezi problema pornind de la un exemplu concret. Te întorci în trecut. Sustragi un obiect de importanță crucială – să zicem un glonț dintr-o armă îndreptată de asasin asupra unui rege, da? Un rege poate schimba istoria trăind sau murind. Te-ai întoarce apoi în acelaşi prezent ca şi cel din care ai plecat?

— Nu, bineînțeles că nu, zise Don Miguel şi îşi auzi vocea tremurând.

— Dar ştiința este indestructibilă, nu? Ca de pildă ştiința de a construi aparate temporale! Există aşadar vreun motiv pentru care să nu te întorci din acea consecință istorică posibilă pentru a pune glonțul la locul lui? Regele moare... *din nou*, ca să zicem aşa. Iar prezentul în care te întorci după restabilirea *status quo*-ului... este prezentul inițial.

— Părinte, vreți să-mi spuneți că lucrul acesta s-a şi făcut deja?

— Îl facem de aproape patruzeci de ani.

— Dar asta-i cu mult mai periculos decât ce-au făcut licențiații corupți! strigă Don Miguel, simțind că universul se învârte în jurul lui.

Era un fapt cunoscut de fiecare membru al Societății, şi bănuit de câțiva privilegiați, că eşaloanele ei superioare aveau acces la secrete păzite cu cea mai mare străşnicie; acum exista, de pildă, obiceiul ca însuşi Papa, la începutul cârmuirii lui, să fie dus într-o călătorie tocmai în vremea când Iisus îşi propovăduia credința, o zonă a istoriei cu desăvârşire interzisă oricărei alte persoane. Dar până şi asigurarea că Iisus era o plăsmuire a istoriei cu greu ar fi putut însemna o lovitură mai îngrozitoare decât informația pe care i-o dăduse părintele Ramón.

Iezuitul îl privi calm.

— În problema asta nu există niciun fel de corupție. Există numai o dorință sinceră de a cerceta faptele Creatorului, spre a-l putea înțelege şi mai bine omnipotența. Ai condamna în aceeaşi clipă un hoț care a furat un ceas prețios pentru a scoate ceva bani pe el şi un student la orologie care l-a luat pentru a-l privi îndeaproape şi a-i copia mecanismul, ca să-şi perfecționeze aptitudinile?

— Fireşte că nu, încuviință Don Miguel, în timp ce mintea îi lucra cu furie. Dar… dar dacă toate acestea sunt adevărate, s-ar părea că intervenția noastră nu prea mai contează! Noi înşine putem fi doar o unitate fluidă de posibilități, pasibilă de schimbare, la cheremul unuia care preferă să nu se supună legii nonintervenției.

— Adevărat, spuse părintele Ramón cu asprime. Aceasta este o consecință logică a existenței

liberului arbitru; în înțelepciunea Lui. Dumnezeu nu l-a dăruit doar câtorva aleşi, l-a dăruit întregii omeniri.

Se aşternu tăcerea. În cele din urmă, Don Miguel zise:

— Cred că lucrul acesta ar fi putut fi prevăzut de orice individ care şi-ar fi dat osteneala să studieze temeinic ce fel de viitor ne-a deschis descoperirea lui Borromeo.

— Slavă Domnului că până acum foarte puțini au întors problema asta pe toate fețele. Şi din nou părintele Ramón zâmbi. Ei, Don Miguel Navarro! Cum îți place universul în care trăim?

— Nu-mi place deloc, spuse Don Miguel, incapabil să descrie sentimentul de efemeritate, nestatornicie şi vanabilitate pe care i-l insuflaseră cuvintele iezuitului.

— Şi totuşi, zise părintele Ramón sec, aşa stau lucrurile. Mergi acum la Urs Roşu şi raportează-i despre călătoria ta. Şi nu vorbi cu nimeni despre ceea ce ți-am spus. Căci dacă adevărul ăsta ar deveni cunoscut celor ce nu sunt gata să-l primească… atunci s-ar prăbuşi până şi cerul!

Când Don Miguel se întoarse şi se îndreptă spre uşă, descoperi cu uimire că podeaua încă mai era tare sub picioare.

Partea A Doua
Cuvântul Nescris

I

Anul celui de al patrulea centenar se sfârşea într-o revărsare a luminii. Iarna fusese îngăduitoare, iar ajunul Anului Nou se dovedea senin şi blând, însufleţit de un vânt uşor a cărui pişcătură era tocmai cât trebuia pentru a face pasul mai vioi şi a îmbujora feţele oamenilor. La apusul soarelui, pe cele mai multe dintre străzile principale din Londres se aprinseseră focurile, în jurul cărora vânzătorii de nuci, de cartofi copţi şi de chebap, cu frigările lor ca nişte spade, încărcate cu bucăţi de carne, rinichi şi ceapă, îşi strigau de zor marfa fierbinte.

La lăsatul serii, pe Tamisa se înscenase o mare bătălie, localnicii şi vizitatorii se strânseseră cu miile pentru a fi martorii celei mai exacte reconstituiri prezentate vreodată a bătăliei dintre atotcuceritoarea Armada şi bravele dar atât de jalnicele corăbii engleze, desfăşurată cu patru sute de ani înainte – o reproducere corectă până în cele mai mici amănunte, mulţumită Societăţii Timpului.

Chiar şi acum mai existau în mulţime câţiva naţionalişti fanatici care dezaprobau spectacolul cu voce tare, susţinând că era pur şi simplu o insultă la adresa lor şi a strămoşilor lor. Dar majoritatea spectatorilor răspundeau în

batjocură, căci se considerau supuşi ai Imperiului, indiferent de sângele ce se nimerea să le curgă prin vine: spaniol, englez, francez, mohawk, cherokee, sioux. Destul de curând însă gărzile civile potoliră spiritele şi, când barca aurită, purtând-o pe Maiestatea Sa Preacatolică Filip al IX-lea. *Rey y Imperador,* se ivi în depărtare, strigătul loial care îi salută apariția răsună în tot oraşul.

Zâmbind. Înclinându-se grațios într-o parte şi-ntr-alta, regele era plimbat de vâslaşi pe aceeaşi apă care, cu puțin timp în urmă, fusese înroşită de focurile bătăliei reconstituite. Din spate venea o altă barcă, purtându-i pe prințul imperial, pe prințesă şi copiii lor, urmată, la mică depărtare, de barca prințului Nou Castilii. Barca regelui avea şaisprezece vâsle pe fiecare parte, cele ale fiilor săi aveau douăsprezece şi la una din ele asuda şi înjura Don Miguel Navarro.

Cel pe care îl împinsese dracul să conceapă acest gingaş omagiu adus familiei regale, mormăi Don Miguel ca pentru sine, s-ar fi cuvenit, de drept, să tragă şi el la rame. Dar era cât se poate de sigur că aşa ceva nu avea cum să se întâmple. Individul probabil că acum zâmbea prosteşte şi făcea sluj pe lângă rege sau pe lângă prințul imperial.

Chiar dacă urmau curentul, licențiații vâsleau împotriva ultimului val al fluxului şi era nevoie de eforturi serioase pentru a ține pasul cu barca regelui, fiindcă aceasta avea cu opt vâsle mai mult şi era, oricum, mai puțin încărcată. Ca gest de

loialitate, ideea era minunată: ca act în sine, era îngrozitoare.

Prea mică era consolarea când te gândeai că această ceremonie reprezenta rezultatul multor luni de manevre de culise la Curte şi că, tocmai pentru că era comandantul Societăţii Timpului, prinţul Noii Castilii urma să joace rolul de amfitrion, în acest ajun de An Nou, faţă de tatăl său, de fratele său mai mare şi de un grup de demnitari străini, cel mai important dintre ei fiind ambasadorul Confederaţiei de Est. Fireşte, faptul că însăşi Societatea avea să marcheze apogeul anului al patru sutălea constituia o onoare de cea mai mare însemnătate dar, ca foarte multe favoruri regale, nu era lipsit nici el de neajunsuri. Don Miguel se strădui să ignore durerea din braţe şi se gândi la elefanţii albi – sacri, de unde şi obligaţia de a-i hrăni fără a ţine seama de cheltuieli – pe care regii Siamului, celebri pentru asta, îi dăruiau supuşilor pe care vroiau să-i ruineze.

Oricum nu-i ardea de distracţie, mai ales în urma dezvăluirilor pe care părintele Ramón i le făcuse de curând, despre explorarea de către Societate a ramificaţiilor nereale ale istoriei. Cu nişte prieteni apropiaţi, într-un loc şi într-o companie după gustul lui, ar fi putut petrece destul de agreabil ajunul Anului Nou dar, aşa cum stăteau lucrurile, era silit să ducă până la capăt această sarcină ingrată, având şi perspectiva unei

seri fără sfârşit în care s-o facă pe gazda în fața a tot felul de nobili idioți, la palatul comandantului din Greenwich. Îşi dădea destul de uşor seama că nu era singurul dintre licențiații mai tineri aflați pe băncile vâslaşilor care credea că această seară s-ar putea dovedi de nesuportat.

Probabil că mulțimea ce urmărea splendida procesiune de pe chei nici nu-şi închipuia că ar putea exista cineva care să-şi dorească atât de mult să fie în altă parte Probabil că, la încheierea spectacolului, oamenii se împrăştiau oftând cu invidie, gândindu-se la fastul recepției regale şi regretând că nu sunt îndeajuns de importanți pentru a fi şi ei invitați.

În contrast izbitor, Don Miguel şi tovarăşii lui trăgeau din greu la rame şi-i pizmuiau pe oamenii simpli care plecau să petreacă ajunul Anului Nou în familie sau să se alăture spectacolelor de stradă, ce aveau să umple oraşul de larmă şi lumină până la ziuă.

— S-ar cuveni, bombăni el alegând unul din neajunsurile care îl chinuiau, ca măcar în barca unui prinț băncile să fie căptuşite cum trebuie!

Omologul lui din partea cealaltă a bărcii, un alt licențiat cam de aceeaşi vârstă cu el, al cărui nume era Don Felipe Basso, strâmbă din buze.

— E clar că-n seara asta ai prefera să fii oriunde, numai aici nu, Miguel! răspunse el cu voce joasă.

— Până şi Macedonia era mai bună decât asta, încuviință Don Miguel făcând aluzie la o deplasare

în epoca lui Alexandru cel Mare, în cursul căreia îl întâlnise pentru prima oară pe Don Felipe… şi se alesese cu cicatricea care, deşi îi schimonosea doar zâmbetul, acum îi făcea privirea absolut feroce.

— Don Miguel! Ține cadența!

Din locul său de la pupa, Don Arturo Cortés îşi strigă ordinul cu vocea lui stridentă, tăioasă. Aşezat pe un jilț înalt, pluşat şi suflat cu aur, cu mantia lui cea mai impozantă, de culoarea prunei, şi în pantalonii cei mai eleganți, din catifea albă, profita cât mai mult de misiunea lui de supraveghetor al vâslaşilor amatori. Era unul din licențiații superiori ai Societății, imediat după gradul de reprezentant general, comandase deja un număr de expediții în trecut şi cei mai mulți îl dădeau drept succesor sigur al lui Urs Roşu la funcția de şef al cercetării. Obținuse, nu se ştie cum, un baston de reprezentant general, la care încă nu era îndreptățit, şi acum îl folosea ca baghetă pentru a-i face pe vâslaşi să păstreze cadența. Un gest atât de arogant era caracteristic părerii extrem de bune pe care o avea despre sine.

Don Miguel îşi muşcă limba – era mult prea aproape de cortul din tapiserii în care şedea prințul ca să-şi poată permite altceva decât o şoaptă, fără a fi auzit şi poate chiar muştruluit – şi împinse vâsla ascultător. Dar când Don Arturo îşi concentră atenția în altă parte, Don Felipe spuse încet:

— Se pare că nu prea te agreează, Miguel!

— Cine Don Arturo? Atunci suntem chit. Nici eu nu-l agreez.

— Hai, puţin mai repede! scrâşni Don Arturo, ridicându-se acum cu bastonul întins de parcă ar fi fost dirijorul unei fanfare. Rămânem prea mult în urmă!

Când barca se apropie uşor de debarcaderul de lângă palatul comandantului, Don Miguel avea fundul numai vânătăi.

mâinile băşicate de vâsle până la sânge şi nervii încordaţi la maximum. Negru de furie, rămase pe bancă şi privi cum Don Arturo, cu obişnuitul lui exces de zel, dirijă debarcarea prinţului. Cu o parte a minţit se întreba însă dacă n-ar trebui, numai din pur egoism, să încerce să contracareze antipatia la care se referise Felipe. Originea ei era cât se poate de clară. Toţi păreau să considere că rezolvase destul de bine recenta afacere a măştii aztece de contrabandă – într-adevăr, Don Miguel purta în seara aceasta, pentru prima dată la o ceremonie organizată de Societate, colanul încrustat cu pietre preţioase şi steaua Ordinului Coasei şi al Clepsidrei pe care însuşi bătrânul Borromeo, în cinismul lui, le alesese drept emblemă a Societăţii. Îi trecu prin minte că, dacă ar fi speculat acest prilej cum se cuvine, ar fi putut folosi noua distincţie ca pe un mijloc de a scăpa de corvoada de pe banca vâslaşului. Dar nu stătea în

firea lui să se gândească la momentul în care lucrurile de genul ăsta i-ar putea fi de vreun ajutor.

Don Arturo era renumit pentru resentimentele pe care le avea faţă de orice membru mai tânăr al Societăţii ce obţinea un succes cât de cât notabil. Afirmaţiile făcute pe seama lui erau susţinute de felul în care îl tratase pe Don Miguel în ultima vreme. Doar pentru liniştea lui, cugetă Don Miguel, ar fi cuminte să-l linguşească un pic pe Don Arturo.

Dar nu intenţiona să înceapă chiar din seara aceasta. Mai ales după reprezentaţia oferită de Don Arturo în barcă.

— Ai de gând să şezi aici toată noaptea, Miguel? întrebă Don Felipe, bătându-şi prietenul pe umăr. Ai făcut brusc o pasiune pentru banca asta atât de prost căptuşită?

Don Miguel oftă şi se ridică în picioare, privindu-şi mâinile cu milă.

— De ce nu m-am gândit să iau mănuşile din piele în locul celei mai bune perechi din mătase albă pe care vâsla ar fi făcut-o ferfeniţă? Ei, slavă Domnului că s-a terminat. Oare când crezi că vom putea găsi ceva de băut?

Şi, luându-l prieteneşte la braţ pe Felipe, se îndreptă spre pasarelă.

Prinţul se afla pe mal de acum. Cheiul fusese acoperit cu un covor purpuriu, un alt covor mai

îngust urca peste pajiştea verde, vălurită, spre porticul principal al palatului. De o parte şi de alta a covorului stăteau, nemişcați, guineezi uriaşi luminând calea cu torțe aprinse; de ramurile copacilor fuseseră atârnate, ca nişte fructe de basm, globuri de sticlă colorată, din care lumânările îşi strecurau razele roşii, galbene, albastre, albe printre frunze artificiale. Toate ferestrele palatului erau viu luminate, în afară de ultimele două caturi, sub streaşină, ocupate de servitori şi de sclavi, şi de ferestrele mai înalte ale marelui turn central ce adăpostea aparatul temporal al comandantului. Don Miguel simți cum i se strânge inima la gândul că, până în zori, cel puțin o persoană va fi convinsă să conducă în turn un vizitator de viță regească sau nobilă şi să-i arate, plin de falā, mecanismul ingenios, făcându-i pe nefericiții tehnicieni să muncească a doua zi ca nişte apucați pentru a reajusta delicata instalație.

Sunetele scoase de o orchestră ce interpreta ultimele succese ale muzicii de dans erau purtate de vânt până departe. Exista acum o adevărată manie pentru liniile melodice monotone şi ritmurile intense, executate la tobă, ale mohawkilor şi, fireşte, ca prinț al Noii Castilii, comandantul îi putea avea la dispoziție pe cei mai pricepuți muzicanți americani.

Vizibili la distanță prin ferestrele enorme ce flancau intrarea în salonul principal, Don Miguel

îi zări pe reprezentanții generali ai Societății aflați în aşteptarea regelui, care acum ajunsese aproape de prag. Urs Roşu, inevitabil, era cel mai uşor de identificat, cu pletele lui dese, negre – şi, tot inevitabil, unul dintre reprezentanți lipsea. Părintele Ramón n-avea să ajungă aici decât mult mai târziu.

Înconjurați de un cârd de curteni, cei doi frați de neam regesc şi prințesa imperială veneau în urma regelui în drumul lor către palat. Citindu-li-se pe față bănuiala că aceşti amatori de rang înalt ar fi putut vătăma într-un fel prețioasele bărci, vâslaşii adevărați ai Societății preluau ambarcațiunile pântecoase pentru a le duce înapoi în hangare. Majoritatea membrilor echipajului provizoriu o luaseră deja pe urmele prinților.

— Voi doi de colo, mişcați-vă! mai înverşunat ca oricând, Don Arturo traversă grăbit cheiul, agitându-şi bastonul. Nu vedeți că pontonul trebuie lăsat liber? Acolo, pe apă, e barca ambasadorului Confederației… nu putem risca să-l facem să aştepte!

De data aceasta Don Miguel i-ar fi putut întoarce vorba, acum că prințul nu avea cum să-l mai audă, dar Don Felipe, înțelept, îl opri strângându-l tare de braț. Se supuseră amândoi ordinelor lui Don Arturo, în timp ce bărcile se îndepărtau în grabă, făcând loc noilor-veniți.

— Hai, Miguel! îl îndemnă Don Felipe. Doar nu vrei să ne încurcăm şi cu suita ambasadorului.

— Nu, nu vreau… şi aşa sunt destul de încurcat. Don Miguel îşi dezlipi privirea posomorâtă de pe silueta abia desluşită, conturată de felinare, ce plutea spre ei în plescăit de vâsle, şi se întoarse către pajişte. Speri să te distrezi bine în seara asta, nu, Felipe?

— Eu? Eu mă pot distra oriunde. Dar tu arăți de parcă mâna destinului s-a oprit asupra ta.

— Dacă e aşa, ştiu precis unde s-a oprit, oftă trist Don Miguel, frecându-şi turul pantalonilor.

Don Felipe izbucni în râs, îşi luă prietenul din nou la braț şi îl zori să urce panta către luminile palatului.

II

Salonul principal al palatului, punctul central al grandioasei recepții, era împodobit cu mult gust şi neobişnuit de cald – un avantaj major, după opinia celor mai mulți dintre licențiații mai tineri, nu fiindcă aceştia prețuiau prea mult căldura, ci fiindcă fetele atrăgătoare, invitate la recepție, îşi puteau scoate astfel în evidență farmecele, în rochiile cele mai subțiri şi mai uşoare. Deja supraîncălzit de atâta tras la rame în ținuta lui protocolară, Don Miguel nu era deloc impresionat. Mai mult decât atât, prima privire aruncată în jur îl înştiință că toată lumea asta adunată la un loc se învârtea de colo-colo, ca un cuib de furnici răscolit de furtună. Intrările şi ieşirile haotice se datorau faptului că oaspeții soseau şi dintr-o parte

şi dintr-alta a palatului: atât de pe drum, cât şi de pe cheiul din josul pajiştii. Drept care, la interval de câteva secunde, un val de notabilități, condus de câțiva guineezi, traversa salonul ca un vârf de lance, într-un sens sau altul, pentru a-i întâmpina pe noii-veniți la intrare, potrivit regulilor de protocol.

Paradoxal, spectacolul oferit de acest du-te-vino ameţitor mai ridică puțin moralul lui Don Miguel. În vânzoleala din jurul lui era de presupus că va putea uşor să treacă neobservat, să se strecoare într-o anticameră liniştită, unde să-şi savureze tristețea singur, cu o cană de vin. Dădu un răspuns fără noimă la o observație a lui Don Felipe legată de calitatea femeilor de aici, căutând din ochi o cale de scăpare.

Apoi îşi auzi numele strigat.

Moralul îi scăzu din nou când se întoarse şi-l văzu pe Urs Roşu făcându-i semn, poruncitor, *en route* de la intrarea dinspre fluviu – unde ambasadorul Confederației tocmai îşi făcuse apariția – către cealaltă intrare. O chemare ca aceasta nu prea putea fi ignorată. Porni deci pe urmele lui Urs Roşu, însoțit de Don Felipe, căruia i se făcuse acelaşi semn.

— Cred că misiunea asta o să ne placă, zise Don Felipe încet. Vezi cine-i individul care tocmai a apărut?

Majordomul de la intrarea dinspre uscat avea o voce pătrunzătoare, dar murmurul conversației şi

zgomotul produs de orchestră îngreunau mult recunoaşterea numelor pe care le striga. Don Felipe se referea probabil la grupul de trei persoane – un bărbat între două vârste şi două tinere – care se oprise în centrul intrării duble, spaţioase, dar Don Miguel nu recunoscu niciuna din ele.

Tocmai se pregătea să spună asta când Urs Roşu, salutând grupul celor trei, se întoarse şi le făcu semn din nou. Înaintară cu paşi mari şi se înclinară.

— Alteţa Voastră! Cei doi licenţiaţi aveau sentimentul că acest protocol, această practică prestabilită îi făcea o plăcere deosebită lui Urs Roşu, dată fiind originea lui mohawkă. Am marea plăcere de a vi-l prezenta pe Don Felipe Basso, licenţiat în serviciul permanent al Societăţii Timpului, şi pe Don Miguel Navarro, de asemenea licenţiat în serviciul permanent, cavaler al Ordinului Coasei şi al Clepsidrei. Don Miguel, Don Felipe Alteţa Sa ducele de Scania, ambasador al Regatelor Unite ale Suediei şi Norrovegiei – lady Ingeborg, lady Kristina.

Fiicele lui, probabil. Înclinându-se din nou, Don Miguel le mai privi o dată. Semănau foarte bine între ele şi aduceau foarte mult cu ducele înalte, zvelte, cu părul de un blond strălucitor, care pe capul leonin al tatălui lor devenise alb ca neaua. Aveau ochii mari şi albaştri, tenul ca laptele, proaspăt, şi era limpede că rochiile lor fuseseră

concepute de un adevărat artist. Fără podoabe sau zorzoane, reuşeau să ia ochii şi să umilească toaletele înzorzonate ale celor mai multe dintre invitate.

— Onorat! spuse Don Felipe cu entuziasm, iar Don Miguel îi ținu isonul cât putu de convingător.

— Don Miguel, Don Felipe, sfârşi Urs Roşu, vă încredințez responsabilitatea – pe care sunt sigur că o veți considera foarte plăcută – de a fi însoțitorii acestor frumoase domnişoare pe toată durata recepției.

Don Felipe mai făcu o plecăciune, de data aceasta cu o fluturare uimitoare a mâinii, şi rânji ca un motan satisfăcut. Lui lady Ingeborg îi jucară ochii în cap. Era, judecă Don Miguel, mai mică decât sora ei cu un an şi ceva.

În comparație cu Don Felipe, se simți ca un bădăran, în timp ce îngâna sec un fel de mulțumire. Nu pentru că lady Kristina, în fața căreia se nimerea să fie, nu ar fi fost extrem de atrăgătoare. Ci pur şi simplu pentru că, în starea sufletească de acum, ultima companie pe care şi-ar fi putut-o dori era aceea a unei tinere emancipate. Nu fusese niciodată în Suedia, nici în Norrovegia, care formau o ciudată enclavă izolată, unde oamenii erau adepții unei religii schismatice şi îşi vedeau, hotărâți, de treburile lor, refuzând să devină aliații Imperiului sau ai Confederației, dar ştia, totuşi, că în sistemul lor, femeilor li se îngăduia chiar să voteze pentru membrii Faptei, şi

toți prietenii lui care flirtaseră cu fete din aceea parte a lumii îl preveniseră asupra plăcerii lor – mai mult, a pretenției lor – de a fi tratate ca acasă.

Şi, pentru moment cel puțin, recenta lui ciocnire cu marquesa îl acrise de tot în ceea ce priveşte egalitatea între sexe.

Era oare posibil ca fiicele unui duce să fie puțin mai convenționale în comportarea lor…? Nu, n-aveau cum să fie. Indiscutabil, nicio altă tânără dintr-o familie atât de nobilă nu ar fi sosit la o recepție în felul acesta, fără cel puțin o duenna[5] şi vreo şase doamne de companie.

Ei, ce să-i faci…

— Dragele mele, sunt sigur că nu veți avea de ce vă plânge, zise ducele într-o spaniolă excelentă zâmbind către fiicele lui. Hai, mergeți şi vă distrați. Am văzut deja câteva persoane cărora le-am promis să schimbăm câteva cuvinte, aşa că nu mai e nevoie să aveți grijă de mine.

Ducele înclină din cap către Urs Roşu iar Don Miguel îşi înăbuşi pornirea de a ofta.

Primii paşi îi făcu maşinal: două pahare cu băutură răcoritoare, câteva cuvinte despre cât de blândă a fost vremea şi o referire la bătălia simulată de după-amiază. Şi aici imaginația lui Don Miguel secă. Dintr-un motiv sau altul, gândurile îi rătăciră pe o potecă lăturalnică,

---

[5] Guvernantă (n. trad.).

impusă de mâinile lui rănite şi de amintirea băncii tari, iar când reveni în prezent se trezi la sfârşitul unei lungi şi necurtenitoare tăceri. Don Felipe şi lady Ingeborg sporovăiau cu o însuflețire extraordinară de partea cealaltă a unei coloane groase, în jurul căreia se opriseră toți patru, dar el stătea aşa, ca un neghiob, fără să scoată o vorbă.

Mare îi fu uşurarea când lady Kristina se hotărî să-i compenseze cusururile cu acea franchețe nordică pe care se aşteptase s-o găsească neplăcut. Tânăra ridică un deget şi atinse steaua prinsă de pieptul cămăşii lui mototolite.

— Navarro, rosti ea cu un aer gânditor Sigur că da. Nu-i aşa că dumneata eşti celebrul Don Miguel Navarro care a rezolvat, cu atâta pricepere, problema aceea a măştii aztece care ar fi putut duce la un dezastru înfricoşător? Vorbea spaniola la fel de bine ca şi tatăl ei.

Oarecum stânjenit, Don Miguel încuviință din cap şi zise:

— De fapt… Dar de unde Dumnezeu ştiți? Doar nu este chiar un… ăă lucru cunoscut de toată lumea.

Lady Kristina râse vioi.

— Ah, modestia dumitale de hidalgo, Don Miguel! Oare uneori nu mergeți cu ea prea departe aici, în Imperiu? Chiar dacă n-a fost trâmbițată în toate ziarele, o faptă care duce la distincția pe care o porți în piept nu se poate să nu devină subiect de bârfă. Şi trebuie să ştii că, dintre toate locurile,

ambasada e cel în care bârfa – şi încă bârfa cea mai scandaloasă – prinde cel mai repede rădăcini.

Tânăra chicoti veselă iar Don Miguel simți cum, drept răspuns, fața i se schimonoseşte într-un zâmbet.

— În cazul acesta, Înălțimea Voastră, zise el, sunt sigur că bârfa trebuie să fi exagerat mult rolul jucat de mine în afacerea de care ați pomenit.

Tânăra dădu din umerii ei albi şi goi ce se înălțau din rochia simplă, dar desăvârşită.

— Fără îndoială, fără îndoială! Dar şi eu sunt sigură că, dacă te-aş ruga să-mi spui ce s-a întâmplat cu adevărat, ți-ai interpreta rolul foarte prost şi te-ai convinge singur că ai fost onest.

În mod reflex, lui Don Miguel îi veniră pe buze cuvinte formale, de justificare, generate de bănuiala că tânăra avea de gând să-i solicite propria lui versiune, îndulcind rugămintea cu genul de linguşire excesivă pe care ar fi aşteptat-o de la o femeie ca – vai, Catalina di Jorque, de pildă. Fu cât pe-aci să spună: „Mă tem că nu pot vorbi despre asta. Are un caracter confidențial pentru Societatea Timpului”.

În ultimul moment îşi dădu seama că fata nu avea deloc intenția să facă aşa ceva, ci se întorcea să găsească un loc în care să-şi aşeze paharul gol, spunând:

— Ei, dacă nu eşti dispus să conversezi cu mine, m-ai putea invita la dans.

Puțin încurcat, Don Miguel o conduse pe ringul

de dans. Lady Kristina era, într-adevăr, o dansatoare foarte bună, cu o grație sportivă departe de obişnuitul târşâit de picioare sfios al partenerelor pe care le avusese până atunci. Deşi era ceva nou pentru el, simți cum îşi recapătă vigoarea şi, până la sfârşitul primului tur de salon, aproape că se înveseli.

Şi nu era singurul, observă el, trecând pe lângă Don Felipe şi lady Ingeborg. Peste frumosul ei umăr îşi văzu prietenul făcând conspirativ din ochi, gest pe care fata nu l-ar fi putut sesiza întrucât cei doi dansau deja obraz lângă obraz. Se părea că unele dintre cele mai defăimătoare afirmații făcute pe seama fetelor scandinave aveau, totuşi, un sâmbure de adevăr, chiar dacă fetele vizate *erau* fiicele unui…

Inima îi tresări deodată şi se opri chiar în toiul dansului.

— Ce Dumnezeu începu lady Kristina. Se întoarse şi urmări privirea lui Don Miguel. O – o! exclamă ea cu voce scăzută. Ai vrea să te faci nevăzut acum!

De fapt, ținea mult prea mult să dispară ca să se mai întrebe de ce era nevoie de propunerea ei: oferindu-i maşinal brațul pentru a părăsi împreună ringul de dans, se lăsă călăuzit pe unul din pasajele laterale mai apropiate, ce duceau în afara salonului. De-abia când se aflară în siguranță, după un colț, îşi dădu seama de ridicolul situației şi se uită la ea uimit.

— Uf… îmi pare nespus de rău! zise el.

— De ce?

— Păi să vă iau chiar aşa, cu de-a sila. A fost o grosolănie de neiertat. Acum probabil credeți că sunt un bădăran şi jumătate.

Tânăra râse din nou vioi, de data aceasta aruncându-şi capul pe spate pentru a şi-l pune şi mai mult în valoare.

— Dragul meu Don Miguel, hai să descifrăm misterul ăsta! Persoana pe care ai văzut-o sosind adineaori nu era cumva marquesa di Jorque?

Don Miguel dădu afirmativ din cap.

— Şi, bârfa sau nu, nu este adevărat că, de curând, ai fost amestecat într-o întâmplare ce a făcut-o pe marquesa de râsul lumii?

Don Miguel încuviință din nou.

— Şi nu te-ai cutremurat până-n adâncul inimii când ai văzut-o apărând, pe neaşteptate, la o recepție la care nu credeai că va fi invitată nici peste un milion de ani?

Don Miguel îşi regăsi vocea.

— Ba da, Înălțimea Voastră, recunoscu el mâhnit. Nu pot decât să presupun că vreun prieten sau vreo rudă de-a ei… hm i-a făcut rost de o invitație, pentru a compensa, într-un fel, modul în care Societatea a umilit-o nu de mult.

— Aşa că, foarte firesc, doreşti să te fereşti din calea ei. Ei bine, eu nu am nimic împotrivă. Puținul pe care-l ştiu despre dumneata sugerează că ai putea fi, în fond, o persoană foarte

interesantă, iar ceea ce ştiu despre Catalina di Jorque sugerează că merită să te abați din drum ca s-o eviți. Hai să găsim un loc unde să stăm jos şi să mai discutăm, da? Presupun că avem acces la încăperile astea. Şi. Apropo, nu-mi mai spune „Înălțimea Voastră” – nimeni nu-mi spune aşa acasă, în afară de țărani şi de negustori. Numele meu e Kristina. În timp ce vorbea, deschise uşa cea mai apropiată şi aruncă o privire înăuntru. Da, asta-i tocmai bună, și să bem ceva ca să avem spor la vorbă.

Don Miguel, uşor amețit, înțelese pe de-a-ntregul de-abia ultimele cuvinte ale Kristinei. Privi în jur, zări o guineeză traversând pasajul cu o tavă plină în mână şi o strigă. Supusă, sclava îi urmă în încăpere şi îi servi, făcând o reverență.

Kristina luă şase pahare de vin de pe tavă şi le înşiră pe o măsuță, oarecum spre surprinderea guineezei. Când sclava părăsi încăperea, Kristina se uită lung după ea. În clipa în care uşa se închise, exclamă:

— Hmmm! Încântătoare! Aş vrea s-arăt şi eu ca ea. Guineezele sunt atât de apetisante, nu crezi! Don Miguel, îmi place mult felul dumitale de a fi. Te crezi şocat într-un mod foarte elegant. Şi asta îți luminează chipul dinăuntru, ca lumânările din globurile acelea de sticlă cu care au împânzit toți copacii.

Se aşeză pe marginea unui divan tare, tapițat în piele cu ornamentații aurite, şi luă cel mai

apropiat pahar de pe masă. Don Miguel o imită grăbit ca să-i poată răspunde la urare. „Skol!”

Trecându-şi limba peste buze. Tânăra continuă:

— Spune-mi, totuşi, un lucru. Era limpede, chiar înainte de apariția marquesei di Jorque, că nu eşti în toane bune. Şi sper că nu din cauza mea – deşi, dacă acesta-i adevărul, nu trebuie decât să-mi spui, fiindcă n-am să mă simt jignită. Nu-mi place deloc obiceiul acesta meschin de a vârî un om pe gâtul altuia doar pentru a ține o socoteală exactă a perechilor, şi sigur n-am să protestez dacă mă vei abandona…

— Nicidecum, nicidecum! o întrerupse Don Miguel. Nu are nimic de-a face cu faptul că am fost solicitat să te însoțesc.

— În cazul acesta, probabil că tocmai perspectiva de a muri de plictiseală până la sfârşitul serii e cea care te face să fii atât de posomorât. Spune-mi, după toate probabilitățile, ce se va întâmpla în continuare?

Sistemul de apărare al lui Don Miguel se nărui brusc. Era imposibil să nu te laşi cucerit de această tânără femeie de o franchețe fermecătoare. Chicoti şi veselia risipi norii ce-i înnegurau fruntea.

— Ca să fiu foarte sincer, zise el, iată ce se va întâmpla în continuare, după toate probabilitățile. Urs Roşu, care are celebra slăbiciune mohawkă pentru apa de foc, va hotărî, pe la nouă sau zece, că e un toboşar mai iscusit decât muzicanții

profesionişti. Asta îi va scoate din sărite pe *toți.* Ambasadorul Confederației va face unele observații lipsite de considerație la adresa festivităților organizate de noi, comparându-le nefavorabil cu carnavalul de iarnă de pe Neva. Toți vor bea cu furie şi orice conversație se va împotmoli la jumătate. Aproape de miezul nopții va sosi părintele Ramón pentru a celebra liturghia în capela Societății şi după aceea vom scăpa de familia regală. Drept care vom putea renunța la demnitate şi ne vom distra un pic, sper, cu licențiații şi novicii mai tineri – cu cei care sunt aici. Pentru că marea majoritate nu sunt aici. Au avut destulă minte ca să rămână în oraş şi să se distreze în voie, cu excepția amărâtului care-i de serviciu la sediul Societății.

— Sună deprimant, murmură Kristina, dusă pe gânduri. Aş prefera să fiu în mijlocul unor oameni care se distrează cu adevărat. Presupun că trebuie să fii prezent la liturghia asta de la miezul nopții, nu?

Don Miguel încuviință energic din cap.

— Fiecare membru al Societății care este treaz – şi asta înseamnă că ar fi al naibii de bine ca măcar *să dai impresia* că eşti treaz! — este obligat să participe. Este unul dintre marile evenimente ale anului nostru.

Se abținu să explice de ce liturghia reprezenta un moment atât de deosebit. Existau anumite detalii care pur şi simplu nu puteau fi menționate

celor din afară.

Kristina luă o hotărâre neaşteptată Ridicându-se în picioare, zise ferm:

— Miguel, hai să ne alăturăm celor care ştiu să se distreze cu adevărat! mai e destul timp să ne plimbăm pe străzile oraşului şi să ne şi întoarcem pentru ca, la miezul nopții, să fii prezent la datorie, nu? Ce-ar fi să vezi dacă poți găsi o trăsură?

Aproape nevenindu-i să-şi creadă urechilor, Don Miguel rămase cu gura căscată închizând-o cu greu, exclamă:

— Ştii ceva… asta e o idee absolut extraordinară!

III

Nu exista nicio îndoială, cugetă Don Miguel mulțumit – acesta era un mod mult, mult mai plăcut de a petrece ajunul Anului Nou decât la palatul comandantului: să rătăcească prin mulțimea de petrecăreți, la braț cu o fată frumoasă, să facă tot felul de nebunii fără un scop anume, în spatele obişnuitului anonimat al măştilor cumpărate de la un negustor ambulant, şi să izbucnească în râs din ce în ce mai des, neamintindu-şi să mai fi râs vreodată cu atâta poftă. Era, din fire, o persoană serioasă. Îi trecu însă prin minte că poate din obişnuință era prea serios.

Coborâseră din trăsură la scurt timp după ce ajunseseră pe malul de nord al fluviului. Gustaseră castane coapte şi vin fiert cu

scorțişoară de la tarabele pe patru roți, se opriseră o vreme să privească un acrobat şi un jongler, intraseră, pe bulevardul Regina Isabela, într-un loc unde erau expuse animale africane, cântaseră cât îi ținuse gura împreună cu o trupă de comedianți. Acum, în sfârşit, ajunseseră în inima oraşului, în Empire Circle[6], unde se întâlneau cinci bulevarde largi. Aici oamenii aruncau artificii într-un foc imens, care le răspundea zvârlind scântei şi mârâind; un grup de muzicanți interpreta cântece tradiționale iar oamenii dansau în drum la lumina flăcărilor.

De o oră şi ceva se făcuse mult mai frig şi Kristina, numai cu o mantie uşoară peste rochia ei subțire, alergă să-şi încălzească mâinile la foc. Îşi aruncă părul lung pe spate şi îşi întoarse privirea spre el, cu ochii sclipind sub masca neagră.

— Ah, Miguel! N-aş fi crezut că locuitorii acestor insule umede şi cețoase ştiu să petreacă atât de bine!

— A, noi, spaniolii, am adus o parte din lumina soarelui din sud, atunci când am cucerit Anglia, şi urmele ei încă mai dăinuie în oasele noastre, replică Don Miguel cu un rânjet. E adevărat că ai să găseşti oameni, ici şi colo, care tună şi fulgeră împotriva unor astfel de obiceiuri, de parcă ar fi un păcat să te distrezi, dar slavă Domnului că

---

[6] Piața Imperiului (n. trad.).

marea majoritate a populației are destul bun simț ca să nu aplece urechea la argumentele lor. Tot ce ai văzut aici se deosebeşte mult de ceea ce se-ntâmplă în țara ta?

— A, numai în aparență. Sigur, e mult mai rece acasă la mine şi, luni în şir, cât ține zăpada, ne dăm cu schiurile sau cu sania. Dar principiul este acelaşi. Îşi frecă mâinile la foc pentru ultima oară şi se întoarse, cu obrajii îmbujorați de căldură.

— Vai, Miguel, te-ai întristat aşa, dintr-o dată! Ce s-a-ntâmplat?

— Mă gândeam. Şovăi în mod normal nu ar fi spus unei fete ce se petrecea în mintea lui, chiar dacă fata era de viță nobilă. Kristina se deosebea, totuşi, foarte mult de orice altă fată de douăzeci de ani pe care o întâlnise până atunci.

— Mă gândeam, continuă el rar, la alte obiceiuri pe care le-am văzut, în alte locuri şi în alte vremuri. Sărbătoarea aztecă, de pildă, în cinstea lui Xipe Zeul Jupuit, unde preoții oficiau îmbrăcați în piei de om şi, potrivit ritualului, după ce smulgeau inimile victimelor, trupurile erau mâncate de ceilalți.

— Ai văzut tu asta?

— Da, am văzut. Şi *Ludi*[7] de la Circus Maximus din Roma unde bărbații mureau doar pentru a sătura setea de sânge a mulțimii... Şi îşi sfârşi vorbele ridicând din umeri.

---

[7] Jocuri (n. trad.).

— Nu-i de mirare că eşti un om atât de încrâncenat, spuse Kristina după o pauză. Îmi pare rău că mai devreme te-am luat în râs pentru asta. Trebuie să fie o povară îngrozitoare pentru memoria ta.

— Nu, nu chiar atât de îngrozitoare pe cât s-ar crede. Fiindcă, vezi tu, până la urmă te întorci la veselia nevinovată, cum e aceasta din jurul nostru. Aşa-zişii pudici şi puritani care condamnă cu atâta vehemenţă buna dispoziţie din ajunul Anului Nou ar trebui, cred *eu*, să roşească de ruşine. Acesta este, cu siguranţă, unul din modurile în care lumea s-a schimbat în bine. Cum s-ar simţi ei oare dacă am ucide şi acum oamenii în public, numai pentru a le oferi lor un spectacol?

Sobră, Kristina dădu din cap aprobator şi rămase tăcută. Apoi, râzând uşor, îl luă de braţ şi porniră să se îndepărteze de foc.

— Ah, şansa asta de a mă încălzi a fost extrem de binevenită. Ciudat deşi aici frigul e mult mai suportabil decât acasă, cât de bine îl simt cum îmi pătrunde în oase. Din pricina umezelii, presupun, cu care pur şi simplu nu sunt obişnuită. Cum crezi că îl suportă fata aceea, de pildă? îşi scoase repede mâna din mantie şi o ridică arătând ceva peste drum.

Preţ de o clipă, Don Miguel nu văzu ce-i arăta Kristina. Dar doi tineri din apropiere surprinseră şi ei gestul şi priviră atenţi, unul din ei fluieră cuprins de uimire.

— Priveşte! îşi îndemnă el însoțitorul. Priveşte acolo, când îți spun. Ce părere ai?

Ochii prietenului său aproape că-i ieşiră din orbite.

— Trebuie să fie ori beată, ori nebună ca să se poarte aşa! exclamă el. Mai degrabă nebună!

— Interesantă formă de nebunie, zise primul.

Când văzu obiectul observațiilor lor. Don Miguel reacționă la fel, presupunând că fata nu-i în toate mințile. În primul rând, costumul ei – chiar şi pentru o noapte dăruită carnavalului – era ridicol. Părea alcătuit din pene albastre, lipite direct pe piele, pe şolduri, pe fund şi pe pântece, până la buric. În picioare avea pantofi roşii, decupați; în jurul încheieturilor purta brățări din mărgele multicolore şi în afară de asta nu mai avea decât desene în vopsea galbenă pe față, pe umeri şi pe piept. După toate aparențele, apăruse dinspre bulevardul ce lega, la sud, Empire Circle cu cheiul şi acum stătea în mijlocul drumului, privind uimită în jur. Părea orbită de lumina neaşteptată de aici şi uluită de tot ce o înconjura, fiindcă privea înnebunită dintr-o parte într-alta, ca animalul prins în cursă ce caută o calc de scăpare.

Țipete obscene se înălțară din mulțime şi cântecul amuți în timp ce oamenii se întoarseră să privească. Nu departe de Kristina şi Don Miguel se aflau doi soldați din garda civilă; indignat, un bărbat între două vârste se apropie cu paşi mari de ei şi le vorbi pe un ton furios, arătând către fata

înveşmântată în pene. Don Miguel nu auzi cuvintele dar sensul lor era clar, pentru că un tânăr de lângă el, rânjind cu gura până la urechi, zbieră:

— Vorbeşte în numele dumitale unora dintre noi le place să le vadă aşa!

Pe neaşteptate, Don Miguel gândi că spectacolul oferit de o persoană aproape dezbrăcată nu era deloc potrivit pentru fiica unui duce, dar gândul se dovedi tardiv şi nelalocul lui, căci Kristina, cu chipul ei atrăgător încruntat de curiozitate, se uita concentrată la fata în pene albastre.

— Miguel, spuse ea, n-am văzut niciodată un costum care măcar să semene cu al ei. De unde crezi că provine… dintr-o țară tropicală? Asia, Africa…?

Ceva se declanşa în mintea lui Don Miguel. Cuvântul „premoniție” îi licări printre gânduri. Dar nu încercă să-şi limpezească ideea. O ceată de lucrători amețiți de băutură, aflați cel mai aproape de fata înveşmântată în pene, hotărâseră fără doar şi poate că, dacă ea apărea în public pe jumătate goală, trebuia să se aştepte la ceea ce aveau ei de gând să-i facă. Privind-o pofticioşi, se desprinseră din mulțime şi veniră mai aproape de ea, în grupuri de câte cinci sau şase. Ca o tigroaică, fata îşi opri ochii înfricoşați asupra lor şi se ghemui pe jumătate pentru a-i înfrunta.

Se părea că situația lua o întorsătură neplăcută.

Kristina, zise el cu voce joasă, cred că ar trebui

să te duc de aici.

— Ai face mult mai bine, veni răspunsul, acru ca sucul de lămâie, să-i îndemni pe soldații din garda civilă să sară în ajutorul sărmanei fete, înainte ca oamenii ăia să o siluiască.

Obişnuit cu un limbaj mai convențional din partea tinerelor bine crescute, Don Miguel rămase surprins şi atât de încurcat încât nu observă imediat ce se întâmplă. Un strigăt neaşteptat îi îndreptă din nou atenția spre fata înveşmântată în pene şi văzu cu uimire că unul dintre lucrători zăcea întins pe pământul tare iar fata tocmai îşi azvârlea un alt atacator peste umăr, printr-o mişcare executată perfect.

— O, minunat! Kristina bătu din palme, apoi îl apucă de braț pe Don Miguel. Hai, hai s-o încurajăm!

Dar fermentul observației făcute de ea mai înainte lucra acum în mintea lui, iar premoniția devenea din ce în ce mai clară.

N-am văzul niciodată un costum care măcar să semene cu al ei...

Şi el de ce stătea aici ca o paiață încremenită? Porni să-şi croiască drum către fata înveşmântată în pene, cât putea de iute şi de bătăios, ignorând protestele celorlalți privitori pe care era nevoit să-i dea la o parte. Kristina reuşea, într-un fel sau altul, să țină pasul cu el.

Până ajunse la spațiul liber din jurul fetei, alți doi oameni se alăturaseră primului pe caldarâm,

plini de vânătăi şi înjurând, iar fata, după toate aparențele, îi potopea cu vorbe de ocară. Vocea ei era aproape la fel de puternică şi de profundă ca a unui bărbat, în ciuda faptului că fata era mai scundă decât Kristina. Ascultând, Don Miguel simți cum începe să i se zbârlească părul de pe ceafă.

Fata era mică şi slabă, dar vânoasă. Acum era îndeajuns de aproape pentru a vedea că părul ei era negru şi despărțit în două aripioare țepene, de o parte şi de alta a capului. Avea tenul măsliniu, aproape livid. Iar cuvintele pe care le rostea aduceau – *aduceau,* nu erau la fel – cu limba vorbită în Cathay[8].

Don Miguel era destul de familiarizat cu costumele, obiceiurile şi limbile marilor civilizații ale istoriei, ca orice licențiat cu o experiență asemănătoare şi chiar mai bine decât majoritatea lor. Se putea face înțeles în greaca clasică şi în quechua, în feniciană şi în latină, în persană şi aramaică. De asemenea, putea recunoaşte grupurile de vocale şi consoane caracteristice multor altor limbi pe care nu le vorbea curgător. Iar ceea ce fata arunca printre dinți agresorilor ei nu corespundea nici unei limbi de care să-şi poată aminti.

Probabil că era o vizitatoare oficială a oraşului Londres – aceasta era cea mai evidentă şi mai

---

[8] Denumire poetică a Chinei (n. trad.).

logică explicație a prezenței ei aici – ca membră, poate, a suitei ambasadorului cathayan. Zguduită sufleteşte, victimă a unui drog străin ori a unei licori amețitoare, poate că-şi pierduse mințile şi fugise…

Dar în cazul acesta te-ai aştepta să fie o simplă dansatoare sau o gheişă. Şi nu te-ai aştepta să poată azvârli cât colo ditamai lucrătorii, ca pe nişte manechine împăiate.

Pur şi simplu nu se potrivea!

Frământat de gânduri, mai făcuse doi paşi în direcția fetei şi cel de-al doilea se dovedi de prisos. Pe neaşteptate, fără a-l preveni, fata scoase un țipăt şi se aruncă asupra lui.

De-abia avu timp să reacționeze. Fata nu era numai o expertă în lupta corp la corp, descoperi el cu groază. Era şi o luptătoare deprinsă a ucide, oricât de fantastic ar părea – având în vedere sexul ei. Intenția ei fusese să-l lovească între picioare, năprasnic, şi Don Miguel nu reuşi decât să se răsucească într-o parte şi să primească lovitura în coapsă. Chiar şi aşa, forța loviturii îl făcu să-şi piardă echilibrul. Fu nevoit să se sprijine într-un genunchi, parându-i loviturile de jos, iar fata îi înşfacă brațul drept de încheietura mâinii şi de cot şi trase de el cu atâta cruzime încât, pentru moment, Don Miguel crezu că i l-a rupt din umăr. Rotindu-se, înnebunit, pe genunchi şi pe brațul imobilizat, descrise o jumătate de cerc cu celălalt picior şi o lovi puternic, răsturnând-o la pământ.

Fata era incredibil de vânjoasă pentru statura ei, dar era uşoară şi în privința asta nu putea face nimic.

Scăpându-i brațul din mână. Căzu pe o parte, se rostogoli şi se repezi din nou asupra lui, printr-un salt fulgerător, vrând să-l împungă cu capul în burtă. Don Miguel se rostogoli şi el, nădăjduind dintr-un ungher îndepărtat al minții că mâzga de pe stradă nu-i va mânji prea tare mantia şi pantalonii, pentru a se putea întoarce la palat şi, lovind-o cu picioarele lipite, o aruncă peste cap, făcând-o să cadă lată la pământ. Revenindu-şi mai repede decât el, fata se răsuci în loc şi încercă să-şi vâre dinții în coapsa lui, în timp ce Don Miguel se repezi de-a buşilea pentru a o împiedica să se ridice din nou. Căzu, stângaci, asupra ei şi-i țintui la pământ încheieturile mâinilor şi un picior, într-o strânsoare improvizată dar folositoare, care-i punea în valoare greutatea superioară. Apoi, cu toată forța, porni să-i împreuneze mâinile pe piept.

Fata nu zise nimic, ci scrâşni din dinți, îndârjită, şi îşi pironi privirea asupra lui, căznindu-se să se elibereze din strânsoare. În clipele acelea, parcă nesfârşite, Don Miguel găsi timp să spere cu evlavie că, în mulțimea adunată în jur, nu se afla niciun licențiat sau novice care să-l poată recunoaşte sub masca neagră ce-i ascundea chipul doar pe jumătate. Dacă exista un lucru mai nedemn pentru un membru al Societății decât acela de a se lupta cu o femeie în mijlocul lui

Empire Circle, el unul nu şi-l putea imagina.

Ce mai încolo şi încoace, nu exista nicio alternativă, oricât de mult ar fi fost împotriva principiilor lui. Femeie sau nu, era nevoit s-o lovească. Schimbă poziția degetelor pe încheieturile ei şi o lovi scurt.

Fata resimți lovitura până în măduva oaselor. Preț de câteva clipe uită să mai opună rezistență, răstimp în care Don Miguel reuşi să-i prindă încheieturile într-o singură mână şi să le strângă tare, ca într-o menghină, apăsând-o în continuare cu aceeaşi forță necruțătoare. Cu mâna rămasă liberă îi căută artera carotidă şi, metodic, începu să o sugrume.

În cincisprezece secunde fata rămase fără vlagă. Mai strânse puțin ca să fie sigur că fata nu-şi va reveni prea curând, apoi se lăsă, sfârşit, pe călcâie, ştergându-şi sudoarea de pe frunte. Amestecate acum cu strigătele de încurajare ale mulțimii, de care aproape că nu-şi dăduse seama în timpul luptei, auzi glasuri ce protestau împotriva tratamentului „nemilos” pe care i-l aplicase fetei înveşmântate în pene.

Nemilos! Oamenii ăia să se fi războit cu ea!

Dar situația trebuia reglementată fără întârziere. Unde naiba erau cei doi soldați din garda civilă pe care-i văzuse lângă foc? Vorba proverbului, singura dată când nu puteai găsi un soldat era atunci când aveai nevoie de unul…

A, iată-i, croindu-şi drum prin mulțime, cu mult

zel, în acompaniamentul glumelor pline de haz ale celor din jur. Se ridică în picioare.

— Spuneți-le oamenilor ăstora să se dea înapoi! porunci el tăios. Aduceți o trăsură şi ajutați-mă să urc fata asta în ea!

Soldații îl priviră disprețuitor. Unul din ei, zbârlindu-şi mustața, întrebă:

— Dar *tu* cine mai eşti? Şi lăsă să-i cadă mâna pe mânerul sabiei.

Don Miguel trase adânc aer în piept.

— Faceți precum spun! Sunt Don Miguel Navarro, membru al Societății Timpului, şi asta e o problemă a Societății. Hai, dați-i drumul, nătărăilor!

Cicatricea ce-i brăzda fața îi dădea un aer fioros, un om căruia trebuia să-i dai ascultare, dar numai numele de talisman al Societății îi făcu pe soldați să pălească şi să se supună, şi impuse tăcerea uimită a mulțimii, urmată de murmure nedumerite.

Scoțându-şi mantia. Don Miguel acoperi cu ea fata întinsă la pământ. Fata începea să se mişte de acum, deşi mai avea încă mult până să-şi recapete cunoştința. Cel mai nimerit era să-i lege mâinile şi gleznele, hotărî el. Cu batista pe care o avea în buzunar îi putea imobiliză mâinile. Când privi în jur după un obiect mai lung cu care să-i înfăşoare picioarele, văzu ceva legănându-i-se în fața ochilor. Ridicând privirea, îşi dădu seama că lady Kristina se strecurase pe lângă soldații din garda

civilă şi acum îi oferea cingătoarea de la rochie. O luă cu un cuvânt de mulțumire şi o înnodă repede.

— Cine e? întrebă Kristina. De ce te-a atacat dacă nici măcar n-ai amenințat-o?

— Nu ştiu cine e, mormăi Don Miguel. Dar dacă e ceea ce cred cu că ar putea fi, în noaptea asta sigur dăm de bucluc.

IV

În întunericul din trăsură abia dacă scoaseră o vorbă, privind lung la silueta învelită în mantie a fetei, întinsă pe bancheta din fața lor, în vreme ce lumina felinarelor de pe marginea străzii trecea iute pe deasupra ei, ca o coasă.

Pe neaşteptate. Kristina se înfioră şi se lipi strâns de Don Miguel.

— Miguel, la ce te-ai referit când ai spus că o să dăm de bucluc în noaptea asta? Vorbele tale au sunat atât de cumplit că pur şi simplu m-a apucat frica.

Don Miguel regreta deja că vorbise. Mai mult decât atât, regreta că acționase ştiind atât de puțin – şi totuşi, ce altă alternativă ar fi avut? Dacă bănuielile lui vagi, prost formulate şi înspăimântătoare erau corecte, iar fata ar fi fost arestată de soldații obişnuiți din garda civilă şi un judecător de pace, îngust la minte, i-ar fi descoperit originile…

Ar fi, probabil, ca şi cum ai deschide o a doua cutie a Pandorei şi poate că, de data aceasta, pe

fundul ei n-ar mai rămâne nici măcar speranța.

Fireşte, era mult mai probabil ca misterul să fie explicat într-un mod satisfăcător şi banal a doua zi dimineață, iar el să se aleagă cu o muştruluială serioasă din partea reprezentanților generali. Pe moment însă, aproape că nu îndrăznea să facă presupuneri asupra consecințelor.

— Dacă nu te superi, Kristina, zise el scuzându-se, aş prefera să nu-ți mai spun nimic până când voi avea ocazia să fac anumite cercetări.

Kristina îi aruncă o privire, cu buzele întredeschise de parcă ar fi vrut să pună o nouă întrebare, dar se răzgândi şi nu făcu decât să se agațe şi mai tare de el. Don Miguel îi mângâie brațul, liniştitor, şi îşi dori ca vizitiul să mâne mai repede.

Fata asta înveşmântată în pene îl înfricoşa! Kristina avusese dreptate în privința costumului ei – nu aducea nici pe departe cu vreunul din costumele lumii moderne pe care le văzuse desenate până atunci. Mai rău, nu aducea cu niciunul din costumele peste care dăduse întâmplător pe când studia istoria. Cât despre limba pe care o vorbea…

Se sili să alunge gândul în timp ce trăsura întoarse, cu roțile scrâşnind pe caldarâm, şi opri în curtea din fața sediului Societății.

Ca şi palatul comandantului, acesta era plasat într-un parc întins şi bine întreținut, şi, ca şi palatul, era dominat de un turn înalt ce adăpostea

aparatele temporale. Aici asemănarea se sfârşea. În noaptea aceasta sediul era cuprins de întuneric, cu excepția unei singure ferestre pătrate – din care răzbătea o lumină gălbuie la parter, lângă intrarea principală, şi a două torțe prinse în perete, sub portic.

Sărind de pe scara trăsurii aproape din mers, Don Miguel mormăi o înjurătură. La ora asta bineînțeles că în toată clădirea nu putea fi decât novicele de serviciu – dar şi, posibil doar, omul de care avea nevoie acum mai mult decât orice pe lume.

— Scoate fata! strigă el vizitiului. Eu am să deschid uşa.

Vizitiul încuviință din cap şi coborî de pe capră, în timp ce caii fremătau neliniştiți în hamuri. Don Miguel se năpusti pe treptele întunecate.

Uşa se deschise înainte de a ajunge la ea şi în prag apăru un tânăr ce clipea temător la lumina torțelor. Nu avea mai mult de douăzeci de ani, era cârn, cu ochii albaştri, mai scund decât Don Miguel dar destul de bine clădit.

— Eşti sigur? îl întrebă Don Miguel repezit.

— A… da, domnule licențiat! spuse tânărul. Sunt novicele Jones, domnule licențiat, de serviciu în noaptea asta, fireşte.

Înălțimea Voastră e Don Miguel Navarro, nu? Cu ce vă pot fi de folos?

— Eşti *absolut* singur? Nu mai e nimeni aici?

— Absolut nimeni, domnule licențiat, declară

Jones şi făcu ochii mari, surprins de sensul întrebării.

Don Miguel simți cum i se înmoaie picioarele. Aşadar crâncenul chin al presimțirii era departe de a se sfârşi. Şi totuşi, altă soluție nu era. Îşi trecu o mână obosită peste frunte.

— În trăsura mea e o fată, zise el. N-ar trebui să fie aici şi, la drept vorbind, nici în altă parte. Vizitiul o aduce înăuntru.

— Am înțeles, domnule licențiat, spuse Jones, oftând. Presupun că doriți un apartament din cele de la etaj, şi cât mai multă discreție…

Expresia de pe chipul lui Don Miguel îl făcu să se oprească, bâiguind încurcat.

— Ți-au solicitat astfel de favoruri anumiți membri ai Societății? întrebă Don Miguel tăios.

— Ăă… Jones arăta foarte stânjenit. Mie personal nu, domnule licențiat. Dar cred că altor novici, ăă…

— Dacă vreodată cineva îți va pretinde aşa ceva, raportează imediat instructorului şef. Atribuțiile dumitale nu o presupun şi pe aceea de codoş, înțeles?

Fără a mai aştepta un răspuns, Don Miguel se întoarse şi descoperi că greşeala lui Jones era foarte firească, deoarece Kristina se vedea cat se poate de bine din prag, aşa cum stătea lângă uşa trăsurii, în timp ce vizitiul încă mai era ascuns pe jumătate în întuneric, luptându-se să ridice trupul înfăşurat în mantie al fetei împodobite cu pene.

— Ajută-l pe vizitiu să care povara, se răsti el la Jones. Condu-l într-o cameră unde să fie o canapea sau altceva pe care s-o aşeze.

— Numaidecât, domnule licențiat, spuse Jones şi coborî în grabă treptele cu obrajii roşii ca para focului.

— Kristina, zise Don Miguel cu voce scăzută venind aproape de ea, îmi pare rău că a trebuit să te car după mine până aici. Dar se pare că nu pot găsi pe nimeni care să mă ajute, doar dacă nu mă întorc la palat. Aşa că acum, cel puțin, te pot reda tatălui tău.

— Oricum trebuie să te întorci curând, nu? pară ea. E trecut de unsprezece... cu aproape un sfert de oră!

— Zău? exclamă Don Miguel cuprins de panică. Atunci sunt un idiot! Am venit aici ca să mă aflu în treabă înțelegi tu, trebuie neapărat să mă sfătuiesc cu părintele Ramón şi am crezut că ar mai putea fi la biroul lui de aici... dar, fireşte, dacă-i aşa de târziu, trebuie să fie deja în drum spre palatul comandantului. Unde mi-a fost mintea până acum? Doamne! Doamne! Ce încurcătură!

Făcu un efort să se stăpânească.

— Atunci, zise el, urcă din nou în trăsură. Eu mai am ceva de rezolvat înainte de a pleca.

Se răsuci pe călcâie şi se repezi în clădire.

La întoarcere, în loc să se alăture Kristinei în

trăsură, se cățără pe capră şi înşfacă hățurile în mâini. Caii nechezară şi se sprijiniră în hamuri, iar Krishna scoase o exclamație de surpriză.

— Îmi pare rău, îi strigă Don Miguel, încercând să acopere scrâşnetul şi huruitul roților. Dar fata aia înveşmântată în pene e prea periculoasă pentru a o lăsa în seama unui tânăr ca Jones! Aşa că i-am dat nişte bani vizitiului ca să rămână şi să-l ajute s-o păzească. Nu-ți face griji, nu sunt un vizitiu prea rău, deşi asta o spun eu!

Tonul voit glumeț al vorbelor lui ascundea un sentiment de teamă ce devenea din ce în ce mai acut. Îi spusese Kristinei numai unul din motivele pentru care fusese nevoit să între în clădire. În afară de acesta, se grăbise să ajungă în turn, unde se aflau coridoarele timpului, pentru a se asigura că lacătele masive de la uşile lor nu fuseseră atinse în niciun fel. Şi nu fuseseră. Jones era cu adevărat singur, aşa cum susținuse.

Existase posibilitatea, redusă ce-i drept, ca nişte novici beți, sau chiar licențiați corupți să se folosească de prilejul oferit de absența celorlalți, exceptându-i pe Jones, pentru a-şi asigura accesul ilegal la aparatele temporale. Consecințele acelei fapte ar fi fost destul de grave, dar rectificabile.

Acum părea aproape sigur că se întâmplase ceva mult mai rău.

Un vânt rece se pornise de-a lungul fluviului; trăsura lor străbătea cheiul în goană. Don Miguel

se înfioră de frig şi blestemă nerăbdarea ce îl împiedicase să-şi recupereze mantia cu care înfăşurase fata înveşmântată în pene.

Mânând nebuneşte, conduse repede trăsura pe bulevardul, larg şi drept, al Crucii Sfinte – ultima porțiune a drumului lor pe malul de nord al fluviului. La podul următor trebuia să întoarcă la dreapta şi să traverseze. Dar acolo, la intrarea pe pod, era mare agitație. La început crezu că e vorba de obişnuita mulțime de oameni ce trecea podul dinspre sud pentru a lua parte la liturghia de la miezul nopții în catedralele oraşului; de-abia când trăsura fu deja împresurată de un val de bărbați, femei şi copii, palizi la față şi înspăimântați, auzi strigătele aproape disperate ale soldaților din garda civilă care încercau să mențină ordinea şi îşi dădu seama că situația nu era chiar atât de banală. Drumul gemea de fugari cuprinşi de panică; ferestrele caselor din apropiere se deschideau cu zgomot, pe măsură ce locatari, auzeau zarva de afară, iar atmosfera era încărcată de un murmur confuz.

Kristina se aplecă pe fereastra trăsurii, în timp ce Don Miguel încetinea, vrând-nevrând, până când ajunseră să meargă la pas.

— Miguel, ce se-ntâmplă? strigă ea.

— Nu ştiu! răspunse el scurt. Gardă! Gardă!

Un soldat călare din garda civilă, ținând piept mulțimii de parcă ar fi înfruntat revărsarea neaşteptată a unui râu, înaintă cu greu în direcția

lor, fluturând o mână înmănuşată. Când fu îndeajuns de aproape, strigă:

— Va trebui să ocoliţi prin altă parte, Înălţimea Voastră! E imposibil să treceţi pe aici!

Don Miguel privi lung în jur, înjurând întunericul de nepătruns pe care felinarele încercau, fără folos, să-l risipească. Chiar şi sub pod se întâmpla ceva, auzi apa pleoscăind puternic.

— Ce se petrece aici? urlă el.

— Nimeni nu ştie cu siguranţă, Înălţimea Voastră! Unii spun că-i vorba de-o invazie, alţii de-o răscoală… dar orice ar fi, acolo, peste fluviu, e un haos total. Soldatul părea înfricoşat. Se zice că au fost văzute, plutind pe apă, cadavre de bărbaţi pline de săgeţi! Şi sunt şi incendii!

Mai ascuţit şi mai pătrunzător decât vuietul din jur ţâşni un ţipăt chiar de lângă pod şi oamenii, înnebuniţi, încercară să o ia la fugă. Ignorându-i pe soldat şi pe Don Miguel, se năpustiră pe lângă trăsură, făcând-o să se legene din toate încheieturile.

Soldatul îşi întoarse calul şi se îndepărtă strigând, încercând să domolească într-un fel mulţimea cu minciuni liniştitoare. Acum nu mai exista nicio speranţă de a-şi croi drum până la pod, doar să calce oamenii care-i stăteau în cale, şi Don Miguel nu găsi altă soluţie decât să smucească hăţurile pentru a-şi mâna caii la marginea şoselei. Se chinui mult să acopere şi cei

câțiva paşi dar, în cele din urmă, puse piedica şi sări de pe capră.

Kristina încă mai privea încordată, palidă la față, de la fereastra trăsurii. Când îl văzu sărind, deschise uşa cu putere şi dădu să coboare şi ea. Miguel îi făcu semn să rămână unde era.

— Să văd dacă pot găsi un soldat din garda civilă cu care să pleci de aici, promise el. Ăsta nu-i loc pentru...

— Miguel, o dată dacă-mi mai aduci aminte că sunt femeie, să ştii că-mi ies din sărite! Vin cu tine. Garda e ocupată până peste cap, iar cu nu am de gând să fiu lăsată aici, în trăsură, când aş putea face ceva folositor!

Sfidătoare, sări la pământ şi, cu mişcări precise, se încinse iute cu eşarfa lată a mantiei. Nemulțumit, dar dându-şi seama de inutilitatea unei discuții în contradictoriu cu această tânără încăpățânată, Don Miguel o luă de braț şi, împreună, îşi făcură drum până la porțiunea lată de caldarâm, în formă de semilună, unde circulația dinspre pod ieşea la loc deschis.

Aici dezordinea era fantastică. Un mic detaşament de soldați, cu artilerie uşoară purtată de cai, se amplasase la parapetul podului de parcă ar fi aşteptat un atac dintr-o clipă în alta. Dar comandantul lor părea să-şi fi dat seama că era vorba de o alarmă falsă şi acum îşi punea subordonații să ajute la restabilirea ordinii, oprindu-se, din când în când, să privească în

susul şi-n josul fluviului printr-un ochean. Pe malul de sud se zăreau pete roşii, nedesluşite din pricina norilor de ceață ce se înălțau din apă: acestea erau probabil incendiile despre care îi vorbise soldatul lui Don Miguel. Se întrebă câți dintre fugari îşi pierduseră căminele pe care le abandonaseră pe jumătate dezbrăcați, şi spre ce dezastru…

Sfârşind de dat noi misiuni oamenilor săi, ofițerul ce comanda trupa de artilerie – un tânăr într-o uniformă elegantă, pe un splendid armăsar, porni în direcția lor şi Don Miguel îi atrase atenția strigând şi fluturând din mână.

— Miguel Navarro, Societatea Timpului! se recomandă el, făcându-şi palmele căuş la gură. Ce şanse sunt să trecem fluviul ca să ajungem la palat?

Ofițerul îl privi lung, de parcă ar fi avut în față un nebun. Apoi spuse pe nerăsuflate:

— La palat? Norocul dumneavoastră că sunteți aici şi nu acolo, înțelegeți?

Don Miguel simți cum i se aşază o mână de gheață pe creierul dezgolit.

— Mă tem că nu am o idee clară de ceea ce se petrece! zise el.

— Nici cu nu am mai mult… Calul ofițerului se sperie de ceva şi făcu trei jumătăți de pas într-o parte, dansând parcă, înainte de a se arăta dispus să fie domolit. Dar oricare ar fi ticăloşia care se comite, e mult mai rău acolo decât aici! Nu v-ați

uitat peste fluviu? Poftiți, luați ocheanul meu!

Îi înmână instrumentul lui Don Miguel, care îl duse la ochi şi se întoarse spre sud. Numaidecât, ceea ce fuseseră doar nişte pete roşcate, pe jumătate ascunse de ceață, alcătuiră un model coerent, chiar cu puținele puncte de reper ce puteau fi zărite.

— Dar tocmai palatu-i în flăcări! izbucni el.

— Corect! Ofițerul râse fără chef, cerând înapoi ocheanul. Unul din oamenii mei ne-a raportat, acum un minut, că acoperişul se prăbuşeşte.

— Dar acolo-i regele, şi prințul imperial, şi comandantul Societății, şi ambasadorul Confederației!

Mâna de pe brațul lui se încordă. Aruncă o privire Kristinei şi văzu că-i dispăruse toată culoarea din obraji. Da, tatăl ei, şi sora ei…

— Numai Dumnezeu ştie ce se-ntâmplă! zise ofițerul înverşunat. Dar, fără discuție, e cel mai mare dezastru din ultima sută de ani. Noaptea, de pe partea cealaltă a fluviului colcăie de umbre ucigaşe, de crime, de jafuri, de incendii.

Dinspre marginea apei, mai jos de chei, se auzi un strigăt puternic:

— E cineva acolo… înoată! Să-l ajute careva! Să-l aducă cineva la mal!

— Se pare că-i o problemă pe care-o pot rezolva, spuse scurt ofițerul şi îşi înfipse călcâiele în coastele calului, îndepărtându-se cu un salut abia schițat către Krishna.

Ofițerul chemă la el trei sau patru soldați care, înarmați cu frânghii, coborâră malul în fugă pentru a-l ajuta pe înotător. Don Miguel şi Kristina îi urmară îndeaproape. Dacă, printr-o minune, acesta era un om care reuşise să traverseze fluviul dinspre malul celălalt, poate că deținea informații mai exacte.

Sosiră chiar în clipa în care omul era tras pe mal. Îşi cheltuise ultima fărâmă de energic şi nu mai putea sta în picioare, se prăbuşi cu fața la pământ. Don Miguel văzu cu groază că, în fiecare umăr, omul avea înfiptă câte o săgeată scurtă, înfiorătoare, cu vârful implântat adânc în carne. Era un miracol că se menținuse la suprafață.

— Miguel! şopti Kristina. Ăsta nu-i prietenul tău?

Don Miguel veni repede mai aproape.

— Pentru numele lui Dumnezeu, exclamă el. Pentru numele lui Dumnezeu, aşa este. Felipe!

Se lăsă să cadă într-un genunchi lângă trupul celui rănit, dar ofițerul, descălecând, îi făcu semn să se dea înapoi.

— Aşteptați! zise el răstit. Aşteptați până îi scot toată apa din plămâni!

Murmurând un cuvânt de scuză. Don Miguel se trase deoparte. În timp ce un sanitar din trupa de artilerie se apropie în grabă cu o trusă de medicamente. Ca o imensă bufniță albă, o soră de caritate veni legănându-se din urma lui.

Îndurerat, Don Miguel privi cum cei doi cercetau

săgețile, pregătindu-se să le extragă şi să panseze rănile. Ignoră zgomotul necontenit ce-l asalta din toate părțile, vag conştient că şuvoiul refugiaților de peste pod ajunsese doar o dâră de bolnavi, bătrâni şi copii.

Brusc, atenția îi fu distrasă de huruitul unei trăsuri, în spatele lui, aproape de pod. O voce aspră strigă la vizitiu. Poruncindu-i să ocolească prin altă parte.

Apoi se auzi o altă voce, vorbind din trăsură, seacă şi precisă:

— Dar trebuie să traversez numaidecât, ca să ajung la palatul prințului. Trebuie să fiu acolo înainte de miezul nopții.

Don Miguel simți o uşurare atât de mare încât aproape că leşină. Se repezi înainte, făcând semne şi strigând din fundul rărunchilor.

— Părinte Ramón! Părinte Ramón! Slavă Domnului că sunteți aici!

V

Iezuitul, cel mai de seamă teoretician al Societății Timpului, coborî din trăsură, cu sprâncenele împreunate pe chipul său de pasăre, în timp ce – pentru prima oară se pare – cuprindea cu privirea fantasticul spectacol. Drumul arăta ca un câmp de luptă abia părăsit, din pricina refugiaților suferinzi sau schilozi ce încă mai treceau şontâcăind, a lucrurilor împrăştiate peste tot, pe care cei dinaintea lor le găsiseră prea grele

pentru a le căra mai departe.

Nu reuşesc să înţeleg, fiule, zise el, de ce sosirea mea în mijlocul acestui talmeş-balmeş trebuie să te impresioneze atât de mult, dar ceva îmi spune că s-ar cuveni să aflu, chiar dacă nu m-aştept ca răspunsul să mă bucure. Lămureşte-mă.

Don Miguel rezumă situaţia repede şi cât putu de bine: atacatorii misterioşi de dincolo de fluviu, incendierea palatului, soarta necunoscută a familiei regale, şuvoiul de refugiaţi ce se îndreptau spre nord, prezenţa lui alături de lady Kristina de Scania, îngrijorarea fetei faţă de tatăl ei...

Pe chipul părintelui Ramón groaza se întipărea văzând cu ochii.

— N-am ştiut absolut nimic! exclamă el. Obiceiul meu este de a mă ruga în singurătate, cu perdelele trase, în drum spre celebrarea liturghiei. E adevărat că am auzit strigăte şi ţipete, dar am presupus că-i vorba doar de nişte bătăi între cheflii. Ai cumva vreo idee asupra a ceea ce ar putea fi cauza acestei nenorociri?

— Tare mă tem că s-ar putea să am, spuse Don Miguel grav şi descrise întâlnirea lui cu fata înveşmântată în pene din mijlocul pieţii.

Văzu înspăimântat cum expresia de pe chipul iezuitului se schimbă şi mai mult, trecând de la groaza primară la frica absolută, totală.

— Ştiţi cine este femeia asta? întrebă el.

— Judecând după descrierea ta, cred că ştiu, răspunse părintele Ramón cu greutate. Un costum

ce nu poate fi atribuit lumii moderne, nici unei alte epoci consemnate de istorie, o limbă pe care n-ai putut-o identifica. Dar asta-i cea mai neplăcută concluzie la care putem ajunge, în afară de cazul când nu găsim o altă alternativă. Există vreo cale de a obține informații recente despre evenimentele de pe cealaltă parte a fluviului?

— A... da, cu puțin noroc s-ar putea să existe! zise Don Miguel. Chiar înainte de sosirea dumneavoastră, Don Felipe Basso a trecut fluviul înot, străpuns de săgeți ciudate. Vedeți, tocmai primeşte îngrijiri pe malul fluviului. Arătă spre locul în care se afla prietenul său.

Părintele Ramón aproape că țâşni spre silueta albă a surorii de caritate. Don Miguel se uită la Kristina; paloarea şi buzele ei tremurânde arătau clar că mai avea puțin şi îşi pierdea stăpânirea de sine. Îşi trecu brațul în jurul ei, liniştitor, şi o conduse pe urmele părintelui Ramón.

Iezuitul îngenunchea deja lângă Don Felipe, când cei doi ajunseră aproape de el întorcând capul către sanitar, îl întrebă scurt:

— Va trăi?

Dacă răspunsul era negativ, miruirea cea de pe urmă trebuia să premeargă, fireşte, orice întrebare. Dar sanitarul, aruncând pansamentele pline de sânge în apă, încuviință din cap.

— E tare ca stejarul, părinte, spuse el. Va trăi.

Don Miguel scoase un oftat de uşurare şi se aplecă să asculte ce ar putea spune părintele

Ramón. Dar înainte ca acesta să rostească vreun cuvânt, Don Felipe deschise ochii şi îl recunoscu.

— A, ați avut noroc, părinte, nu-i aşa? şopti el. Şi… Şi tu, Miguel? Dumnezeule, credeam că eşti… Dar ce mai contează. Nu-i ăsta lucrul cel mai important. Doamne, Dumnezeule, ce i-o fi apucat pe toți?

— Vorbeşte! porunci părintele Ramón cu asprime. În numele Societății, fără părtinire, îți cer să spui doar purul adevăr!

Don Felipe închise ochii din nou. Cu buzele crispate, în şoapte şovăielnice, înfățişă groaznica întâmplare.

În parte, se părea că la originea acestui dezastru se afla ambasadorul Confederației, celebru pentru sarcasmul şi şovinismul său dogmatic. Aşa cum prezisese, sardonic, Don Miguel, ambasadorul pusese la îndoială, pe un ton jignitor, calitatea festivităților de Anul Nou din Londres, considerându-le mult inferioare, vulgare chiar, față de ceea ce se întâmpla la el acasă.

În parte, fusese şi vina prințului imperial. Nu mai era un secret că acum, în cel de-al patruzeci şi unulea an de viață, începuse să se sature de a mai aştepta să-l succeadă la tron pe tatăl său atât de longeviv şi înclina să-şi omoare plictiseala în distracții deloc princiare.

Şi, în parte, povesti Don Felipe, era şi vina lui Urs Roşu, a cărui slăbiciune pentru apa de foc era la fel de bine cunoscută.

La un moment dat. În timpul recepției, avusese loc un schimb de cuvinte tăioase. Un membru al familiei regale își ieși din fire; se făcu aluzie la expulzarea ambasadorului legat de-a-ndoaselea pe un măgar. Dând mereu târcoale petrecerii regale, dornici ca întotdeauna de o fărâmă din gloria altora, intrară în scenă și doi pretinși mediatori periculoși: Don Arturo Cortés și marquesa di Jorque.

— Cineva cu autoritate ar fi trebuit să potolească spiritele, zise Don Felipe gemând. Urs Roșu, sau chiar comandantul!

Dar blestemata aia de femeie din Jorque habar n-are de diplomație! A adus vorba de emanciparea femeilor și cred că cineva trebuie să fi spus că bărbații și femeile n-ar putea fi egali niciodată, deoarece există unele lucruri, ca de pildă războiul, pe care nu le pot face decât bărbații… iar ambasadorul n-a lăsat să-i scape acest nou prilej de a contrazice din principiu, declarând că luptătorii cei mai sângeroși și mai aprigi din toată istoria au fost amazoanele din Sciția, iar regele, la rândul lui, a spus că amazoanele sunt doar un mit și a apelat la Don Arturo, iar…

Întrerupându-se, Don Felipe tuși violent și durerea cumplită, pricinuită de rănile din spate, îl făcu să se chircească pe pământ. Așteptându-l să-și revină, părintele Ramón ședea îngenuncheat lângă el, mai neclintit decât o statuie.

— Și apoi, fiule…? îl îndemnă el într-un târziu.

— Nu ştiu, şopti Don Felipe. Tot ce-mi amintesc după asta sunt femeile acelea înspăimântătoare, cu arcurile şi suliţele lor, coborând de-a valma scara dinspre turnul central. Eu am rămas să lupt cu cei care puteau lupta, dar femeile se năpusteau asupra noastră ca nişte diavoliţe şi, până la urmă, ne-au zdrobit şi ultima încercare de rezistenţă.

Glasul i se stinse treptat.

— Tatăl meu! zise Kristina cu voce pierdută. Sora mea! Ce s-a întâmplat cu ei?

Dar nu primi niciun răspuns. Sanitarul se lăsă în genunchi şi îi luă pulsul lui Don Felipe. O clipă mai târziu se întoarse spre părintele Ramón.

— Trebuie să-l ducem de aici şi să-l lăsăm să se odihnească. Discuţia l-a slăbit mult.

Ţeapăn, părintele Ramón se ridică în picioare. Don Miguel îl trase de o parte şi îi şopti iute:

— Încă nu-mi dau seama despre ce este vorba, dumneavoastră *ştiţi* cine sunt „femeile acelea înspăimântătoare”?

— Aproape fără niciun dubiu, spuse iezuitul cu o voce istovită. Amazoane… Mda, se potriveşte. Aşa trebuie să se fi întâmplat. Au vrut… idioţii! *Idioţii!* Dumnezeu să mă ierte că-i numesc aşa, dar ce alt cuvânt s-ar putea folosi? Ascultă: au vrut să tranşeze chestiunea asta cu femeile care sunt sau nu luptătoare curajoase şi au căutat răspunsul acolo unde n-ar fi trebuit să pătrundă, dincolo de hotarele realităţii noastre. Femei ca aceea pe care mi-ai descris-o sunt gladiatoare de la curtea

regelui Mahendra – Elefantul Alb, într-o lume în care un uzurpator indian decadent şade pe tronul unui imperiu mongol, stăpânind toată Asia şi toată Europa… o lume mult mai îndepărtată de a noastră decât oricare alta pe care cercetătorii noştri au explorat-o vreodată.

Grație faptului că fusese făcut părtaş la secretul cel mai bine păstrat al Societății, Don Miguel înțelese explicația părintelui Ramón. Dar ar fi dorit-o la fel de lipsită de noimă pentru el pe cât era pentru Kristina, care nu avea nici cea mai vagă idee despre riscantele intervenții în realitate pe care Societatea începuse să le practice cu patruzeci de ani în urmă. Fata nu făcea decât să repete, în timp ce-şi plimba privirea de la un însoțitor la altul:

— Tatăl şi sora mea… ce s-a întâmplat cu ei?

Don Miguel nu putu decât să o strângă uşor, în semn de consolare, cu brațul cu care-i cuprinsese umerii.

— Da – da, desigur, s-ar fi cuvenit să-mi dau seama de asta… Dar n-ar trebui să vorbesc despre lucruri abstracte; faptul s-a consumat. Cine-i autorul însă? Cine ar fi putut divulga acest secret celor din jur – sper că nu comandantul, chiar dacă ar fi primit ordine de la tatăl său?

— Nu, nu comandantul. Deşi are o mare doză de aroganță regală, nu ar concepe să desconsidere legea naturii.

— Atunci… cine?

— Conducătorul expediției în acel timp îndepărtat al istoriei, zise părintele Ramón, a fost Don Arturo Cortés. Pe ultimul cuvânt gura i se închise ca o capcană de oțel.

Se aşternu tăcerea între ei, dar larma fugarilor continuă, iar acum, în vreme ce clopotele anunțau apropierea miezului nopții, auziră şi pocnetul sec al tunurilor.

Sanitarul şi alți doi soldați îl ridicau de la pământ pe Don Felipe pentru a-l aşeza într-un scaun cu rotile. Mişcarea îi făcu rău rănitului, care scoase un strigăt neaşteptat:

— Părinte Ramón! Unde sunteți?

— Aici, fiule! Iezuitul se repezi spre el.

— Părinte, nu v-am spus partea cea mai rea! bolborosi Don Felipe. Le-am văzut cum îl ucideau pe rege! Le-am văzut cum îl umpleau de săgeți pe prințul imperial, şi-i străpungeau cu sulițele pe bărbați şi pe femei deopotrivă, în timp ce încercau să fugă! Am văzut cum o fată, aruncată din vârful scării, îşi spărgea capul de pardoseala de marmură! Am văzut… Dumnezeu să ne aibă-n pază, am văzut nişte fapte atât de monstruoase!

— Cum? făcu unul dintre soldații care îl ridicau. Şi, înainte ca părintele Ramón să-l poată împiedica, se răsuci în loc şi strigă spre ofițer: Domnule comandant! Rănitul zice că regele e mort!

Preț de o clipă, peste cei ce auziseră strigătul se lăsă o tăcere grea, urmată de un zgomot ca de

vijelie care se întețeşte:

— Regele e mort! Regele! Regele! Cuvintele se împrăştiară iute, stingându-se peste marea de oameni ca un ecou.

— Părinte Ramón, putem face ceva? întrebă disperat Don Miguel.

Un timp, cu capul său de pasăre plecat, părintele Ramón nu răspunse. În cele din urmă se clinti totuşi, părând că se înviorează.

— Mda, spuse el, există, nu-i aşa, câteva măsuri pe care trebuie să le luăm fără întârziere. De pildă, ai putea găsi un soldat din garda civilă care să trimită vestitori peste tot, să anunțe pe membrii Societății, care nu au luat parte la recepția regală, să se prezinte imediat la sediu. Asta s-ar putea rezolva foarte simplu cei mai mulți vor trece pe aici, pentru a fi de față la liturghia noastră. Apoi... Ai trăsură?

— Am avut. Don Miguel privi lung spre locul unde îşi lăsase trăsura. Nu, a dispărut, luată probabil de refugiați. Oricum, ar fi foarte greu să pătrunzi cu o trăsură prin mulțimea asta înnebunită de teamă.

— Atunci o să luăm caii de la trăsura mea, zise părintele Ramón ridicând din umeri. Au trecut o grămadă de ani de când oasele mele vechi au împuns ultima oară spatele unui cal, dar dacă trebuie, trebuie. La treabă, repede!

VI

Don Miguel nu încercase niciodată să călărească fără şa şi în mare viteză, conducându-şi calul cu hățurile de la trăsură şi, în acelaşi timp, încercând să liniştească o fată ce plângea mereu, aşezată la spate, cu capul lipit de umărul lui. Era pe jumătate un coşmar, pe jumătate o farsă, şi poate că singurul lucru care ar fi tăcut situația şi mai neplăcută ar fi fost ca fata să urmeze obiceiul imperial de a călări femeieşte. Atunci cu siguranță ar fi căzut de pe cal.

În ciuda faptului că nu mai călărise de mult, părintele Ramón mergea destul de repede şi lui Don Miguel îi venea destul de greu să țină pasul cu el, dată fiind dubla greutate pe care o purta calul său. Şi totuşi, înghiontindu-l tare cu călcâiele, sili sărmanul animal să nu rămână în urmă, astfel încât amândoi caii urcară aleea către sediu cap la cap. De acum, alte două sau trei ferestre erau luminate iar uşa din față stătea întredeschisă. Auzind zgomot de copite pe pietriş, cineva veni în fugă la intrare. Era Jones şi, la lumina torțelor înfipte în portic, se putea vedea că unul din ochii lui fusese învinețit de curând.

— A scăpat? strigă Don Miguel alarmat, alunecând la pământ şi întinzându-se s-o ajute pe Kristina să descalece.

— Da, domnule licențiat, încuviință Jones, nefericit. Şi tare ne-am mai chinuit ca s-o legăm din nou.

— Dar ați reuşit?

— Da, împreună cu omul pe care l-ați lăsat aici, domnule licențiat. N-aş fi dovedit-o nicicând de unul singur.

Şi pentru osteneala lui, sărmanul îşi pierduse trăsura, reflectă o clipă Don Miguel. În noaptea asta însă existau oameni în Londres care îşi pierduseră nu numai mijloacele de trai, ci însăşi viața. Avea destul timp să se gândească la astfel de probleme mai târziu. Pentru moment, trebuie să acorde întreaga atenție unei catastrofe uriaşe.

— Spuneai că fata a scăpat? strigă părintele Ramón coborând neîndemânatic de pe cal.

— Da, dar a fost prinsă din nou, răspunse Don Miguel. Jones, du-ne repede la ea!

Kristina fu cât pe-aci să se împiedice pe când urca treptele de la intrare. Don Miguel o aşeză confortabil într-un fotoliu din hol şi, în acelaşi timp, văzu că, în loc să între pe uşa deschisă a anticamerei unde vizitiul fioros, o păzea cu o bâtă în mână pe fata înveşmântată în pene – legată acum, observă el, cu o frânghie tare, rezistentă – părintele Ramón se îndrepta spre interiorul clădirii.

— Părinte! Fata-i aici! strigă el.

— Ştiu dar vino cu mine, repede!

— Ai grijă de Înălțimea Sa, îi ordonă Don Miguel lui Jones şi se repezi pe urmele părintelui Ramón.

Iezuitul îl conduse pe spațioasa scară principală, de-a lungul galeriei alăturate, dincolo de intrarea

în cea mai importantă bibliotecă documentară, cu miile ei de cărți despre istoria consemnată, convențională, aşa cum era ea amplificată de cercetările vizitatorilor în trecut ai Societății, şi se opri în fața uşii unei încăperi mai mici, în care Don Miguel nu pătrunsese niciodată. Uşa era întotdeauna bine încuiată şi nu era nevoie să întrebi ca să înțelegi de ce. Aici se păstrau dosarele, documentele şi rapoartele pe care reprezentanții generali ai Societății, după o îndelungată chibzuință, căzuseră de acord că lumea nu era gata încă să le înțeleagă.

— Ai fost vreodată în camera interzisă? întrebă părintele Ramón, bâjbâind sub sutană după un inel de chei.

— Nu. Niciodată.

— Dar ştii ce conține?

Păi… păi, cred că date despre cele mai delicate perioade ale trecutului. Privitoare, poate, la vremea în care Domnul Nostru îşi propovăduia credința… Don Miguel dădu din mână, nehotărât.

— Dacă asta ar fi tot, n-ar mai fi nevoie de asemenea măsuri de precauție pentru a proteja documentele păstrate aici, spuse părintele Ramón oftând, în timp ce vâra cheia în broască şi o răsucea cu zgomot. În pofida criticilor severe ale aşa-numiților „progresişti" şi „raționalişti", Hristos a fost, din toate punctele de vedere, o personalitate atât de neobişnuită încât a impus admirația noastră eternă. Dacă el n-ar fi existat, Biserica s-

ar fi năruit la primul nostru contact cu epoca în care a trăit. Dar existența lui e sigură, dovadă faptul că Biserica a supraviețuit.

Spunând acestea, îl conducea pe Don Miguel printr-un labirint de dulapuri metalice, înalte, închise la culoare, cu nişte uşi din sticlă extrem de groase, bine ferecate, ce cuprindeau volume legate în piele, dosare desfăcute, mormane de periodice marcate pe spate cu litere roşii, arătând cât de secret le era conținutul.

— Nu, continuă iezuitul, aici sunt lucruri ce conțin o cantitate mult mai copleşitoare de cunoştințe decât simpla dovadă că Iisus Hristos a fost un om ca toți oamenii, că a mâncat şi a dormit şi a trebuit să-şi facă nevoile! Dacă n-ar fi existat inflexibila regulă potrivită căreia absolut nicio persoană – nici chiar comandantul – nu are voie să consulte aceste dosare fără cineva alături, niciodată nu te-aş fi obligat să mă însoțeşti până aici. Ai fost şi aşa împovărat destul pentru un om atât de tânăr. Dar – şi se opri în fața unuia dintre dulapurile închise cu lacăte, scoțând o cheie mai mică – aici e locul unde trebuie să-mi confirm bănuiala.

Deschizând uşile din sticlă, întinse mâna şi alese de pe raft un volum gros, de un roşu aprins, cu însemnări în manuscris. Paginile scrise mărunt se intercalau cu desene îngrijite în acuarelă. Rapid, de parcă nu ar fi făcut decât să caute un lucru pe care deja îl văzuse – şi probabil că aşa era – ajunse

la o astfel de ilustrație şi o vârî sub ochii lui Don Miguel.

— Nu-i aşa că femeia de jos seamănă cu asta? întrebă el.

Don Miguel încuviință încet din cap. Penele lipite pe corpul fetei înfățişate aici erau verzi, nu albastre, iar desenele pictate pe față şi pe piept nu erau galbene, ci albe, pieptănătura însă era aceeaşi, ca şi tenul, încălțările, podoabele din mărgele de la încheieturile mâinilor.

— Aşadar cele mai groaznice temeri se adeveresc, murmură părintele Ramón. Închise cartea şi o vârî la loc în raft. Şi trebuie să-ți mărturisesc, fiule, că sunt complet dezorientat. Acest dezastru, absolut fără precedent, e atât de neaşteptat încât teoreticienii noştri aproape că nici n-au făcut speculații pe seama lui.

Asemenea cuvinte din partea părintelui Ramón, el însuşi expert între experți în acest domeniu, îl zguduiră profund pe Don Miguel. Stupefiat, nu găsi niciun răspuns care să merite a fi rostit.

— Şi totuşi, există anumite texte aici care pot sugera un punct de reper şi mai sunt şi nişte calcule pe care va trebui să le facem… Iezuitul se întoarse spre un alt dulap ferecat şi începu să-şi plimbe ochii de-a lungul rafturilor. Mda, cel puțin ne putem aştepta să fim călăuziți de câteva din scrierile de aici. Întinde brațele, Don Miguel, am să te împovărez acum şi fizic.

Câteva minute mai târziu, coborî prudent scara

în urma părintelui Ramón, cu brațele pline de cărți grele şi manuscrise legate în piele. În holul de la intrare era mare agitație, Jones, care deocamdată nu înțelegea prea bine ce se întâmplă, încerca să potolească un grup de licențiați furioşi care răspunseseră la chemarea vestitorilor şi se întorseseră de la petrecerile de Anul Nou la sediul Societății.

Văzând expresia gravă de pe chipul părintelui Ramón, tăcură şi se întoarseră spre a-l înfrunta. Iezuitul se opri la cinci sau şase trepte de capătul scării, de unde îi putea cuprinde cu privirea pe toți: Don Miguel se folosi, recunoscător, de acest prilej pentru a-şi sprijini povara de balustradă.

— Părinte, de ce ni s-a spus să venim aici? strigă unul dintre licențiații mai îndrăzneți. În oraş e un fel de răzmeriță… n-am putea fi mai bine folosiți la înăbuşirea ei?

— Asta nu-i o problemă care să fie rezolvată cu săbiile şi cu pumnii, îi răspunse părintele Ramón pe un ton răstit. Înainte de a vă spune, totuşi, despre ce este vorba, îmi veți spune voi ceva: ce se întâmplă acolo în clipa de față?

— Păi, e un adevărat haos! Hoarde întregi de oameni înspăimântați s-au adunat în mijlocul oraşului, răspândind un zvon de necrezut, despre o încercare de a-l ucide pe rege!

— Dar regele e mort, în mod sigur, strigă altcineva din capătul îndepărtat al holului şi imediat se auziră vociferări din toate părțile.

Părintele Ramón le curmă cu un gest poruncitor şi îi puse să vorbească pe rând. Ascultând descrierea ce se întregea din fragmente disparate, Don Miguel se înfioră din nou şi văzu că tânăra lui însoţitoare, aşteptând tot în fotoliul în care o lăsase, nu mai putuse îndura şi acum plângea în tăcere.

Multe din cele spuse le ştia deja: palatul incendiat, fluviul spurcat de cadavre plutitoare. Dar alte veşti erau noi şi la fel de îngrozitoare: o mulţime înnebunită de fugari, pe bulevardul Reginei Isabel, îl rupsese în bucăţi pe un soldat din garda civilă, o bandă de hoţi şi de tâlhari se folosise de ocazie pentru a prăda depozitele marilor negustori şi punea foc la case pentru a-i încurca pe urmăritori, două detaşamente ale armatei începuseră să tragă, din greşeală, unul asupra altuia, amândouă închipuindu-şi că se află în faţa duşmanului aşteptat şi mulţi soldaţi fură ucişi până ca ofiţerii să-şi aducă oamenii la ordine…

— Destul! strigă aspru părintele Ramón în cele din urmă. Veniţi cu mine în sala de instrucţie şi am să lămuresc totul. Don Miguel! Uită-te prin cărţile alea pe care ţi le-am dat şi însemnează-mi fiecare referinţă ce ne-ar putea fi de folos. Ne reîntâlnim după ce am să le încredinţez misiuni fraţilor noştri.

Materialul pe care trebuia să-l examineze Don

Miguel era el însuşi la fel de înfricoşător – dar în alt sens – ca şi ceea ce de-abia auzise despre situația din Londres în noaptea aceasta. Nu-i trecuse niciodată prin gând că ar putea exista aşa ceva. Întorcând paginile, carte după carte, se simți azvârlit cu capul înainte într-un univers complet străin, chiar dacă numele de pe diferitele articole şi scrisori pe care le citea îi deveniseră familiare de când era membru al Societății şi îi includeau pe toți reprezentanții generali, plus câțiva licențiați de frunte precum Don Arturo Cortés şi părintele Terence O'Dubhlainn.

Dar subiectele pe care le abordau…! Pur şi simplu îl năuceau; treceau pe nesimțite unul într-altul şi în fața ochilor îi jucau tot felul de formule matematice moderne. „Cele mai probabile implicații ale unei bucle cauzative cu rază de acțiune" – „Rezultatele unui experiment privind transferul spațial în timpul quasi-prezent" – „O excepție de la condițiile de bază ale ecuației standard ce defineşte modificările aduse istoriei" – „Factori reverberanți ce afectează realitatea consemnată ca urmare a unei pete de cerneală pe un manuscris medieval"…

Descoperi aproape cu surprindere că exista, într-adevăr, un părinte Ramón în lumea aceasta din care făcea parte şi el, că părintele se întorsese de la instruirea celorlalți membri ai Societății ce răspunseră la chemarea de urgență şi că acum stătea lângă masă, aşteptând un verdict asupra

sarcinii pe care i-o încredințase.

— Ei, ce ai găsit în mormanul ăsta de hârtii care să ne poată fi de ajutor?

— Practic nimic, părinte, zise Don Miguel oftând. Subiectul, pe de-a-ntregul, îmi este atât de străin! Cred că pot urmări cea mai mare parte din raționament – cunoştințele mele de matematică sunt depăşite, dar simbolurile şi operatorii sunt destul de clar definiți – când e vorba însă de argumentarea implicațiilor… Ei, de bine, de rău, acestea sunt scrierile pe care le-am ales pentru dumneavoastră.

Aşază patru dintre cărți în mijlocul mesei, fiecare având câte o bucățică de hârtie ce însemna paginile cele mai promițătoare, şi se ridică de pe scaun pentru a-i ceda locul părintelui Ramón. Aşteptă apoi nerăbdător în timp ce iezuitul parcurgea în grabă textele.

— Înțeleg de ce le-ai ales. Recunoscu el într-un târziu. E vorba de anvergură, fireşte. Una este să analizezi efectul unei pete întâmplătoare de cerneală, bănuită a fi fost produsă din neglijență unui călător temporal: şi cu totul alta când se pune problema unor oameni care sunt ucişi.

Iar până acum pur şi simplu nu a mai existat o intervenție transtemporală de calibrul acesta! zise Don Miguel frecându-şi ochii obosiți. Nu a existat nici măcar o reacție temporală inversă demnă de a fi pomenită, în afară de…

Se opri brusc, în mijlocul frazei, şi se uită lung

la părintele Ramón. După o pauză semnificativă, spuse:

— Părinte, am o idee. Nu ştiu dacă se va dovedi bună, dar nu ar presupune decât intervenția noastră acolo unde deja s-a produs o perturbare în fluxul temporal.

În ochii pătrunzători ai părintelui Ramón apăru o licărire de speranță.

— Spune-mi, atunci! porunci el.

— Liturghia, părinte. Nu ne-am putea folosi de liturghia de Anul Nou a Societății?

Preț de câteva clipe părintele Ramón privi cu ochii pierduți. Apoi, pe neaşteptate, izbucni într-un hohot de râs triumfător.

— Sigur că da... liturghia! Fii binecuvântat, fiule! Imaginează-ți, să fiu atât de orb încât să trec cu vederea liturghia!

VII

Pe măsură ce conturul unei încăperi familiare se materializă în jurul său, Don Miguel îndrăzni, în sfârşit, să se relaxeze. Era, fără îndoială, una dintre chiliile din veşmântarul capelei Societății, aşa cum, fără doar şi poate, sunetul pe care îl auzea, limpede şi înalt, venea de la clopotul ce bătea undeva, afară.

Era aici.

Dar era el... *acum?*

Deocamdată nu exista vreo posibilitate de a răspunde la această întrebare. Chinul să era încă

departe de a se sfârşi. Ştia la fel de bine ca şi părintele Ramón că de acum făcea parte integrantă dintr-un experiment înspăimântător, o operațiune de o asemenea amploare încât nimeni înainte, de-a lungul întregii istorii, nu cutezase să o inițieze, iar implicațiile erau imposibil de anticipat.

Conştiincios, aşa cum ordonase iezuitul, făcuse tot ce-i stătea în putință ca să le stabilească exact. Părintele Ramón îi ceruse să analizeze în factori un calcul mâzgălit în grabă pe o foaie de hârtie şi, ajutat de un proaspăt novice, sfios şi precoce, de numai şaptesprezece am şi ceva, dar foarte înzestrat pentru matematică, se căznise să ajungă la o soluție. Încercase, în timp ce lucra, să atribuie simbolurilor valori din lumea reală şi ajunsese la concluzia că, foarte probabil, avea de-a face cu reprezentările grafice ale unor vieți omeneşti, fiindcă, una câte una, le vedea anulându-se, anulându-se...

Problema se reduse la o variabilă nedefinită şi la un factor *k* iar Don Miguel îi arătă acest rezultat părintelui Ramón care îl privi îndelung, apoi oftă, închise ochii o clipă, ca pentru a spune în gând o rugăciune, şi îi porunci să urce în coridoarele timpului din turnul central.

Acolo, îndrumat de tehnicienii albi la față şi neliniştiți – cei câțiva pe care-i putuseră aduna de pe la casele lor – se postă între cunoscutele bare de fier şi argint. Urmă o insuportabilă perioadă de

aşteptare, în timp ce instalațiile erau verificate, reverificate şi răsverificate, dar el o îndură cu stoicism. Îşi dădea seama că era pe punctul de a fi trimis într-o călătorie pe care Societatea n-o mai încercase niciodată. Prin plecarea lui, avea să şteargă în întregime o întreagă ramificație nefastă a realității.

Deodată, aerul se încălzi foarte tare……și el se afla aici, într-o chilie din fața capelei, şi clopotul de deasupra bătea mereu, aşa cum făcea în fiecare ajun de An Nou de când Societatea primise acest palat ca reşedință oficială a comandantului său.

Mintea îi lucra repede. Întrebându-se care fusese semnificația acelui factor *k.* Era vorba, poate, despre rege[9], a cărui viață sau moarte putea schimba realitatea într-un mod mai radical decât cea a unui om de rând? Modestia pleda în favoarea acestei posibilități. Dar bănuiala lui era că, de fapt, persoana reprezentată astfel era chiar el, pe care capriciul Kristinei îl salvase de la masacrul din palat.

Şi care acum trebuie să răsplătească acel dar al Providenței, cu dobândă chiar.

Recunoştea, desigur, necesitatea de a desface ceea ce deja se făcuse. Dacă rămâneau neschimbate, consecințele acestei nopți de delir aveau să fie, pentru totdeauna, o pată în istoria Societății. Mai mult decât atât, moartea regelui şi

---

[9] „King” în limba engleză (n. trad.).

a tuturor moştenitorilor săi apropiați, a ambasadorului Confederației şi a altor ambasadori, a unui număr atât de mare de nobili de la oraş şi de la țară ai Imperiului, era un efect în totală disproporție cu fapta în sine.

Cu toate acestea, chiar după ce parcursese cu greutate toate textele alese de părintele Ramón, ştia sigur numai un singur lucru despre efectele producerii unei bucle cauzative închise: absolut nimeni nu-i putea prevedea rezultatul.

Mintea i se învolbura ca apa amestecată într-un pahar. Ducându-şi mâinile la cap, se strădui să gândească logic. Fusese instruit, într-o oarecare măsură, în cazuistică şi putea sesiza contururile vagi ale secvenței logice care trebuie să-l fi convins pe părintele Ramón să-şi asume acest risc fără precedent. Postulat: îngrozitoarele femei gladiatoare ce cauzaseră tot răul proveneau dintr-o lume nereală – o lume creată de intervenția experimentală a exploratorilor Societății în propria lor istorie consemnată. Aşadar consecințele actelor lor ar putea fi considerate, de asemenea, nereale sau potențiale. Aşadar rectificarea acelor consecințe *nu* ar fi acreală, dacă acest caz permitea excluderea…

Pe neaşteptate îi trecu prin minte, şi gândul aproape îl buimăci, că, dacă nu se întâmplase nimic rău, tot coşmarul din memoria lui de fapt *nici nu existase.*

Pentru o clipă întrezări cam ce însemna să fii un

om ca părintele Ramón, cu mintea luminată, în toate ungherele ei, de o logică pătrunzătoare ca razele soarelui, mânat de o onestitate inexorabilă, teribilă, de a nu-şi ascunde nimic. Şi simţi cum îl furnică sudoarea peste tot când îşi dădu seama că aici, acum, în situaţia modificată, era posesorul unui trecut personal unic.

Deodată. Înţelegerea acestui fapt îl paraliza. Crezu că până şi inima i se va opri: se închipui murind din cauza şocului, mai ales când dangătul clopotului încetă brusc să-i mai izbească timpanele. Apoi, dinspre pasajul de dincolo de uşa chiliei lui, desluşi târşâitul unor paşi şovăitori şi deveni conştient că dangătul clopotului se oprise în… *realitate.*

Dacă acest cuvânt mai însemna acum ceva.

Oricum, Societatea se întrunea pentru liturghia de Anul Nou, pentru cel mai impresionant dintre toate momentele festive organizate de ea, şi el trebuia să se alăture congregaţiei. Încercă să se liniştească respirând adânc. Când, în cele din urmă, hotărî că poate merge fără să se clatine, îşi luă roba din cui, o îmbrăcă în grabă şi-şi trase gluga tare pe faţă. Apoi deschise uşa chiliei şi se zori să-şi ajungă din urmă colegii.

Aceştia, acum, erau cu toţii oameni fără chipuri. Doar diferenţele de înălţime şi de talie puteau oferi un indiciu, neînsemnat de altfel, asupra identităţii lor. Glugile le ascundeau trăsăturile, mânecile le ascundeau mâinile, robele cădeau până la pământ

şi le foşneau în jurul picioarelor. Şi asta dintr-un anumit motiv. Din motivul ştiut numai de membrii Societăţii, care făcea din această liturghie un moment cu adevărat unic.

Cenuşii în umbrele cenuşii ale capelei, luminaţi doar de două lumânări în colţul de răsărit, ale căror raze subţiri se jucau capricioase pe blazoanele aurite fixate deasupra jilţurilor reprezentanţilor, dar care erau prea slabe pentru a dezvălui, unul altuia, chipurile celor prezenţi. În acordurile solemne ale orgii, membrii congregaţiei se împrăştiară printre şirurile de bănci.

Acum, anul acesta, erau opt sute patruzeci şi şase de novici, licenţiaţi şi reprezentanţi ai Societăţii. Drept care, pe băncile capelei se înşiruiau opt sute patruzeci şi şase de bărbaţi înveşmântaţi în cenuşiu.

Şi oricare dintre ei putea fi un membru din alt timp al Societăţii, dar sortit să moară în slujba comandantului.

Doar preotul care oficia, aducând anafura şirului de fraţi îngenuncheaţi, avea cum să vadă, la lumina lumânărilor de pe altar, dacă unul dintre cei ce se închinau era străin şi să spună astfel care dintre membrii acum prezenţi – în lipsa unui cuvânt mai potrivit – sărbătorea *în noaptea aceasta* liturghia alături de colegii dintr-o epocă ce avea să vină. Iar preotul era mascat.

În banca sa, Don Miguel se gândi la toate implicaţiile cunoaşterii acestui lucru. Era posibil

ca el – chiar el, la urma urmelor – să nu fie, de fapt, la liturghia de Anul Nou la care luase parte până acum. În fiecare an orga cânta aceeaşi muzică: în fiecare an, printr-o dispensă a Papei, serviciul divin era oficiat în şoaptă, astfel încât orice străin din mijlocul lor să nu-şi dea seama că vocea preotului îi era necunoscută şi drept urmare, să afle dinainte de apropierea inevitabilă a morţii. Puteai, desigur, număra robele cenuşii pentru a vedea dacă totalul era diferit de ceea ce ştiai…

Don Miguel aruncă o privire în jur, scrutând umbrele, şi clătină din cap. Nu. Nimeni n-ar face asta. Nimeni n-ar îndrăzni.

Se auzi un târşâit. Robele cenuşii se ridicară iar preotul mascat veni în faţa altarului.

VIII

Până la încheierea slujbei, stabilise ce urma să facă. Părăsi capela în rând cu ceilalţi membri ai Societăţii şi se întoarse în chilia lui. Scopul izolării membrilor timp de câteva minute, înainte şi după slujbă, era, desigur, nu numai de a le prilejui un moment de meditaţie în singurătate, era şi de a facilita transferul din acest timp al celui ales să ia parte la o liturghie de Anul Nou într-o epocă viitoare, cât şi întoarcerea lui ulterioară. Nu exista absolut niciun mijloc de a detecta acest proces.

Dar, fireşte, operarea transferului dintr-o chilie a veşmântarului era numai avantajoasă. Nu şi

obligatorie.

Iar în noaptea aceasta, dacă ajunsese la concluzia corectă, se făcuse probabil o excepție. Şi era aproape sigur că ştia pe cine afectase această excepție.

Un fel de înverşunare începu să ia locul neliniştii încercate până atunci în timp ce îşi scotea repede roba. Îşi permise doar un răgaz de câteva clipe pentru a o agăța frumos în cui, după care părăsi chilia în cea mai mare grabă – înaintea celor mai mulți dintre colegii lui care, fără îndoială, petreceau câteva momente în rugăciune, urmând apoi să se întoarcă la recepția de la palat.

Luând-o de-a lungul unui coridor rece. Pardosit cu dale. Trecu de capelă şi se îndreptă spre sacristia din celălalt capăt. Mergând din ce în ce mai grăbit, împotriva voinței lui, umplând coridorul de pocnetul sec al paşilor, ajunse, în cele din urmă, acolo unde dorise să ajungă. Se opri. Şi simți cum îl trec toți fiorii.

Să presupunem – să presupunem doar – că o eroare imposibil de anticipat zădărnicise planul, să presupunem că, după ce bătea la uşă, o altă voce decât cea a părintelui Ramón îl invita să între!

Ei bine, exista numai o singură cale de a afla. Ridică pumnul şi ciocăni în lemnul uşii, iar inima îi răspunse bătând la fel de puternic când îşi dădu seama că, într-adevăr, cel dinăuntru era părintele Ramón.

Răsuci mânerul şi păşi peste prag.

Iezuitul era singur în mica încăpere sărăcăcios mobilată, stând în picioare lângă o masă, cu o mână subțire sprijinită de suprafața lucioasă, cu ochii vii şi pătrunzători pe chipul său de pasăre. Recunoscându-şi vizitatorul, zâmbi.

— Îți urez un an nou plin de noroc, fiule, zise el. E un gest frumos că vii să mă vezi acum, când anul e încă un prunc. Aş fi crezut că de-abia aştepți să te întorci la petrecerea de la palat… Se întrerupse, cercetând fața lui Don Miguel, şi reluă pe un ton mai serios: Iartă-mi ironia! exclamă el. Căci văd că eşti aici pentru o treabă ce e departe de a fi uşoară.

— Mă tem că… e adevărat, părinte. Şi treaba este atât de stranie, încât nu ştiu cum să vă asigur că nu visez şi nici nu sunt băut. Don Miguel îşi trecu limba peste buzele uscate. Cred, totuşi, că mă puteți lua în serios dacă vă voi spune că ştiu cine, dintre membrii actuali ai Societății, n-a fost prezent la liturghie în noaptea aceasta.

Zâmbetul dispăru de pe chipul părintelui Ramón.

— Asta nu-i câtuşi de puțin o problemă pe care s-o discuți cu detaşare, fiule. Ai face mai bine, cred, să mă convingi de motivele pentru care o abordezi.

— Am să încerc. Don Miguel înghiți în sec. Veți accepta că tot ce am descoperit a fost prin mijloace deloc obişnuite? Mă veți crede pe cuvânt că nu am cercetat niciun fel de documente secrete, că nici măcar nu ştiu cu siguranță dacă există astfel de

documente?

— Mă nedumereşti Dar am să te cred pe cuvânt. Continuă.

— Atunci cum de pot fi atât de sigur că licențiatul în fața căruia nu ați slujit la liturghia din noaptea aceasta a fost Don Arturo Cortés?

Urmă o pauză lungă, Părintele Ramón îi puse capăt întinzându-se după o carte legată în piele neagră dintr-un raft din apropiere. Cartea avea pe copertă o cruce aurită, tipărită în relief. O puse pe masă, între ei, şi îi făcu semn din cap lui Don Miguel să se aşeze. Luând loc, Don Miguel acoperi cartea cu o mână iar cu cealaltă îşi şterse transpirația de pe frunte.

— Mai e ceva pentru care îmi dau cuvântul, părinte, reluă el. Niciodată – în lumea aceasta aşa cum este ea – nu am intrat în camera interzisă a bibliotecii. Dar ştiu, şi dumneavoastră ştiți la fel de bine, că la curtea regelui Mahendra – Elefantul Alb există femei gladiatoare care se luptă mai ceva decât bărbații.

— Ai aflat despre ele de la Don Arturo? întrebă răstit părintele Ramón.

— Nu. N-am vorbit niciodată cu el despre asta. Să ştiți că nu ne prea prăpădim noi unul după celălalt.

— Atunci de la cine…?

— Chiar de la dumneavoastră, părinte. Dumneavoastră mi-ați spus despre ele.

Se lăsă din nou o tăcere îngrozitoare. În lumina sfeşnicelor, fața iezuitului lucea precum pergamentul impregnat cu ulei. Dar vocea lui era cât se poate de calmă când zise:

— Vorbeşti în şarade, şi totuşi nu dai impresia că eşti nebun. Trebuie să te ascult până la capăt. Zi-i mai departe.

— Mi-ați spus ca să vă pot spune şi eu acum, la rândul meu, şi astfel să vă conving că nu mi-am pierdut mințile. M-ați făcut părtaş la un secret care să vă atragă imediat atenția.

— În privința asta ai reuşit, recunoscu iezuitul. Din motive întemeiate şi suficiente, existența acestei lumi potențiale de care ai pomenit nu a fost popularizată niciodată. Poate îți imaginezi de ce?

— Fiindcă în lumea aceea adevărata credință este reprimată? îndrăzni Don Miguel.

— Corect. Şi mai sunt şi alte motive, dar acesta-i cel mai important. Aşa că să vedem ce interpretare dai tu evenimentelor.

Deja, realiză Don Miguel, spiritul său extraordinar trebuie să fi intuit esența problemei. Deja probabil că era conştient de condamnarea sa la cea mai cumplită dintre toate încercările la care poate fi supus un om: să-şi judece propriile acțiuni de care nu are niciun fel de cunoştință…

— Mai întâi, părinte, zise el tare, trebuie să scrieți un mesaj către viitor. Pentru a garanta securitatea propriei noastre lumi, trebuie să dați instrucțiuni – ordine indiscutabile, întărite de

Marele Sigiliu al Societății – ca, în ziua în care Don Arturo va fi trimis să celebreze liturghia alături de frații din alt timp decât al său, să fie adus de acolo mai devreme decât de obicei. Don Arturo trebuie să piardă, după câte pot să-mi dau eu seama, trei ore întregi din seara lui. Mai presus de toate, nu trebuie lăsat să discute cu ambasadorul Confederației, nici cu altcineva, despre capacitatea femeilor de a lupta la fel de curajos ca şi bărbații.

Părintele Ramón părea copleşit de cele auzite.

— Voi face precum zici. Dar explică-mi şi de ce.

Aşa că, punând lucrurile cap la cap, Don Miguel se conformă.

După ce sfârşi, părintele Ramón rămase tăcut timp îndelungat. Într-un târziu, alb ca varul la față, spuse:

— Mda. Mda, s-ar fi putut întâmpla. O minte venală, imorală satisface capriciul unui monarh… iar rezultatul este masacrarea a mii de oameni. Ai adus un serviciu extraordinar Societății, fiule. Dar înțelegi, fără îndoială, că singura ta răsplată trebuie să fie groaznicul coşmar al cunoaşterii.

Don Miguel încuviință din cap.

— Şi totuşi, mai cumplită decât cunoaşterea, zise el cu voce răguşită, este ignoranța mea de acum! Mă simt ca o frunză purtată de vânt. Ştiu eu oare ce-am făcut – acum, în lumea aceasta – în cursul serii care a trecut?

— Cu prudență şi bunăvoință vei stabili şi asta înainte de a se întâmpla ceva rău, promise părintele Ramón Dar... Ei bine, doreşti să te eliberezi de ceea ce ştii? Te pot elibera, dacă vrei... amintirile tale sunt acum, în mod clar, inexistente şi ar fi legal să le alungi din memorie.

Don Miguel şovăi. Ideea era ispititoare şi ştia că operația în zilele acestea era rapidă şi uşoară – existau droguri caritabile: produse de Sfântul Oficiu, pentru uşurarea sufletească a criminalilor ce se căiau sincer şi ale căror complexe de vinovăție îi împiedicau să devină membri utili ai societății.

Dar pe neaşteptate spuse, uimit de propria lui reacție:

— Nu, părinte. Fiindcă şi dumneavoastră ştiți ceea ce ştiu cu acum. Şi simt că ar fi într-un fel nedrept să vă las pe dumneavoastră singurul posesor al acestor informații, fără a le împărtăşi cu nimeni altcineva.

— Sunt împărtăşite cu Dumnezeu, îi aminti iezuitul, blând. Dar... Îți mulțumesc, totuşi. Mi se pare un lucru foarte curajos. Trase spre el cartea cu crucea întipărită pe copertă şi o ridică în față cu amândouă mâinile. Te sfătuiesc acum, pentru liniştea cugetului tău, să te întorci la recepția de la palat. Cu cât vei lăsa ca amintirea a ceea ce nu s-a întâmplat să-ți stăpânească mintea, cu atât vei fi mai tulburat. Întoarce-te şi ai grijă ca palatul să nu fie incendiat, regele să trăiască, iar prietenul

tău Don Felipe să nu fie potopit de săgeți. Până la urmă totul va fi ca un vis.

— N-a fost cu adevărat nimic mai mult? insistă Don Miguel.

Părintele Ramón surâse anemic.

— Mâine… mai degrabă azi, dar mai târziu, dacă doreşti, vino la mine şi-am să-ți recomand câteva texte din bibliotecă, tratând despre limitele şi posibilitățile Adversarului. El poate crea iluzii convingătoare, dar nu poate crea realitatea. Şi este întotdeauna posibil ca oamenii integri şi plini de hotărâre să vadă dincolo de acele iluzii.

Se ridică în picioare. Don Miguel făcu la fel, apoi căzu în genunchi şi înclină capul. După ce preotul îl binecuvântă, privi în sus.

— Şi dumneavoastră, părinte? Ce veți face?

— Voi scrie mesajul către viitor, aşa cum mi-ai cerut tu. Voi analiza anumite manifestări indezirabile ale vanității unui licențiat foarte important. Poate că voi schița un articol alarmist pentru a fi publicat într-unul din jurnalele Societății, pe care nimeni nu va îndrăzni să-l considere absurd, datorită reputației mele deloc neînsemnate. Şi, desigur, mă voi ruga.

Trecu pe lângă Don Miguel şi deschise uşa.

— Mergi cu Domnul, fiule, zise el.

IX

Cu mintea zbuciumată. Don Miguel călca încet de-a lungul coridorului friguros care lega capela

de palatul de alături. Auzea acordurile orchestrei care cânta din nou şi vocile ce îi țineau isonul şi hohotele de râs. *Acestea* erau reale.

Şi totuşi cât din ceea ce i se întâmplase lui nu se mai întâmplase nimănui altcuiva? îşi petrecuse seara aceasta în Londres, alături de Kristina. Amestecându-se cu oamenii de rând? Era limpede că n-o întâlniseră pe fata înveşmântată în pene în Empire Circle, dar atunci ce altceva făcuseră? *La urma urmelor, se afla el deja la recepție*?

Acea ultimă posibilitate înspăimântătoare îl făcu să se oprească în loc. Scuturând din cap, o alungă din minte. Dacă nu înainte, atunci mai târziu, sub conducerea părintelui Ramón. Societatea avea să facă/ar fi făcut demersuri pentru a rectifica orice paradox de acest fel. Îşi aducea bine aminte de măsurile de precauție pe care tehnicienii de la sediu (nu) le luaseră pentru a asigura sosirea lui la unul sau două minute după miezul nopții în această realitate rectificată. Dar, într-un anumit sens, desigur, se suprapusese cu el însuşi, fiindcă în lumea potențială, la momentul corespunzător celui de acum, el se aflase, împreună cu părintele Ramón şi Kristina, la sediu, pe când aici se alătura din nou petrecerii...

Lupta cu această problemă de nerezolvat amenința să-i provoace o groaznică durere de cap. Se sili să-şi îndrepte atenția din nou spre ceea ce îl înconjura şi îşi dădu seama că acum se afla pe un coridor încălzit, bine luminat şi împodobit în

culori vesele; reintrase în palat. Dintr-o clipă într-alta putea pătrunde într-o încăpere ticsită de oaspeți şi o putea găsi pe Kristina aşteptându-i, nerăbdătoare, întoarcerea de la liturghie.

Sau – şi perspectiva făcu să-i sară inima din piept – putea afla că nu o şterseseră împreună în oraş, ci petrecuseră o seară jalnic de monotonă, schimbând cuvinte politicoase până când ea îşi pierduse răbdarea cu el şi găsise o scuză pentru a-şi alege un partener mai vesel.

Părintele Ramón îl sfătuise să acționeze cu bunăvoință şi prudență. Pe prima nu putea s-o controleze, dar cu cea de-a doua sigur se putea împăca. În loc să meargă direct spre salonul principal, unde se afla grosul petrecerii, o luă pe un alt coridor pe care sclavii veneau şi plecau cu tăvile şi cărucioarele încărcate de tradiționalul mic dejun de Anul Nou şi de pocale cu vin fiert, aburinde, ce răspândeau o aromă exotică. La capătul coridorului dădu de o firidă ascunsă de ochii lumii, de unde putu cerceta terenul înainte de a-şi face simțită prezența.

Acum marele salon era plin doar pe jumătate din cât fusese înainte. Nu vedea nici urmă de rege, dar cel puțin putea presupune că acesta părăsise recepția în linişte. De asemenea, nu vedea nici urmă de ambasador al Confederației. Dar îl zări pe prințul imperial distrându-se grozav în compania unei atrăgătoare tinere mohawke, cu care dansa chiar în fața estradei: şi mai era şi Urs Roşu,

prăbuşit pe un scaun şi întreținându-se cu câțiva invitați. Probabil că fusese dezmeticit cu forța pentru a lua parte la liturghie; Imaginați-vă ca un licențiat să încerce să scape de pedeapsă după aşa ceva dar, sigur, un reprezentant general…

— Miguel!

Privi în jur, surprins. Zâmbind cu gura până la urechi, Don Felipe se îndrepta spre el.

— Miguel, unde *ai fost* toată scara? Dădu prietenului său un ghiont în coaste şi îi făcu din ochi cu înțeles. Nu-mi spune, lasă-mă să ghicesc… dar mai bine să nu spun *ce* ghicesc! Oricum, sunt sigur că te-ai distrat foarte bine.

— Da! Don Miguel se folosi imediat de aluzia străvezie. M-ai căutat, prin urmare?

— Nu în mod deosebit, chicoti Don Felipe. Mi-am hm… ocupat timpul cu alte lucruri. Dar am observat că ai strălucit prin absență.

— Atunci poate că ar fi mai bine să mă pui la curent cu tot ce s-a-ntâmplat până acum, sugeră Don Miguel încercând să adopte un ton blazat. S-ar… hm… putea să fiu nevoit să-mi acopăr absența, nu?

Ochii lui Don Felipe se rotunjiră ca două cercuri.

— Miguel, nu cumva…? Ei, tu, aşa şi pe dincolo, tare norocos mai eşti! Ingeborg e nostimă foc, dar un pic cam tânără pentru…

— Felipe! îl întrerupse Don Miguel cu asprime.

— Gata, gata! spuse Don Felipe prefăcându-se că regretă. Niciodată să nu iei numele unei

doamne în deşert, şi toate celelalte palavre. Hai, zi-i repede: mă grăbesc să scap de tot ce-am băut până acum şi să mă-ntorc la Ingeborg. Unde ai pierdut contactul?

— Hm… Don Miguel se încruntă. N-a fost un fel de neînțelegere între membrii familiei regale şi ambasadorul Confederației?

— A, acolo! Da, spiritele au fost destul de încinse un timp… Urs Roşu încă se mai afla în deplinătatea facultăților lui mintale şi strânsese pe câțiva dintre noi pentru a încerca să destindă atmosfera. Dar asta n-a ajutat prea mult, mai ales pentru că vechea ta amică, marquesa di Jorque, vorbea numai aiurea. De fapt, la un moment dat, discutând despre drepturile femeilor, au fost cât pe-aci să se încaiere. Cel care a stricat tot cheful a fost însă Don Arturo, cum probabil te aşteptai. Din fericire pentru toată lumea, foarte curând s-a rătăcit pe undeva. De prea multă băutură, aproape sigur. Dumnezeule! O caută cu lumânarea, ce mai! Uite-l colo îl vezi?… ce mai trage la măsea!

Don Miguel privi în direcția arătată de Don Felipe şi acolo, într-adevăr, se afla Don Arturo, palid ca un mort, încercând, în mod evident, să-şi recapete culoarea înghițind pahar după pahar de vin roşu.

— Şi după aceea ce s-a întâmplat? întrebă rar Don Miguel.

— A, s-a trecut la un subiect mai puțin

controversat şi, la plecarea familiei regale şi a ambasadorului, pe la unsprezece şi jumătate, toţi au râs şi şi-au dat mâinile, manifestându-şi prietenia în fel şi chip. Într-un calm şi-o ordine desăvârşită. Miguel, iartă-mă dar *trebuie* s-o-ntind!

Se făcu nevăzut pe coridor, lăsându-l pe Don Miguel să răsufle uşurat. Aşadar, într-adevăr totul era în ordine. Singura problemă care încă îl mai nedumerea uşor era aceasta: dacă decanul corpului diplomatic, ambasadorul Confederaţiei, plecase înainte de miezul nopţii, o făcuse, după toate aparenţele, pentru a celebra liturghia la ambasadă, şi toţi ceilalţi demnitari străini ar fi trebuit să-i urmeze exemplul. Atunci Ingeborg de ce rămăsese... ar fi putut ea rămâne mai târziu decât tatăl ei?

Apoi îşi aminti că, fiind de credinţă eterodoxă, scandinavii aveau probabil alte ritualuri. Caz în care se bucura de şansa extraordinară de a o găsi pe Kristina şi a afla că petrecuseră, într-adevăr, împreună cele câteva ore încântătoare, fugind de la petrecere. Tocmai se pregătea să pornească în căutarea ei, când îşi aruncă din nou privirea în direcţia lui Don Arturo.

Nu, mai era un lucru de care trebuia să se îngrijească înainte de a pleca să o caute pe Kristina. Reprezenta destul de puţin pentru un om – atrăgător sau detestabil – care avusese parte de unul dintre destinele cele mai crude ce se puteau

imagina. Îşi dădea seama, probabil, că-şi pierduse o parte din seară; ştia, probabil, că motivul nu era deloc obişnuit, aşa ceva se întâmplase nu pentru că ar fi băut până la uitarea de sine; în mod logic, deci, el trebuia să fie primul (*şi dă Doamne să fie singurul!* — adăugă Don Miguel în gând) membru al Societății care să-şi dea seama că nu celebra liturghia de Anul Nou în propriul său timp.

Oare era drept să-l laşi să sufere, acum că urmările lăudăroşeniei lui nesocotite fuseseră trecute în uitare?

Ei, aceasta era o problemă pe care trebuia s-o lase în seama cazuiştilor, dacă aveau să afle vreodată despre ea. El, cel puțin, nu se afla în acelaşi impas ca părintele Ramón, care trebuia să-şi judece propriile acțiuni fără a le fi săvârşit. Dar probabil că îl chinuiau nişte temeri cumplite.

Don Miguel traversă salonul cu paşi mari. Brusc copleşit de milă, şi se opri în dreptul lui Don Arturo.

— Dă-mi mâna, frate! exclamă el. Vreau să-ți urez la mulți ani!

Pentru o clipă, ochii tulburați ai lui Don Arturo se încleştară cu ai săi, părând că nu înțelege vorbele. Apoi, cutremurându-se, lăsă să-i scape paharul din mână, ce se sparse cu zgomot, şi prinse mâna lui Don Miguel într-ale sale. Nu rosti niciun cuvânt, dar un zâmbet îi lumină fața.

Ca din pământ, lângă ei apăru un sclav grăbindu-se să strângă cioburile de sticlă şi să

şteargă urmele de vin. Desfăcându-se din strânsoarea lui Don Arturo, Don Miguel îşi auzi numele strigat de o voce familiară.

— A, iată-te, Miguel! De ce-ai întârziat atât de mult?

La numai câțiva paşi de ringul de dans, între tatăl şi sora ei, Kristina îi făcea energic semne cu mâna. Inima îi tresări de bucurie şi se grăbi să se supună chemării. După o plecăciune rapidă în fața ducelui, se întoarse spre ea şi i se adresă:

— Regret nespus, lady Kristina. Dar am... ăă... schimbat câteva cuvinte cu părintele Ramón, la el în sacristie.

Fata păru uşor nedumerită că Don Miguel îi folosise titlul de noblețe, apoi găsi de cuviință să dea o explicație:

— A, Miguel, pe papa nu-l deranjează ca lumea să-mi spună Kristina, dacă asta credeai. Pur şi simplu a fost nevoit să se deprindă cu asta, nu-i aşa? adăugă ea, înghiontindu-şi tatăl în joacă.

Ducele de Scania chicoti.

— Aşa e, recunoscu el. Am fost nevoit chiar să accept ca aşa-zişii ei prieteni cu vederi progresiste să mi se adreseze doar cu „duce” şi nimic mai mult. Ei, nici eu n-am pus vreodată prea mare preț pe formalismul scorțos. Se uită ironic la Don Miguel. Presupun că v-ați înțeles destul de bine cu fiica mea... oricum, aproape că nu v-am văzut nici pe unul, nici pe celălalt toată seara.

Kristina turui veselă:

— Miguel a fost extraordinar, papá! Ne plictiseam de moarte şi el a găsit un loc pe unde s-o tulim şi am colindat tot oraşul, amestecându-ne cu oamenii şi distrându-ne de mai mare dragul. Uitându-te la el, n-ai crede aşa ceva niciodată, dar să ştii că, în spatele acestui chip fioros, brăzdat de cicatrice, are un simț al umorului destul de dezvoltat. Sigur, Miguel, tocmai severitatea ta mă face să cred că motivul pentru care ai vrut să-l vezi pe părintele Ramón a fost acela de a-i mărturisi cât de păcătos te-ai dovedit în seara asta însoțind o fată singură, fără damă de companie!

— Kristina! zise ducele dojenitor. De câte ori trebuie să-ți spun? Nu se cade să faci glume pe seama credinței religioase a altor oameni!

Don Miguel simțea cum pune stăpânire pe el un fel de ameţeală ciudată. Deja înspăimântătoarele întâmplări despre care crezuse că-i vor rămâne întipărite în memorie pentru totdeauna se îndepărtau, devenind nereale, dispărând la fel cum dispar urmele de cretă sub un burete ud, până când cuvintele ajung de parcă nici n-ar fi fost scrise vreodată.

— Vai, nu, Kristina, exclamă el. Niciodată n-aş putea să regret o seară petrecută alături de tine. Dar lasă-mă să-ți dovedesc acest lucru invitându-te la un alt dans, care de data asta sper să nu mai fie întrerupt la fel de grosolan ca şi primul.

Se despărți de duce printr-o plecăciune şi o conduse pe Kristina în mijlocul salonului.

Luându-i mâna, murmură ca pentru sine:

— Tot răul e spre bine în cea mai bună dintre toate lumile posibile.

— Ce-ai spus. Miguel? Nu prea am înțeles…

— Nimic. Doar o glumă anticlericală, destul de amară. N-are importanță.

— Vai, dar explică-mi-o şi mie! îl îndemnă ea.

Cu chipul umbrit o clipă de tristețe, Don Miguel clătină din cap.

— Crede-mă, Kristina, n-aş putea s-o explic. Nimeni n-ar putea. Dar uită ce am spus şi haide să dansăm.

Partea A Treia
Rotunjimea Timpului

I

— Semenii tăi, zise mohawkul cu chipul prelung ce administra minele, au venit în ceea ce voi numiți Lumea Nouă însetați de aur. Ați venit în căutarea fabuloaselor împărății – Cibola, Quivira, Norumbega, Texas. Şi atât de tare ați fost dezamăgiți când ați descoperit că acestea nu există, încât v-ați apucat să le făuriți chiar voi.

Arătă spre coasta dealului din fața lor, străbătută de galerii precum găurile într-o roată de şvaițer. Don Miguel urmări gestul cu privirea. Aici, unde şedea el cu administratorul – al cărui nume era Doi Câini – era răcoare, la umbra acoperişului din papură împletită, pe veranda

casei modeste, făcute din lut, care servea şi de locuinţă şi de sediu administrativ. Dar acolo soarele era în culmea furiei şi indienii ce apăreau din gura galeriilor cu coşurile pline de piatră zdrobită, pe care le răsturnau în bazinele de sedimentare, îşi ştergeau feţele prăfuite, sorbeau lacom apa din burdufurile de piele şi păreau bucuroşi să scape din nou sub pământ.

Aerul era atât de fierbinte încât totul în jur părea să fi amuţit, deşi se auzeau mereu zgomote: scârţâitul monoton al pompelor ce alimentau bazinele cu apă, bâzâitul muştelor, strigătele supraveghetorilor într-un dialect local pe care Don Miguel nu îl înţelegea. Dar, luate împreună, acestea nu erau mai supărătoare decât trilul unei păsări. La o jumătate de lume departe de casă, Don Miguel se putea relaxa mulţumit.

— Mai doreşti vin? propuse Doi Câini ridicând ulciorul de pe masa aşezată între ei.

— Cu plăcere, replică Don Miguel întinzând paharul. E foarte bun. Cultivaţi strugurii prin partea locului, după câte înţeleg.

Doi Câini dădu afirmativ din cap, umplând paharul oaspetelui şi pe-al lui.

— Clima noastră aici, în California, e prielnică viţei de vie. Şi brânza asta e de pe-aici… gustă o bucăţică. Aromele se potrivesc foarte bine. Puse ulciorul pe masă şi îi oferi o farfurie întinsă, din lut ars, pe care se afla un calup de brânză, gălbuie la culoare, cu un cuţit de argint înfipt în mijloc.

Fiindcă veni vorba, continuă el. Însuşi numele de California este un exemplu de ceea ce vreau să spun. Nu am dreptate când afirm că acest nume păstrează amintirea legendei unei regine inexistente pe care o chema Calaf, şi despre care primii voştri exploratori credeau cu naivitate că stăpânea o insulă locuită numai de femei?

— Am auzit ceva asemănător, încuviință Don Miguel şi gustă din brânză: găsind-o pe placul lui, îşi tăie o bucată lată cât palma şi muşcă din ea. Într-adevăr, parcă-mi aduc aminte că unii s-au opus adoptării numelui de „California” pentru această provincie, pe motivul, cunoscut de aproape toată lumea, că este ceva mitic şi nimeni n-ar dori să emigreze şi să se stabilească într-un loc ce nu există.

Chicoti. Spre surprinderea lui, îşi dădu seama după o clipă că Doi Câini nu arăta deloc amuzant, ci dimpotrivă, şi se opri sperând că nu comisese o gafă prea mare față de gazda lui. În afară de mohawkii foarte europenizați pe care îi întâlnise în Londres şi New Madrid, alți indieni nu prea cunoscuse, iar aici – în vestul continentului american, cu trei mii de mile mai departe decât călătorise vreodată – era numai sumar informat despre obiceiurile, eticheta şi conduita formală. Desigur, având de-a face cu negustori şi misiți industriali din est, Doi Câini probabil că era obişnuit cu manierele de prin alte părți ale musafirilor, dar nu avea niciun sens să abuzeze de

bunăvoința lui. Don Miguel se considera norocos că dăduse peste el – era un vorbitor interesant şi surprinzător de citit, ținând seama de îndeletnicirea lui destul de banală.

— În cazul ăsta, spuse Doi Câini, putem fi recunoscători că numele a fost adoptat până la urmă. Poate că tocmai aceasta a făcut ca numărul imigranților să rămână la un nivel pe care să-l putem tolera, de bine, de rău.

— Nu aveți mulți rezidenți europeni pe aici? întrebă Don Miguel.

— Doar câțiva, zise Doi Câini ridicând din umeri. Pe unii eşti obligat să-i accepți, cum ar fi preoții de pildă; unii sunt relativ utili comunității, cum ar fi cei doi doctori… unul mai mult decât celălalt, fiindcă e gata să asculte tot ce-i putem noi spune despre ierburile şi plantele medicinale de aici, pe când celălalt nu acordă atenție nici unui leac negarantat de vreun jurnal din Londres, cu cuvântul *Imprimatur*[10] pe el! Şi alți câțiva, cei mai mulți dintre ei nefăcând deloc cinste semenilor tăi unii sunt necinstiți şi mulți sunt bețivi.

Don Miguel se foi încurcat pe scaun spunând:

— Mda, desigur, din punctul vostru de vedere, al mohawkilor. Noi probabil dăm impresia…

— Rectificare, îl întrerupse Doi Câini schițând un zâmbet cu buzele lui subțiri. Înfățişarea lui te frapa de la bun început: mai înalt decât Don

---

[10] Bun de tipar (l. lat.) (n. trad.).

Miguel, zvelt şi sprinten, ceea ce îl făcea pe vizitator să se gândească la un cal de curse iute de picior. Eu sunt mohawk numai din bunăvoință… cam o optime din obârşie, după calculele mele. Restul e mai cu seamă sioux, apaş şi paiute. Și mai e un lucru care mă deranjează la voi, imperialii. Să luăm, de pildă, cazul tău. Ai un nume spaniol, vorbeşti un soi de spaniolă, împănat destul de bine cu expresii englezeşti, franțuzeşti şi olandeze… dar eşti tu *spaniol?*

— Înțeleg ce vrei să spui, admise Don Miguel. Sunt în cea mai mare parte spaniol, dar mama tatălui meu era franțuzoaică iar mama mamei mele era pe jumătate englezoaică. De aceea, probabil, astăzi se vorbeşte mai degrabă despre imperiali decât despre spanioli… făcând abstracție de faptul că am fost strămutați din țara de baştină, dacă-ți aduci aminte.

— Şi sunteți oare singurii? întrebă Doi Câini oftând. Tu vorbeşti despre mine ca despre un mohawk. Uită-te pe o hartă. Mohawkii cu sângele neamestecat pot fi găsiți doar la vreo două mii cinci sute de mile spre est de locul în care ne aflăm. Ceilalți sunt împrăştiați pe continent, grație simplei întâmplări ce a avut drept rezultat încheierea unei trainice alianțe între ei şi voi, prin care le-ați oferit caii şi armele necesare declanşări unui val de cuceriri. În locul lor ar fi putut fi, la fel de uşor… hm… vecinii lor, mohicanii, nu?

În mintea lui Don Miguel păru că sună un

semnal de avertizare. Era numai o pură coincidență că Doi Câini îi prezentase această ipoteză lui, călătorul temporal care putea da un răspuns competent?

Trebuia să fie! Nimeni, pe o rază de o mie de mile. Nu putea cunoaşte identitatea acestui vizitator din Londres. Aceasta fusese şi rațiunea venirii lui într-un loc atât de îndepărtat pentru a-şi petrece vacanța... să scape, chiar dacă numai pentru o lună şi ceva, de solicitările insuportabile ale profesiunii lui şi de amintirea obsedantă a efectului pe care l-ar putea avea o singură eroare asupra structurii realității.

Dar, la naiba cu Doi Câini. Ultimul lucru la care dorea să se gândească Don Miguel în acest moment era problema timpului speculativ. De la apariția recentului articol al părintelui Ramón. „O analiză a implicațiilor probabile ale contactului uman transtemporar, se părea că niciunul dintre cei prezenți la sediul Societății nu discuta despre altceva, iar Don Miguel, apăsat de povara cunoştințelor secrete imposibil de împărtăşit, nu avea cum să contrazică entuziasmul pe care îl manifestau, practic, toți colegii lui.

Dar... Ei bine, da, în locul mohawkilor ar fi putut fi mohicanii. Foarte uşor. Dacă în bătălia de la Twin Creek Pană Înaltă ar fi fost ucis în locul lui Vijelie, acesta – un strateg aproape la fel de strălucit – ar fi primit aproape sigur hotărâtoarea funcție de ambasador de la guvernatorul oraşului

New Madrid. Apoi lucrurile ar fi continuat cam în aceeaşi manieră.

Chiar eu aş putea fi aici, acum, în fața unei copii aproape fidele a lui Doi Câini, care să-mi reproşeze că l-am numit mohican, când de fapt el este comanche, pima şi shoshone!

Plin de hotărâre, alungă subiectul din minte. Se săturase de el, iar întâmplările prin care trecuse în noaptea de Anul Nou încă îi mai produceau coşmaruri, chiar dacă de atunci se scurseseră câteva luni bune. Încercă în zadar să aducă vorba despre minerii de peste vale, dar Doi Câini se agăța de subiect cu aceeaşi îndârjire şi, fiind gazdă, avu câştig de cauză, datorită dorinței lui Don Miguel de a nu-l jigni în vreun fel.

— A fost, desigur, într-un anumit sens cel puțin, o întâmplare fericită. Nu e nevoie decât să priveşti spre sud, dincolo de istm, ca să vezi care ar fi putut fi alternativa... hm?

Stânjenit. Don Miguel încercă să găsească o replică nepărtinitoare. Pentru un cetățean imperial, întotdeauna era supărător să i se amintească de soarta marilor civilizații ale Americii Centrale şi de Sud, sacrificate pe altarul lăcomiei europene, în cele din urmă spuse:

— Schimbare fără suferință n-a fost niciodată... mă tem că aşa e lumea.

— Şi, după cum ați văzut tu şi ai tăi, se prea poate ca locuitorii provinciilor să fie cei care au suferit, insinuă Doi Câini. Vorbeai adineaori

despre emigranții care s-ar putea hotărî să nu vină aici fiindcă numele pe care l-ați dat acestei regiuni sugerează că ea n-ar exista. Mă sunt tentat să întreb:

care emigranți? Emigranți sunt cei ce-şi frâng spinările şi trudesc în galeriile de colo? Sau sunt băştinaşi, deposedați de vechile lor câmpuri de vânătoare şi siliți să accepte acest jalnic mijloc de a-şi câştiga existența?

Peste cine am dat oare... peste un fanatic revanşard?

Don Miguel era tentat să-şi revizuiască total părerea despre Doi Câini, şi numai din motivul acesta. Dar păstră tăcerea şi îşi mai tăie o felie de brânză.

— După cum văd cu lucrurile, reluă administratorul minelor, voi vă închipuiți privind din centru spre exterior. Europa este inima lumii iar celelalte continente sunt – cum le-am putea numi? — periferia ei, poate. Bineînțeles, într-o anumită privință aceasta a devenit o profeție care se împlineşte de la sine; cel puțin în ultimii cinci sute de ani, foarte multe ciorovăieli la nivel local în Europa au produs schimbări disproporționat de mari aici, în Africa şi în Asia. Asta i-a învățat pe cei ca mine să fie recunoscători pentru micile acte de caritate. Fiindcă de cele mari se pare că n-am avut parte cam de mult.

Cuvintele se înfipseră în mintea lui Don Miguel ca o gheară de vultur. Simțind o uşoară

mâncărime, prevestitoare de rele, pe ceafă, zise:

— Nu sunt foarte sigur că înțeleg ce vrei să spui.

— Nu? Ei bine, iată un exemplu de ceea ce aş numi eu un mic act de caritate. Să presupunem că Imperiul vostru nu a câştigat victoria lui cea mai importantă. Să presupunem că, în secolele XVII şi XVIII, în vestul Europei nu a existat o mare putere şi că – la fel ca în estul Europei – regiunea s-a împărțit în mici principate, fiindcă ați pierdut Țările de Jos înainte de a le putea folosi ca loc de lansare pentru invadarea Angliei, şi după ce maurii au recucerit Spania n-ați mai avut unde merge. Atunci nu-i aşa că noi, indienii, am fi avut parte de patru sau mai multe bande de europeni care să se încaiere pentru câmpurile noastre de vânătoare precum câinii în jurul unui os?

Don Miguel se convinsese de acum că Doi Câini încerca să-l întărâte. Într-un ultim efort disperat de a dovedi că indianul nu-i bănuia identitatea, spuse:

— E un argument interesant. E limpede că ai studiat foarte bine istoria.

— Ca şi tine de altfel, zise Doi Câini şi îl privi drept în ochi. Doar eşti licențiat al Societății Timpului, nu?

II

În următoarele câteva secunde Don Miguel scoase un lung şir de înjurături colorate… dar numai în gând. În cele din urmă, întinse mâna

după ulciorul cu vin şi îşi umplu paharul fără a mai cere voie. Neuitându-se la celălalt spuse:

— Nu pot să scap de asta *nicăieri?*

— Cum adică?

— Am venit în California ca să mă odihnesc. Pur şi simplu ca să mă odihnesc! Acasă m-am săturat până peste cap să tot fiu purtat de colo-colo ca un animal dresat… lume… lume, iată un călător temporal, să-l punem să facă nişte giumbuşlucuri ca să ne înveselească! Pentru numele lui Dumnezeu, cum de-ai aflat?

Doi Câini chicoti sec.

— *Înțeleg.* În provincialismul tău tipic european ai crezut că aici e capătul lumii. Ei bine, e adevărat că suntem foarte departe de Londres, dar asta nu înseamnă că, până la urmă, veştile nu ajung şi la noi. În drum spre California ai trecut prin New Madrid Prințul Noii Castilii, care este comandantul Societății voastre, se afla din întâmplare la palatul lui de acolo, într-una din rarele lui vizite pe teritoriul pe care-l guvernează în mod oficial. Ai trecut pe la el ca să-ți prezinți omagiile. Şi… Doi Câini ridică din umeri, foarte expresiv. Nu pot exista prea mulți oameni în lumea asta care să răspundă la numele de Miguel Navarro.

— Pe focurile iadului, nu e niciun loc pe Pământ unde să pot scăpa de toate astea? Don Miguel, privind atât de încruntat încât crestătura lăsată de sabie pe obraz aproape că dispăru când muşchii de sub ea se încordară, bătu cu palma deschisă în

masă, într-un acces de furie.

— Să scapi de ce?

— Ți-am spus doar? De acei amatori de senzații tari care par mereu că se reped asupra unui călător temporal ca muştele asupra unei hălci de carne putrede… şi nu sunt mai puțin insalubri, asta s-o ştii de la mine!

— Mda, de asta cel puțin îți pot promite că vei fi scutit, zise Doi Câini. Codul bunei cuviințe, după care ne conducem noi, nu ne îngăduie să jignim vizitatorii în felul acesta. De fapt, din respect pentru dorința ta de a rămâne anonim, voi renunța la subiect, nu înainte însă de a lămuri un lucru.

— Anume…?

— De acum, Don Miguel, nu mai există niciun loc pe Pământ unde să puteți – mă refer la europeni în general – „scăpa de toate astea”. Ați zgâriat fața planetei mult prea adânc. Mi s-a spus că până şi zăpada imaculată de la Polul Sud e plină acum de gunoaiele lăsate de exploratorii pe care i-ați trimis acolo.

Urmă o pauză şi Don Miguel privi din nou dincolo de vale, către galerii. Onestitatea îl silea să accepte, uitându-se la muncitorii pe jumătate goi de acolo, a căror piele cafenie devenise aproape galbenă din pricina stratului de praf mineral ce îi acoperea, că pe căldura aceea îngrozitoare toți sufereau probabil de sete şi de oboseală. Da, era

regretabil, dar adevărat: lăcomia Europei făcuse mult rău unor oameni ce nu meritau această soartă.

Oftă şi îşi goli paharul. De data asta, Doi Câini i-l umplu din nou.

— Există şi un alt motiv, mai personal, pentru care nu mă port aşa cum s-ar cuveni, continuă el meditativ. Aşa cum ai dedus, mă interesează foarte mult istoria. A renunța la această şansă de a discuta cu un expert din centrul politicii internaționale e un lucru pe care îl voi face numai dacă vei insista.

— Cum doreşti, cedă Don Miguel, consolându-se cu gândul că – judecând după cele spuse de Doi Câini până acum – întrebările lui aveau să fie la un nivel superior celor puse de, să zicem, marquesa di Jorque.

— Eşti foarte amabil, spuse Doi Câini ceremonios. În cazul acesta, dă-mi voie să te întreb dacă eşti de acord cu supoziția pe care am avansat-o nu cu mult timp în urmă. Nu este oare probabil că, fără influența imperială asupra coastei mai apropiate a Europei şi virtualul vostru monopol asupra comerțului transatlantic, v-am fi avut aici, pe voi, pe francezi, pe suedezi, pe olandezi şi chiar pe englezi, aducându-şi fiecare diferențele specifice pe acest continent şi luptându-se pentru ele? Iar noi, sărmanii indieni, am fi putut fi prinşi între ei şi măcinați ca boabele de porumb între pietrele de moară.

Nu încăpea nicio îndoială că Doi Câini îşi lua ipoteza în serios; în umbra acoperişului de papură, faţa lui era la fel de cruntă şi prevestitoare de rău ca şi unul din idolii ciopliţi de verii lui din America Centrală. Don Miguel se miră de schimbarea pe care o simţea în el şi regretă amarnic că nu abordase orice alt subiect în afară de cel la care ajunsese într-un mod atât de neaşteptat începuse să-l simpatizeze pe Doi Câini chiar de la prima lor întâlnire, cu trei zile în urmă, şi aşteptase cu nerăbdare ceasurile de flecăreală care să-i abată gândurile de la lucrurile ce nu-i dădeau pace.

Dar aici, acum, Doi Câini pătrunsese în esenţa temerilor lui la fel de sigur ca inginerul iscusit ce dă de un filon de aur din prima încercare.

Ei bine, asta era şi nu avea ce-i face. Dar mâine sau altcândva, curând, avea să fie îndemnat să meargă într-un târguşor şi mai îndepărtat, poate chiar să tragă la un han sub un nume fals.

Scoţând un nou oftat, cel mai adânc dintre toate, spuse:

— Hm… Da, cred că e posibil. Deşi, personal, mă îndoiesc că vreun aşa-zis cuceritor, cu baza economică atât de mică a unei singure ţări membre a Imperiului – fie ea chiar Franţa, care e relativ mare şi îndeajuns de bogată – ar fi putut stabili aici un cap de pod permanent, dacă indienii s-ar fi unit pentru a i se opune.

— Ba eu cred c-ar fi putut, îl contrazise Doi

Câini. Cred că voi v-ați fi folosit de mijloacele noastre precare de comunicație şi de deosebirile lingvistice care ne despart. Unii dintre noi ar fi putut fi ispitiți să-şi lege soarta de o tabără, unii de alta, până când am fi sfârşit la fel de sfâşiați de războaie şi ostili unii altora ca şi voi.

— Ai o atitudine excesiv de cinică față de europeni, obiectă Don Miguel pe un ton moderat.

— Cu asta nu sunt de acord. Revenind o clipă la rolul pe care nu l-ai atribuit şi gândind în termeni mohawki: alegerea unui singur trib, redus ca număr, dintre atât de multe altele, şi înzestrarea lui pentru a-l face să pornească într-o formidabilă cruciadă până la Pacific, nu a fost o faptă cinică? Iată cum am învățat noi să fim cinici, dacă e vreo urmă de adevăr în acuzația ta! Nu pentru că aş admite că termenul e justificat. Ci mai mult pentru că a fi aliat cu Imperiul e ca şi cum ai fi fratele unui aventurier cu mintea înfierbântată. Oricând o vrajbă în care e direct amestecat poate exploda în fața alor săi, fără ştirea şi dorința lor.

Gândindu-se la relațiile încordate acum dintre Imperiu şi superputerea contemporană lui, Confederația de Est – şi, mult mai îngrijorător, la zvonurile recente potrivit cărora savanții occidentalizați din Cathay erau pe punctul de a concepe aparate temporale proprii, fapt care putea duce la cine ştie ce consecințe, ținând seama de credința orientală larg răspândită că lumea materială e *maya*, iluzorie!

— Don Miguel se văzu silit să dea din cap aprobator.

— Din pricina asta mai ales, adăugă Doi Câini după o pauză, încalc eu codul bunelor maniere. E neliniştitor să afli că un călător după toate aparenţele obişnuit, sosit aici pentru a se odihni şi destinde la lumina soarelui californian este, de fapt, un călător în timp. Mai cu seamă având în vedere…

— Ce? Don Miguel, alertat de o reacţie nedefinită a subconştientului, îşi făcu întrebarea să răsune ca pocnetul unei săgeţi de foc.

Un timp, Doi Câini păru că se chinuie să ia o hotărâre. Brusc, îşi goli paharul şi îl trânti tare pe masă.

— Am să-ţi arăt! Fiindcă – deşi mi-e ruşine s-o recunosc în faţa unui străin – cunoaşterea acestui lucru e o povară prea mare pentru un singur om!

Fără alte explicaţii, sări în picioare şi începu să coboare coasta dealului cu paşi mari, strigându-l din fundul rărunchilor pe Tomas, asprul său supraveghetor şef. Câţiva dintre muncitorii de pe partea cealaltă a văii auziră, lăsară lucrul şi se uitară să vadă ce îl apucase pe stăpânul lor. Don Miguel îl urmă, mai încet, mijindu-şi ochii din cauza luminii prea puternice. Până să-l ajungă pe Doi Câini, acesta îl găsise pe Tomas şi acum îi dădea ordine în ininteligibilul dialect indian local. Îndrăzni să întrebe ce era cu toată această agitaţie neaşteptată, dar „Aşteaptă şi-ai să vezi!” fu

singurul răspuns pe care îl primi.

Foarte nedumerit, neliniştit la culme chiar, Don Miguel fu silit să se stăpânească, în timp ce Tomas pleca în căutarea a doi măgari cu şei potrivite pentru cei din lumea bună. În minte îi apărea conturul vag al unei deducții şi elementele ce o alcătuiau erau îngrijorătoare. Evident că accesul de furie al mohawkului fusese declanşat de faptul că îşi recunoscuse apartenența la Societatea Timpului – dar ce legătură putea exista între sosirea unui licențiat al Societății în această comunitate aflată la mama dracului şi brusca transformare a unui administrator de mine într-un om parcă înnebunit de spaimă?

După o aşteptare de numai câteva minute – care lui Don Miguel i se păru o anticipare în miniatură a eternității – Tomas se întoarse cu măgarii înşeuați. Apoi, înfăşurându-se în vechiul dar viu coloratul lui *serape*[11] porni hotărât înaintea lor, pe un drum îngust şi plin de praf, ajutându-se la mers cu un toiag.

Don Miguel hotărî, după primii douăzeci de yarzi, că ar face mai bine să meargă şi el pe jos. Mersul hurducat al măgarului se deosebea atât de mult de mişcarea unui cal, încât statul în şa devenea un chin pentru el. În plus, se apropia miezul zilei şi muştele erau din ce în ce mai supărătoare; ar fi preferat să aibă ambele mâini

---

[11] Şal sau pătură purtată de americanii de origine spaniolă. (n. trad.).

libere ca să le alunge. Dar o privire aruncată spre Doi Câini îl convinse să nu pomenească de aceste neajunsuri. Mohawkul avea expresia unui om mânat din urmă de diavoli.

Drumul şerpuia peste umărul dealului, prefăcându-se pe alocuri într-o simplă cărare, dar măgarii erau cel puțin siguri pe picioare, iar Tomas mărşăluia nepăsător înainte. Odată trecuți de creasta dealului, dincolo de limita atinsă până acum de mineri, dădură de o vale mai mică. Arsă de razele soarelui dogoritor. Doar drumul ce şerpuia de-a curmezişul lui amintea că oamenii îi tulburaseră liniştea cândva. Fără el, ar fi putut rămâne aşa încă de la Facerea Lumii.

— Acolo! zise Doi Câini, făcându-şi măgarul să dea înapoi pentru a veni în rând cu cel al lui Don Miguel. Ridică brațul şi arătă spre povârnişul stâncos din față.

După o cercetare atentă. Don Miguel spuse:

— Mă tem că nu văd nimic deosebit.

— Bine, atunci hai să ne uităm mai de aproape, mârâi Doi Câini şi dădu pinteni măgarului, care porni la trap fără tragere de inimă.

Ce naiba ar fi putut zdruncina până-ntr-atât obişnuitul calm mohawk al acestui om?

Se părea că şi Tomas ştia încotro se îndreptau; acesta se abătu din drum, cățărându-se de-a dreptul pe o pantă abruptă, stâncoasă, în vreme ce Doi Câini, călare pe măgar, fu nevoit să facă un ocol. Lăsând animalul în voia lui, sări din şa

alături de supraveghetor şi amândoi se rezemară de un bloc mare de piatră, rotunjit, înalt aproape cât un stat de om, la care Don Miguel, aruncând repede o privire, nu văzu nimic deosebit.

Apoi, pe măsură ce Doi Câini şi Tomas se opinteau în el cu toată forța, blocul porni să se legene înainte şi înapoi. Brusc, se urni din loc, rostogolindu-se pe jumătate şi oprindu-se într-o scorbură de pământ ce îl cuprindea atât de bine, încât aproape sigur că nu era întâmplătoare. Deplasarea blocului de piatră dezvălui o deschizătură în povârnişul din spatele lui. O deschizătură întunecată, aproape pătrată. Gura unui tunel.

Gura galeriei unei mine!

Don Miguel simți un fior de groază când în mintea lui începu să se facă lumină. Grăbindu-se să se alăture celorlalți, privi în tunelul întunecat – nevăzând nimic din cauza contrastului cu soarele sclipitor – şi întrebă:

— Ce-i asta? Nu credeam că ați început să faceți săpături şi în valea asta!

— N-am început, confirmă Doi Câini. Părea să-şi fi recăpătat obişnuitul sânge rece, iar tonul lui era sardonic. După câte se pare, nu există prea multe îndoieli că altcineva a început. În ultimii ani am fost deseori puşi în încurcătură de faptul că aşa-zisele filoane bogate în minereu, ce ar fi trebuit să se întindă pe distanțe însemnate, se opreau brusc, contrar previziunilor geologilor noştri. Iar

acum, cu vreo lună sau două în urmă, am dat de această galerie ascunsă. Şi înăuntru am găsit…

Păşi o clipă în deschizătura joasă, fiind nevoit să se aplece pentru a nu se lovi la cap, bâjbâi pe jos şi se întoarse spre Don Miguel, ținând ceva în palma întinsă. Don Miguel luă obiectul, îl privi cu ochii mari şi simți cum lumea se cutremură în jurul lui.

III

Înălțimea Sa prințul Noii Castilii, comandantul Societății Timpului, îşi trecu degetele prin barba scurtă şi neagră. Privi îndelung obiectul de pe masa din dreptul său şi, în cele din urmă, vorbi:

— Ei bine, Navarro, întrucât se pare că ai darul de a scoate la iveală tot felul de vechituri stânjenitoare, presupun că va trebui să te întreb ce crezi despre această… această bucățică de fier vechi. Ştiu că o iei în serios destul pentru a-ți întrerupe vacanța în California, dar trebuie să-ți spun că, mie cel puțin, mi se pare un obiect destul de inofensiv… Hai, spune-mi: de ce atâta tevatură?

Don Miguel trase adânc aer în piept şi îşi ținu răsuflarea timp de trei bătăi de inimă. Nu trebuia să-i spună nimeni că singur se băga în gura lupului, ar fi fost mult mai fericit dacă s-ar fi putut consulta cu unul din teoreticienii Societății – ideal cu însuşi părintele Ramón – înainte de a-şi face publice suspiciunile. Dar părintele Ramón se afla

de partea cealaltă a Oceanului Atlantic iar comandantul era aici, în New Madrid. Iar descoperirea făcută de Doi Câini avusese loc deja cu două luni în urmă…

Îşi umezi buzele, deplin conştient de ochii sfredelitori ai numeroaselor persoane de vază adunate aici, în sala de audiere a prinţului, şi în primul rând de privirea fixă a celorlalţi licenţiaţi din jurul său în timpul scurtului popas la New Madrid, *en route* spre California, făcuse neplăcuta descoperire că membrii Societăţii stabiliţi aici se simţeau oarecum ofensaţi că i se acordase Ordinul Coasei şi al Clepsidrei atât de timpuriu, şi nu i-l puneau pe seama vreunei fapte deosebite care să fi meritat această onoare, ci influenţei exagerate pe care o avea la sediul Societăţii din Londres.

Dacă această speculaţie riscantă se dovedea nefondată…

Dar izgoni din minte această posibilitate Mult prea multe erau în joc pentru el ca să se mai gândească la riscul prejudiciilor personale ulterioare. Şi, oricum, nu era mai rău să fii prinţ decât om de rând în atât de multe privinţe? Imaginează-ţi că trăieşti cu ochii tuturor aţintiţi asupra ta douăzeci şi patru de ore pe zi, că nu te poţi scula din pat, nu-ţi poţi face toaleta, nu poţi sta la masă, fără să fii înconjurat de atenţiile a zeci de pisălogi! Nu te-ai mai putea bucura cum trebuie nici de o aventură sentimentală, dacă mă gândesc bine, fără ca amănuntele cele mai obişnuite să

ajungă, deformate, la bucătarii palatului!

Drept care îşi trase umerii înapoi, îşi privi comandantul drept în faţă şi rosti curajos:

— Iată ce cred cu despre asta, domnule comandant… deşi s-ar putea să greşesc. Cred că este o încălcare a Tratatului de la Praga.

Ei bine lansase bomba. Şi explozia ei avu fără doar şi poate un efect extraordinar. Prinţul însuşi se făcu alb ca varul şi tresări pe scaun, în vreme ce toţi ceilalţi, fără excepţie, păliră şi scoaseră exclamaţii nedesluşite.

— De către cine? întrebă prinţul cu asprime.

— De către cealaltă parte semnatară a Tratatului… presupun. Ori asta, ori avem de-a face cu primul caz consemnat de intervenţie temporală a unui călător în timp venit dintr-un loc nelegat de obligaţiile prevăzute în Tratat.

În sala de audiere se lăsă o linişte înspăimântătoare.

— Îţi dai seama, spuse prinţul într-un târziu, că aceasta este cea mai gravă afirmaţie pe care ai putea-o face?

Mai bine n-o făceam! Dar Don Miguel păstră gândul pentru sine şi doar încuviinţă din cap.

— Ai argument?

— Cred că da, domnule comandant. Făcând aceste cercetări aşa cum mi-a stat în putinţă, în grabă şi fără aparat temporal, n-am putut ajunge la o altă concluzie.

Prinţul întinse o mână păroasă spre bucăţica

inofensivă de metal de pe masa din față. În ultimul moment, înainte de a-şi duce gestul până la capăt, se trase înapoi, ferindu-se ca de un şarpe adormit.

— Părăsiți sala! Numaidecât! Iar dacă vreunul dintre voi suflă o vorbă despre asta, îi voi zbura capul de pe umeri înainte de căderea nopții… e clar? Călău! Ştiu că există cel puțin trei flecari incurabili ale căror limbi răpăie zi şi noapte ca boabele de mazăre uscată-ntr-o băşică… pregăteşte trei țepe până după-amiază în care să le cocoțăm capetele!

Omul care stătea lângă uşă, cu o mască neagră şi anonim, răspunse poruncii printr-o plecăciune, şi nu puțini fură curtenii ce se cutremurară.

— Şi-acum, dați-i drumul afară! urlă prințul. Toți, în afară de Don Miguel, hai, mişcați-vă!

Tratatul de la Praga, cugetase adesea Don Miguel, era cel mai fragil bastion ridicat vreodată între om şi forțele haosului primar. Era ca un dop de hârtie udă în gura unui vulcan – era însă tot ce se putea realiza.

La început, când descoperise modul în care timpul putea fi transformat într-o direcție ca oricare altă direcție, astfel încât oamenii să poată călători de-a lungul lui, Don Carlos Borromeo – pe care unii îl considerau foarte înțelept, iar alții trist şi deziluzionat fără speranță – prevăzuse cu claritate utilizările pe care le-ar putea da acestui miracol cei egoişti şi lacomi. Se spune chiar că

intenționase să încerce suprimarea acestor cunoştințe pe de-a-ntregul dar, în cele din urmă, consultându-se cu confesorul său, fusese silit să accepte că acelaşi principiu ar putea fi descoperit de altcineva, mai puțin sceptic în privința capacității omenirii de a face față unor posibilități dincolo de orice închipuire.

Dar, privind lumea contemporană lui. Fusese confruntat cu acei intransigenți care doreau să recucerească Spania, vechea citadelă de unde civilizația creştină fusese izgonită de bravul ei rival islamic, şi care nu s-ar fi dat în lături de la a trimite o armată în trecut, pentru a asigura acea schimbare a istoriei. Mai existau şi cei din iritabila, instabila Confederație de Est, nemulțumiți că fac parte dintr-o alianță politică eterogenă, care ar fi preferat să vadă Lituania sau Polonia sau Prusia sau chiar Russ că devine o putere națională dominantă, de necontestat, fără a mai fi nevoită să ia în considerare pretențiile grupărilor locale aflate în rivalitate.

A da călătoria temporală pe mâna unor oameni cu asemenea intenții ar fi ca şi cum ai fuma pipă într-o fabrică de muniții.

Singura soluție în care îşi putea pune speranțele, hotărâse el, era ca ştiința călătoriei temporale să fie încredințată unor oameni de o cinste ireproşabilă, conştienți de responsabilitatea pe care aceste cunoştințe o impuneau asupra lor şi legați prin jurăminte să se supună

instrucțiunilor celor mai înțelepți şi clarvăzători reprezentanți ce se puteau găsi pentru a-i conduce.

În consecință, făcând apel la Papă pentru o împuternicire prin care să poată da ordine prinților, regilor şi împăraților, sub amenințarea excomunicăm imediate, Borromeo înființase Societatea Timpului şi îi obligase pe membrii fondatori să promită solemn că vor folosi călătoria în timp numai spre binele omenirii, că vor spori fondul cunoaşterii umane şi nu vor interveni în trecut.

Cu toate acestea, de ceea ce-i fusese frică nu scăpase: aproape imediat, un grup de smintiți începu să facă agitație pentru recucerirea Spaniei. O vreme, nebunia păru că va învinge înțelepciunea. Apoi, însă, balanța se înclină din nou în favoarea rațiunii. Țările membre ale Confederației făcură cunoscut cu discreție şi delicatețe – că şi ele aflaseră secretul călătoriei în timp. Dacă o armată imperială se întorcea în trecut pentru a se opune invaziei maure în Spania, avea să fie întâmpinată de forțe corespunzătoare, hotărâte să mențină *status quo*-ul întrucât Confederația considera că Imperiul era şi aşa destul de puternic, fără a mai adăuga, retrospectiv, şi peninsula iberică la teritoriul său.

Se şoptea, dar nu se dovedise niciodată, că însuşi Borromeo dezvăluise acest secret Confederației. Oricum, totul se sfârşi cu bine;

Imperiul îşi veni în fire, propuse arbitrajul Papei şi, cu ajutorul celor mai mari experți juridici ai Vaticanului, elaboră acordul care, în cele din urmă, fu semnat, în 1897, în frumosul şi vechiul oraş Praga. Tratatul fu ultima moştenire lăsată de Borromeo. La trei săptămâni după semnarea lui muri, în urma unei răceli contractate în cețurile Poloniei, căci în anul acela era o iarnă cumplită.

Poate, gândi Don Miguel, murise mulțumit. Dar părea puțin probabil. Trebuie să fi bănuit că, mai curând sau mai târziu, Tratatul în sine se va dovedi insuficient, chiar dacă astupase un timp prăpastia. S-ar putea să nu fi prevăzut că lăcomia va corupe atât de repede până şi pe licențiații presupuşi a fi aleşi pentru cinstea şi integritatea lor – şi totuşi Don Miguel ştia, mai bine decât oricare dintre colegii săi, cu excepția părintelui Ramón, cât de aproape ajunsese deja simpla lăcomie să tulbure însăşi alcătuirea istoriei. Mai mult decât atât, exista şi acel amănunt, chiar mai însemnat, de care Borromeo trebuie să fi fost conştient: aparatul temporal era în sine atât de simplu încât, până la urmă, alți savanți, ai căror guverne nu erau semnatare ale Tratatului, aveau să descopere principiul de funcționare… sau să cumpere informațiile de la vreun ins venal, de la vreun ins dornic de răzbunare, de la vreun ins cu mintea şubredă.

Descoperirea făcută de Doi Câini era prima mărturie din secolul XX că o altă putere urma să

perfecționeze călătoria în timp? Oare era vorba despre o expediție din Califatul Mediteranean sau – mai degrabă, luând în considerare aşezarea geografică – despre nişte exploratori temporali din Regatul de Mijloc al Cathay-ului? Sau despre nişte intruşi din Çipangu[12], insulele acelea din largul coastei de est a Asiei, al căror popor admira Imperiul atât de mult, şi care se străduiau să-şi transforme situarea lor geografică asemănătoare într-o independență politică asemănătoare față de cultura continentală a Cathay-ului, ce dominase practic întreaga lor istorie consemnată?

Don Miguel se îndoia de aceste ultime posibilități. El credea fără rezerve în principiul enunțat de William de Occam, „briciul" ce te sfătuia să nu multiplici ipotezele mai mult decât e necesar. Şi aici nu trebuia să avansezi ipoteze.

Trebuia doar să deduci…

— Este oțel de calitate, zise Don Miguel, arătând spre obiectul de pe masa dintre el şi prinț. Este vârful unui sfredel, rupt în două. Am stabilit, în afară de orice îndoială, că *noi* nu am făcut săpături în valea aceea niciodată. Iar istoria nu aminteşte de nimeni care să fi ştiut cum se face oțelul de calitate şi care să fie trecut prin partea aceea a Californiei înainte ca noi să descoperim Lumea Nouă. În tovărăşia lui Doi Câini, administratorul

---

[12] Veche denumire a Japoniei (n. trad.).

minelor, am cercetat zona pe o rază de câteva mile. Am descoperit urmele a cel puțin nouă galerii, toate fiind surpate, în afară de prima. Doi Câini are cunoştințe vaste de mineralogie; a putut estima că minele acelea au fost exploatate cu aproximativ o mie de ani în urmă. Am vorbit cu câțiva dintre supraveghetorii şi şefii lui de echipă care m-au dus să văd galerii săpate şi abandonate de ei, unde ceea ce ar fi trebuit să fie vine întinse de minereu se sfârşeau de fapt brusc, în loc să continue pe distanțele prevăzute. Tocmai aceasta m-a dus până la urmă la concluzia inevitabilă că aici ne confruntăm cu o intruziune ilegală în trecut.

Prințul dădu încet din cap a înțelegere, cu fața mai mohorâtă decât iarna în Norrovegia.

— A cui şi în ce scop, Navarro? Care-i părerea ta? întrebă el.

— Domnule comandant, nu pot decât să interpretez ce am văzut cu ochii mei. Don Miguel îşi umezi buzele. Eu înțeleg situația cam aşa. Este un fapt binecunoscut că dealurile acelea conțin unele dintre cele mai bogate zăcăminte minerale din lume. Eu cred că intruşii au decis să le exploateze – poate pentru vreun metal anume, cum ar fi argintul, care este esențial pentru călătoria în timp. În prezent acest lucru era imposibil, din moment ce noi deja avem muncitori acolo, dar în trecut, desigur, regiunea era pustie, în afară de câțiva indieni despuiați cărora

mineritul nu le stârnea niciun interes. Poate că intruşii nu aveau, sau nu au, o mare experienţă în geologie şi s-au bazat pe faptul că, după terminarea lucrului, factorii naturali vor şterge pur şi simplu urmele lăsate de ei. Dacă stăm bine să ne gândim, California este un ţinut bântuit de cutremure şi într-o mie de ani e de aşteptat ca minele să se prăbuşească de la sine. Doar întâmplarea trebuie s-o fi păstrat pe cea în care Doi Câini a descoperit vârful de sfredel.

— Vasăzică obiectul ăsta – prinţul ridică bucăţica de metal – a stat îngropat timp de o mie de ani! Şi totuşi de-abia e atins de rugină, nu?

— Aşa cum v-am spus, domnule comandant, intrarea în peşteră – în galerie mai degrabă – era astupată de un bloc de piatră bine echilibrat. Pământul şi buruienile formaseră un strat izolator aproape perfect în jurul lui, iar interiorul peşterii era uscat. Oricum, clima acolo e cam aceeaşi pe toată durata anului.

Preţ de câteva clipe, prinţul rămase tăcut. Ochii lui întunecaţi cercetară chipul lui Don Miguel. Într-un târziu spuse greoi:

— Tare aş vrea să fie altfel, Navarro, dar, după părerea mea, ai reuşit să fii convingător. Vom trimite un aparat temporal în California cât mai curând posibil şi vom vedea dacă putem găsi probe obiective. Se ridică în picioare. Între timp vom încunoştinţa şi Londres şi îi vom chema pe investigatorii noştri cei mai bine pregătiţi. Nu pun

la îndoială analiza făcută de tine situației, dar trebuie să recunoşti că o acuzație nefondată, privind încălcarea Tratatului de la Praga, ar putea risipi atmosfera de încredere, şi aşa precară, pe care am reuşit să o creăm între noi şi Colegiul Temporal.

— Domnule comandant, zise Don Miguel cu pasiune, mă rog din toată inima să *nu* am dreptate. Căci va fi şi mai cumplit dacă se va dovedi că am!

IV

Înainte de a se descoperi drogurile cantabile, menite să descuie porțile adevărului din mintea oamenilor, existase o tortură – folosită chiar de Sfântul Oficiu – ce consta din aşezarea deasupra celui interogat a unei scânduri late, pe care se puneau pietre din ce în ce mai grele astfel încât, până la urmă, un om încăpățânat era strivit ca o insectă sub talpa unei cizme.

Pentru Don Miguel următoarele săptămâni semănară cu o astfel de caznă. Şi nu era singurul care suferea.

Prima piatră fu uşoară şi nu adăugă la povara temerilor sale decât simpla confirmare a ceea ce bănuia deja. Se zvonise o vreme că în Confederație circula mai mult aur şi argint decât puteau justifica resursele ci cunoscute. Concluzia logică era că se localizaseră filoane noi, ținute în secret până acum. Poate în pustietățile neexplorate,

neospitaliere ale Siberiei.

Ultimele informații făceau mai probabilă înlocuirea „Siberiei” cu „California”.

A doua piatră fu mai grea şi mai dureroasă. Un expert în metalurgie compară misteriosul vârf de sfredel cu eşantioane din alte oţeluri şi raportă fără echivoc: fabricat în Augsburg! Era de un tip ce se folosea în mod obişnuit în Confederaţie, dar aproape de neîntâlnit în altă parte – cu siguranţă nu în California, unde o seamă din elementele de bază erau imposibil de găsit.

A treia, şi cea mai grea, fu un raport din partea unei echipe de muncitori pe care Doi Câini – la cererea urgentă a lui Don Miguel – o pusese să cerceteze drumul dintre mina transgresorilor şi cel mai apropiat şi mai avantajos port de pe coastă. Una dintre primele probleme care se iviseră fusese, desigur, aceasta: cum au ajuns transgresorii la locul unde li se descoperiseră urmele? Acţionarea unui aparat temporal pentru a-i lansa ocupantul în spaţiu, cât şi în timp, era, fireşte, posibilă – nu era nevoie decât de o ajustare a relaţiilor dimensionale dictate de barele purtătoare de energie din carcasa lui. Atât timp cât potenţialul gravitaţional la punctul de sosire era aproximativ acelaşi cu cel de la bază, călătorul nu era afectat cu nimic… deşi lansarea din vârful unui deal într-o vale ducea la dispersarea dezordonată a surplusului de energie potenţială şi la moartea sau rănirea călătorului.

Şi totuşi, părea improbabil ca, în aceste condiţii, cineva să străbată orbeşte o mie de ani şi să se şi deplaseze la câteva mii de mile; ar fi fost un salt îngrozitor în întuneric, şi exista şi riscul schimbării reliefului prin eroziune sau cutremure de pământ, astfel încât călătorul se putea opri într-un deal sau chiar în înaltul cerului. Mai probabil părea ca transgresorii să se fi întors mai întâi în timp, într-un loc a cărui topografie o puteau stabili fără niciun dubiu, şi apoi cel puţin un grup de cercetare să-şi fi continuat drumul până la exploatarea minieră cu mijloace mai convenţionale.

Iar oamenii trimişi de Doi Câini, urmând ruta cea mai plauzibilă spre mare, dădură de coasta unei corăbii, îngropată în nisip, de o formă puţin folosită de băştinaşi şi într-o stare ce sugera că zăcea acolo unde o găsiseră ei de nici mai mult nici mai puţin de o mie de ani…

Înnebuniţi aproape de presiunea cumulată a acestor informaţii, experţii trimişi din New Madrid şi Londres de Societatea Timpului intensificară ritmul pregătirilor. Un aparat temporal transportabil fu adus în izolata vale californiană, ca de obicei în cel mai strict secret – puţini oameni din afara Societăţii văzuseră vreodată un aparat temporal adevărat, fiindcă era atât de periculos de simplu, alcătuit numai din bare de argint şi fier magnetizat aflate în relaţii precis determinate. I-ar fi putut intra cuiva în cap să facă un model după

ceea ce văzuse, cu consecința îngrijorătoare ca modelul să poată *funcționa.*

Drept care, la lumina soarelui înflori un orăşel din corturi de pânză tare iar lucrătorii cu familiile lor treceau pe lângă el, cei mai mulți lipsiți de curiozitate, oprindu-se din când în când să privească, dar nu foarte des, la încă una din manifestările nebuniei acestor europeni veniți, fără a fi chemați de nimeni, în lumea lor tihnită.

În seara zilei în care bănuiala se transformă într-o crudă certitudine. Don Miguel se întâlni din nou cu prietenul său Doi Câini cu capul plecat, urca anevoie dealul ce despărțea zona actuală de extracție de cea exploatată de transgresori, simțindu-se de parcă lumea, şchiopătând, îl folosea ca pe o cârjă, când îşi auzi numele strigat. Ridicând ochii, îl văzu pe mohawk aşteptând mai sus pe cărare, cu chipul enigmatic, gata să primească orice veste.

— Ei? făcu el când Don Miguel veni mai aproape.

— I-am găsit, zise Don Miguel. În vara anului 984, era noastră. Au ucis un licențiat mohawk care li s-a arătat. Şi au folosit o armă de foc.

Doi Câini dădu încet din cap.

— Aşadar pietrele voastre de moară vor măcina din nou, şi de data asta noi vom fi prinşi între ele.

— Cum adică? întrebă Don Miguel. Dar era prea ostenit ca să-l intereseze cu adevărat răspunsul.

— Credeam că e destul de clar. Nu mi-ai dat de

înțeles că ați găsit ce-ați căutat… transgresori din Confederație?

— Da, nu e nicio îndoială. Au fost văzuți, cum am mai spus. Mai mult decât atât, au fost auziți vorbind.

— În cazul ăsta înseamnă că s-a încălcat Tratatul de la Praga… nu-i aşa?

— Aşa s-ar părea. Eu nu sunt, totuşi, un expert, de aceea acum îl aşteptăm pe însuşi părintele Ramón, care trebuie să sosească de la Londres, aşa că n-am să dau niciun verdict.

Urmă o pauză. În cele din urmă, mohawkul spuse gânditor:

— Sunteți un popor ciudat… să ştii că sunteți! Când era vorba de onoare şi dreptate, strămoşii mei nu aşteptau să se consulte cu un expert de peste mări şi țări. Luam singuri hotărârile şi acționam potrivit principiilor în care credeam, fără a ne păsa de consecințe. Şi întotdeauna mi s-a spus că acesta a fost şi codul hidalgilor, motiv pentru care, dintre toți intruşii europeni rivali, tocmai spaniolii au reuşit să încheie o alianță prosperă cu Pieile Roşii, mai degrabă decât cu francezii sau cu suedezii.

— Asta cam aşa e. În pofida oboselii, Don Miguel simți că argumentul mohawkului îi stârneşte interesul. Analiza culturală constituia, inevitabil, un subiect pe care fusese nevoit să-l studieze temeinic înainte de a-şi desăvârşi pregătirea de călător temporal.

— Atunci de ce nu acționați pentru a înlătura nedreptatea care vi s-a făcut?

— Pentru că nu trebuie să ne gândim numai la noi, accentuă Don Miguel. Aceasta este o problemă temporală. O singură acțiune necugetată ar putea denatura până-ntr-atât istoria încât noi înşine ne-am exclude din existență şi pe voi o dată cu noi.

— Deşi vă admir scrupulele, murmură Doi Câini, purtarea voastră încă mă mai nedumereşte. În ultima vreme, de când s-a creat situația asta, am citit cu atenție despre problemele legate de călătoria temporală, şi mi se pare că i-ați putea desființă pe transgresori, nu-i aşa, la sfârşitul şederii lor…? Mai precis, atunci când schimbările provocate de săpăturile lor asupra reliefului ar corespunde cu ceea ce se poate vedea în prezent.

— A, este posibil! De fapt, se prea poate ca aceasta să fie soluția pe care va trebui s-o adoptăm până la urmă. Dar… Don Miguel clătină din cap nefericit. Am risca să creăm o buclă cauzativă închisă, înțelegi, unde o acțiune viitoare ar atrage după sine consecințe în trecut, şi acesta este un lucru atât de periculos încât nu te poți încumeta să-l faci înainte de a examina fiecare alternativă.

Deşi dacă alternativa este moartea unui rege…

Dar alungă hotărât amintirea acelei nopți de Anul Nou. Când adevărul a ceea ce spunea el acum fusese demonstrat într-un mod atât de înspăimântător.

— Dacă sunt, totuşi, lăsați să scape de

pedeapsă, transgresorii aceştia sigur vor fi tentaţi să repete ce au făcut, nu? În altă parte, adică. Următorul loc în care veţi da de ei s-ar putea să fie minele voastre de cărbuni, de acasă, sau minele de cositor din Cornwall, sau oricare alt loc unde nu prea vă dă mâna să pierdeţi ceea ce aveţi atât de aproape de inima Imperiului.

— Dar nu vor fi lăsaţi să scape de pedeapsă. Dovada concretă a intervenţiei lor va fi urmată cu siguranţă de un interdict papal şi, dacă e necesar, întreaga Confederaţie ar putea fi pusă sub interdicţie.

— Şi crezi că asta este o armă îndeajuns de puternică pentru a schimba părerea unor oameni care şi-au manifestat deja intenţia de a modifica trecutul? Dacă ei nu se tem de consecinţele materiale datorate amestecului în istorie, e oare posibil să fie impresionaţi de ameninţarea cu unele neplăceri spirituale din partea unui moşneag ce şade pe un tron la Roma?

— Ei, dar eşti un sceptic înverşunat! exclamă Don Miguel. Eşti cumva…? Nu, iartă-mă: e o întrebare pe care n-am dreptul s-o pun.

— Întreabă ce vrei, zise Doi Câini ridicând din umeri. După tradiţia noastră, omul pe care-l consideri prieten îţi este şi frate şi un frate poate şti totul despre tine.

Don Miguel încă mai şovăia. În cele din urmă spuse:

— Păi, de fapt vroiam să te întreb dacă nu cumva

eşti credincios.

Doi Câini râse crispat.

— Tu presupun că eşti, nu? contră el şi, fără să mai aştepte răspunsul anticipat deja, continuă: Ca să spun drept, sunt, dar nu catolic. Nici măcar ceea ce ai putea numi creştin, dacă mă gândesc bine. A, am fost crescut în spirit creştin – trimis pentru a primi obişnuita educaţie preoţească la şcolile voastre misionare şi am învăţat o mulţime de lucruri despre lumea pe care tradiţia noastră o ignora şi o nesocotea. Dar erau atât de multe contradicţii încât, până la urmă, propria mea conştiinţă m-a izgonit din turma credincioşilor.

Don Miguel auzise vag că o seamă din credinţele ce precedaseră contactul cu europenii renăşteau acum printre mohawkii – rectificare, repetând întocmai cuvintele rostite de Doi Câini cu multe săptămâni în urmă printre indienii pe care imperialii îi includeau, de-a valma şi cu nepăsare, sub singura denumire tribală de „mohawk”. Dar aceasta era prima aluzie că Doi Câini însuşi ar putea aparţine vreuneia din ele. Întrebă, foarte curios:

— Care erau acele acele contradicţii?

— A! Nu am putut împăca angajarea voastră faţă de un Propovăduitor al Păcii cu felul în care mi-aţi masacrat strămoşii… şi nu am putut împăca nici capacitatea voastră de a călători în timp cu lipsa voastră de dorinţă de a vă întoarce şi a vedea cu ochii voştri adevărata fire a Mântuitorului căruia

vă închinați.

Asta îl neliniştise, nu o dată, şi pe Don Miguel. Spuse cu o siguranță simulată, de data aceasta parcă auzindu-l pe părintele Ramón:

— Dar noi am fost în vremea când Iisus îşi propovăduia credința. Fiecărui Papă de pildă, imediat după numire, îi este îngăduit să-l audă pe Hristos vorbind, şi timp de aproape o sută de ani Biserica a supraviețuit oricăror consecințe. Orice ai crede despre Hristos ca Fiu al Domnului, nu poți tăgădui că a fost un om cu totul şi cu totul excepțional.

— Poate. Dar excepțional în vremea şi locul în care a trăit. Adesea mi s-a spus că stră-stră-bunicul meu a fost cel mai iscusit vânător de bizoni din câți văzuse tribul lui vreodată. Frumos! Minunat! Dar de când ați adus arme de foc în țara asta, cine mai poate trăi din uciderea bizonilor? De admirat, pot să-l admir… dar e nevoie oare să-l imit, acum că bizonii sunt atât de rari încât se impune să fie protejați?

Don Miguel descoperi că nu are replică imediată la această întrebare. Ridică din umeri şi îşi şterse fața şi numaidecât Doi Câini se lăsă cuprins de remuşcare. Apropiindu-se şi luându-şi prietenul pe după umeri, zise:

— Dar nu am niciun pic de milă dacă te țin aici. În soarele ăsta dogoritor, ca să discutăm tot felul de abstracțiuni! Hai mai bine să stăm pe veranda mea puțin, să bem câteva pahare din vinul nostru

de aici, care se pare că îţi place aşa de mult, şi să vorbim despre lucruri ce nu au nicio legătură cu soarta universului!

Don Miguel zâmbi şters.

— Asta, spuse el cu sentiment, să ştii că ar fi o destindere binevenită.

V

În valea izolată sosi Don Arturo Cortés, care încă mai avea privirea unui om bântuit de propria nălucă şi care nu fusese prieten cu Don Miguel până nu văzuse acea nălucă; sosi şi Don Felipe Basso, care spuse că lady Kristina era tristă că nu-l revăzuse pe Don Miguel, dar fusese nevoită să părăsească Londres pe neaşteptate, tatăl ei fiind numit ambasador în Confederaţia de Est; sosi şi părintele Ramón care, spre deosebire de ceilalţi doi, nu dădea niciun semn de istovire după groaznica lui călătorie, zi şi noapte, de la New Madrid, în uriaşa diligenţă rapidă transcontinentală, cu roţi amortizoare, care oprea numai pentru a schimba caii şi a lua provizii.

Don Miguel văzu ultimul schimb de cai cum era deshămat de la diligenţă. Bietele animale păreau gata de tăiere.

Aceştia trei, în noaptea sosirii lor, se adunară cu Don Miguel şi cei doi experţi din New Madrid care răspundeau, provizoriu, de cercetări până când superiorii lor din Londres aveau să ajungă la faţa locului, dintre aceştia, unul era inchizitor. Se

întâlniră într-unul din uriaşele corturi înălțate de tehnicienii Societății chiar pe dealul pe care se aflau minele administrate de Doi Câini. Înainte de căderea nopții se stârnise o boare de vânt şi umbrele lor aruncate de felinarele aprinse pe pânza albă – se mişcau misterios. În timp ce ei şedeau în jurul mesei.

Don Rodrigo Juarez condusese personal expediția către anul 984, în cursul căreia existența transgresorilor fusese dovedită. Deşi se născuse în Noua Castilie şi primise educație mai mult acolo decât în Europa, se bucura de o reputație deosebită şi, de la întâmplarea cu Don Arturo Cortés din noaptea de Anul Nou, oamenii începuseră să vorbească mai degrabă despre el decât despre Don Arturo ca probabil succesor al lui Urs Roşu în postul cheie de şef al cercetării. Don Rodrigo era conştient de ceea ce spunea lumea, mai mult decât atât, era satisfăcut să afle că Don Arturo spunea şi el la fel: aceasta după părerea lui Don Miguel – adăuga felului lui de a fi o dezagreabilă automulțumire, aproape tot atât de dăunătoare ca şi trecuta aroganță insuportabilă a lui Don Arturo.

Dar acum nu mai era timp de simpatii şi antipatii personale. Acum însăşi structura istoriei se cerea consolidată.

— Ceea ce am descoperit noi, zise Don Rodrigo, nu a lăsat loc pentru niciun fel de dubiu. I-am văzut pe transgresori în timpul lucrului şi i-am

auzit vorbind între ei, pentru a evita orice anacronism, am fost îmbrăcați – *dezbrăcați* mai degrabă, ha-ha! — ca indienii despre care ştim că erau des întâlniți în California în zilele acelea. Am solicitat un voluntar care să se înfățişeze la tabăra lor şi cel care s-a oferit a fost un licențiat mohawk din Noua Castilie, pe nume Cal Dereş. Fără a-i pune vreo întrebare, transgresorii l-au împuşcat mortal. Sunt de acord cu Don Miguel Navarro: avem de-a face cu un delict mult mai grav decât simpla crimă, oricât de mârşavă ar fi aceasta. Avem de-a face, indiscutabil, cu o încălcare a Tratatului de la Praga!

Se sprijini de spătarul scaunului, scoțându-şi bărbia în afară. Era un bărbat ciolănos, a cărui mamă fusese scoțiană, părul său roşcat şi obrajii supți provenind din familia ei.

Toți ochii se întoarseră spre părintele Ramón, care ascultase cu o concentrare maximă rezumatul lui Don Rodrigo. Cel mai nerăbdător să audă părerea iezuitului era Don Miguel; dorința aproape că-i producea o durere fizică.

— Nedovedită, spuse părintele Ramón într-un târziu.

— Cum? Toți puseră întrebarea, cu excepția lui Don Felipe, care se ținea deoparte într-o companie atât de distinsă.

— Nedovedită! Părintele Ramón îşi întoarse capul de pasăre ca să-i privească pe rând. Din diferite motive. Nici cele mai puțin convingătoare

argumente în favoarea acestei opinii nu pot fi găsite aici o încălcare a Tratatului este, prin însăşi natura ei, un dezastru iremediabil, care trebuie evitat cu orice preț. Din fericire, aşa ceva nu s-a întâmplat.

— Dar! obiectă Don Rodrigo.

Mâna subțire a părintelui Ramón se ridică pentru a-l întrerupe.

— Nu, ascultă-mă până la sfârşit, dacă nu ți-e cu supărare, înainte de a părăsi Londres, am verificat documentele ce îți atestă competența. Sunt impresionante. Dar omit un lucru foarte important. Nu ai urmat niciodată Şcoala de Cazuistică din Roma; dacă ai fi urmat-o, ai fi trecut printr-un curs istovitor de artă a argumentării privind tocmai acest subiect – eventuala încălcare a Tratatului de la Praga. Fii sigur că, atunci când experții Vaticanului au elaborat acest Tratat, nu au făcut-o în grabă şi nici ca să lase vreo portiță de scăpare.

— Eu nu vorbesc despre posibilitatea de a te furişa printr-o astfel de portiță! se înfurie Don Rodrigo. Eu vorbesc despre nişte transgresori care au rupt Tratatul în bucăți şi au scuipat pe fiecare bucată în parte!

Calm, părintele Ramón îl privi fix până îl făcu să-şi plece ochii.

— Ar trebui să fii mai prevăzător când faci asemenea afirmații, zise el în cele din urmă. Mai ales în funcția pe care o deții. Reacția lui Don

Miguel este scuzabilă, în mod normal, lui îi va veni rândul să urmeze Şcoala de Cazuistică de-abia peste vreo cinci ani. Dar şi colegul tău mă surprinde. Îşi îndreptă privirea încruntată spre inchizitor. Tu, frate Vasco, ce gândeşti?

Cel întrebat se foi pe banca tare.

— Eu îmi rezerv părerea până am să consult un text pe care nu e nevoie să-l numesc. Copii ale acestui text sunt doar la New Madrid şi mărturisesc că am uitat aproape tot ce conține.

Iezuitul îşi țuguie buzele. După o clipă ridică din umeri.

— Ei bine, cred că nu mai e nevoie să prelungim discuția, nu? Don Arturo, dacă îmi aduc bine aminte, a *urmat* Şcoala şi acum probabil că de-abia aşteaptă să ne ofere soluția corectă.

Priviră spre Don Arturo, mişcându-şi capetele ca nişte marionete, şi îl văzură cum îşi trece mâna. Tremurând, peste față.

— La problema aceasta nu am nicio soluție, părinte, zise el. Dar de un lucru sunt aproape sigur.

— Anume…? îl îndemnă părintele Ramón.

— Nu a existat o încălcare a Tratatului de la Praga, fiindcă aşa ceva este practic de neconceput.

Don Miguel se uită la prietenul său Don Felipe şi primi drept răspuns o privire ce spunea: „Habar n-am despre ce se vorbeşte aici”. Se întoarse din nou spre iezuit.

— Se… se pare că m-am cam pripit, începu el,

dar nu reuşi să continue.

Zâmbind şi semănând, ca de obicei, cu o tigvă învelită în pergament, părintele Ramón clătină din cap.

— Păstrează-ți scuzele, fiule. Nu sunt justificate. Intenția de a încălca Tratatul este perfect imaginabilă şi se pare că tocmai peste asta ai dat tu. Dar să vă explic situația în termenii pe care cred că i-ar folosi judecătorul unei curți papale. Ridică un deget numai piele şi os. *Imprimis*: moartea lui Cal Dereş. Mohawkul era un extemporat, nu? Fiind împuşcat de un alt extemporat, moartea lui în trecut s-a datorat unor cauze a căror origine se află în prezent, iar efectele au început să se manifeste într-un moment din prezent ulterior momentului plecării lui, fapt ce poate fi demonstrat. Ulterior poate şi momentului în care... *transgresorii*, cum îi numiți voi atât de elocvent, au plecat în trecut. Acest lucru nu este sigur, dar dovezile pe care le avem acum sunt în favoarea lui.

— Dar Cal Dereş a fost unul dintre cei mai buni oameni ai mei! izbucni din Rodrigo. Şi l-au împuşcat fără să clipească!

— Pentru crimă există pedepse, spuse părintele Ramón. Acesta nu este, totuşi, un delict care să aibă vreo legătură cu Tratatul de la Praga iar noi tocmai asta discutăm aici. Mai ridică un deget. *Secundo*: există o clauză anumită în Tratat pe baza căreia, mai mult ca sigur, Don Rodrigo, arzi de

nerăbdare să formulezi o acuzaţie. Clauza prevede, în rezumat, ca niciuna dintre părţile semnatare ale acordului să nu acţioneze în timpurile trecute astfel încât cealaltă parte să sufere prejudicii detectabile în prezent. Clauza însă nu face nicio referinţă la prejudicii viitoare, ipotetice, şi întrucât operaţiunile de extracţie deocamdată nu s-au extins din valea aceasta spre cea alăturată, unde transgresorii şi-au săpat puţurile, în discuţie intră numai prejudiciile viitoare.

— Ridicol! răbufni Don Rodrigo. Să admitem că şi-au scos minereul din puţurile săpate în valea de alături şi nu din cea pe care o exploatăm noi acum cu toate acestea, administratorul minelor declară că oamenii lui au descoperit frecvent filoane de minereu ce se sfârşeau mai repede decât ar fi trebuit, făcându-i să se întoarcă şi să sape alte galerii, când s-ar fi cuvenit să le extindă şi mai mult pe cele existente. Dacă acesta nu este „prejudiciu”, să-mi spuneţi dumneavoastră ce este! Se lăsă pe speteaza scaunului şi încheie necuviincios: Oricât m-ar mâhni să contrazic un expert de calibrul dumneavoastră, mă tem că vă scapă totuşi ceva.

— Nimic, murmură iezuitul. Sau poate nu mie, ci experţilor în arta argumentării, care au petrecut cea mai mare parte din veac dezbătând posibilele interpretări ale Tratatului. Ridică al treilea deget. Afirm mai departe că, *tertio*, nu ni s-au adus niciun fel de prejudicii detectabile în prezent,

fiindcă Don Miguel Navarro nu a interpretat faptele, ce indicau o intervenție anterioară, în timpul prezent al descoperirii acestor filoane de minereu.

Până şi Don Felipe căscă gura de uimire la înspăimântătoarea subtilitate a acestui argument. Cât despre Don Miguel, acesta nu se putu abține de la o reacție explozivă – dar, din fericire, neexprimată în cuvinte. Părintele Ramón se întoarse spre el.

— Ştiu ce gândeşti, fiule, zise el. Te întrebi de ce, dacă aşa stau lucrurile, nu mergem şi noi să jefuim, sistematic, vremurile preistorice ale teritoriului ocupat acum de Confederație, pentru a-i sărăci şi prăpădi pământurile. Şi îți pot răspunde imediat. Aşa ceva nu s-a făcut. De ce s-ar face? La ce bun? Dacă noi le-am face aşa ceva, ei ne-ar face acelaşi lucru, şi am sfârşi fiecare cu resursele celuilalt, dar cu prețul unui efort infinit mai mare.

Îşi fixă din nou privirea pătrunzătoare asupra lui Don Rodrigo.

— Ceea ce ori ai uitat, ori nu ai realizat niciodată, fiule, este că Tratatul de la Praga e unic în felul lui. Singur printre acordurile şi învoielile încheiate între oameni sau națiuni de-a lungul istoriei, pedeapsa pentru încălcarea lui este stabilită nu de cei care l-au conceput, ci de Dumnezeu, Cel care a creat universul. Şi din acest motiv este mai mult decât o nerozie să-ți iroseşti

eforturile pentru a demonstra că s-a-ncălcat Tratatul. Este aproape un păcat. Ca să spunem lucrurilor pe nume: Tratatul de la Praga poate fi încălcat, dar – nu – trebuie – încălcat!

Îşi sublinie ultimele cuvinte bătând în masă cu pumnul lui osos şi, cu fiecare bătaie, roşul din obrajii lui Don Rodrigo se accentuă până ajunse strălucitor ca un apus de soare. Văzându-l cum roşeşte, Don Arturo zâmbi, după câte îşi aducea aminte Don Miguel, pentru prima oară de la groaznica noapte de Anul Nou.

Pentru a nu mai fi nevoit să cugete asupra propriilor amintiri legate de noaptea aceea înfricoşătoare, Don Miguel spuse tare:

— Şi totuşi, trebuie să se acționeze într-un fel!

— Indiscutabil, încuviință iezuitul. Ți-am putea auzi propunerile în legătură cu aceasta?

Lui Don Miguel i se împletici limba în gură:

— Păi… păi, n-am niciun plan anume. Dimpotrivă, m-am gândit dacă nu cumva acțiunea noastră e hotărâtă dinainte! Doi Câini a propus să-i alungăm pe transgresori în momentul în care lucrul lor a lăsat exact urmele pe care le-au descoperit el şi oamenii lui, şi reflectând la această idee am început să bănuiesc că trebuie să existe o buclă cauzativă închisă care determină tocmai apariția acelor urme găsite de noi în prezent.

— Asta-i foarte probabil, încuviință părintele Ramón. Evident că ceva i-a împiedicat pe transgresori să epuizeze toate resursele minerale

ale regiunii şi explicaţia cea mai verosimilă este că au fost întrerupţi şi siliţi să abandoneze lucrul.

— În cazul acesta, spuse Don Rodrigo, linia noastră de acţiune este clară. Trebuie să trimitem numaidecât în trecut un grup înarmat care să provoace acest… acest abandon obligatoriu al minelor.

— Nici gând de aşa ceva, îl contrazise părintele Ramón. Trebuie să mergem în trecut, desigur dar ca să vorbim cu ei, să aflăm cine sunt şi să-i sfătuim să plece.

— Să vorbim cu ei? repetă Don Rodrigo dispreţuitor. Dar l-au împuşcat de moarte pe Cal Dereş doar pentru că a apărut în faţa lor!

Mă îndoiesc că vor deschide focul asupra unui extemporat care se recunoaşte de departe. Mai ales dacă face parte din tagma preoţească.

Ultimele cuvinte îşi făcură efectul cu întârziere. Fratele Vasco reacţionă primul.

Părinte, doar nu vă gândiţi să mergeţi singur! exclamă el.

— Nu chiar. Cu intenţia de a întipări o mică lecţie în mintea unei anumite persoane care – nu pentru prima dată – a acţionat prea impulsiv, voi merge în compania lui… Don Miguel Navarro.

Nu îşi mută privirea spre Don Miguel decât după ce sfârşi de vorbit. Acesta, nesurâzându-i prea mult perspectiva înfruntări transgresorilor în împrejurările cunoscute, dar împăcat cu ideea, fiindcă venea din partea părintelui Ramón, dădu

din umeri.

— Cum ordonați, părinte. Se pare că am stârnit o panică nejustificată de aspectele juridice ale problemei.

— Foarte bine. Părintele Ramón se uită la ceas şi se ridică în picioare. E târziu şi după călătoria asta mă simt cam obosit. Mâine vă voi solicita aparatul temporal şi vom rezolva problema – cu ajutorul Celui de Sus – o dată pentru totdeauna.

— Ce s-a hotărât, Don Miguel? se auzi întrebarea aproape şoptită a lui Doi Câini. Indianul rămăsese afară, pe verandă, până noaptea târziu: pe jos, la picioarele lui, Conchita, servitoarea şi ibovnica lui, scotea acorduri diafane din cuatro-ul ei, o mică chitară cu patru strune.

Doi Câini îi oferise fata de câteva ori, în primele zile ale şederii lui aici, dar obiceiul acesta era atât de deosebit de cele de acasă, încât Don Miguel refuzase în mod automat şi oferta nu mai fusese repetată. După aceea o privise mai îndeaproape pe Conchita, care era zveltă, arămie şi grațioasă ca o dansatoare, şi regretase refuzul. Acum ar fi întâmpinat simpla destindere fizică provocată de compania ei ca pe o poartă deschisă spre somnul atât de des respins de starea de nelinişte încercată în ultimele săptămâni.

Se aşeză istovit pe scaunul pentru oaspeți şi aşteptă până ce Doi Câini îi făcu semn Conchitei să plece; fata dispăru ca o nălucă, în tăcere. Apoi

zise:

— Tratatul n-a fost încălcat în niciun fel.

Câteva clipe Doi Câini nu scoase nicio vorbă. În cele din urmă spuse cu o voce fermă, stăpânită:

— Cum e posibil aşa ceva? Doar nu se îndoiesc că s-a produs o intervenție în trecut!

— Eşti un om prea practic ca să-i înțelegi cazuistica. Don Miguel se frecă la ochi pentru a le alunga oboseala. De-abia dacă o pricep eu. Dar concluzia e că, în loc să ne întoarcem în trecut şi să-i gonim pe transgresori, le vom face, pur şi simplu, un… un fel de vizită de curtoazie. Eu şi cu părintele Ramón.

Cât folos o să aducă asta, numai Dumnezeu ştie.

Doi Câini râse strident.

— Într-adevăr, ciudățenia voastră depăşeşte orice putere de înțelegere. Purtarea voastră e lipsită de orice logică! Ați străbătut o jumătate de lume, v-ați riscat viața, mi-ați izgonit strămoşii de pe câmpurile lor de vânătoare, de dragul aurului şi al argintului iar acum, când cineva vă fură ceea ce ați dobândit cu atâta vărsare de sânge, spui că veți purta o mică discuție amicală cu hoții!

Don Miguel era prea obosit pentru a mai putea formula un răspuns. Urmă o scurtă tăcere într-un târziu. Doi Câini se ridică în picioare.

— Ei, cred că este, oricum, o consolare că pietrele voastre de moară n-or să ne macine până la urmă. Îți urez, deci, noapte bună şi o limbă ascuțită în discuția voastră cu transgresorii. Deşi,

dacă ar fi după mine, aş recomanda nişte arme mai substanțiale.

VI

După cum se aşteptase Don Miguel, valea se schimbase atât de puțin într-o mie de ani încât nu i se păru absurd să găsească acolo o tabără minieră, când trecură de marginea dealului în spatele căruia, pentru a scăpa observației imediate, hotărâseră să sosească. Fuseseră, fără îndoială, şi cutremure de pământ, existau diferențe abia perceptibile în contururile câtorva povârnişuri din apropiere. Dar identitatea reliefului în cele două puncte temporale era cât se poate de clară.

Simți un fior de admirație față de punerea în scenă, magnific de simplă, a planului părintelui Ramón. Când apărură pe creasta dealului şi se lăsară văzuți de transgresori, efectul fu instantaneu. Paznicii vigilenți îşi duseră armele la umăr – se răzgândiră – şi, încet, lăsară iar țevile jos, în răstimpul a zece bătăi de inimă. Asupra indienilor, singurii pe care te-ai fi aşteptat să-i vezi în vremea aceea, sigur s-ar fi tras, pentru a-i izgoni de acolo, aşa cum i se întâmplase lui Cal Dereş. Dar apariția părintelui Ramón, în sumbra lui sutană, şi a lui Don Miguel purtând – la insistența iezuitului – colanul cu pietre prețioase şi steaua Ordinului Coasei şi al Clepsidrei ce strălucea puternic pe cămaşa lui simplă: acesta era un

mesaj care îi informa pe transgresori, fără cuvinte, că prezenţa şi planurile lor erau cunoscute.

Aşteptară, cu feţele atinse de adierea vântului, în timp ce vestea sosirii lor se răspândea în tabără. Don Miguel avea pentru prima oară ocazia să cerceteze corturile, gurile galeriilor, stavilele şi jgheaburile de sedimentare şi toate celelalte instalaţii, atât de asemănătoare cu exploatarea minieră administrată de Doi Câini, încât fu nevoit să-şi amintească mereu că se afla la mai bine de o mie de ani depărtare de casă.

Lucrul încetă. Ordine aspre, tăioase scoaseră oamenii din galerii, orbiţi aproape de lumina soarelui. Supraveghetorii – dintre care nu puţini, spre disperarea lui Don Miguel, purtau uniforma Colegiului Temporal se răsteau unii la alţii şi la subordonaţii lor.

Şi totuşi, nou-veniţii aşteptară pe creasta dealului cel puţin cinci minute. În soarele torid al sfârşitului de vară, până când, într-un târziu, un bărbat înalt şi voinic se desprinse din grămada de oameni ce se vânzoleau de colo-colo şi se apropie de ei, însoţit de doi dintre supraveghetorii în uniformă.

— Bună ziua, domnilor spuse el, într-o spaniolă foarte sacadată. Nu e nevoie să vă întreb care e motivul prezenţei dumneavoastră aici. Permiteţi-mi să mă prezint: margraful Friedrich von Feuerstein, frate superior al Colegiului Temporal şi locţiitorul comandantului Brigăzii Wenceslas.

Presupun că Înălțimea Voastră este părintele Ramón, membru al Societății Timpului, nu?

Iezuitul înclină din cap.

— Ne-am întâlnit şi altădată. Deşi se pare că ați uitat. La Roma, acum douăzeci şi şapte de ani, la Şcoala de Cazuistică. Clasa mea pleca tocmai când sosea a dumneavoastră.

— Aşa e, sigur că da! exclamă margraful şi întinse mâna. Ce ciudat, cunoştința noastră să fie reînnoită chiar aici şi acum!

Părintele Ramón ignoră mâna oferită.

— Nu, e departe de a fi ciudat, zise el. Dumneavoastră răspundeți de această, această *aventură?*

Margraful îşi încrucişă brațele pe piept şi făcu un pas înapoi, încruntându-se.

— Da, eu răspund. De ce?

Părintele Ramón vârî mâna în sutană şi scoase un sul din pergament. Cu degetele lui ca o gheară de pasăre desfăcu legătura şi, printr-o mişcare bruscă, derulă pergamentul; de capătul de jos atârna, pe o panglică, un sigiliu roşu, masiv. Iezuitul păru deodată că vorbeşte cu o altă voce decât a sa, ținând hârtia sus, de parcă ar fi vrut să citească, dar privindu-l tot timpul pe margraf.

— Aceasta, spuse el, este o copie a unei bule papale. Mai e nevoie să vă spun că este bula *De tenebris temporalibus*?

Margraful zâmbi. Avea părul cărunt şi fălcile mari; zâmbetul îi prefăcu obrajii în nişte

mameloane dolofane; deasupra fiecăruia apăru o rețea roşie de vine sparte.

— Încercați, dacă puteți, să dați justificarea invocării acestei bule, zise el.

— Nu sunt obligat să dau nicio justificare. Părintele Ramón privi lung, fără să clipească. Aveți douăsprezece ore, din timpul acesta, în care să vă transferați oamenii şi utilajele şi să ştergeți toate urmele prezenței voastre aici până în momentul pe care îl hotărâm noi, sub amenințarea excomunicării sumare prin autoritatea investită în noi, în conformitate cu bula mai sus amintită. Citesc! îşi plesni unghia degetului arătător de pergamentul tare, scoțând un sunet ca de tobă lovită, şi, tot fără a-şi lua ochii de pe margraf, începu să recite: *De tenebris temporalibus et de itineribus per tempus leges instituendae sunt. In nomine Deo Patri Filio el Spiritu Sancto dicimus et affirmamus…*

Pământul întreg păru să-şi încetinească mişcarea pentru a asculta rostogolirea silabelor latineşti răsunând în aerul fierbinte, liniştit. *Se vor institui legi privind umbrele timpului trecut şi călătoriile în timp în numele Tatălui, al Fiului şi al Sfântului Duh spunem şi afirmăm.* Don Miguel îşi simți buzele mimând cuvintele familiare pe care nu le auzise invocate niciodată până atunci.

„Spunem şi afirmăm că mijlocul de a călători în timp este un dar conferit prin hotărâre divină, prin urmare trebuie folosit numai în concordanță cu

legea divină, supus reglementării de către grupuri de oameni cumpătați, drepți şi integri, potrivit condițiilor stabilite, acum sau în viitor, prin edict papal, şi judecății rapide a acelor reprezentanți numiți de noi, acum sau în viitor, pentru impunerea acelor condiții. Să se încheie acorduri între națiuni şi în fața Domnului pentru a utiliza mijlocul călătoriei în timp spre binele umanității şi îmbogățirea cunoaşterii umane, astfel încât să-l înțelegem şi să-l admirăm şi mai mult pe Creatorul nostru, şi să se instituie pedepse pentru cei care, în scopuri nefaste, pervertesc şi întrebuințează greşit acest mister”.

Margraful aşteptă răbdător până când părintele Ramón înfăşură la loc pergamentul, cu un foşnet sec, apoi zise doar atât:

— Spuneți-mi, părinte… unde este acest „scop nefast” la care vă referiți dumneavoastră?

— La o mie de ani depărtare, iar dumneavoastră sunteți victima lui, domnule margraf.

Cuvintele în sine nu însemnau nimic pentru Don Miguel – şi destul de puțin, se pare, pentru margraf – dar tonul pe care erau rostite conținea o amenințare nedefinită şi, la auzul lor, se cutremură. Observându-i reacția, părintele Ramón schiță un zâmbet.

— Fii pe pace, fiule, murmură el. Se limpezesc lucrurile în curând. Şi adăugă către margraf: Putem vorbi undeva între patru ochi?

— Sigur! Sigur, în cortul meu din vale. Mă voi

îngriji să nu fim deranjați şi să nu ne audă nimeni.

Margraful dădu să se întoarcă, dar mai zăbovi câteva clipe, încercând să descifreze expresia de pe chipul iezuitului. Nereuşind, începu să coboare povârnişul. Cei doi supraveghetori întrebară ce să le spună oamenilor, iar el le porunci scurt să înceteze lucrul până la noi ordine. Se vedea clar că supraveghetorii erau nedumeriți, dar bucuroşi de o pauză, căci soarele pârjolea pământul.

— Şi acum, explicați-vă! spuse margraful lăsând să cadă plasa cortului, împodobit cu dungi drepte şi în zigzag, ce purta blazonul Colegiului Temporal: cadranul unui ceas argintiu pe fond negru, cu cifrele scrise în ordine inversă.

— Mi se pare că dumneavoastră aveți mai multe de explicat decât mine, contracară părintele Ramón.

Margraful clătină energic din cap şi se trânti într-un fotoliu.

— Dumneavoastră ați invocat bula. Eu pot coopera sau mă pot împotrivi. Convingeți-mă!

— Cum doriți. Părintele Ramón îşi sprijini coatele ascuțite pe masa dintre ei. Pentru început, contrar a ceea ce-mi închipui că gândiți, noi nu ne aflăm aici ca să vă acuzăm de furtul câtorva tone de minereu din pământul ce urmează să devină teritoriu imperial, prin tratatul cu națiunea mohawkă de peste câteva secole. În clipa de față probabil că mai îndreptățite sunt pretențiile la

minereu ale unor jefuitori decât ale mohawkilor, care nu au existat nicăieri în această parte a lumii… rectific: care nu *există* nicăieri în acest colț de lume, şi chiar mă îndoiesc că ar putea exista ca primă unitate tribală.

Margraful era acum de-a dreptul uluit. Dădu să vorbească, dar iezuitul ridică mâna.

— Ascultați-mă până la capăt! Despre mohawki, prin urmare: nu e niciun secret că ei sunt cei mai nestatornici aliați ai Imperiului. Dar asta nu presupune că, automat, sunt şi prietenii dumneavoastră, nu?

Margraful îşi îndreptă cât putu spinarea, iar fața lui se transformă într-o mască impasibilă. Don Miguel încercă să dea impresia că ştie despre ce vorbea părintele Ramón, dar acum era la fel de încurcat pe cât fusese margraful cu o clipă înainte. Ce legătură avea alianța dintre Imperiu şi mohawki cu această neruşinată transgresare temporală?

— Acum este adevărat că sunteți primejdios de aproape de încălcarea Tratatului de la Praga. Dacă acesta n-ar fi fost dinadins conceput să fie invulnerabil în toate situațiile previzibile, l-ați fi încălcat deja. Noi vrem să păstrăm Tratatul intact.

— Vorbe cu două înțelesuri, remarcă margraful tăios, iar Don Miguel se pomeni dispus să-i dea dreptate.

— Sunteți hotărât să acționați în direcția violării Tratatului de la Praga? întrebă răstit părintele

Ramón.

— Fireşte că nu! Cum tocmai aţi spus şi dumneavoastră, e conceput în aşa fel încât să fie practic invulnerabil.

— Dar credeţi că alianţa dintre Imperiu şi mohawki nu este invulnerabilă, zise părintele Ramón.

Se lăsă o tăcere lungă, îngheţată. În cele din urmă margraful se ridică în picioare. Vocea lui era complet schimbată când vorbi din nou. Devenise mai greoaie şi parcă suna nefiresc, ca o monedă falsă.

— Bine, atunci. Voi elibera locul şi voi anula operaţiunea.

Ceva se întâmplase, ceva ce avusese un efect imediat, dar Don Miguel încă nu înţelesese cauza, când părintele Ramón îl însărcină să supravegheze transferul din această zi şi epocă a întregului utilaj folosit de transgresori, un ordin la care margraful subscrise în silă, arătând de parcă i-ar fi căzut cerul în cap. Secretarii îi puseră la dispoziţie copii exacte după declaraţiile de expediţie, pentru ca Don Miguel să poată confirma că luau înapoi orice lucru a cărui prezenţă ar fi putut dăinui o mie de ani, şi el le bifa până simţi că îl apucă ameţeala: târnăcoape, sfredele, site, lopeţi, cuţite, răngi, ferăstraie, securi, topoare, arme de foc, explozivi, conuri de praf de puşcă…

Echipe de oameni tăiară în bucăţi stavilele şi jgheaburile de sedimentare şi le aruncară pe foc,

formând un rug imens: ridicară şi împachetară corturile, traseră afară, cu frânghiile, stâlpii de susținere din galerii, scoțând până şi cuiele pentru a le înapoia secolului XX. Privind furioşi, înjurând, dar siliți să se supună, transgresorii trudiră din greu şi, în cele din urmă, dispărură în umbrele înserării, întorcându-se acolo de unde veniseră, lăsând valea din nou pustie, aşa cum fusese la început.

În afară de părintele Ramón şi de Don Miguel, care acum avea, în sfârşit, prilejul să rostească întrebarea ce îl chinuise toată ziua.

— Părinte, cum Dumnezeu l-ați convins pe margraf? Pur şi simplu nu înțeleg nimic din asta nici ce aveau ei de gând să facă aici, nici ce au însemnat aluziile dumneavoastră la alianța cu mohawkii, nici supunerea cu care şi-au făcut bagajele şi au plecat acasă, când noi eram doar doi iar ei mai bine de două sute!

— Nu mă surprinde câtuşi de puțin, spuse părintele Ramón echivoc. Mărturisesc că nu mă aşteptasem să mi se demonstreze că am avut dreptate, într-un mod atât de spectaculos. Mai mult bănuiam, decât eram sigur, motivul acestei ridicole aventuri din partea Confederației.

Ultimul dintre transgresori pieri în amurg, urmă inevitabilul val de căldură, ca atunci când deschizi un cuptor încins, ce însoțea transferurile temporale. Părintele Ramón aşteptă ca o statuie, clipe îndelungate. Apoi zise:

— Ai cu ce să faci lumină?
— Da.
— Atunci vino cu mine.

Porni de-a curmezişul văii părăsite acum, către gura galeriei pe care Doi Câini urma să i-o arate lui Don Miguel peste o mie de ani. Era. Fireşte, astupată de blocul de piatră, dar acesta fusese cumpănit acolo de curând, iar alunecarea de pământ, ce mai târziu avea să facă necesară puterea a doi oameni pentru a-l rostogoli, încă nu se produsese. Părintele Ramón se propti cu umărul în el şi împinse uşor; înainte ca Don Miguel să-i poată veni în ajutor, blocul se lăsă în adâncitura de alături, care îl cuprinse ca-ntr-o cupă.

— Fă lumină, spuse iezuitul aspru.

Don Miguel se supuse, ridicând sus mâna în care ținea fitilele ce ardeau cu un fâsâit sinistru.

— Acum intră în galerie. Caută cu grijă de-a lungul pereților şi pe jos până la capătul ei.

Foarte intrigat, Don Miguel făcu întocmai. Nu găsi nimic, în afară de urme diferite de paşi, lăsate de lucrători, şi semnele uneltelor lor de săpat. Şi, în timp ce se întorcea, îşi dădu seama de ce îl trimisese părintele Ramón acolo.

— Nu-i aici! exclamă el ieşind afară şi azvârlind fitilele.

arse.

— Te referi la asta? Părintele Ramón scormoni într-o pungă de la brâu şi scoase vârful de sfredel

rupt pe care Doi Câini i-l dăduse lui Don Miguel, cheia întregii probleme. Nu, nici nu credeam să fie. Înaintea plecării mele din Londra, am strâns unele informații de la… mda, de la anumiți agenți de încredere. Sunt gata să declar că acest vârf de sfredel a fost achiziționat în Augsburg, la tejgheaua unei prăvălii obişnuite, acum două ierni, adică în timpul nostru, fireşte. Şi a fost achiziționat de un mohawk.

Îl aruncă în aer şi îl prinse din nou. Ultimele raze de lumină se reflectau de marginile rupte, lucioase.

— Pune piatra la loc, fiule, te rog. Cred că trebuie să ne întoarcem şi să punem câteva întrebări binevoitoarei tale cunoştințe, administratorul minelor… Doi Câini, parcă aşa îl cheamă, nu? După părerea mea vom descoperi că nu este doar ceea ce pretinde el, ci o persoană de o valoare mult superioară şi cu mult mai periculoasă.

Aplecându-se ca să împingă blocul la loc. Don Miguel zise exploziv:

— Dar ştiam deja! Am avut declarațiile de expediție în mână şi m-am îngrijit ca numărul vârfurilor de sfredel trimise înapoi în prezent să fie acelaşi cum suma celor aduse aici!

— Da, am urmărit acea fază a operației cu mare atenție. Ai multe calități, extraordinare chiar, inclusiv capacitatea de a vedea întregul din numai câteva sugestii şi puncte de reper, dar nu pot afirma că atenția față de micile amănunte este

punctul tău forte… nu-i aşa? Dar ochii îi scânteiau în timp ce rostea reproşul formal. Hai acum, grăbeşte-te. Am avut deja o zi lungă aici, iar acum trebuie să ne întoarcem ca să ne confruntăm cu alta.

VII

Cea mai mare ciudăţenie a călătoriei temporale era, întotdeauna, ca un om să meargă în trecut cu o mie de ani, să ajungă la o oră mai târzie decât cea la care plecase şi să simtă, sub nivelul conştient al minţii lui, că a călătorit în viitor, în timp ce, întorcându-se de la o oră târzie la una de dimineaţă, să simtă că a călătorit în trecut. Era, ca de obicei, năucitor să apari din amurgul anului 984 în după-amiaza orbitoare a anului 1989.

Câţiva licenţiaţi ai Societăţii se strânseseră pentru a-i saluta, în frunte cu Don Rodrigo care – având, poate, remuşcări pentru lipsa de politeţe de noaptea trecută, faţă de părintele Ramón – nu începu imediat să-l agaseze cu întrebările, ci îi îndemnă să se aşeze la umbra unui cort şi porunci să se aducă vin şi merinde.

Invitaţia era binevenită. După ce dădu pe gât o duşcă lungă, înviorătoare, dintr-un vin ţinut la rece în apa unui râu de munte, Don Miguel se simţi pregătit să dea din nou piept cu lumea. Respingând, cu un cuvânt de mulţumire, propunerea îndatoritoare a lui Don Rodrigo de a fuma o pipă, aruncă o privire în jur ca să vadă cine

anume se adunase pentru a auzi relatarea părintelui Ramón. Don Arturo era aici, fireşte, şi, de asemenea, Don Felipe: la fel şi inchizitorul, fratele Vasco. Şi, în plus, câțiva, chiar toți, – dacă memoria nu-l înşela – licențiații mohawki prezenți la exploatarea minieră veniseră laolaltă şi chipurile lor erau ca nişte măşti de piatră.

Sigur că da. Cal Dereş fusese ucis şi el era unul dintre ai lor.

Don Miguel tresări când îşi dădu seama că episcopul acela nici măcar nu fusese amintit în cursul confruntării lor cu margraful.

Acesta era un lucru ce nu avea să bucure auzul mohawkilor de aici.

— Ei, părinte Ramón! spuse Don Rodrigo, dându-şi importanță. Ce veşti ați adus?

— Problema s-a rezolvat, zise iezuitul. Transgresorii au încetat operațiile şi cazul e închis.

Se făcu linişte. Toți aşteptau ca părintele Ramón să mai spună ceva, chiar şi Don Miguel. Când, într-un târziu, deveni clar că nici vorbă nu era de aşa ceva. Don Rodrigo zise pierit:

— Dar…

— Dar nimic, fiule. Ți-am spus: cazul este închis.

Cei din jur schimbară priviri uimite. În marginea grupului. Don Miguel îl văzu pe unul dintre licențiați mohawki şoptind ceva unui prieten, apoi plecând pe furiş. Preț de o clipă îl urmări cu privirea, apoi, o izbucnire a fratelui Vasco îi atrase

din nou atenția spre ceea ce se petrecea lângă el.

— Dar… părinte! Nici măcar nu ne-ați spus cine erau!

— Un grup de aventurieri nesăbuiți din Confederație. Demascați, s-au întors acasă ca nişte javre gonite de bici, cu coada între picioare şi sigur n-or să ne mai deranjeze din nou.

Don Miguel observa că părintele Ramón se silea să nu-şi piardă răbdarea dar, în egală măsură, manifesta înțelegere față de cei ce-l ascultau, dornici de informații mai precise.

Acelaşi mohawk, căruia prietenul său îi şoptise ceva la ureche, îşi făcu acum loc printre licențiați şi îl înfruntă pe părintele Ramón.

— Asta nu-i de-ajuns! se răsti el. Ce-i cu moartea lui Cal Dereş?

— Identitatea celui răspunzător de moartea lui este cunoscută. Vom solicita Confederației despăgubirile corespunzătoare.

Zumzetul comentariilor din grupul de licențiați semăna cu bâzâitul muştelor la lumina dogoritoare a soarelui. Mohawkul vorbi din nou:

— Asta-i o ruşine! Ce despăgubire se poate plăti pentru viața unui prieten de nădejde şi a unui om curajos?

Licențiații îl aprobară în cor. Don Felipe interveni şi el:

— Şi, oricum, părinte, fapta rămâne faptă: aducerea în prezent a minereului furat înseamnă contrabandă temporală!

— În focurile iadului cu aurul şi argintul vostru! strigă mohawkul. Pe noi ne preocupă soarta unui om care a fost ucis în mod brutal!

De-abia atunci faptele se puseră de acord în mintea lui Don Miguel. Singura scuză pe care şi-o putea oferi pentru a fi trecut cu vederea, de două ori într-o singură zi, un lucru atât de evident, era că oboseala îl buimăcise prea mult.

— Felipe! spuse el scurt, gata de fugă, şi Don Felipe Basso se răsuci cu faţa spre el. Sabia, repede! Şi să urcăm dealul!

Îşi croi drum, fără formalităţi prin cercul de licenţiaţi, iar Felipe – neştiind de ce, dar impresionat de graba prietenului său – se luă după el.

— Aşteptaţi! strigă mohawkul şi se apropie cu paşi mari, ca să-i taie drumul lui Don Miguel. Vrem să aflăm de la tine tot ce s-a-ntâmplat, ca şi de la părintele Ramón!

Don Miguel fu cât pe-aci să scoată sabia din teacă, dar deocamdată nu se putea bizui decât pe bănuieli. Renunţă deci şi puse o palmă în pieptul mohawkului, agăţându-i în acelaşi timp glezna cu piciorul, şi îl trânti la pământ. Ciocnirea neaşteptată îi uluise pe toţi, dar Don Miguel sesiză că Don Arturo, după toate aparenţele, nu-şi pierduse capul şi răcni la el:

— Opreşte-l pe omul ăsta cere ajutor şi reţine-i tovarăşii! Nu-i lăsa să ne urmărească peste deal! Unul dintre ei a reuşit s-o şteargă, totuşi, şi s-ar

putea deja să ajungem prea târziu:

Nemaiaşteptând să vadă cât de bine îi erau îndeplinite instrucțiunile, îi făcu semn lui Don Felipe şi începu să urce dealul în fugă, spre casa lui Doi Câini. În spatele lui se auziră strigăte şi zgomote de paşi, dar nu îndrăzni să întoarcă privirea de teamă să nu se împiedice de pietrele şi bolovanii din cale.

Trecând de vârful dealului, după o mică eternitate, descoperi că ajunsese, într-adevăr, prea târziu.

Lângă casa de lut unde îşi petrecuse atâtea nopți ca musafir, îl văzu pe Tomas stând enigmatic în *serape*-ul său viu colorat. Îşi pusese mâna streaşină la ochi ca să privească spre un nor de praf de pe drumul ce ducea la mare… şi în norul acela de praf se puteau zări doi cai, nu măgarii împiedicați din partea locului, ci nişte cai din cea mai aleasă şi mai rapidă stirpe, mânați de parcă s-ar fi luat la întrecere cu însuşi diavolul.

— Miguel! gâfâi Don Felipe, ajungându-şi prietenul din urmă. Ce-i cu tot tărăboiul ăsta?

— Păsărelele au zburat şi-ntreg continentul şi oceanul le stau la dispoziție ca să se ascundă! accentuă Don Miguel. Strânge câțiva oameni, dă-le cei mai buni cai pe care-i avem şi trimite-i în urmărire. Unul dintre fugarii aceia este Doi Câini, probabil cel mai periculos om din lume!

Consternat, fără speranță, Don Felipe îşi puse mâinile în cap, dar se întoarse. Numaidecât scoase

o exclamație nedesluşită şi atunci Don Miguel se răsuci şi el în loc. I se tăiaseră picioarele; văzu jos, în cealaltă vale, străfulgerări de oțel, o parte din ele pătate cu roşu. Tot roşie era şi culoarea ce se întindea pe sutana întunecată a siluetei de pasăre, aşezate la umbra cortului.

— Părintele Ramón! strigă Don Miguel scoțându-şi sabia. Împreună cu Don Felipe țâşni înapoi pe coasta dealului.

— Mi-a spus chiar el! exclamă Don Miguel cu jale, în timp ce punea de o parte burduful cu apă din care îşi potolise setea îngrozitoare. Mi-a spus cât se poate de clar, dar prostul de mine n-a înțeles!

— Ți-a spus ce? întrebă Don Arturo nerăbdător. El şi toți ceilalți licențiați care nu erau mohawki se agățau de Don Miguel ca şi cum vorbele lui ar fi fost perle de o desăvârşită înțelepciune. Se bizuiau pe el, aşa cum fuseseră obişnuiți să se bizuie pe părintele Ramón.

Dar părintele Ramón era mort. Şi nu era singurul.

Dacă ar şti cât de puțin am aflat de fapt, cât de mult e doar o bănuială…

Don Miguel nu îndrăzni, totuşi, să dea glas acestui gând. De bine, de rău, el era omul asupra căruia se îndreptase această criză. Istovit, zise:

— Mi-a spus că a-l numi pe el mohawk e ca şi cum m-aş numi pe mine spaniol. Există sânge spaniol în vinele mele, desigur, vorbesc spaniola şi

port un nume spaniol, dar nu sunt spaniol. Sunt un cetățean al Imperiului şi e foarte posibil să nu pun piciorul în Spania până la sfârşitul vieții. La fel şi cu un mohawk cum e Doi Câini; un accident al istoriei ne face să-i dăm numele unui trib ale cărui câmpuri de vânătoare sunt la trei mii de mile depărtare, iar în vinele lui curge mai mult sânge de-al altor triburi tot atât de mândre, jignite de moarte că, datorită nouă, intruşilor din Europa, identitatea lor națională a fost distrusă. Noi spunem *mohawk* fiindcă tocmai alianța noastră cu națiunea mohawkă a permis acelui trib să devină puterea dominantă pe continent, subjugându-i pe creezi, pe cherokeezi, pe apaşi, pe siouxi. O, zeci şi zeci de popoare distincte! Dar nu superioritatea lor intrinsecă le-a hotărât supremația. Ci armele de foc primite de la noi, caii arabi ce puteau întrece uşor poneii celorlalte triburi, căruțele ce le purtau butoaiele cu praf de puşcă şi ghiulelele pe drumurile spre vest! Presupunând că noi am fi devenit puterea majoră în Europa nu datorită calităților şi stăruinței noastre, ci sprijinului acordat de mauri… v-ați aştepta ca francezii, englezii şi olandezii să aibă vreo urmă de simpatic pentru noi, ei?

Privi crunt în jur, pentru a vedea dacă licențiații înțelegeau ce spune.

Don Rodrigo, cu brațul legat într-o eşarfă, urmare a unei lovituri violente din partea unuia dintre licențiații mohawki pe care fuseseră nevoiți

să-l aresteze, mormăi nesigur:

— Spui că ne urăsc pentru că nu sunt toți de origine pur mohawkă. Dar eu am lucrat ani întregi cu… cu licențiați *băştinaşi* la New Madrid. Sigur, unii dintre ei erau mai degrabă mohicani decât mohawki, alții erau oneidani, senecani, algonquini. Şi asta nu mi s-a părut niciodată că are vreo importanță; ne-am înțeles cu toții foarte bine.

— Indienii ăştia sunt oameni foarte mândri, zise Don Miguel cu un oftat. Nu arată că sunt umiliți… asta e împotriva codului lor moral. Dar îşi aduc aminte că sunt umiliți şi, mai curând sau mai târziu, soseşte ziua când plătesc cu aceeaşi monedă. Privind în stânga, zări apropiindu-se silueta încovoiată, ostenită, a fratelui Vasco. Dar cuvintele mele, neconfirmate, nu sunt de ajuns. Peste o clipă s-ar putea să auzim fapte concrete în locul unor simple deducții. Aplecându-se, strigă spre inchizitor: Trăieşte?

— Cel care a încercat să te oprească să pleci în urmărirea lui Doi Câini? Prăbuşindu-se pe un scaun, fratele Vasco dădu afirmativ din cap. Da, nu e chiar atât de grav rănit încât să nu poată vorbi. Şi ce-am aflat e… Ei bine, Don Miguel, trebuie să recunosc că mă îngrozeşte!

— Explicați!

— Mi s-a spus, înainte de a-l vedea, că numele lui e Nor Roşu. Dar după ce i-am dat să bea din doctoria mea liniştitoare şi l-am întrebat, cum e

obiceiul, care-i este numele, pentru a afla dacă drogul îi dezlegase deja limba, a zis că-l cheamă Secure Însângerată.

— Şi acum vorbeşte nesilit?

— Da, asta am venit ca să vă spun.

— Atunci să mergem la el, repede, şi să aflăm adevărul din spatele acestei grozăvii!

Don Miguel sări în picioare şi se îndreptă cu paşi mari spre cortul unde era interogat mohawkul rănit. Furios că trebuie să-şi lase scaunul când deabia se aşezase, fratele Vasco îl urmă anevoie.

Tehnicile moderne aflate în uzul Sfântului Oficiu erau, aşa cum descoperise şi Don Miguel în timpul cercetărilor legate de masca aztecă de contrabandă, extrem de rafinate, extrem de subtile şi aproape incredibil de eficiente. Cunoaşterea acestui fapt nu micşoră însă aproape deloc efectul straniu al urmăririi şi ascultării unui om care, lucid fiind, ar fi preferat să moară decât să-şi divulge secretele, dar care acum oferea răspunsuri complete şi amănunțite la fiecare din întrebările fratelui Vasco.

Doi Câini? Era un nume fals, zise rănitul fără a fi în stare să se oprească: numele lui tribal era O Sută de Scalpuri, dar cel mai bine fusese cunoscut drept Copac Frânt. Auzind aceasta, unul dintre licențiații lui Don Rodrigo – născuți în Lumea Nouă, dar nemohawki – răsuflă adânc şi identifică numele drept cel al unui strălucit student la Institutul de Mexicologie cu câțiva ani în urmă.

Asta se potrivea…

Informațiile obținute de la Secure Însângerată se legau cu indiciile date, ca din întâmplare, de părintele Ramón înainte de a fi ucis, alcătuind un tot unitar înspăimântător în mintea lui Don Miguel. Ca de atâtea ori în cazul problemelor umane, criza se dovedea că îşi are rădăcinile în putredul gunoi al lăcomiei.

Confederația de Est era numai „de Est" în sensul că aceea era direcția în care se situa față de Imperiu. De fapt, expansiunea ei acolo era împiedicată, în parte, de expansiunea contrară a Cathay-ului, cu civilizația ei veche, stabilă şi foarte avansată, în parte de iernile ostile care, an de an, blocau atât de mult din teritoriul pe care îl controla oficial. Era o slabă consolare să crezi că în Siberia ar putea fi descoperită o mare bogăție de minereuri, dincolo de cele mai optimiste vise zămislite de lăcomie, când ele stăteau îngropate în pământul înghețat, mai tare decât stânca. În contrast, alianța imperialilor cu națiunea mohawkă le oferea accesul la un continent pe care clima era, în cea mai mare parte aceeaşi şi ale cărui resurse fuseseră consemnate pe îndelete în cursul ultimelor o sută cincizeci de ani.

Dar – întocmai cum Doi Câini îi atrăsese corect atenția lui Don Miguel – aşa cum în Anglia mai existau o mână de revanşarzi care protestau împotriva dominației spaniole din insula lor, tot aşa existau indieni care nu suportau să fie

amestecați într-o singură categorie tribală. A fi un mohawk autentic, ca Urs Roşu, însemna a fi moştenitorul unei mândre şi mărețe tradiții: a fi un mohawk de complezență însemna a fi lipsit şi de tradiții şi de identitate națională.

În ultimii zece ani şi ceva, un grup de indieni fanatici de aici, din vestul cel mai îndepărtat al Americii de Nord, căutaseră un mijloc de a arunca mărul discordiei între aliații şi aşa nesiguri. Un prim, şi evident, pas a fost abordarea Confederației, căreia i se dădu de înțeles că ei şi susținătorii lor îi vor jura credință. În schimbul unui ajutor substanțial împotriva Imperiului. Dar Confederația nu se arătă doritoare de aşa ceva, nevăzând un avantaj prea mare în a avea prieteni pe coasta de vest a Americii, când ea însăşi nu avea acces la această coastă; cathayanii judecaseră corect din punct de vedere strategic şi blocaseră toate rutele existente.

Argumentul care o convinse până la urmă fu cedarea datelor secrete ale unor prospecțiuni, culese în numele Imperiului de către mineralogi indieni ca Doi Câini, ce indicau filoane bogate în minereu de aur, argint şi cupru, neexploatate încă de minerii imperiali. Munca unui singur sezon în trecut putea aduce sute de tone de metal prețios. Merita să intri în jocul acesta riscant, mai ales că indienii promiteau să ascundă toate urmele intervenției lor. Chiar dacă, susțineau ei, printr-o întâmplare nefericită, unele dintre ele ieşeau,

totuşi, la lumină, aceasta nu putea decât să arate lumii adevărul despre fragilitatea alianței dintre Imperiu şi mohawki, care avea să se facă țăndări. Confederația fund în stare să culeagă cel puțin câteva din ele.

În compensație, indienilor urma să li se furnizeze arme şi bani care să le permită declararea unui stat nou, independent – Shasklapima, cu granița pe Sierra Maestra, întinzându-se de la Nootka Sound, în nord, până la extremitatea de sud a peninsulei California.

Cel puțin acesta era scopul aparent al operației. De fapt, aşa cum era cunoscut numai de grupul restrâns de conducători ai conspirației, nu exista nicio intenție de a ascunde furtul de minereu din trecut al Confederației. Planul real prevedea demascarea, cât mai curând posibil, a făptaşilor, iar sosirea lui Don Miguel la New Madrid, în drum spre o vacanță californiană, sugera o ocazie ideală.

Dacă agenții părintelui Ramón nu ar fi dat de locul achiziționării vârfului de sfredel rupt şi nu ar fi raportat că acesta fusese cumpărat de un mohawk – de un supus mohawk, mai degrabă – rezultatul ar fi fost exact cel aşteptat de indieni, ținând seama mai ales de împuşcarea nejustificată a lui Cal Dereș. S-ar fi adus o acuzație oficială de contrabandă temporală, supusă apoi judecății unui tribunal al Vaticanului. Singurul verdict posibil trebuia să fie cel de vinovat, iar Confederației i s-ar fi poruncit să promită oficial că

nu va mai încerca niciodată o operaţiune asemănătoare.

După care indienii aveau să aducă dovezi peste dovezi, potrivit cărora Confederaţia îşi încălca făgăduiala. Pe întregul continent existau exploatări miniere simulate cu viclenie de călătorii temporali indieni, presărate cu probe incontestabile ale vinovăţiei Confederaţiei, ca de pildă cuţite din oţel de Augsburg, sticle de bere uitate într-o grămadă de rocă sterilă, moneda răzleaţă căzută din buzunarul unui lucrător…

În ciuda freneticelor dezminţiri ale Confederaţiei, aveau să fie găsite din ce în ce mai multe dovezi ale unui jaf în masă. Neîncrederea ar fi crescut, acuzaţiile ar fi zburat încolo şi încoace, poate chiar Vaticanul ar fi putut fi înşelat şi îndemnat să sprijine Imperiul în disputa lor. Până la urmă, inocenţa rănită a Confederaţiei s-ar fi transformat, fără îndoială, în cinism, în hotărârea de a da un motiv temeinic acuzaţiilor primite.

Aşa că rezultatul cel mai probabil ar fi fost războiul. Pietrele de moară de peste ocean at fi fost puse să macine din nou, şi dintre ele – se credea în grandioasa viziune căreia i se dedicase Doi Câini – îndărătnicii membri ai naţiunii mohawke ar fi ţâşnit spre libertatea dorită cu atâta înfocare. Şi nu pentru o nouă republică mică şi neînsemnată, silită să îngenuncheze, în pofida independenţei ei oficiale, în faţa celor mai puternice naţiuni ale lumii – intenţia lor era să

vadă Imperiul şi Confederaţia distrugându-se reciproc, lăsându-i astfel pe indieni stăpânii propriului lor continent.

Copleşit de ingeniozitatea planului şi de pericolul din care scăpaseră ca prin urechile acului, Don Miguel îi puse o ultimă întrebare lui Secure Însângerată. Dar dacă planul era descoperit şi zădărnicit, cum de fapt se şi întâmplase?

Răspunsul lovi impasibil şi dureros ca lama aceea de tăiat al cărei nume îl purta:

— Am jurat solemn pe toba de război în acest caz… decât să îndurăm răzbunarea Imperiului… ne-am legat să-l prăbuşim peste voi, şi cu el întreaga istorie dacă va fi nevoie!

VIII

— Dar avem de-a face cu un nebun! strigă prinţul.

Don Miguel înghiţi în sec şi încuviinţă din cap.

— În privinţa asta nu există aproape nicio îndoială, domnule comandant. Doi Câini este un megaloman, ale cărui ambiţii au şters toate urmele de empatie din cugetul lui.

— Dar de ce Sfântul Oficiu nu a constatat asta pe vremea când Doi Câini era student la Institutul de Mexicologie? O nebunie de proporţiile astea trebuie să se fi văzut ca focul de pe vârful unui deal! Frate Vasco, ce poţi să spui despre asta?

Aşezat lângă Don Miguel, dominicanul se foi

neliniştit pe scaun şi spuse pe un ton defensiv:

— Se pare că accesul acesta de nebunie e de dată mai recentă. Cercetările noastre arată că Doi Câini şi-a acoperit urmele cu multă inteligență, folosind numeroase nume false, alese potrivit vechiului obicei indian prin care copilul este numit după primul lucru prevestitor de rău văzut de tatăl său la ieşirea din cortul în care a avut loc naşterea. A fost cunoscut în fel şi chip, ca O Sută de Scalpuri, Copac Frânt, Ploaie cu Fulgere, Gheară de Pumă şi... o, lista e mai lungă decât mi-o pot aminti eu. Cât despre Secure Însângerată, care trecea drept Nor Roşu când a devenit licențiat al Societății, cariera lui este aproape la fel de pestriță. Mai rău chiar, s-a dovedit că aproape şaizeci dintre licențiații care au primit licențele temporale în Noua Castilie au întreținut legături amicale cu unul sau cu celălalt.

— Atunci n-avem de-a face numai cu un nebun, ci cu o conspirație de smintiți! zise repede Urs Roşu. Fața lui prelungă, arămie, strălucea de sudoare iar pletele îi atârnau moi şi întunecate, de parcă ar fi fost roase de nelinişte şi încordare. Nimeni nu-i putea pune la îndoială loialitatea față de Imperiu şi de națiunea mohawkă în vinele lui curgea sângele a zece generații de mohawki autentici dar era limpede că lua această criză ca pe un afront personal. Mai mult decât atât, se pare că există smintiți şi în afara conspirației: adică în Confederație! Acesta-i şi motivul care m-a-

ndemnat să iau o hotărâre independent de Consiliul Absolut al Societății şi să autorizez crearea unor bucle cauzative locale pentru a ne aduna prin intermediul aparatelor temporale, ca să nu mai aşteptăm trecerea înceată a Atlanticului la bordul unei corăbii.

Don Miguel tresări. Deşi prezența reprezentanților generali aici, în New Madrid, îl uimise, nu realizase că aşa îşi făcuseră ei călătoria; crezuse că prințul îi chemase cu câtva timp în urmă, poate cu o lună, şi că ei tocmai ajunseseră în oraş. Borromeo interzisese cu străşnicie utilizarea aparatului temporal pentru călătorii în prezent şi până acum regula fusese respectată, fiindcă reacția călătorilor ce soseau la câteva fracțiuni de secundă înainte de a pleca nu putea fi calculată.

Dar criza aceasta, se înțelege, era fără precedent…

— Cred că e bine să aflați şi dumneavoastră, continuă Urs Roşu, că am transmis, cât am putut de repede, informații despre această calamitate, prin contacte diplomatice, şi Confederației iar câțiva… câțiva *neghiobi* de acolo întârzie cooperarea Colegiului Temporal cu noi, argumentând că prăbuşirea Imperiului peste capetele noastre n-ar fi un lucru prea rău pentru Confederație.

— Şi-au ieşit complet din minți! gemu prințul. Fața lui era cenuşie de spaimă o spaimă totală,

primară; pentru prima oară când Don Miguel vedea fața unui om pierzându-şi pur şi simplu culoarea.

Nu peste multă vreme, anticipă el, după una din nopțile fără somn, ar putea vedea şi el, uitându-se în oglindă, acelaşi cenuşiu pe pielea lui arsă de soare.

Şi expresii la fel de îngrozite puteau fi văzute în toate părțile. Această adunare nu era deloc o simplă întrunire confidențială în sala de audiere a prințului, aceasta era prima întrunire la New Madrid a Consiliului Absolut al Societății de la cea chemată să întemeieze, cu şaizeci de ani în urmă, filiala Societății din Noua Castilie. Şi, aşa cum Urs Roşu tocmai îi anunțase pe cei ce nu ştiau secretul, mulți dintre ei sosiseră aici înainte de a părăsi Londres. *Atât* de mare era urgența. Şi nu mai existase niciodată una la fel. Şi se putea să nu mai existe alta asemănătoare niciodată, până la Judecata de Apoi.

Aceştia erau oamenii cumpătați, drepți şi integri, numiți în conformitate cu bula *De tenebris temporalibus*… şi ei tremurau din creştet şi până-n tălpi… În închipuirea lui Don Miguel, sferele universului se frecau una de alta ca roțile unui orologiu după ce s-a răsturnat o căldare de nisip în el.

Încercând să se stăpânească, prințul îşi ascunse mâinile tremurânde sub masă şi vorbi din nou:

— Părinte Terence! exclamă el. Trebuie să

apelăm acum la dumneata, aşa cum, altădată, apelam la răposatul dumitale, predecesor, părintele Ramón odihnească în pace. Ce părere ai despre această criză?

Cel de lângă Urs Roşu ridică din umeri în multe privințe era exact opusul părintelui Ramón – înalt, trupeş, cu o claie de păr blond şi vorbea cu un puternic accent irlandez. Acesta era un om al cărui nume îi era cunoscut de mult lui Don Miguel, dar pe care nu îl întâlnise până acum: părintele Terence O'Dubhlainn, devenit de curând şeful teoreticienilor Societății.

— Fără îndoială că părintele Ramón a schițat nişte planuri înainte de a fi ucis, replică el. Şi probabil că acele planuri se potriveau cu situația de față. Văduviți de perspicacitatea lui fără egal, trebuie să ne descurcăm şi noi cum putem. Lucrul absolut sigur este următorul: orice încercare de a-l elimina pe indian, pe Doi Câini, printr-o intervenție din prezent – prin asasinare, de pildă – va crea o buclă închisă cu efecte incalculabile, şi nu putem recurge la asta decât în ultima instanță. Nu există niciun precedent pentru arestare şi execuție în trecut, soluția fiind o violare a celor mai prețuite reguli ale Societății. De aceea trebuie să optăm pentru o alternativă mai puțin primejdioasă.

— Dar nu există precedent pentru un lucru până când îl faci întâia oară! zise Don Miguel pe un ton răstit. Câteva clipe se temu că întrecuse măsura

rostind această cinică platitudine; părintele Terence se înroşi de mânie, pe câtă vreme părintele Ramón ar fi înclinat din cap şi l-ar fi dojenit cu blândețe.

— Îți permiți prea mult! strigă părintele Terence. Am zis că trebuie să alegem o alternativă mai puțin primejdioasă! înainte de a striga mai tare decât mine, de ce nu ai răbdare să auzi dacă am descoperit vreuna până acum?

Amintirea acelei nopți de Anul Nou. Când părintele Ramón se condamnase de bună voie la o tortură spirituală de un rafinament ce întrecea orice închipuire – fiind răspunzător pentru nişte fapte pe care nu le săvârşise – aduse cuvinte usturătoare pe buzele lui Don Miguel. Licențiatul însă îşi muşcă limba şi tăcu. Era, la urma urmelor, mai tânăr cu douăzeci de ani decât părintele Terence şi decât marea majoritate a celor din sală.

După o ultimă privire feroce aruncată celui care îl întrerupsese, părintele Terence reluă:

— Trebuie să acceptăm ca o probabilitate de prim ordin hotărârea lui Doi Câini de a-şi transpune în faptă intenția, declarată cu atâta fală, de a distruge Imperiul. Drept care, analizând studiile făcute de el, sub numele de Copac Frânt, la Institutul de Mexicologie şi la Universitatea din Noua Castilie, şi luând în considerare tot ce ne-a spus Navarro despre discuțiile lor recente pe subiecte înrudite, am alcătuit o listă a punctelor probabile în care el ar putea conchide că istoria

Imperiului este vulnerabilă în mod deosebit. Nu excludem riscul intervenției în Europa mai curând decât în Lumea Nouă.

— N-ai altceva mai concret pe care să te bazezi decât deducțiile astea vagi? întrebă nervos prințul.

— Avem noroc că am dat de existența acestui grup secret, restrâns, de fanatici legați prin jurământ. După spusele lui Secure Însângerată, n-au fost niciodată mai mulți de opt sau zece cu totul: restul conspiratorilor au fost păcăliți cu povestea asta despre fondarea unei republici independente, pe care se pare că au crezut-o cu adevărat. Părintele Terence duse mâna la gură și tuşi. Acum, se ştie bine că un singur eveniment crucial a stat între noi şi uitare în secolul XVI. Dacă n-am fi cucerit Anglia, dacă Armada n-ar fi apărat dinspre mare forțele noastre invadatoare pornite din Țările de Jos, se poate susține logic că niciodată nu ar fi existat un Imperiu. Reînnoirea atacurilor maure în Spania ne-ar fi redus la o simplă satrapie a Califatului Mediteranean.

În jurul mesei se schimbară priviri mânioase, nerăbdătoare. Orice novice ştia ce anume declama acum, cu atâta minuțiozitate, părintele Terence, momentul vital al cuceririi Angliei constituia, invariabil, subiectul a zeci de ore de discuții, precum şi al câtorva întrebări de examen la un curs aplicativ din anul întâi, fiind studiat de aproape un secol, în întreaga lui complexitate, de călătorii temporali.

Conştient de nerăbdarea celor care îl ascultau, părintele Terence îşi scurtă discursul, vorbind fără ocolişuri:

— De aceea recomandăm ca toți licențiații pe care-i putem aduna să fie puşi să supravegheze evenimentele ce au pregătit cucerirea. Dacă nu reuşim să identificăm intervenția lui Doi Câini acolo, trebuie să examinăm în detaliu alternativele mai puțin probabile până îl descoperim. Şi numai dacă vom stabili că într-adevăr s-a produs o schimbare în istoria cunoscută de noi, va trebui să încercăm o acțiune mai directă, arestându-l sau asasinându-l.

— Dar dacă a intervenit deja în istorie… începu prințul.

— Cum vom avea noi timp să-i contracarăm fapta? îi încheie fraza părintele Terence. E o problemă legată de relația oblică dintre timpul trecut şi timpul prezent, domnule comandant. Există o componentă diagonală a timpului paralel care va asigura o toleranță dependentă factorial de timpul dintre sosirea lui Doi Câini în trecut şi comiterea actului fatal. Va fi vorba, probabil, de doar câteva ore, ceea ce ar trebui să fie de ajuns.

— Iar noi ne repezim şi-i sabotăm şarlatania?

— Ideal, aşa ar trebui, fiindcă aceasta ar face ca trecutul să rămână neafectat.

— Hmm! Prințul arăta şi se exprima destul de neîncrezător, dar ştia foarte bine că îşi datora statutul de comandant al Societății mai degrabă

sângelui său regal decât vreunei reputații deosebite în domeniul științei temporale. Se întoarse spre Urs Roșu și aduse în discuție un alt subiect. Ce măsuri ai luat ca să-l împiedici pe Doi Câini să ajungă în trecut?

— Oameni loiali păzesc toate aparatele noastre temporale dar… Urs Roșu se încruntă. Mașinile sunt atât de simplu de construit! Și chiar dacă ortacii lui nu au materialele trebuitoare asamblării unui aparat propriu, nu cred că idioții ăia din Confederație s-ar da în lături de la a-l ajuta să călătorească în trecut. Noi trebuie să presupunem că a și plecat, mai sunt doar câteva fire de nisip în clepsidra noastră, și coasa va cădea.

Se lăsă o tăcere sumbră. Prințul o întrerupse bătând cu pumnul în masă.

— Destul cu vorbele! izbucni el. Găsiți-l pe omul acesta, pentru numele lui Dumnezeu, înainte de a ne desființa pe toți din univers?

Și se putea întâmpla. Toți știau asta în teorie; reprezentanții generali și cei mai importanți dintre licențiați, ca de pildă Don Arturo și Don Rodrigo, știau asta datorită expedițiilor în ramificațiile paralele ale timpului, pe care Societatea le condusese în ultimii patruzeci de ani – dar numai Don Miguel o cunoscuse pe propria-i piele, din experiența reală, personală, în această lume contemporană lui. Acum că părintele Ramón era mort, nimeni nu mai împărtășea cu el amintirea

acelei nopți de groază şi măcel pe care, printr-o singură lovitură îndrăzneață, iezuitul o ştersese din realitate.

O asemenea acțiune reclama această criză, aşa era convingerea lui: promptă, directă, tăioasă! Nu prudența asta exagerată, de parcă un grup de prieteni s-ar consulta în privința unei partide de şah prin corespondență! Discutase cu Doi Câini ore întregi, departe, în California, îşi formulase o părere despre el, ca individ, ca personalitate, şi *ştia* că nu era un om care să amenințe în deşert, ci un om a cărui mândrie îl mâna spre cea mai mare dintre blasfemii – credința că numai el are dreptate.

Dar nu avea nicio speranță, îşi dădu el seama neputincios, de a-i face pe reprezentanții generali să gândească la fel ca el. Cel mai bun lucru pe care îl putea aştepta era supraviețuirea lumii prin ceea ce ar fi fost egal cu un miracol, şi reluarea vieții lui normale de licențiat, cu puțin mai multă experiență şi o faimă mult mai mare decât colegii lui de rând.

Atât de şubred era zidul pe care îl înălța în mintea lui împotriva măcinării funeste a sferelor cereşti care, noapte de noapte, îi făcea țeasta să sune aşa de tare că nu-şi putea găsi odihna – ci doar visa, coşmaruri groaznice, înspăimântătoare.

Trecură numai două zile – deşi lui i se păru o eternitate – până primi ordinele care îl priveau pe el şi pe prietenul său Don Felipe. Ca marea

majoritate a licențiaților mai tineri, misiunea lor era să supravegheze, deghizați şi cu identități false, mersul evenimentelor ce precedau plecarea Armadei din Cadiz. Protejarea tocmai a acelei corelații istorice împotriva intervenției reprezenta o idee excelentă – şi totuşi, într-un fel, nu putea crede că Doi Câini avea să fie atât de ostentativ în atacul său…

Motiv pentru care cu o seară înainte de plecare, se întâlni cu Don Felipe în cârciuma cea mai populară printre membrii mai tineri ai Societății din New Madrid şi-i spuse că a scris o scrisoare.

— Kristinei? întrebă Don Felipe, aruncându-şi ochii negri când la hârtia împăturită când la fața lui Don Miguel. Am scris şi eu una, desigur. Scotocind în punga de la cingătoare, scoase o scrisoare ce ar fi putut fi perechea celei din mâna lui Don Miguel, doar că pe ea stătea scris numele lui lady Ingeborg. Dar crezi că are vreun sens sa le expediem?

Don Miguel se gândi la transatlanticele elegante, cu catarge înalte, ce părăseau zilnic portul de aici pentru a pătrunde în ținuturile nemiloase ale furtunii oceanice, şi ridică din umeri.

— Nu ştiu. Dar m-am simțit uşurat după ce mi-am aşternut gândurile pe hârtie, chiar dacă s-ar putea să nu fie citite niciodată. Cum îți imaginezi că se va întâmpla, dacă se va întâmpla? Ne vom stinge treptat sau ne vom pulveriza pur şi simplu?

Don Felipe se întunecă la față.

— Sper, zise el stăpânit, că nu vom şti nimic… Presupun că există, totuşi, un mic avantaj.

— Care-anume?

— Păi, după spusele confesorului meu, sufletul dintr-o lume potențială se opreşte în pragul iadului. Ceea ce înseamnă că, dacă planul lui Doi Câini reuşeşte, nu va trebui să ne facem griji din pricina micilor noastre căderi în păcat. Dimpotrivă, ne vom trage o mulțime de palme că nu ne-am distrat şi mai bine.

— Găseşti că asta-i amuzant? întrebă Don Miguel.

— Nu. Nu, pe cuvânt că nu. Dar cred că după câteva pahare aş putea… la urma urmelor, ce leac e mai bun decât râsul?

Aşa că cerură vin şi coniac şi îşi petrecură ultima seară împreună născocind tot felul de toasturi hazlii în cinstea sfârşitului lumii.

IX

Limitele între care aparatele temporale manifestau o precizie remarcabilă – în jur de două mii cinci sute de ani – cuprindeau trei perioade ale istoriei ce exercitau o fascinație obsedantă asupra exploratorilor temporali, încă de la fondarea Societății. Una, inevitabil, era începutul erei creştine… iar accesul în Palestina acelor zile era extrem de redus, de teamă că până şi prezența observatorilor pasivi ar putea atrage atenția autorităților romane asupra interesului

extraordinar stârnit de un sfânt necunoscut, determinându-l pe Pilat să acționeze mai devreme decât ar fi dorit, potrivit documentelor, sinedriul[13].

Următoarea era căderea Romei în fața invaziilor barbare; după momentul de maximă înflorire a Romei. Imperiul constituia, practic, cea mai mare putere de pe Pământ, şi existase întotdeauna bănuiala sâcâitoare că şi el ar putea fi nimicit. Dacă prin studierea soartei predecesorilor lor se puteau descoperi unele indicii şi sugestii favorabile supraviețuirii, membrii conducerii Imperiului vroiau neapărat să le audă.

În sfârşit, a treia era anul 1588, când Britania fusese cucerită, făcând astfel posibilă însăşi existența Imperiului. Acest lanț de evenimente reprezenta, de departe, perioada cea mai riguros cercetată din întregul timp explorabil. Tocmai de aceea, când Don Miguel sosi între coloanele de cristal, odată cu carcasa de fier şi argint care îl retransportase cu patru sute unu ani în trecut, putu să zică în sinea lui „Acum Armada se adună! În ciuda eforturilor curajoase ale englezilor, care i-au atacat porturile şi au încercat să-i ardă galioanele, pregătirile se desfăşoară cu cea mai mare iuțeală. Ducele de Parma va avea o flotă de mai bine de o sută de corăbii; va comanda şase mii de marinari şi douăzeci de mii de soldați, un număr la fel de mare aşteptând în Țările de Jos să

[13] Tribunal suprem la evrei (n. trad.).

înceapă invadarea Angliei”.

În fața acestor termeni atât de concreți, primejdia pe care fusese trimis aici s-o neutralizeze deveni brusc ireală. Privi de jur-împrejur curtea în stil maur, spațioasă şi cochetă, a casei în care Societatea instalase o bază provizorie, pe toată durata operațiunii – pentru a masca, pur şi simplu, sosirea unui număr atât de mare de străini, aveau nevoie de un adăpost convingător, neputându-se bizui pe izolarea, departe de orice sat sau târg, care de obicei le era de ajuns şi încercă sentimentul a ceea ce s-ar putea numi trăinicie în lume. La urma urmelor, cum ar putea distruge un singur om întreaga istorie a patru secole în şir? Era puțin probabil ca Doi Câini să poată manipula vremea astfel încât furtuna ce se apropia în momentul invaziei să favorizeze mai curând flota engleză decât cea spaniolă! Acesta era răspunsul pe care îl dăduse el însuşi cuiva, nu cu multe luni în urmă când? Chipul i se încruntă o clipă; apoi îşi aminti că întrebarea îi fusese pusă la serata marquesei di Jorque.

Şi, pe neaşteptate teama îl cuprinse din nou. Societatea aproape că intrase în panica din cauza măştii de contrabandă; un om de contrabandă, ca sa zicem aşa, putea pricinui un rău infinit mai mare răspândind ciuma printre soldați, de pildă, otrăvindu-le butoaiele cu apă, scufundând o corabie pentru a bloca portul şi a da englezilor

şansa de a mai ataca o dată.

Da, într-adevăr, aveau de înfruntat riscuri înspăimântătoare. Dar era absolut necesar să nu dispere. Plecând de lângă aparatul temporal, se adresă avangardei de licențiați care deja se afla aici de trei zile, după timpul local, strângând informații şi pregătind echipamentul, şi primi răspunsuri liniştitoare la toate întrebările lui.

— Da, lucrurile se desfăşoară normal. Nu, nu s-a raportat nicio epidemie. Uite, ai aici hainele şi sabia de epocă, o hârtie cu instrucțiunile care te privesc şi o hartă.

Grilajul fin de fier forjat ce proteja vila închiriată de Societate se închise zăngănind în urma lui şi Don Miguel porni la drum, îndreptându-se spre port. Cadiz era un oraş destul de mare, chiar şi acum, atât de departe în trecut, şi trebuia să meargă mult până la destinație, mai ales că străzile erau înțesate de trecători, animale de povară şi trăsuri prea mari pentru lățimea drumului, dar cu cât vedea mai mult din ceea ce îl înconjura, cu atât se simțea mai bine. Nu exista absolut nicio diferență între acest oraş agitat şi ceea ce arătau documentele istorice, acesta era locul din care pornise Armada. În ciuda amenințărilor lui Doi Câini. De altfel, aceasta era o porțiune a istoriei mai sigură de vizitat decât celelalte în care fusese trimis până acum. Roma imperială, Macedonia sub Alexandru, Texcoco,

pentru a înlocui masca furată. Vorbea un fel de spaniolă, deşi trebuia să aibă grijă să-şi adapteze accentul dacă se adresa vreunui băştinaş şi să evite anacronismele; păşea pe pământul pe care, fără îndoială, călcaseră şi unii dintre strămoşii lui, şi asta pentru prima oară începu să creadă că ar putea să-şi amintească iar cum te simţi când eşti vesel.

Instrucţiunile primite fuseseră scurte şi la obiect: trebuia să meargă în port şi să-l cutreiere de la un cap la celălalt, căutând cea mai mică nepotrivire ce ar putea trăda intervenţia. Ceea ce şi făcu, în pofida valului de căldură al amiezii, fără a stârni vreo bănuială, fiindcă era înveşmântat ca un mic nobil, vizibil înstărit, şi purta o sabie destinată mai curând folosinţei decât pentru a face impresie, cu câteva urme de lovituri aproape de mâner. Protejat de privirile mult prea iscoditoare prin înfăţişarea lui voit arogantă, păstră o expresie uşor plictisită în timp ce mergea, dar de fapt se minuna de spectacolul din jur. Galioanele acelea cu catargele înalte şi mândre, sabordurile gata să împrăştie moartea, soldaţii atât de bine instruiţi ce îşi urcau raniţele la bord pe plutoane, toate butoaiele acelea, mai mari sau mai mici, cu carne sărată, cu apă, cu pesmeţi, sumedenia de căruţe încărcate cu praf de puşcă şi ghiulele… adevărate! Trainice! Aşa cum ar fi trebuit să fie!

Trecuseră trei ore când, în sfârşit, îndrăzni şi el să spere. Aici cel puţin, efectul a ceea ce ar fi putut

încerca Doi Câini nu putea fi văzut nicăieri. Poate că strădaniile lui dăduseră greş; pentru călătorii neantrenați era riscant să rătăcească prin trecut – destul de periculos chiar pentru licențiații aleşi pe sprânceană de către Societate. Dar asta însemna să fii prea optimist. Mai curând îşi dăduse seama că Societatea se va grăbi să supravegheze cel mai vulnerabil moment din istoria Imperiului şi alesese un al doilea punct ideal de atac. Dar nu mai exista alt loc capabil să ofere o alternativă satisfăcătoare. Asigurând protecția acestui episod hotărâtor, Imperiul semăna cu un luptător îmbrăcat într-o armură zdravănă, rezistentă; imun la loviturile date în inimă, burtă sau plămâni, trebuia să se teamă doar de răni, nu şi de moarte sigură.

Concluzia aceasta îl mai învioră pe Don Miguel care, foarte însetat după cele trei ore de plimbare prin port, intră într-o cârciumă sărăcăcioasă al cărei stăpân aproape că leşină la vederea unui muşteriu atât de frumos îmbrăcat şi începu să se gudure, grețos, pe lângă el, jurându-se mereu în privința calității vinului şi a curățeniei localului. În realitate, vinul era o poşircă iar murdăria domnea peste tot, dar acum Don Miguel nu avea chef să-şi bată capul cu fleacuri.

— Fireşte, Înălțimea Voastră, ați fost atât de ocupat în ultima vreme, mormăi cârciumarul, în timp ce se silea, zadarnic, să curețe îndeajuns praful de pe un scaun, pentru a nu mânji prea

mult pantalonii lui Don Miguel. Toată ziua şi toată noaptea au venit marinarii şi soldaţi, şi nu puţini dintre ofiţeri la fel... Vin, Înălţimea Voastră! Poftiţi... lăsaţi că vi-l tom eu... Îi turnă vinul fluturând prosteşte din mâini N-aţi dori nişte *tapas*?

Avem nişte raci foarte buni azi, ca să nu mai vorbim de midii!

Gândindu-se la toată mizeria ce se vărsa în mare acolo unde creşteau racii şi scoicile, Don Miguel refuză, dar dădu vinul pe gât recunoscător: sucul de lămâie i-ar fi potolit setea, iar vinul acesta nu era *chiar* atât de amar.

— Aşadar, Înălţimea Voastră este unul dintre ofiţerii ce vor ieşi cu flota-n larg? se interesă Cârciumarul. Tăcerea pusese stăpânire pe ceilalţi trei muşterii – cu toţii negustori mărunţi, după înfăţişare, probabil furnizori veniţi aici să încheie contracte pentru aprovizionarea Armadei – iar Cârciumarul părea puţin nervos.

— Nu, dar am venit să văd şi eu pregătirile şi să beau pentru reuşita lor. Don Miguel îşi înălţă cana vesel în direcţia celorlalţi muşterii. Voi ce spuneţi de asta, prieteni?

— Păi, Înălţimea Voastră, niciun spaniol loial sau bun catolic n-ar face decât să zică la fel ca dumneavoastră! răspunse cel mai apropiat dintre ei, un ins cu sprâncenele stufoase şi cu un umăr mai înalt decât celălalt. Dar mai întâi să-mi îngăduie Înălţimea Voastră s-o întreb ceva! Cu

toate că, fireşte, credința adevărată trebuie să triumfe, sunteți sincer convins de reuşita acestei aventuri?

Don Miguel simți cum, de teamă, i se zbârleşte părul de pe ceafă.

— Sigur că sunt! spuse el. De ce Dumnezeu n-am prevedea o mare victorie a Armadei?

— Cu un comandant căruia i se face rău la cea mai mică înclinare a corabiei? Insul cu sprâncenele stufoase îşi sorbi lacom vinul şi se şterse la gură cu dosul mâinii. Şi eu fac parte dintr-o familie de marinari, Înălțimea Voastră, deşi acum sunt silit să lucrez pe uscat din pricina spatelui ăstuia bolnav. Îşi smuci umărul mai înalt înainte şi înapoi. Şi toată viața tatăl meu şi tatăl tatălui meu, înaintea lui, mi-au spus: echipajul unei corăbii e la fel de bun ca şi căpitanul ei. Nu e valabil acelaşi lucru şi despre o flotă întreagă?

Don Miguel zise cu glas pierit:

— Alteța Sa ducele de Parma…

— Parma? Ce tot vorbiți acolo? Numaidecât, toți cei din jur deveniră foarte atenți, insul cu sprâncenele stufoase, cei doi tovarăşi ai lui. Cârciumarul şi chiar băiețelul înarmat cu un ulcior şi o cârpă unsuroasă ce stătea ascuns în umbra butoaielor de vin înşiruite în celălalt capăt al cârciumii. Parma este în Țările de Jos, Înălțimea Voastră. Medina Sidonia răspunde de flota asta şi nu ştiu dacă s-ar fi putut găsi un comandant mai prost în toată Spania!

Cu aceste cuvinte, Don Miguel fu primul om care îşi dădu seama că în jurul lui se năruia un univers, în afară de Doi Câini, ca întotdeauna, fiindcă Doi Câini dorise să se întâmple aşa.

Ducele de Parma în Țările de Jos? Aceasta nu făcea parte din istorie! Ducele de Parma, cel mai iscusit comandant militar al Spaniei acestui secol, a scos Armada în largul mării! Medina Sidonia – cine era? O nulitate, un nume apărut în notele de subsol ale istoriei! Iar Țările de Jos erau pentru totdeauna ale Spaniei şi ale moştenitorului ei, Imperiul, prin grija acelui strălucit şi neconformist maestru al strategiei, contele de Barton, catolic scoțian, care, atunci când Armada a înfrânt rezistența englezilor pe mare, a fost gata, cu sutele lui de bărci, să aducă în Kent o armată de cincisprezece mii de oameni pentru a zdrobi rezistența duşmanilor şi pe uscat.

De ce, în numele a tot ce era sfânt, fuseseră convinşi să irosească geniul lui Parma într-o bătălie neînsemnată, pe uscat?

După o pauză atât de lungă încât i se păruse că aude Pământul scrâşnind în jurul axei lui, Don Miguel întrebă:

— Dar contele de Barton este şi el alături de Parma, în Țările de Jos?

Cei din cârciumă schimbau de acum priviri nedumerite, neînțelegând nici în ruptul capului cum un domn atât de frumos îmbrăcat nu era la

curent cu nişte lucruri cunoscute de toată lumea. Nesigur, Cârciumarul spuse:
— Poate, poate! Nu e un nume pe care să-l cunosc.
— Mie-mi pare că-i un nume englezesc! Insul cu sprâncenele stufoase se ridică în picioare. Îndepărtându-se de masă, continuă: Cine eşti dumneata de pui nişte întrebări atât de ciudate? Renunțase la protocolarul „Înălțimea Voastră”.
— Ăă… Încercând să pară calm, Don Miguel îşi goli cana de vin şi se ridică şi el. Am călătorit. Mult timp. Tocmai am sosit în Cadiz şi m-am bucurat de prilejul de a vedea flota înainte de plecare Dar acum am o treabă care nu aşteaptă. Plata, cârciumare!
— Nici chiar aşa de repede, se răsti insul cu sprâncenele stufoase. Cârciumare, după socoteala mea, ar trebui să chemăm straja. Pe cât îmi dau eu seama, individul ăsta s-ar putea să fie o iscoadă engleză.
— Absurd! Don Miguel aruncă o monedă de aur către cârciumar. Dar…
— Vorbeşti ciudat. Nu-i aşa că vorbeşti ciudat? întrebă insul cu sprâncenele stufoase căutând sprijinul celorlalți! Cred c-ar trebui să-l ținem aici până o să fie interogat!
În clipa aceea Don Miguel îşi pierdu răbdarea şi se repezi spre uşă. Insul cu sprâncenele stufoase încercă să-l oprească, alergând şontâc să-i blocheze drumul, dar pe lângă faptul că era

diform, mai şi şchiopăta, şi era prea încet – Don Miguel trecu pe lângă el şi ieşi în stradă, alergând cât îl țineau picioarele.

Deşi rațiunea îi spunea că fuga nu îl putea ajuta prea mult ca să-şi atingă ținta.

X

Cu mintea lucrându-i mai repede decât picioarele, depăşi până şi strigătele pe care grupul de spanioli bănuitori din cârciumă le scoteau în urma lui, înapoindu-se cu toată viteza pe drumul ce ducea la vila aleasă de către Societate drept baza sa locală. Asta dorise el să le spună reprezentanților generali şi nu putuse îmbrăca în nişte cuvinte care să le câştige atenția: că Doi Câini era viclean şi extrem de inteligent, că el *va* lovi acolo unde Imperiul era cel mai vulnerabil – dar nu în modul pe care Societatea îl considera cel mai probabil. Nu brutalitatea ciomagului era pe gustul lui. El prefera delicatețea unui scalpel.

Şi găsise unul. Dumnezeule mare, găsise unul atât de ascuțit încât tăietura lui putea ucide înainte chiar de a simți atingerea uşoară a lamei!

Scosese din istorie un om despre care nu se cunoştea aproape nimic.

Sau, mai exact, despre care se cunoştea prea puțin în afară de legendă…

Aşa cum învățau povestea lui El Cid sau a lui Roland şi Oliver, toți şcolarii din Imperiu puteau spune pe de rost cum îşi făcuse contele de Barton

prima apariție pe scena lumii: un tânăr de douăzeci de ani, având drept sigură avuție doar hainele de pe el, un cal şi o sabie, ce pretindea că se înrudeşte, nelegitim, cu Casa de Stuart – ca atâția alții – şi hotărâse să răzbune exterminarea rudelor sale catolice din Scoția de către trupele reginei protestante Elisabeta. Moartea generalului său, în cursul unei bătălii în care regrupase şi însuflețise forțele catolice, salvându-le de la o înfrângere aproape sigură, îi oferi prilejul să se dovedească, în scurt timp, strategul cel mai iscusit al vremii, trupele sale ajungând să manifeste o loialitate aproape superstițioasă față de el. Când Parma a fost rechemat ca să comande Armada, toate preferințele pentru funcția de locțiitor se îndreptară spre el şi contele îngenunche pentru totdeauna Țările de Jos, în şaisprezece săptămâni de campanie furtunoasă, care culcă duşmanul la pământ ca grâul în fața coasei.

Să-l îndepărteze şi… cine-i rămăsese în loc?

Acela *trebuia* să fie punctul în care lovise Doi Câini – nu aici, şi nu rudimentar ca otrăvirea butoaielor cu apă.

Şi totuşi, un om care exercitase o asemenea influență asupra întemeierii Imperiului sigur trebuie să fi constituit subiectul unui studiu complet din partea Societății…? Probabil că mişcările lui, de la naştere şi până la moarte, fuseseră consemnate în secret. Nu era nevoie decât de o cercetare de o jumătate de oră şi

licențiații desfășurați aici, în Cadiz, și dincolo, în Anglia, ar fi putut fi trimiși să păzească…

…un om care deja nu existase niciodată.

Preț de o clipă, înțelegerea acestui fapt îl făcu să se oprească în loc, ca după o lovitură. Deveni repede conștient că trecătorii se uitau lung la el, întrebându-se de ce un domn atât de frumos îmbrăcat gonea pe străzi ca urmărit de diavol, și îi ignoră. Rupând-o iar la fugă, se strădui să-și antreneze din nou mintea în tehnicile, dobândite cu atâta trudă, ale gândirii cvadridimensional în care fusese instruit ca novice al Societății.

Doi Câini aproape sigur îl ucisese pe contele de Barton; dorise probabil să-și ia toate măsurile de prevedere. Poate că îl reperase pe conte pe când acesta era copil sau se afla în drum spre trupele spaniole din Țările de Jos. Nu avea importanță. În acest moment, în luna iunie a anului 1588, urmările faptei lui se făceau deja simțite. Probabil că veneau rostogolindu-se prin ani în fața lui, ca valurile la ceasul fluxului, de-a lungul ciudatei axe oblice a timpului speculativ sau ipotetic – mediul în care existau acele lumi alternative improbabile de care îi povestise părintele Ramón. Procesul implica un fel de inerție; modificarea istoriei era un eveniment inert fiindcă *nu* era un eveniment – nu avea loc în timpul obișnuit.

Departe, înainte, în secolul XX, încă mai puteau exista aparate temporale, sub controlul lui Urs

Roşu şi al părintelui Terence, aşteptând să-i aducă înapoi pe licențiații din Cadiz-ul secolului XVI. Dacă aceasta era situația, dacă măcar ecoul asasinării lordului Burton nu ajunsese „până acum” să distrugă în întregime Societatea, încă mai avea infima şansă de a avertiza la timp şi a decide astfel uciderea lui Doi Câini, înainte de a putea pleca în trecut la nevoie punând să fie împuşcat chiar atunci când fugise călare de la minele lui din California. Şi asta ar schimba istoria, dar cel puțin ar aduce-o înapoi la versiunea nemodificată.

După care ar exista din nou un conte de Barton şi totul ar reveni la normal.

Poate!

Se năpusti ca o furtună pe ultima porțiune de drum ce urca spre vila închiriată de Societate şi țipă la strajă să-i deschidă grabnic poarta. Nemaiavând timp de formalități, împinse straja cât colo şi strigă cât îl ținu gura către toți cei ce îl puteau auzi:

— În lumea asta nu există un conte de Barton!

Efectul fu imediat. Prinşi cu multe alte treburi, licențiații şi tinerii novici, foarte tulburați se repeziră în mijlocul curții, unde se afla aparatul temporal, şi ascultară relatarea fragmentată a lui Don Miguel, în vreme ce tehnicienii îşi reversau în grabă instalația, pregătindu-i întoarcerea în viitor. Nu avea niciun rost să se trimită un mesaj; un om putea ajunge acolo tot atât de iute, oferind în

schimb mai multe informații.

Don Miguel aproape că plângea de nerăbdare când, în sfârşit, reglajele se dovediră corecte şi, pe neaşteptate, tot ce îl înconjura păru că se topeşte, semn că era prins în vârtejul materiei, că timpul devenea o direcție de-a lungul căreia forțele constrânse în carcasa de fier şi argint îl împingeau ca pe o vergea de metal între lamele aproape închise ale unui foarfece. Însuşi conturul deformat al cuştii în care se afla devenea mai vizibil mai *convingător,* pe măsură ce era azvârlit înainte.

Niciun aparat temporal nu putea trece mai departe, în viitor, de momentul în care era acționat, şi niciun obiect sau persoană transportată de el. Simplul fapt al părăsirii Cadiz-ului însemna că departe, înainte, în momentul „acesta" încă mai trebuia să existe o Societate a Timpului, fiindcă aparatul ocupat de el era tot cel de la oficiul Societății din New Madrid; el doar îl ocupa într-un alt moment.

Se lăsă cuprins de o mare uşurare care, însă, nu-i risipi îngrijorarea pe de-a-ntregul Lungimea călătoriei îl făcu să spumege de mânie şi regretă că nu avea destul loc pentru a păşi de colo-colo; până la sosire avea să treacă destul timp, căci el se deplasa atât prin spațiu, spre Noua Castilie, cât şi spre viitor, iar în interiorul cuştii spațiul se percepea ca timp obişnuit.

Şi totuşi, aceasta îi dădu posibilitatea de a se calma şi a-şi pune ordine în gânduri. La reapariția

lui în secolul XX trebuia să vorbească limpede, scurt şi convingător reprezentanților generali, fiindcă s-ar fi putut să depăşească şuvoiul consecințelor acelui act înfiorător – asasinarea lordului Barton – cu doar foarte puțin, poate numai o oră sau doua! Totul depindea de cât timp (față de acest transfer al lui din 1588) îşi ucisese Doi Câini victima. Era posibil ca mohawkul nici să nu fi plecat în trecut când Don Miguel se întorcea în prezent, caz în care paradoxurile ar fi năucitoare!

Aproape că nu-şi mai simțea picioarele după goana nebună din port şi până la vila Societății. Se ghemui pe podeaua cuştii şi încercă să înțeleagă, cât de cât, psihologia unuia ca Doi Câini, căruia nu-i păsa dacă întregul edificiu al istoriei se prăbuşea, fiindcă ambițiile îi fuseseră zădărnicite. Nu se potrivea aproape deloc cu poveştile şi legendele despre Pieile Roşu pe care le studiase atât la şcoală, cât şi, mai recent, ca adult, pe când era instruit pentru călătoria spre Texcoco, în cursul căreia restituise masca furată. Se potrivea mai curând cu legendele teutonice şi scandinave despre *Ragna Rökkr.* Amurgul zeilor, unde toate cele nouă lumi se prefăceau în haos şi zămisleau un nou univers.

Dar gândurile acestea îl făcură să-şi aducă aminte, melancolic, de Kristina, de timpul îndelungat ce avea să treacă până la reîntâlnirea lor. Se strădui să cugete din nou la ce se petrecea

în mintea lui Doi Câini şi ajunse la concluzia că, în cazul când Societatea se vedea silită să pună capăt vieții lui, fapta nu avea să fie nici omor, şi nici măcar asasinat. Avea să fie execuție. Avea să fie motivată pentru că el, Don Miguel, fusese cu adevărat în lumea în care Doi Câini îşi comisese crima, şi putea jura pe cruce că văzuse… ceea ce văzuse.

Şi pentru că tocmai îşi amintea de ceea ce văzuse: ce se întâmpla cu barele din jurul său? În timpul deplasării erau întotdeauna nedesluşite şi diforme, dar s-ar fi cuvenit să fie din ce în ce mai clare, mai precise, pe măsură ce se apropia de prezent. Şi ele păreau chiar mai întunecate decât înainte.

Îşi zise că ochii îi jucau o festă şi se întoarse cu gândul la raportul pe care vroia să-l prezinte reprezentanților generali. Nu îndrăzni să atingă barele semisolide pentru a-şi confirma ce-i arăta vederea: aceasta era o cale iute de-a muri, căci în configurația lor stăteau prinse, ea într-o capcană, enorme cantități de energic.

Nu, totul se va termina cu bine. Doi Câini va fi oprit la momentul potrivit, înainte de a putea porni în căutarea lordului Barton, lumea îşi va reveni la normal, Colegiul Temporal va fi abordat dintr-o perspectivă nouă iar ideea asta de a rupe alianța cu mohawkii…

— O, Dumnezeule! strigă el tare.

Cuşca se răsucise din toate încheieturile.

Mişcarea acționase direct asupra creierului său, de aceea o percepu ca pe o durere, ca pe o lumină orbitoare, ca pe un zgomot ce-i făcu țeasta să răsune: ca pe un foc strălucitor, ca pe un plonjon în ape arctice, ca pe o cădere cu capul înainte în abisurile nemărginite, unul după altul, fără număr şi fără sfârşit.

Acesta era cel mai groaznic lucru dintre toate că nu avea un capăt şi, totuşi, după o eternitate, se sfârşea.

Vedea, auzea, pipăia şi era conştient de corpul său. Privea, asculta, simțea aerul şi lumina caldă a soarelui, ştia că, fizic, era întreg, ştia că avea greutate şi substanță. Şi în timp ce în minte încă îi mai răsuna țipătul de moarte al unui univers, dorea mai mult decât orice să cadă la pământ şi să izbucnească în plâns ca un copil.

Dar asta, şopti o voce din cel mai îndepărtat ungher al conştiinței lui. Este o neghiobie. Se poate înțelege ce s-a întâmplat Gândeşte-te! Gândeşte-te că. La mai puțin de un singur secol după Borromeo, lumea pe care o credeai profund reală l-a zămislit nu numai pe Doi Câini, ci şi pe alții care au luat călătoria în timp drept o nevinovată jucărie de copii. Gândeşte-te la ajunul Anului Nou, când un rege a fost ucis din pricina unei certe prosteşti. Gândeşte-te la lăcomia ce a dus la furtul măştii aztece şi la tot ce a trebuit să se facă pentru a îndrepta lucrurile. Gândeşte-te de

ce, în lumea pe care ți-ai închipuit-o a fi reală, nimeni nu s-a întors din viitor spre a investiga trecutul acelui viitor...

Limpede! Dumnezeule mare, limpede ca lumina zilei şi niciodată înțeles decât poate de mâhnitul şi descurajatul Borromeo, care spunea odată cât de dezamăgit era că niciun om din viitor nu a venit spre a-l felicita pentru descoperirea lui. Dacă o perioadă mai scurtă de un veac prilejuise atât de multe intervenții neizbutite în trecut, de ce nu şi viitorul, cu incalculabilul tic-tac al anilor, în cursul căruia călătoria temporală avea să fie posibilă?

Fiindcă *nu exista* niciun viitor. Cu rădăcini în lumea lui. Don Miguel trase adânc aer în piept şi şopti cuvintele pentru a se convinge să accepte faptele.

Putea vedea cu ochii minții mersul istoriei în fiecare din acele nenumărate lumi potențiale unde omul dobândise puterea de a călători prin timp. (Poate că toate erau potențiale, niciuna mai „reală” decât celelalte?) Se întorcea mereu asupra sa, ca un şarpe ce îşi înghite propria coadă. Omul fiind ceea ce era, mai curând sau mai târziu sosea momentul în care ideea de a îndrepta trecutul ispitea pe cineva să schimbe cursul evenimentelor, ducând astfel la descoperirea efectivă a aparatului temporal. După care lua naştere un nou univers.

Dar în cazul acesta, ce se întâmplase cu el? Aproape că înțelegea explicația, dar parcă nu întru

totul. Probabil că în timpul călătoriei, judecă el, fusese prins între „real” şi „potențial”; probabil că „după ce părăsise Cadiz-ul, în 1588, şi „înainte” de a ajunge în New Madrid în 1989, efectele intervenției lui Doi Câini deveniseră perceptibile în 1989. Cu alte cuvinte, traversase curgerea timpului pe creasta unui val… iar acum se afla de partea cealaltă.

Atunci ce se întâmplase cu toți oamenii pe care îi cunoscuse? Felipe, cu care băuse noaptea trecută după cate se părea, Kristina, din pricina căreia devenise, fără voie, jucăria acestei bucle în timp la care tocmai reflecta – şi alături de care ar fi putut trăi până la sfârşitul vieții regele, prinții, reprezentanții generali, margraful von Feuerstein, chiar şi Doi Câini? De ce să fie îndepărtați din ordinea firească a naturii când lui, printr-un capriciu doar îi rămâneau şi viața şi cunoaşterea?

Numai un om ca părintele Ramón putea găsi răspunsul – şi tocmai în universul sfărâmat de mohawkul Doi Câini părintele Ramón era mort.

Apatic, începu să cerceteze împrejurimile. Se afla într-un fel de parc, după câte îşi putea da seama. Oamenii veneau spre el atraşi, fără îndoială, de înfățişarea lui ce pentru ei părea ieşită din comun, căci toți purtau veşmânt străin, pe care nu ştia să-l mai fi întâlnit vreodată. Printre ei văzu femei tinere, cât şi bărbați, fără pălării şi cu picioarele dezgolite până la genunchi, agățându-se fără ruşine de brațele goale ale însoțitorilor lor. Dincolo

de ei văzu un oraş: turnuri de o înălțime la care nu visase niciodată. Şi auzea nişte zgomote pe care nu le putea recunoaşte, ce parcă veneau din cer.

Privi în sus. Deasupra lui zbura ceva, cu aripile înțepenite, şi mult mai iute decât păsările. Un mister!

Acum oamenii se strângeau în junii său, la doar un pas sau doi de el. Un bărbat cam de vârsta lui i se adresă, punând probabil o întrebare, dar cuvintele nu-i spuseră nimic lui Don Miguel. Contracara întrebarea tot cu o întrebare:

— Donde estoy?

Nu fiindcă ar fi avut nevoie să i se spună poziția lui geografică: acesta trebuia să fie locul corespunzător oraşului New Madrid, în anul 1988 sau 1989, căci dacă nu ar fi ajuns la timpul cuvenit, nu ar fi ajuns nici în spațiul cuvenit, şi aproape sigur s-ar fi înecat în ocean. Dar cum îşi numeau ei oraşul?

Omul se încruntă.

— Espanol! Aha! Te afli în New York! Vorbea rar şi clar, ca unui idiot, şi Don Miguel dădu solemn din cap.

Nu „New Madrid” ci „Nueva Jorque” – şi vorbeau un soi de engleză, limba coruptă care, în lumea lui, de-abia mai supraviețuia printre țărani.

Ei bine, la ce altceva te-ai putea aştepta de la înfrângerea Armadei?

Acum, ajungând la concluzia că nu era periculos, ceilalți privitori se relaxau, comentând

întâmplarea plini de însufleţire. Agitaţia lor dădea de înţeles că în lumea aceasta călătoria temporală poate nu era cunoscută – dacă ar fi fost, ar fi explicat dinainte apariţia ca din senin a unui om atât de straniu înveşmântat. Ideea aduse cu sine o senzaţie de linişte, un sentiment de siguranţă pe care nu-şi amintea să-l mai fi încercat de când părintele Ramón recunoscuse prima oară în faţa lui cât de periculoasă devenise moştenirea lăsată lor de Borromeo.

În cazul ăsta, să-şi explice prezenţa lui cum or putea; să-l creadă nebun, nătâng, spion străin! Nu le va oferi nicicând – jură el abia şoptit – nici cea mai mică fărâmă de adevăr. Putea descrie uşor principiul de funcţionare al aparatului temporal; cu o tonă de fier şi o jumătate de tonă de argint la dispoziţie, putea construi unul, cu propriile sale mâini, doar într-o săptămână. Dar n-o va face. Oricare ar fi cusururile acestei lumi, nu se cădea ca oamenii să încalce privilegiul divin şi să schimbe ordinea statornicită de ceea ce fusese înainte.

Omul care i se adresase prunul îi făcea semne acum, invitându-l să meargă împreună. Don Miguel surâse uşor. De bine, de rău, fără şansa vreunei schimbări, aceasta era realitatea lui acum.

Don Miguel Navarro, cândva licenţiat în serviciul permanent al Societăţii Timpului, cel mai izolat acum dintre toţi proscrişii pe care speţa umană îi cunoscuse vreodată, păşi înainte, în lumea reală.